

Lapuan lukion opetussuunnitelma

Lukion opetussuunnitelman perusteet 2019 / Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet / Määräys OPH-2263-2019 / 7.11.2019 / Opetushallitus

Lukiokoulutuksen järjestäjä on lukiolain 11§:n mukaisesti hyväksynyt lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisen Lapuan lukion opetussuunnitelman. (Sivistyslautakunta 10.06.2021 § 13)

Opetussuunnitelma otetaan käyttöön lukion aloittavilla opiskelijoilla 1.8.2021 lukien, ja käyttöönotto etenee vuosiluokka kerrallaan.

Viimeisimmät muutokset **01/08/2025**

Sisällys

LAPUAN LUKIO – PERINTEIKÄS JA NYKYAIKAINEN.....	1
1. OPETUSSUUNNITELMAN LAATIMINEN JA SISÄLTÖ.....	1
1.1 Opetussuunnitelman laatiminen	1
1.2 Opetussuunnitelman sisältö	1
2. LUKIOKOULUTUKSEN TEHTÄVÄ JA ARVOPERUSTA.....	2
2.1 Lukiokoulutuksen tehtävä.....	2
2.2 Arvoperusta.....	2
3 OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN	3
3.1 Opintojen rakenne	3
3.1.2 Kieliohjelma.....	5
3.2 Oppimiskäsitys	6
3.3 Opiskeluympäristöt ja -menetelmät.....	6
3.4 Toimintakulttuuri	7
3.4.1 Oppilaitoksen toimintakulttuuri	7
3.4.2 Opiskelijoiden vaikutusmahdollisuudet ja opiskelijakuntatoiminta	7
3.4.3 Toimintakulttuurin kehittämisen ja arvioinnin periaatteet.....	8
3.4.4 Toimintakulttuurin paikalliset painotukset	8
3.5 Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö.....	9
3.6 Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys.....	10
3.6.1 Korkeakouluyhteistyö	10
3.6.1.1 Korkeakouluyhteistyön tavoitteet	10
3.6.1.2 Korkeakouluyhteistyön muodot	10
3.6.2 Työelämävalmiudet	11
3.6.2.1 Työelämäyhteistyön tavoitteet	11
3.6.2.2 Työelämäyhteistyön muodot	11
3.6.2.4 Työelämätaitojen paikallinen opintokokonaisuus <i>Avaimet työelämään</i>	12
3.6.3.2 Kansainvälisen toiminnan muodot	13
4. OPISKELIJAN OHJAUS JA TUKEMINEN.....	14
4.1 Ohjaus 14	
4.1.1 Lapuan lukion ohjaussuunnitelma.....	14
4.1.1.1 Ohjauksen tehtävät, tavoitteet ja keskeiset käsitteet.....	14
4.1.1.2 Ohjauksen järjestäminen	14
4.1.1.3 Ohjauksen toimijat ja työnjako	15
4.1.1.4 Ohjaus siirtymävaiheissa.....	17
4.1.1.5 Ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat.....	17
4.1.1.6 Ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa	18
4.1.1.7 Ohjaustoiminnan arviointi	18
4.1.2 Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma	18
4.2 Oppimisen tuki ja erityisopetus	18
4.2.1 Oppimisen tuki	19
4.2.2 Erityisopetus.....	20
4.2.3 Opiskelun poikkeava järjestäminen ja avustajapalvelut	21
4.2.4 Paikallisesti päätettävät asiat.....	21
4.2.4.1 Tukitoimista, erityisopetuksesta ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille	
21	
4.2.4.2 Tukitoimien ja erityisopetuksen tarpeen arviointi	21
4.2.4.3 Tukitoimien ja erityisopetuksen kirjaaminen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan	22
4.2.4.4 Oppimisen tuen ja erityisopetuksen toteuttaminen.....	22
4.2.4.5 Tuen ja erityisopetuksen toteutumisen seuranta ja arviointi.....	23
4.2.4.6 Erityisopetuksen päätös.....	23
4.2.4.7 Opiskelijan ja huoltajan kuuleminen erityisopetuksen päätöksessä	23

4.2.4.8 Yhteistyö, vastuut ja työnjako edellä mainituissa asioissa	24
4.2.5 Tarve erityisjärjestelyihin ylioppilastutkinnon kokeissa	25
4.3. Opiskeluhoolto	25
4.4. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä	25
4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä	25
5 OPISKELIJAN OPPIMISEN JA OSAAMISEN ARVIOINTI	25
5.1 Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa	25
5.2 Opintojakson arviointi	26
5.2.1 Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät	27
5.2.2 Itsenäisesti suoritettavat opinnot	28
5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi	28
5.2.4 Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa	29
5.2.5 Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen	29
5.2.6 Laaja-alaisen osaamisen arviointi	29
5.3 Oppiaineen oppimäärän arviointi	30
5.4 Lukion oppimäärän suoritus	30
5.5 Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus	31
5.6 Todistukset ja niihin merkittävät tiedot	31
6 OPPIMISTAVOITTEET JA OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT	32
6.1 Opetuksen yleiset tavoitteet	32
6.2 Laaja-alainen osaaminen	32
6.3 Äidinkieli ja kirjallisuus	32
6.3.1 Suomen kieli ja kirjallisuus –oppimäärä	33
6.3.2 Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus –oppimäärä	43
6.4 Toinen kotimainen kieli, ruotsi, B1-oppimäärä(keskipitkä oppimäärä)	54
6.4.1 Ruotsi, B1-oppimäärä	57
6.5 Vieraat kielet	63
6.5.1 Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä	66
6.5.2 Vieraat kielet, espanja, ranska, saksa ja venäjä, B2- ja B3-oppimäärät	76
6.6 Matematiikka	98
6.6.1 Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus	100
6.6.2 Matematiikan pitkä oppimäärä	101
6.6.3 Matematiikan lyhyt oppimäärä	109
6.7 Biologia	114
5.8 Maantiede	123
5.9 Fysiikka	130
5.10 Kemia	139
5.11 Filosofia	147
5.12 Psykologia	153
5.13 Historia	164
5.14 Yhteiskuntaoppi	173
6.15 Evankelis-luterilainen uskonto	182
5.16 Elämänkatsomustieto	190
5.17 Terveystieto	190
5.18 Liikunta	195
5.19 Musiikki	202
6.20 Kuvataide	211
6.21 Opinto-ohjaus	220
6.22 Temaattiset opinnot	224
6.23 Lukiodiplomit	224

LAPUAN LUKIO – PERINTEIKÄS JA NYKYAIKAINEN

Vuonna 1904 Lapualla perustettiin yksityisestä aloitteesta tytöille ja pojille tarkoitettu Lapuan yhteiskoulu, jonka ensimmäiset ylioppilaat valmistuivat vuonna 1912. Yhteiskoulut olivat oppikouluja, joihin sisältyi keskikoulu ja lukio. Lapuan yhteiskoulu oli kolmas maalaiskuntaan perustettu oppikoulu koko Suomessa.

Vuonna 1952 Lapuan yhteiskoulusta tuli valtion oppikoulu, Lapuan yhteislyseo. Tämän rinnalla oppikouluopetusta Lapualla antoivat Lapuan keskikoulu (1959 – 1964), sittemmin nimellä Kiviristin yhteiskoulu vuodesta 1964 alkaen, sekä Tiistenjoen yhteiskoulu (1962 -1974). Peruskoulujärjestelmään siirryttäessä lapualaiset oppikoulut sulautettiin vuonna 1974 yhdeksi kouluksi, Lapuan lukioksi, jonka ylläpitäjänä on Lapuan kaupunki. Nykyään Lapuan lukio on opiskelijamäärältään yksi suurimmista Etelä-Pohjanmaan lukioista ja valtakunnallisesti tarkasteltuna keskisuuri lukio, jolla on hyvät toimintaedellytykset nyt ja tulevaisuudessa.

Lapuan lukio on laadukas yleislukio, joka toimii keväällä 2019 valmistuneissa tiloissa, joissa on mahdollista opiskella nykyaikaisessa, terveellisessä ja turvallisessa kouluympäristössä. Muunneltavat tilat, hyvin varustellut erikoisluokat, monipuoliset liikuntatilat ja opiskelijoiden toiveiden ja ideoiden pohjalta suunnitellut piha-alueet muodostavat kauniin, rauhallisen ja virikkeellisen oppimisympäristön.

1. OPETUSSUUNNITELMAN LAATIMINEN JA SISÄLTÖ

1.1 Opetussuunnitelman laatiminen

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat

- lukiolaki (714/2018)
- valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta (810/2018)
- Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma

Lisäksi voidaan paikallisesti päätettävällä tavalla laatia suunnitelma opetussuunnitelman toimeenpanosta kutakin lukuvuotta varten.

Lapuan lukion opetussuunnitelma on laadittu Lukion opetussuunnitelman perusteet 2019 mukaan.

Opetussuunnitelma on laadittu yhteistyössä lukion henkilöstön, opiskelijoiden, huoltajien sekä säännösten edellyttämin osin sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Opetussuunnitelman laatimisessa on tehty verkostoyhteistyötä Alajärven, Evijärven, Härmän, Kauhavan, Kyrönmaan, Lappajärven ja Vimpelin lukioiden kanssa.

Jokainen lukion opiskelija laatii lukio-opintojensa aikana henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman. Opintosuunnitelma laaditaan oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella.

1.2 Opetussuunnitelman sisältö

Lapuan lukion opetussuunnitelma sisältää Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukaiset osat.

Lapuan lukiossa on mahdollisuus suorittaa kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomit. Lukiodiplomien suorittaminen on määritelty opetussuunnitelman luvussa 6.23 Lukiodiplomit.

Lukiolaissa säädetty opiskelijoiden vaikuttamismahdollisuuksien turvaaminen ja opiskelijakuntatoiminta on kuvattu luvussa 3.4. Toimintakulttuuri.

Osana opetussuunnitelman laadintaprosessia on päivitetty seuraavat oppilaitoksen suunnitelmat:

1. Oppilaitoskohtainen opiskeluhoitosuunnitelma
2. Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
3. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista
4. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

2. LUKIOKOULUTUKSEN TEHTÄVÄ JA ARVOPERUSTA

2.1 Lukiokoulutuksen tehtävä

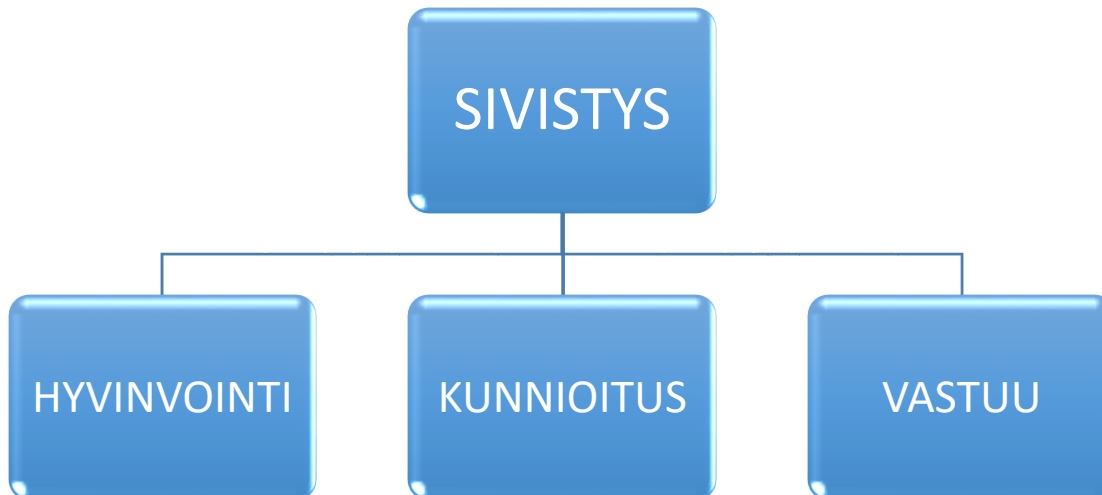
Lapuan lukio on yleislukio, jonka tehtävänä on tarjota opiskelijoilleen yleissivistävää, monipuolista ja korkeatasoista lukiokoulutusta. Opetussuunnitelman tuntijakoon sisältyy pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojaksojen lisäksi suuri määrä paikallisia valinnaisia opintojaksoja eri oppiaineissa.

Lukiokoulutuksen opetus- ja kasvatustehtävänä on auttaa nuorta löytämään oma paikkansa maailmassa ja saamaan erinomaiset valmiudet jatko-opintoihin, työelämään, elämänhallintaan, jatkuvaan oppimiseen ja elämään aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä ja maailmankansalaisena. Keskeisenä tavoitteena on saada nuori kasvamaan ajattelevaksi, sivistyneeksi, vastuulliseksi ja suvaitsevaisiksi aikuisiksi.

Opetuksen järjestämisessä ja opintojen ohjauksessa pyritään siihen, että opiskelijan yksilölliset valinnat toteutuvat mahdollisimman hyvin ja että lukio-opinnot ja ylioppilastutkinto suoritetaan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisessa tavoiteajassa. Opiskelijoita ohjataan ja kannustetaan osallistumaan koulun toiminnan suunnitteluun, mikä osaltaan lisää yhteisöllisyyttä ja vahvistaa opiskelijoiden sitoutumista opiskeluun.

2.2 Arvoperusta

Kuva 1: Lapuan lukion arvoperusta

Lukiokoulutuksen yksi keskeinen tehtävä on ohjata aikuistuvan nuoren arvomaailman kehittymistä.

Lapuan lukion keskeisiä arvoja ovat hyvinvointi, kunnioitus ja vastuu. Arvoperusta toteutuu lukion toimintakulttuurissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja työskentelyn organisoinnissa. Kouluyhteisön jäsenet sitoutuvat kaikessa toiminnassaan näihin yhteisiin arvoihin. Arvoperusta yhdessä oppimiskäsityksen ja toimintakulttuurin kanssa luo perustan laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle. Arvoperustaa voidaan lukuvoosittain syventää esim. erilaisten tapahtumien ja hankkeiden avulla.

3 OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN

3.1 Opintojen rakenne

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä. Oppimäärän tavoitteellinen suorittamisaika on kolme vuotta. Lukio-opinnot muodostuvat pakollisista opinnoista (yhteensä 94 tai 102 opintopistettä) ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista (vähintään 20 opintopistettä), joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijalle. Oppimäärään voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeja ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Lapuan lukion lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyy pakollisia opintoja, valtakunnallisia valinnaisia opintoja, lukiodiplomeja (kuvataide, liikunta ja musiikki) ja paikallisia valinnaisia opintoja. Opintojen jakautuminen eri aineisiin käy ilmi tuntijakotaulukosta. Oppimäärään voi lisäksi sisältyä muita valinnaisia opintoja (muualla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista), jotka vahvistetaan osaksi lukion oppimäärää (ks. luku 5.2.5).

Opetushallitus on laatinut lukion opetussuunnitelman perusteet pakollisiin ja valtakunnallisiin valinnaisiin opintoihin lukuun ottamatta temaattisia opintoja. Lisäksi Opetushallitus on laatinut opetussuunnitelman perusteet lukiodiplomeihin. Paikallisten valinnaisten opintojen ja temaattisten opintojen opetussuunnitelmat on laadittu lukion opettajien ehdotusten pohjalta.

Koulutuksen järjestäjä päättää minkä laajuisina opintojaksoina opinnot tarjotaan. Opiskelijalla tulee kuitenkin olla mahdollisuus suorittaa valtakunnalliset valinnaiset opinnot 2 opintopisteen laajuisina opintojaksoina. Oppiaineiden opintojen jakaminen opintojaksoihin ja opintojaksojen kuvaukset löytyvät opetussuunnitelman ainekohtaisista luvuista. Ainekohtaisissa luvuissa määritellään missä järjestyksessä oppiaineen opinnot suoritetaan.

3.1.1 Lapuan lukion tuntijako 1.8.2021- (Sivistyslautakunta 26.1.2021 § 19)

Oppiaineryhmä ja oppiaine	Pakolliset opinnot	Valtakunnalliset valinnaiset opinnot	Paikalliset valinnaiset opinnot	Yhteensä tarjolla
Äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opinnot				
Äidinkieli ja kirjallisuus: Suomen kieli ja kirjallisuus	12	6	5	23
Äidinkieli ja kirjallisuus: Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus	12	6	-	18
Toinen kotimainen kieli, B1-oppimäärä: ruotsi	10	4	4	18
Vieraat kielet				
A-oppimäärä: englanti	12	4	9	25
B2-oppimäärä: ranska, saksa		16 + 16	2 + 2	36
B3-oppimäärä: espanja, ranska, saksa, venäjä		16 + 16 + 16 + 16	2 + 2 + 2 + 2	72
Matemaattis-luonnontieteelliset opinnot				
Matematiikan yhteiset opinnot	2	-	-	2
Matematiikka, pitkä oppimäärä	18	6	5	29
Matematiikka, lyhyt oppimäärä	10	4	5	19
Biologia	4	6	6	16
Maantiede	2	6	2	10
Fysiikka	2	12	6	20
Kemia	2	8	4	14
Humanistis-yhteiskunnalliset opinnot				
Filosofia	4	4	2	10
Psykologia	2	8	6	16
Historia	6	6	1	13
Yhteiskuntaoppi	6	2	3	11
Uskonto	4	8	3	15
Elämäkatsomustieto	4	8	-	12
Terveystieto	2	4	2	8
Taito- ja taideaineiden opinnot				
Liikunta	4	6	10	20
Musiikki ja kuvataide yhteensä	6		-	-
Musiikki	2 tai 4	4	8	16
Kuvataide	2 tai 4	4	6	14
Opinto-ohjaus	4	-	6	10
Temaattiset opinnot		6	-	6
Pakolliset opinnot yhteensä	94/102			
Valtakunnalliset valinnaiset opinnot vähintään		20		
Paikallisten valinnaisten opintojen tarjonta yhteensä			104	
Opiskelijan opinnot yhteensä vähintään				150

3.1.2 Kieliohjelma

Lapuan kaupungin perusopetuksen ja lukion kieliohjelma 1.8.2016 alkaen (Sivla 16.12.2015 §8)

Oppimäärä	Kieli	Lisätiedot
A-kieli A1	englanti	Voidaan aloittaa alkuopetuksessa kielirikasteisena opetuksena Aloitetaan kaikille yhteisenä ja pakollisena kielenä viimeistään perusopetuksen 3. vuosiluokalla.
B-kieli B1	ruotsi	Aloitetaan kaikille yhteisenä ja pakollisena kielenä perusopetuksen 6. vuosiluokalla.
Valinnainen B-kieli B2	ranska saksa	Perusopetuksen 8. vuosiluokalla alkava ja 9. vuosiluokalla jatkuva valinnainen kieli.

Perusopetuksen 8. vuosiluokalla alkava valinnaisen B2-kielen opiskelu jatkuu 9. vuosiluokalla. B2-kielen tunnit sisältyvät valinnaisaineiden tuntimäärään. Alkavan B2-kielen ryhmän vähimmäiskoko on harkinnanvarainen ja voi vaihdella lukuvuosittain. B2-kielen opiskelun aloittaneella oppilaalla on oikeus saada opetusta mainitun vaatimustason mukaisesti perusopetuksen loppuun saakka. Kielen opiskelun lopettaminen tai kielen vaihtaminen on mahdollista vain erittäin painavasta syystä.

Lapuan kaupungin perusopetuksessa aloitettujen kielten opiskelua voi jatkaa oman kunnan lukiossa ja opiskelijoilla on oikeus saada opetusta mainitun vaatimustason mukaisesti lukion loppuun saakka.

Lapuan lukion kieliohjelma 1.8.2021 alkaen (Sivla 26.1.2021 §19)

Oppimäärä	Kieli	Lisätiedot
A-kieli A1	englanti	Perusopetuksessa aloitettu kieli
B-kieli B1	ruotsi	Perusopetuksessa aloitettu kieli
Valinnainen B-kieli B2	ranska saksa	Perusopetuksessa aloitettu kieli
Valinnainen B-kieli B3	espanja ranska saksa venäjä	Lukiossa alkava valinnainen kieli

B3-kielen aloittaneella opiskelijalla on oikeus saada opetusta mainitun vaatimustason mukaisesti lukion loppuun saakka.

Valtioneuvoston asetuksessa lukiokoulutuksen järjestämisestä 810/2018 §13 määrätään,

- että opiskelijalle, joka on vapautettu lukiolain 29 §:n perusteella toisen kotimaisen kielen opiskelusta, voidaan järjestää toisen kotimaisen kielen opetusta B3-kielenä
- ja että nuorille tarkoitettussa lukiokoulutuksessa koulutuksen järjestäjän tulee tarjota B2- tai B3-kieliä opiskelijalle valinnaisina opintoina vähintään kahdessa eri kielessä.

3.2 Oppimiskäsitys

Opiskelija on oman oppimisprosessinsa pääroolissa ja oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta. Kouluyhteisön jäsenten tehtävänä on ohjata, kannustaa ja tukea opiskelijaa, tarjota myönteisiä oppimiskokemuksia sekä arvioida opiskelijan osaamista ja antaa siitä rakentavaa palautetta. Tavoitteena on, että opiskelija oppii hyödyntämään saamaansa palautetta ja pystyy sen avulla kehittymään oppijana sekä kehittämään omia opiskelutaitojaan. Hän oppii analysoimaan hankkimaansa tietoa ja soveltamaan sitä. Hän oppii myös toimimaan avoimessa vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa.

3.3 Opiskelu ympäristöt ja -menetelmät

Lapuan lukion uudet, monipuoliset ja viihtyisät tilat sekä ajanmukaiset laitteet ja välineet edistävät opiskelumotivaatiota, rikastuttavat opiskelukokemuksia ja tukevat vuorovaikutusta ja yhdessä työskentelyä. Myös itsenäiselle opiskelulle löytyy sopivia tiloja. Muunneltavissa ja kokeelliseen oppimiseen suunnitelluissa sisätiloissa ja piha-alueella luova ajattelu ja tutkimiseen perustuva opiskelu on mahdollista.

Opiskelu ympäristöä laajennetaan oman oppilaitoksen ulkopuolelle tieto- ja viestintäteknologian avulla sekä tarjoamalla tilaisuuksia oppimiseen yhteistyössä työelämän, yliopistojen, korkeakoulujen, muiden oppilaitosten ja Lapuan lähialueen eri toimijoiden kanssa (ks. luku 3.4. Toimintakulttuuri).

Tieto- ja viestintäteknikka rikastuttaa opiskelua, oppimista ja sen arviointia. Se helpottaa yhteistyötä, auttaa osaamisen jakamista, parantaa tiedon kulkua ja toiminnan suunnittelua sekä luo pohjaa tulevaisuuden jatko-opinto- ja työelämätaidoille. Ohjauksen, koulutuksen ja osaamisen jakamisen avulla pidetään huolta siitä, että kaikki kouluyhteisön jäsenet osaavat käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa.

Lukion opetus-, ohjaus- ja oppimismenetelmät ovat vaihtelevia ja opiskelijoiden yksilölliset erot huomioivia. Työtapoja vaihtelemalla rohkaistaan opiskelijoita työskentelemään ennakkoluulottomasti erilaisissa ryhmissä ja siten kehittämään vuorovaikutustaitojaan. Tavoitteena on, että opiskelumenetelmät valitaan niin, että ne sekä tarjoavat riittävästi haasteita, että tukevat tuen tarpeessa olevia.

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson keskeiset sisällöt ja tavoitteet, käytettävät opiskelu- ja arviointimenetelmät ja miten laaja-alaisen osaamisen tavoitteita ja osa-alueita toteutetaan opintojaksossa.

Opiskelijan oma aktiivinen toiminta opintojen suunnittelussa ja arvioinnissa on osa oppimista ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä. On tärkeää, että opiskelija oppii aikatauluttamaan, suunnittelemaan ja ohjaamaan omaa opiskeluaan, sekä ottamaan vastuuta opintojensa edistymisestä. Tarvittaessa opiskelijalle suunnitellaan tukitoimia ja/tai vaihtoehtoisia suoritustapoja.

3.4 Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta lukion opetus- ja kasvatustehtävästä. Se tulee näkyväksi yhteisön kaikessa toiminnassa ja sen jäsenten tavassa kohdata toinen toisensa. Toimintakulttuurin perustana ovat oppilaitoksen arvoperusta, oppimiskäsitys, voimassa oleva lukiokoulutuksen lainsäädäntö sekä oman koulun toimintaa ohjaavat järjestyssäännöt. Toimintakulttuuria kehitetään yhdessä opiskelijoiden, huoltajien, lukion koko henkilöstön ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Lukion opetussuunnitelman perusteissa korostetaan toimintakulttuuria, joka luo myönteistä asennetta, innostaa oppimiseen ja edistää kestävä tulevaisuutta sekä tukee opiskelijan omaa aktiivisuutta ja yhteisöllistä toimintaa.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan ja suunnitellaan

- oppilaitoksen toimintakulttuuri
- opiskelijoiden vaikutusmahdollisuudet ja opiskelijakuntatoiminta
- toimintakulttuurin kehittämisen ja arvioinnin periaatteet
- toimintakulttuurin paikalliset painotukset

3.4.1 Oppilaitoksen toimintakulttuuri

Arvot	Toimintakulttuuri
Hyvinvointi	- järjestetään teemapäiviä ja – viikkoja, koulun yhteisiä juhlia ja muita tapahtumia - ennaltaehkäistään kiusaamista - puututaan ongelmiin mahdollisimman varhain - toteutetaan yksilöllistä opiskelijahuoltoa - edistetään terveitä elämäntapoja - tuetaan opiskelijan uskoa omiin kykyihinsä - rohkaistaan yrittämään, onnistumaan ja oppimaan epäonnistumisista - ylläpidetään hyvää ilmapiiriä ja koulun yhteishenkeä - toimitaan Liikkuva opiskelu –periaatteiden mukaan ja lisätään liikettä ja vähennetään istumista koulupäivien aikana
Kunnioitus	- kohdellaan kaikkia samanarvoisina ja kunnioitetaan toinen toistamme - työskennellään vaihtelevissa ryhmissä - ylläpidetään ja edellytetään työrauhaa - noudatetaan hyviä käytöstapoja - suhtaudutaan vastuullisesti toimintaympäristöön - tehdään yhteistyötä eri oppiaineiden välillä - toimitaan suvaitsevaisesti ja moniarvoisuutta kunnioittaen - lisätään eri kulttuurien tuntemusta ja kehitetään koulun kansainvälisyyttä
Vastuu	- ohjataan ottamaan vastuu omasta ja toisen oppimisesta ja omista ratkaisuista - lisätään omatoimisen opiskelun osuutta - sitoudutaan opintoihin - tuetaan omien vahvuuksien löytämisessä ja tavoitteiden asettelussa - tutustutaan jatko-opintojen ja työelämän vaatimuksiin - ohjataan ottamaan vastuu oppimisympäristöstä - toimitaan koulun ohjeiden ja sääntöjen mukaan - lisätään ymmärrystä globaalista vastuusta ja kestävästä elämäntavasta - otetaan opiskelijakunta mukaan koulun kehittämistyöhön - kannustetaan mielipiteen ilmaisuun ja osallistumaan yhteiseen päätöksentekoon

3.4.2 Opiskelijoiden vaikutusmahdollisuudet ja opiskelijakuntatoiminta

Lukiolain mukaan koulutuksen järjestäjän tulee varmistaa, että opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa koulutuksen järjestäjän toimintaan ja sen kehittämiseen sekä osallistua opiskelijoita koskevien ja opiskelijoiden asemaan vaikuttavien päätösten valmisteluun (Lukiolaki 714/2018).

Lapuan lukiossa on **opiskelijakunta**, jonka muodostavat kaikki lukion opiskelijat. Opiskelijakunnan tehtävänä on edistää opiskelijoiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista sekä kehittää opiskelijoiden ja koulutuksen järjestäjän välistä yhteistyötä. Opiskelijakuntatoiminta myös valmistaa opiskelijoita aktiiviseen ja kriittiseen kansalaisuuteen. Opiskelijakuntaa kuullaan opintoihin ja opiskelijoiden asemaan olennaisesti vaikuttavien päätösten tekemisessä. Opiskelijakunnalla on kaksi edustajaa lukion yhteisöllisessä opiskeluhuoltoryhmässä.

Opiskelijakunnan puhevaltaa käyttää **opiskelijakunnan hallitus**, jonka toimintaa ohjaavat **opiskelijakunnan säännöt**. Hallitus valitaan yhden lukuvuoden mittaiseksi toimikaudeksi. Hallitus valitaan vaalilla syyslukukauden alussa pidettävän opiskelijakunnan yleiskokouksen yhteydessä. Hallituksen toimintaa ohjaa **opiskelijakunnan ohjaava opettaja**, joka nimetään lukuvuosittain. Opettajan nimeää rehtori kuultuaan asiassa ensin opiskelijakunnan hallitusta.

Koulutuksen järjestäjä

- tarjoaa opiskelijakunnan hallituksen käyttöön kokoontumistilan
- maksaa ne kustannukset, jotka syntyvät opiskelijakunnan edustajien osallistumisesta alueellisiin tai valtakunnallisiin opiskelijakuntatoiminnan koulutuksiin ja tapahtumiin
- maksaa lukuvuosittain erikseen päätettävän toiminta-avustuksen opiskelijakunnalle

Opiskelijakuntatoiminnan lisäksi opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa oppilaitoksen toimintaan ja päätöksentekoon lukion **opiskelijaforumissa**. Opiskelijaforumiin kuuluvat kaikkien ohjausryhmien luottamusopiskelijat, opiskelijakunnan hallitus, opiskelijakunnan ohjaava opettaja ja rehtori. Luottamusopiskelijan ollessa estynyt osallistumaan varaluottamusopiskelija edustaa ko. ryhmää. Rehtori kutsuu foorumin koolle vähintään kolme kertaa lukuvuodessa. Myös foorumin muut jäsenet voivat ehdottaa kokoontumista.

Lukion opiskelijoille tiedotetaan käytettävissä olevista osallistumis- ja vaikuttamistavoista aina lukuvuoden alussa ja lisäksi Lukioinfossa ja koulun kotisivuilla.

3.4.3 Toimintakulttuurin kehittämisen ja arvioinnin periaatteet

Toimintakulttuuria kehitetään ja arvioidaan yhdessä lukion koko henkilöstön, opiskelijoiden, huoltajien ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Kehittäminen perustuu avoimeen vuorovaikutukseen ja tiedottamiseen. Aloitteen toimintakulttuurin kehittämiseksi voi tehdä kuka tahansa kouluyhteisön jäsen tai yhteistyökumppani.

Toimintakulttuuria tarkennetaan ja toiminnan lukuvuosikohtaisista painotuksista päätetään opetussuunnitelmaan perustuvassa vuosittain laadittavassa suunnitelmassa.

Toimintakulttuuria arvioitaessa arvioidaan tavoitellun ja toteutuneen toimintakulttuurin yhtäpitävyyttä (ks. luku 3.4.1). Jokainen lukioyhteisön jäsen arvioi omaa toimintaansa yhteisön jäsenenä ja pyrkii kehittämään sitä. Tämän lisäksi toteutetaan koko koulun toimintaa koskevaa arviointia. Arvioinnissa ovat mukana koulun henkilökunta, opiskelijat ja huoltajat. Arviointiin voivat osallistua myös lukiokoulutuksen tärkeimmät yhteistyökumppanit.

3.4.4 Toimintakulttuurin paikalliset painotukset

Paikalliset painotukset vaihtelevat lukuvuosittain ja erityispainotukset (esim. yhteistyöprojektit tms.) vahvistetaan lukuvuosisuunnitelmassa.

Lapuan ja lähialueen	Toimintamuoto	Mahdolliset yhteistyökumppanit
luonto ja ympäristö	Käytetään oppimisympäristönä lähiluontoa ja lapualaisia luontokohteita kuten Simpsiö, Lapuanjoki, Alajoen peltolakeus ja Löyhinkineva.	Lapuan liikuntatoimi Lapuan ympäristöyhdistys
historia	Nostetaan esiin paikallista historiaa jolla on laajempaa merkitystä: Suomen sota, herätysliikkeet, vuoden 1918 sota, Lapuan liike, Patruunatehtaan historia.	Lapuan kulttuuritoimi
kieliolosuhteet ja kansainvälinen toiminta	Huomioidaan ruotsinkielinen rannikkoseutu ja kansainvälistä	Pohjola-Norden ja muut paikalliset ystävyyseurat

	kauppaa käyvät yritykset.	Paikalliset Lions ja Rotary-klubit Lapuan nuorisotoimi Sedu Lapua
elinkeinoelämä	Perehdytään lapualaiseen maatalouteen, teollisuuteen ja palveluihin esimerkiksi vierailukäyntien ja TET-jaksojen avulla.	Paikalliset yritykset ja elinkeinoelämän järjestöt Kaupungin elinkeinotoimi ja palvelutuotanto.
kulttuurielämä ja kulttuuriperintö	Huomioidaan rakennusperintö, murre, musiikki- ja taide-elämä sekä hengellinen elämä.	Lapuan taidemuseo Lapuan musiikkiopisto Lapuan kulttuuritoimi Lapua-seura Lapualaiset seurakunnat

3.5 Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Nuorille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvia opintoja järjestettäessä koulutuksen järjestäjän tulee olla yhteistyössä opiskelijoiden huoltajien kanssa. Huoltajille on annettava riittävän usein tietoa opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä. (Lukiolaki 709/2024). Vastuu yhteistyön kehittämisestä sekä sen edellytysten ja toimintatapojen luomisesta on koulutuksen järjestäjällä. Koulutuksen järjestäjä päättää paikallisessa opetussuunnitelmassa kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttamisesta. Opetus- ja kasvatustyössään Lapuan lukio tukee kotien kasvatustyötä. Kodin ja koulun yhteistyö perustuu avoimeen ja yhdenvertaiseen vuorovaikutukseen sekä keskinäiseen kunnioitukseen. Aktiivinen yhteistyö tukee opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia. Yhteistyö vahvistaa opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta sekä oppilaitosyhteisön hyvinvointia, turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Lukion henkilökunta rehtorin johdolla vastaa yhteistyön suunnittelusta, toteuttamisesta ja kehittämisestä.

Lukiolain 17§ mukaan lukio-opetus on pääsääntöisesti julkista mistä johtuen opiskelijoiden huoltajat voivat halutessaan seurata opetusta ja opiskelua Lapuan lukiossa. Huoltajia kannustetaan ottamaan yhteyttä kouluun aina tarvittaessa. Yhteydenpidosta koteihin ja yhteistyöstä kotien kanssa vastaavat koulun osalta ensisijaisesti ryhmänohjaajat. Ryhmänohjaajien vastuulla ovat mm. yleiset koko ohjausryhmää koskevat asiat sekä yksilöä koskeva viestintä. Opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa opintojen ohjauksesta, yhteisöllisestä opiskeluhuollosta sekä erityisopetuksesta ja muusta oppimisen tuesta. Tarvittaessa opinto-ohjaaja, erityisopettaja, terveydenhoitaja tai kuraattori ottavat yhteyttä opiskelijan huoltajiin omaan erityisalaansa liittyvissä asioissa tai huoltajat voivat olla heihin yhteydessä.

Yhteistyö huoltajien ja kotien kanssa kuuluu lukion toimintakulttuuriin, ja se jatkuu opiskelijan koko lukio-opiskelun ajan. Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyön toteutusta. Kun opiskelija tulee täysi-ikäiseksi, huoltajien rooli opiskelijan opintoihin liittyvissä asioissa vähenee ja opiskelijan oma vastuunotto opintojen etenemisestä korostuu entisestään. Täysi-ikäinen opiskelija voi itse määritellä, kuinka laajasti hänen huoltajilleen voidaan kertoa opintoihin liittyvistä asioista.

Yhteydenpito huoltajien kanssa ja tiedottaminen tapahtuvat pääsääntöisesti Wilman avulla. Wilman kautta tiedottaminen ja viestintä tapahtuvat kodin ja koulun välillä luottamuksellisesti ja nopeasti. Wilmassa sekä opiskelija, hänen huoltajansa sekä koulu voivat seurata opintojen edistymistä ja saada siitä tietoa. Lisäksi Wilmassa mm. seurataan ja selvitetään poissaoloja, viestitään, lähetetään ja luetaan tiedotteita. Tarvittaessa järjestetään koulun ja kodin välisiä tapaamisia opiskelijan asioiden selvittämiseksi.

Lapuan lukio tiedottaa toiminnastaan Wilman lisäksi myös mm. koulun kotisivuilla. Koulu järjestää lukuvuosittain vanhempainiltoja ja huoltajat kutsutaan mukaan sekä järjestämään koulun tapahtumia, että osallistumaan niihin.

3.6 Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys

Lukiokoulutus antaa **opiskelijalle valmiudet aloittaa korkeakoulututkintoon johtavat opinnot** yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. (Lukiolaki 714/2018, 2 § 1 mom.)

Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä **yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa**. Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on **mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan**. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Koulutuksen järjestäjän on **tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen**. (Lukiolaki 714/2018, 27 §)

3.6.1 Korkeakouluyhteistyö

3.6.1.1 Korkeakouluyhteistyön tavoitteet

- Vahvistetaan jatko-opintovalmiuksia lukion toimintakulttuurissa, laaja-alaisen osaamisen toteutuksissa ja kaikkien oppiaineiden opinnoissa.
- Sujuvoitetaan opiskelijan siirtymistä korkeakouluopintoihin.
- Annetaan lukiolaisille monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa ja kokemuksia korkeakouluopiskelusta.
- Autetaan lukiolaisia löytämään oma jatko-opinto- ja urapolkunsaa.
- Tuetaan opiskelijan opiskelumotivaatiota ja kehitetään jatko-opinnoissa tarvittavia taitoja.

3.6.1.2 Korkeakouluyhteistyön muodot

Taulukossa kuvataan, miten korkeakouluyhteistyötä toteutetaan koulutuksen järjestäjän, koulun toimintakulttuurin, yksittäisen opettajan ja opiskelijan tasolla. Yhteistyömuodot ovat esimerkkejä ja kulloinkin toteutettavista yhteistyömuodoista päätetään lukuvuosittain.

Koulutuksen järjestäjä ja/tai koulu	Koulun toimintakulttuuri	Opettaja/Opinto-ohjaaja	Opiskelija
*solmii tarvittavat yhteistyösopimukset korkeakoulujen kanssa *järjestää osa lukion oppimäärän opinnoista yhteistyössä yhden/usean korkeakoulun kanssa *tarjoaa ns. kurkistuskursseja ja verkko-opintoja *tunnustaa muualla hankitun osaamisen	*yhdistetään opintojaksoihin korkeakouluopintoihin tutustumista *korostetaan yleissivistyksen, kulttuurien tuntemuksen ja kielitaidon merkitystä edellytyksinä korkeakouluopinnoissa menestymiselle *kehitetään opiskelijoiden kokonaisvaltaisen ajattelun, kokonaisuusien hallinnan ja kieli- ja viestintäosaamisen taitoja *järjestetään projekteja, tapahtumia, teemapäiviä ja toiminnallisia vierailuja	*ohjaa opiskelijaa tutustumaan korkeakoulujen tarjontaan, pääsyaatimuksiin ja valintakokeisiin *yhdistää opettamiinsa opintojaksoihin tietoa korkeakouluopinnoista ja korkeakouluopintoihin tutustumista *liittää asiantuntijaluentoja osaksi omaa opetustaan *järjestää opintojaksoihin liittyviä korkeakouluvierailuja *kutsuu korkeakouluopiskelijoita esittelemään omaa opintoalaansa *hyödyntää korkeakoulujen digitaalisia esittelymateriaaleja *päivittää omia tietojaan korkeakouluista	*saa tietoa ja kokemuksia korkeakouluopiskelusta *hyödyntää korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opetustarjontaa kotimaassa ja kansainvälisesti *tutustuu kansainvälisiin jatko-opintoihin ja uranäkymiin *sisällyttää korkeakouluopintoihin tutustumiseen tähtäävät ja korkeakouluissa suoritettavat opinnot osaksi henkilökohtaista opintosuunnitelmaansa *tutustuu eri jatko-opintoalojen pääsyaatimuksiin ja valintakokeisiin eri oppiaineiden opiskelussa *osallistuu ns. opiskelijavarjostukseen korkeakoulussa

3.6.1.3 Korkeakouluyhteistyön yhteistyötahot

- koulutuksen järjestäjä päättää pidempiaikaisesta korkeakouluyhteistyöstä ja solmii tarvittavat yhteistyö-/kumppanuussopimukset
- sopimuksiin perustuvan korkeakouluyhteistyön lisäksi koulu voi hyödyntää maksuttomia, vapaasti koulujen käyttöön tarkoitettuja korkeakoulujen ja yritysten/yhteisöjen palveluita

3.6.2 Työelämävalmiudet

3.6.2.1 Työelämäyhteistyön tavoitteet

- Sujuvoitetaan opiskelijan siirtymistä korkeakoulu-/jatko-opintoihin ja edelleen työelämään.
- Tarjotaan opiskelijalle mahdollisuuksia tutustua työelämään, sen arkeen ja vaatimuksiin.
- Ohjataan opiskelijoita vastuullisuuteen ja itseohjautuvuuteen.

3.6.2.2 Työelämäyhteistyön muodot

Taulukossa kuvataan, miten työelämäyhteistyötä toteutetaan koulutuksen järjestäjän, koulun toimintakulttuurin, yksittäisen opettajan ja opiskelijan tasolla. Yhteistyömuodot ovat esimerkkejä ja kulloinkin toteutettavista yhteistyömuodoista päätetään lukuvuosittain.

Koulutuksen järjestäjä ja/tai koulu	Koulun toimintakulttuuri	Opettaja/Opinto-ohjaaja	Opiskelija
*kehittää monipuolisia lukion ja työelämän sekä lukion, yritysten ja kolmannen sektorin välisiä yhteistyömuotoja *solmii tarvittavat yhteistyösopimukset ja työelämä-/kummiyrityskumppanuudet *järjestää opetus- ja muun toiminnan niin, että opiskelijoilla on yhtäläiset ja monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa työelämän tarjoamista mahdollisuuksista ja kehityssuunnista *tarjoaa mahdollisuuden suorittaa työelämätaitojen paikallisen opintokokonaisuuden	*korostetaan yleissivistyksen, kulttuurien tuntemuksen ja kielitaidon merkitystä edellytyksinä työelämässä menestymiselle *syvennetään opiskelijan työelämävalmiuksia eri oppiaineissa osana opintojaksoja ja opiskelujen ohjausta sekä muissa lukion toiminnoissa *kannustetaan oma-aloitteisuutteen, yritteliäisyyteen ja vastuullisuuteen *harjoitellaan ryhmätyötaitoja eri tilanteissa *osallistutaan paikallisiin ja alueellisiin työelämätapauksiin (esim. rekrymessut) ja järjestetään omia tapahtumia *järjestetään yhteistyöprojekteja työelämäkumppaneiden/kummiyritysten kanssa	*yhdistää opettamiinsa opintojaksoihin työelämäosaamisen osioita *rohkaisee opiskelijaa tutustumaan työelämän tarjoamiin kansainvälisiin ja globaaleihin näkymiin *ohjaa opiskelijaa tiedostamaan ja dokumentoimaan opintoihin ja työhön liittyviä kiinnostuksen kohteitaan, vahvuuksiaan ja osaamistaan (esim. itsearviointi) *esittelee omaan tieteenalaansa liittyviä ammatteja ja työmahdollisuuksia *keskustelee ammattiteistä ja työtehtävistä oppimateriaaleissa olevien esimerkkien ja aineistojen pohjalta *järjestää yritysvierailuja *kutsuu eri ammattien edustajia ja yrittäjiä oppitunneille	*tutustuu työelämän tarjoamiin kansainvälisiin ja globaaleihin näkymiin uratarinoiden avulla *dokumentoi opintoihin ja työhön liittyviä kiinnostuksen kohteitaan, vahvuuksiaan ja osaamistaan (esim. itsearviointi) *tutustuu uusiin työn, yrittäjyyden ja taloudellisen toimeliaisuuden muotoihin *harjoittelee työn hakemista ja työhaastattelutilanteita *tutustuu eri alojen työtehtäviin *osallistuu TET-jaksoon

		*osallistuu ope-TET/job shadowing-jaksolle	

3.6.2.3 Työelämäyhteistyön yhteistyötahot

- koulutuksen järjestäjä päättää pidempiaikaisesta työelämäyhteistyöstä ja solmii tarvittavat yhteistyö-/kumppanuussopimukset
- mahdollisia yhteistyökumppaneita ovat paikalliset yritykset, järjestöt ja seurakunnat, rekrytointipalvelut, opiskelijoiden vanhemmat oman alansa esittelijöinä sekä kaupungin eri palvelukeskukset

3.6.2.4 Työelämätaitojen paikallinen opintokokonaisuus *Avaimet työelämään*

Lapuan lukiossa on mahdollista suorittaa työelämätaitojen paikallinen opintokokonaisuus *Avaimet työelämään*. Opintokokonaisuus koostuu opetussuunnitelman opintojaksoista, jotka tavoitteiltaan ja sisällöiltään liittyvät työelämävalmiuksiin. Opiskelija valitsee omaan opintosuunnitelmaansa vähintään 12 opintopisteen laajuisen kokonaisuuden. Suoritusta opintokokonaisuudesta saa erillisen todistuksen. Opintokokonaisuuden opintojaksot suoritetaan pääasiassa toisena opiskeluvuotena.

Opintokokonaisuuteen valittavat moduulit/opintojaksot:

ÄI9	Vuorovaikutus 3 (2op), valtakunnallinen valinnainen
RUB15	Opiskelu ja työelämä (2op), pakollinen
RUB16	Viesti ja vaikutta puhuen (2op), valtakunnallinen valinnainen
ENA6	Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä (2op), pakollinen
ENA8	Viesti ja vaikutta puhuen (2op), valtakunnallinen valinnainen
MAA9	Talousmatematiikka (1op), pakollinen
MAB6	Talousmatematiikan alkeet (1op), pakollinen
MAB7	Talousmatematiikka (1op), pakollinen
YH2	Taloustieto (2op), pakollinen
YH5	Talous- ja työelämätaidot tutuiksi (2op), paikallinen valinnainen
OP2	Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus (2 op), pakollinen
B2/B3-kielet	Kaikki opintojaksot (à 2op), valtakunnallinen valinnainen

Osana työelämätaitojen opintokokonaisuutta opiskelija suorittaa TET-jakson.

Opintokokonaisuudessa korostuvat lukion laaja-alaisista osaamistavoitteista vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettisyys –ja ympäristöosaaminen. Tämän lisäksi korostuvat yhteistyö- ja tiimitaidot, motivoituminen uuden oppimiseen, joustavuus ja kyky arvioida ja kehittää omaa osaamistaan sekä suullinen kielitaito.

3.6.3 Kansainvälinen osaaminen

3.6.3.1 Kansainvälisen toiminnan tavoitteet

- avarretaan opiskelijan kokemusmaailmaa ja maailmankuvaa
- vahvistetaan valmiuksia toimia maailmankansalaisena globaalissa maailmassa
- lisätään suvaitsevaisuutta
- syvennetään oman ja vieraiden kulttuurien tuntemusta
- korostetaan kielitaidon merkitystä
- vahvistetaan vuorovaikutustaitoja

3.6.3.2 Kansainvälisen toiminnan muodot

Taulukossa kuvataan, miten kansainvälistä toimintaa ja yhteistyötä toteutetaan koulutuksen järjestäjän, koulun toimintakulttuurin, yksittäisen opettajan ja opiskelijan tasolla. Yhteistyömuodot ovat esimerkkejä ja kulloinkin toteutettavista yhteistyömuodoista päätetään lukuvuosittain.

Koulutuksen järjestäjä ja/tai koulu	Koulun toimintakulttuuri	Opettaja/Opinto-ohjaaja	Opiskelija
*solmii kv-toiminnan yhteistyösopimukset *vastaa kv-kumppanuuksiin liittyvästä hanketoiminnasta ja -hakemuksista *luo edellytyksiä sekä kotikansainvälisyydelle että kansainväliselle liikkuvuudelle	*korostetaan yleissivistyksen, kansainvälisen osaamisen, kulttuurien tuntemuksen ja kielitaidon merkitystä edellytyksinä korkeakouluopinnoissa ja työelämässä menestymiselle *kartutetaan kansainvälistä osaamista eri oppiaineissa, niiden välisessä yhteistyössä ja laaja-alaisen osaamisen kautta *hyödynnetään laajasti kotikansainvälisyyden mahdollisuuksia *hyödynnetään virtuaalitekniologiaa kv-yhteistyössä *järjestetään projekteja, tapahtumia, teemapäiviä ja toiminnallisia vierailuja	*ohjaa opiskelijaa tutustumaan kansainvälisen toiminnan mahdollisuuksiin koulussa ja koulun ulkopuolella * kannustaa opiskelijaa osallistumaan omaehtoisesti tai lukion tarjonnan mukaisesti tutustumis- ja opintojaksoihin tai vaihto-opiskeluun ulkomaille *yhdistää opettamiinsa opintojaksoihin kv-toimintaa ja -kontakteja *järjestää opintojaksoihin liittyviä opintoretkiä ulkomaille *kutsuu oppitunneilleen vieraita esittelemään omaa kieltään ja kulttuuriaan *osallistuu koulun kv-projekteihin ja -tapahtumiin ja niiden suunnitteluun	*saa tietoa kv-toiminnasta *tutustuu kansainvälisiin jatko-opintoihin ja uranäkymiin *osallistuu koulun järjestämiin tai omaehtoisin ulkomaan opintojaksoihin *vahvistaa valmiuksiaan toimia maailmankansalaisena *syventää tietojään eri kulttuureista *kehittää kielitaitoaan *kehittää tiimissä toimimisen taitojaan

3.6.3.3 Kansainvälisen toiminnan yhteistyötahot

- koulutuksen järjestäjä päättää pidempiaikaisesta kansainvälisestä yhteistyöstä ja solmii tarvittavat yhteistyö-/kumppanuussopimukset sekä vastaa kv-toimintaan liittyvästä hankehausta
- sopimukseen perustuvan ja hankkeisiin liittyvän kv-yhteistyön lisäksi koulu voi suunnitella ja toteuttaa tapahtumia ja projekteja muiden paikallisten ja alueellisten toimijoiden (esim. alueen muut lukiot ja ammatilliset oppilaitokset) kanssa

4. OPISKELIJAN OHJAUS JA TUKEMINEN

4.1 Ohjaus

4.1.1 Lapuan lukion ohjaussuunnitelma

Suunnitelmassa kuvataan ohjauksen järjestäminen Lapuan lukiossa. Suunnitelma toimii ohjaustyön arvioinnin ja kehittämisen välineenä.

4.1.1.1 Ohjauksen tehtävät, tavoitteet ja keskeiset käsitteet

Lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavalla opiskelijalla on oikeus saada tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintojen ohjausta sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta (lukiolaki 714/2018, 25 § 2 mom.). Ohjaustoiminta muodostaa lukion toiminnassa kokonaisuuden, joka tukee opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja tulevaisuutta koskevia valintoja ja ratkaisuja. Ohjaustoiminta tukee opiskelijoiden hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja -ohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija ja hänellä tulee olla mahdollisuus osallistua opintojensa aikana korkeakoulujen ja työelämän kanssa toteutettaviin opintojaksoihin.

Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja toimijuutta kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Sukupuolitietoisella ohjauksella luodaan tasavertaisia edellytyksiä eri sukupuolten sijoittumiselle jatko-opintoihin ja työelämään. Opiskelijoita ohjataan yksilöllisiin valintoihin ja pyritään lieventämään opinto-, koulutus- ja uravalintojen segregaatiota eli jakoa miesten ja naisten aloihin.

Opiskelijoiden opintojen sujumista seurataan ja heidän opintojensa etenemistä tuetaan. Opiskelijoiden opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien ja opiskeluhoollon henkilöstön kanssa.

Ohjausta voidaan järjestää *opintojaksomuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena* sekä näiden yhdistelmänä.

Opintojaksomuotoisessa opetuksessa opiskellaan tärkeimmät tiedot ja taidot, joiden perusteella opiskelija tekee lukio-opintojaan ja tulevaisuutta koskevia suunnitelmia ja päätöksiä. Näitä ovat muun muassa lukion opiskelukäytänteet, oppimaan oppimisen taidot, lukion aineet ja opintojaksot, ylioppilastutkinnon kokeet, jatko-opintomahdollisuudet kotimaassa ja ulkomailla sekä keskeisimmät työelämätaidot ja tiedot työelämästä ja ammateista.

Henkilökohtaisissa ohjauskeskusteluissa opiskelijan kanssa keskustellaan opiskelun sujumisesta ja tuetaan opiskelijan hyvinvointia sekä ohjataan häntä opiskelua ja tulevaisuutta koskevissa suunnitelmissa. *Pienryhmäohjauksessa* ryhmä opiskelijoita, tavallisesti 5 -10 opiskelijaa, työskentelee opinto-ohjaajan ohjaamana yhteisen aiheen parissa. Työskentelytapoina ovat tavallisesti ryhmäkeskustelu ja erilaiset harjoitukset. Aiheena voi olla esimerkiksi itsetuntemus tai tulevaisuuden suunnittelu. Pienryhmässä toimiminen yhdessä vertaisten kanssa vahvistaa opiskelijan toimijuutta ja nuoren oman identiteetin rakentumista. *Vertaisohjauksessa* lukio-opiskelijat ohjaavat toisiaan lukio-opiskeluun ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvissä asioissa. Vertaisohjaus voi olla keskustelua ohjauksen oppituntien aikana ryhmissä, pienryhmäohjauksessa tapahtuvaa vertaisohjaus tai tutoropiskelijoiden antamaa vertaisohjausta lukio-opintojaan aloittaville opiskelijoille.

4.1.1.2 Ohjauksen järjestäminen

Lapuan lukiossa ohjaus koostuu opinto-ohjauksen oppitunneista, ryhmänohjaajan tunneista, henkilökohtaisista ohjauskeskusteluista, oppimisen tuen suunnittelemisesta ja järjestämisestä sekä opiskelijoiden tiedottamisesta ja neuvonnasta ja vertaisohjauksesta. Vertaisohjaus toteutuu tutor-opiskelijoiden uusien opiskelijoiden perehdytyksessä. Lisäksi vertaisohjausta voidaan käyttää opiskelumuotona opinto-ohjauksen oppitunneilla. Tarpeen mukaan voidaan järjestää lisäksi pienryhmäohjausta, esimerkiksi tulevaisuuden suunnittelun ja itsetuntemuksen aihepiireissä.

Lapuan lukiossa opintojaksomuotoista opetusta opinto-ohjauksessa on ensimmäisenä ja toisena opiskeluvuotena. Ryhmänohjaajat pitävät ryhmänohjaajan tunteja ja tuokioita lukio-opiskelun ja joka jakson alussa. Opintojen alussa opiskelijoita ryhmäytetään ja perehdytetään lukio-opintoihin ryhmäytymistapahtumassa. Henkilökohtaisia ohjauskeskusteluja on opiskelijan jokaisena lukuvuotena. Ensimmäisen lukuvuoden aikana on ryhmänohjaajan pitämä tulohaastattelu ja opinto-ohjaajan ja opiskelijan välinen ohjauskeskustelu, jossa aloitetaan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laadinta. Toisen vuoden keväällä

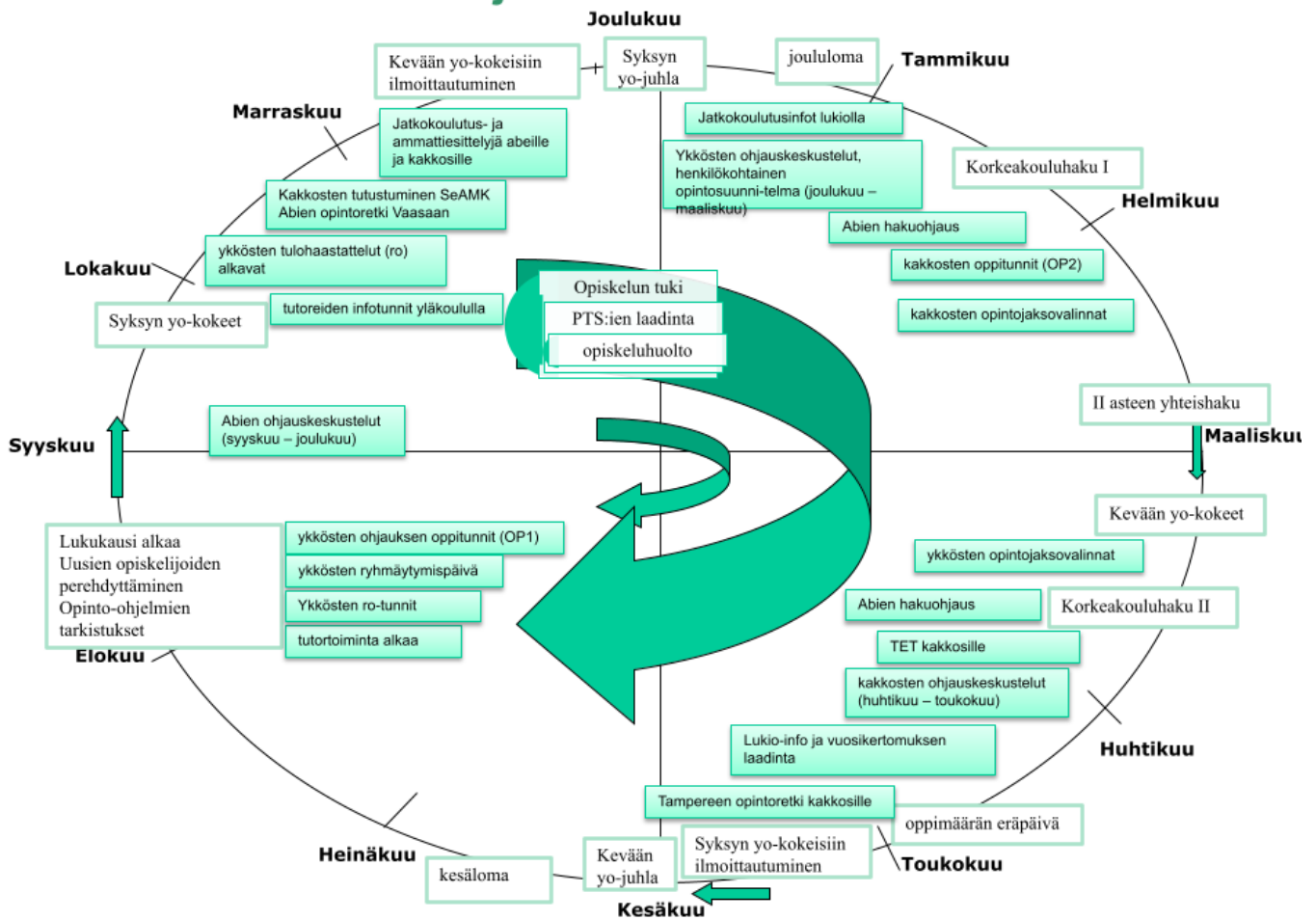
henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimista jatketaan ohjauskeskustelussa. Kolmantena lukuvuotena opiskelijalla on ainakin yksi ohjauskeskustelu opinto-ohjaajan kanssa ja lisäksi opiskelija voi saada halutessaan yksilöllistä hakuohjausta abikevään aikana.

Ohjaustoiminnassa opiskelijat tutustuvat työelämään ja vierailevat oppilaitoksissa sekä osallistuvat koulutusesittelyihin ja asiantuntijaluentoihin. Opiskelijoille mahdollistetaan korkea-asteen opintojen opiskelu lukio-opintojen aikana.

Ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja ja rehtori tiedottavat opiskelijoita opiskelukäytänteistä ja lukuvuoden tapahtumista. Lisäksi opiskeluhuollon henkilöstö tiedottaa opiskeluhuollon palveluista ja järjestää yhteistyössä opettajien kanssa opiskelijoiden hyvinvointia tukevaa toimintaa.

Opiskelijoita ohjataan oppimisessa ja opiskelutekniikassa eri aineiden opiskelussa. Varsinkin lukio-opiskelun alussa käsitellään eri aineiden opiskelutekniikka ja opiskelutapoja. Opiskelijoille tarjotaan tukiovetusta kaikissa aineissa ja opiskelua tukevia paikallisia opintojaksoja englannissa, ruotsissa ja matematiikassa. Matematiikan opiskelun tukea tarjotaan lisäksi viikoittaisessa matematiikkapajassa. Opiskelijat voivat saada opiskeluunsa tukea ja erityisjärjestelyjä, jos heidän opiskeluunsa vaikuttaa oppimisvaikeus, terveydellinen tai muu syy (ks. luku 4.2).

Ohjauksen vuosikello

4.1.1.3 Ohjauksen toimijat ja työnjako

Tässä luvussa kuvataan yhteistyö, vastuut ja työnjako ohjauksessa ja oppimisen tuessa opinto-ohjaajan, ryhmänohjaajan, rehtorin, kuraattorin ja tutor-opiskelijoiden osalta. Erityisopettajan ja aineenopettajan osalta yhteistyö, vastuut ja työnjako kuvataan luvussa 4.2.4.8 *Yhteistyö, vastuut ja työnjako edellä mainituissa asioissa.*

Opinto-ohjaaja

- Kantaa päävastuun opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä, ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta.

- Vastaa opinto-ohjauksen pakollisten opintojaksojen opetuksesta.
- Ohjaa opiskelijoita henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman(HOS) laadinnassa ja päivittämisessä.
- Ohjaa opiskelijoita aine- ja opintojaksovalinnoissa.
- Järjestää opiskelijoille henkilökohtaisia ohjauskeskusteluja.
- Seuraa opintojen etenemistä ja mahdollista tuen tarvetta ohjauskeskusteluissa ja yhdessä opetus- ja muun henkilöstön kanssa.
- On lukion pedagogisen tuen ryhmän jäsen.
- Osallistuu oppimisen ja opiskelun tukitoimien suunnitteluun.
- Tukee opiskelijoiden hyvinvointia.
- Osallistuu lukion hyvinvointiryhmän toimintaan ja yksilölliseen opiskeluhuoltotyöhön.
- Antaa ylioppilastutkintoa koskevaa yleisinformaatiota, ohjaa ylioppilastutkintoon ilmoittautumisessa sekä tiedottaa ylioppilaskokeisiin liittyvistä käytänteistä ja määräyksistä.
- Tiedottaa yhdessä erityisopettajan kanssa ylioppilastutkinnon erityisjärjestelyjen hakemisesta.
- Suorittaa yhteistyössä ryhmäohjaajien ja opiskeluhuollon henkilöstön kanssa ylioppilastutkinnon erityisjärjestelyhakemuksiin liittyvät tehtävät vastuualueenaan sairaus, vamma ja erityisen vaikea elämäntilanne.
- Vastaa opintojen nivelvaiheissa muiden oppilaitosten kanssa tehtävästä yhteistyöstä.
- Ohjaa ja tukee opiskelijoita opintojen nivelvaiheissa.
- Antaa tietoa lukiokoulutuksesta yläkoulujen oppilaille ja huoltajille.
- On mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa vanhempainiltojen ohjelmaa.
- Pitää tarpeen mukaan yhteyttä huoltajiin.
- Vastaa työelämään tutustumisesta ja korkeakoulu yhteistyöstä.
- Ohjaa jatko-opintoihin hakeutumisessa ja jatko-opintomahdollisuuksiin tutustumisessa.
- Seuraa jatko-opintoihin sijoittumista.
- Huolehtii valmistuneiden opiskelijoiden jälkiohjauksesta vuoden ajan opiskelijan valmistumisesta.
- Valmistelee muualla hankitun osaamisen hyväksi lukemista yhdessä opiskelijan kanssa.
- Seuraa opintojen edistymistä opintotuen myöntämisen ehtona.
- Pitää yhteyttä muiden oppilaitosten opinto-ohjaajiin ja osallistuu opinto-ohjaajien alueelliseen yhteistoimintaan.
- On koulun yhdyshenkilö Etelä-Pohjanmaan Urheilukatemiaan ja Opinlakeus-verkoston.
- Vastaa lukion julkaisujen ja oppaiden toimittamisesta sekä Lapuan lukion osastosta koulutusmessuilla ja näyttelyissä yhdessä muiden markkinointiryhmän jäsenten ja rehtorin kanssa.
- Vastaa tutor-toiminnan suunnittelusta ja toteuttamisesta.

Ryhmäohjaaja

- Toimii ohjausryhmänsä lähiohjaajana.
- Perehdyttää ryhmänsä opiskelijat lukio-opintoihin ja lukion käytänteisiin.
- Seuraa ryhmänsä opintomenestystä, opintojen etenemistä ja poissaoloja.
- Pitää ryhmäohjaajan tunnit ja tuokiot.
- Pitää tulohaastattelut ohjausryhmänsä ensimmäisen vuoden opiskelijoille sekä tarvittaessa järjestää muulloinkin yksilöhaastatteluja.
- On mukana ensimmäisen vuoden opiskelijoiden ryhmäytymisiltapäivässä.
- Pyrkii kehittämään ryhmänsä yhteisöllisyyttä.
- Havainnoi ryhmänsä opiskelijoiden hyvinvointia ja ohjaa opiskelijat tarvittaessa eteenpäin erityisopettajalle, opinto-ohjaajalle, terveydenhoitajalle, kuraattorille ja psykiatriselle sairaanhoitajalle.
- Pitää yhteyttä huoltajiin.
- Tiedottaa ryhmänsä asioista mm. vanhempainilloissa.
- Tekee yhteistyötä muiden ryhmäohjaajien kanssa RO-tiimeissä.

Aineenopettaja (Katso luku 4.2.4.8)

Erityisopettaja (Katso luku 4.2.4.8)

Rehtori

- Vastaa ohjaustoiminnan kokonaisuuden suunnittelusta ja toteuttamisesta.
- Antaa lukio-opintoja ja ylioppilastutkintoa koskevaa yleisinformaatiota.
- Tiedottaa lukio-opintoihin ja ylioppilastutkintoon liittyvistä säännöistä ja määräyksistä.
- Tekee hallintopäätökset opiskelijoille annettavasta erityisopetuksesta ja muista opiskelija-asioista voimassa olevan lainsäädännön ja kaupungin hallintosäännön määrittelemien valtuuksin.
- Päättää muualla hankitun osaamisen hyväksi lukemisesta.

Kuraattori

- Tukee opiskelijoiden hyvinvointia yhteistyössä opiskelijahuollon ja koulun muun henkilökunnan kanssa.
- Kartoittaa opiskelijoiden yksilöllisiä tuen tarpeita ja tekee tarpeen mukaan palvelu- ja hoitoonohjausta.
- Toimii yhteistyössä koulun ulkopuolisten tuki- ja hoitoverkoston sekä huoltajien kanssa.
- Tarjoaa opiskelijoille keskustelutukea.
- Neuvoa ja ohjaa opiskelijoita taloudellisissa kysymyksissä.
- Ratkoo opiskelijoiden kanssa mahdollisia kiusaamistilanteita.
- Tukee opiskelumotivaatiossa.
- Auttaa opiskelijoita kaveri- ja seurustelusuhteisiin liittyvissä pulmissa.
- Tukee esiintymistilanteisiin liittyvän jännittämisen tai opintoihin liittyvän stressin käsittelyssä.
- On mukana poissaolojen selvittelyssä.
- Osallistuu opinto-ohjaajan kanssa kuntoutusraahakemusten valmisteluun.
- Osallistuu yksilölliseen ja yhteisölliseen opiskeluhuoltotyöhön.
- Tiedottaa opintoja tukevista palveluista ja tukimuodoista.

Tutor-opiskelijat

- Ovat uusien lukiolaisten vertaisohjaajia ja perehdyttävät lukio-opintoihin.
- Osallistuvat uusien lukiolaisten ryhmäytymiseen.
- Pitävät tutoreiden opetustuokioita lukio-opintoja aloittaville opiskelijoille
- Esittelevät lukio-opintoja ja Lapuan lukiota yläkoululaisille ja eri tilaisuuksissa.
- Havainnoivat opiskelijoiden hyvinvointia ja pyrkivät lisäämään opiskeluviihtyvyyttä.

4.1.1.4 Ohjaus siirtymävaiheissa

- Tehdään yhteistyötä yläkoulujen kanssa ja esitellään lukio-opintoja.
- Vierailaan lähiseudun yläkoulujen vanhempainilloissa.
- Neuvotaan lukio-opintoihin hakeutumisessa ja opintojen suunnittelussa.
- Osallistutaan tarvittavaan tiedonsiirtoon lukio-opintojen alkaessa (ns. nivelpalaverit).
- Järjestetään TET-päiviä ja jatko-opintoinfoja.
- Tuetaan jatko-opintoihin siirtymistä lukion jälkeen. Jälkiohjausta annetaan vuoden ajan lukio-opintojen valmistumisesta.

4.1.1.5 Ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat

Ohjauksen keskeiset sisällöt ovat:

- henkilökohtainen opintosuunnitelma: opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma ja sen päivittäminen
- lukio-opintojen ajankohtaiset asiat
- itsetuntemus ja omat vahvuudet
- toimijuus, arjen- ja elämänhallintataidot, minäpystyvyys ja toimintakyky
- oman hyvinvoinnin ja opiskelukyvyn edistäminen
- opiskelu- ja tiedonhankintataidot ja oppimaan oppiminen
- jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu ja niihin liittyvät tietolähteet, jatko-opintoihin hakeutuminen Suomessa ja ulkomailla
- työelämätaidot, työelämään sekä korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustuminen ja yrittäjäyys
- oman talouden hallinta, opintotuki ja asuminen

Ohjauksessa huomioidaan opiskelijoiden yksilölliset tarpeet. Henkilökohtaisessa ohjauksessa opiskelijalla on mahdollisuus keskustella opintoihinsa, koulutus- ja ammatinvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Henkilökohtaisessa ohjauksessa opiskelijaa kuunnellaan, tuetaan ja kannustetaan opinnoissa.

Opetuksessa käytetään monipuolisesti erilaisia työtapoja huomioiden opiskelijoiden yksilölliset ja ryhmäkohtaiset valmiudet ja tarpeet, ohjauksen sisältö ja vertaistuen mahdollisuudet. Opetuksen ja opiskelijoiden tehtävien lisäksi tunneilla voidaan tehdä erilaisia testejä ja kartoituksia, tunneilla voi olla koulutus- tai ammattiesittelyjä, erilaisia ryhmätehtäviä, videotehtäviä ja aiheeseen liittyviin uutisiin liittyviä tehtäviä.

4.1.1.6 Ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa

- Tehdään yhteistyötä korkeakoulujen, toisen asteen oppilaitosten ja vapaan sivistystyön kanssa sekä opintoretkeä jatko-opintokohteisiin.
- Järjestetään koulutusesittelyjä opinto-ohjauksen tunneilla ja/tai koulun yhteisinä tilaisuuksina.
- Tarjotaan opiskelijoille mahdollisuuksia suorittaa korkea-asteen opintoja lukion aikana.
- Järjestetään opiskelijoille työelämään tutustumista lukion toisen vuoden aikana. Työelämään tutustumisen voi suorittaa tutustumalla korkea-asteen tai ammatillisiin opintoihin tavoittelemallaan koulutusosalalla.
- Tehdään yhteistyötä Lapuan Ohjaamon kanssa.
- Tehdään yhteistyötä työ- ja elinkeinoelämän, median ja muiden tahojen kanssa mahdollisuuksien ja tarpeen mukaan.
- Tiedotetaan lukio-opintojen päättymiseen liittyvistä asioista, kuten työmarkkinatuesta sekä opiskelu- ja työmahdollisuuksista ulkomailta.
- Työelämä, urittajyyys ja jatko-opinnot ovat osana kaikkien aineiden opetusta.
- Hyödynnetään yhteistyössä sähköisiä viestintämuotoja.

4.1.1.7 Ohjaustoiminnan arviointi

Ohjaustoimintaa arvioidaan säännöllisesti. Arvioinnissa verrataan toteutunutta ohjaustoimintaa ohjaussuunnitelmaan ja erityisesti ohjaussuunnitelman ohjauksen vuosikelloon. Opinto-ohjauksessa tapahtuvaa ohjaustoimintaa arvioidaan kahden vuoden välein rehtorin ja opinto-ohjaajan kesken. Ohjaustoimintaa arvioidaan säännöllisesti koko koulun tasolla. Tarvittaessa opiskelijoilta ja heidän huoltajiltaan voidaan kysyä palautetta lukion ohjaustoiminnasta erilaisten kyselyiden avulla.

4.1.2 Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma

Jokainen lukion opiskelija laatii opinto-ohjaajan tuella henkilökohtaisen opintosuunnitelman lukio-opintojen alussa. Henkilökohtainen opintosuunnitelma sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman. Suunnitelmat laaditaan Wilman lomakkeisiin. Ensimmäisen lukiovuoden aikana opiskelija aloittaa suunnitelmien laatimisen ohjauskeskustelussa yhdessä opinto-ohjaajan kanssa. Toisen ja kolmannen lukiovuoden aikana suunnitelmia täydennetään ohjauskeskusteluissa.

4.2 Oppimisen tuki ja erityisopetus

Oikeus oppimisen tukeen

Opiskelijalla on oikeus oppimisen tukeen tässä laissa tarkoitettujen opintojen aikana. Oppimisen tuki on opiskelijan tarvitsemaa tukiopetusta, ohjausta ja tukea, jota hän tarvitsee lukion oppimäärän suorittamiseksi. Tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä.

Tuen tarvetta tulee arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Tukitoimet kirjataan opiskelijan pyynnöstä hänen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaansa. (Lukiolaki 801/2024, 28§, voimaan 1.8.2025)

Oikeus erityisopetukseen

Opiskelijalla on oikeus erityisopetukseen, jos hän tarvitsee todennettujen oppimisvaikeuksien tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi erityisopetusta lukion oppimäärän suorittamiseksi eikä 28 §:ssä tarkoitettu oppimisen tuki ole riittävää opiskelijan tuen tarve huomioon ottaen. Erityisopetus kirjataan opiskelijan pyynnöstä hänen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaansa.

Opiskelijan oikeudesta opiskelun edellyttämiin avustajapalveluihin, erityisiin apuvälineisiin ja muihin palveluihin säädetään erikseen. (Lukiolaki 801/2024, 28 a §, voimaan 1.8.2025)

Päätös erityisopetuksesta

Koulutuksen järjestäjä päättää opiskelijalle annettavasta erityisopetuksesta. Opiskelijaa ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa tulee kuulla ennen tässä momentissa tarkoitettua päätöksen tekemistä.

Jos oppivelvolliselle on tehty perusopetuslain 17 §:ssä tarkoitettu päätös erityisestä tuesta ja päätös on voimassa perusopetuksen päättyessä, koulutuksen järjestäjän on selvítettävä ja arvioitava opiskelijan erityisopetuksen tarve perusopetuksen aikana tehdyn erityisen tuen päätöksen perusteella. (Lukiolaki 801/2024, 28 b §, voimaan 1.8.2025)

4.2.1 Oppimisen tuki

Oppimisen tuki merkitsee opiskelijan yksilöllisiin tuen tarpeisiin vastaamista sekä yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä tukiratkaisuja. Oppimisen tukea järjestetään opiskelijoille monipuolisesti, joustavasti ja vaihtoehtoisia menetelmiä hyödyntäen. Oppimisen tukea voidaan toteuttaa opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti sekä yksilö- että ryhmämuotoisesti.

Oppimisen tuen pääpaino on helposti saavutettavassa tuessa, jota annetaan opiskelijalle heti tuen tarpeiden ilmetessä ja jolla voidaan ennaltaehkäistä vaikeuksien kasautumista. Oppimisen tuki on tarkoitettu aineenopetuksen tueksi niille opiskelijoille, joilla on vaikeuksia suoritua opinnoistaan. Tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä. Tukitoimia ovat aineenopettajan antama tukiopeutus, aineenopettajan ja erityisopettajan antama opetus sekä erityisopettajan, opinto-ohjaajan ja muun henkilöstön antama tuki ja ohjaus. Tukitoimia on annettava riittävästi, oikea-aikaisesti ja siten, että ne edistävät opiskelijoiden oppimista, osaamisen osoittamista, jatko-opintoihin siirtymistä ja hyvinvointia.

Aineenopettaja ottaa huomioon opiskelijan tuen tarpeet oppituntien suunnittelussa ja opetusjärjestelyissä, esimerkiksi valitsemalla monipuolisia opetusmenetelmiä ja eriyttämällä opetusta.

Opiskelijalla on oikeus saada tukiopeutusta eli aineenopettajien antamaa opetusta ja ohjausta opiskelijan oppimiseen liittyviin tuen tarpeisiin vastaamiseksi. Tukiopeutusta voidaan antaa opiskelijalle, joka on jäänyt tilapäisesti jälkeen opinnoissaan tai joka tarvitsee muusta syystä tukea tai ohjausta lukio-opintojen suorittamiseksi. Tukiopeutusta voidaan antaa myös opiskelutaitojen, kuten kielellisten, matemaattisten tai tietoteknisten valmiuksien, vahvistamiseksi taikka opiskelutekniikkaan liittyvien taitojen tukemiseksi. Tukiopeutukseen voi sisältyä kielitaidon vahvistamista silloin, kun opiskelijalla on puutteellinen osaaminen opetuskielen sanastossa tai kielen käytön tavoissa.

Osana oppimisen tukea tarjotaan erityisopettajan antamaa opetusta, tukea ja ohjausta. Tällaisesta erityisopettajan antamasta oppimisen tuesta ei tehdä lukiolain (714/2018) 28 b §:n mukaista erityisopetuksen hallintopäätöstä.

Erityisopettajan antama tuki voi olla esimerkiksi keskustelua opiskelijan tuen tarpeista ja opiskelua tukevista keinoista tai lukemisen ja kirjoittamisen vaikeuksien testaamista. Lisäksi erityisopettaja voi yhdessä opiskelijan kanssa etsiä tälle sopivia opiskelustrategioita sekä antaa tukea ja ohjausta opiskelutaitojen kehittämiseen, kokonaisuuksien jäsentämiseen, tehtävien aikatauluttamiseen ja valmiiksi saamiseen sekä itsenäiseen ja tavoitteelliseen opiskeluun. Erityisopettaja voi tukea opiskelijaa konsultoimalla muita opettajia ottamaan huomioon opiskelijoiden tuen tarpeita. Tällainen erityisopettajan tuki on useimmiten riittävää niille opiskelijoille, joilla on esimerkiksi kapea-alaisia oppimisen vaikeuksia tai lukemisen ja kirjoittamisen tai matemaattisen hahmottamisen vaikeuksia.

Erityisopettajan antama oppimisen tuki voi olla myös ylioppilastutkinnon erityisjärjestelyjen tarpeen arviointia sekä lukioaikaisten oppimisen ja osaamisen osoittamisen tapojen ja erityisjärjestelyjen suunnittelua yhteistyössä aineenopettajien kanssa. Opiskelijalle tulee antaa mahdollisuus kokeilla erityisjärjestelyjä lukio-opintojen aikana, jotta niiden tarvetta ja toimivuutta voidaan arvioida. Tarvittaessa erityisopettaja ohjaa tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkinnon kokeita varten.

Lukiolain 28 §:n mukaan opiskelijan tuen tarvetta tulee arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Opettajat arvioivat tuen tarvetta yhdessä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kanssa. Arvioinnissa voivat opiskelijan suostumuksella olla mukana myös muut tuen järjestämisen kannalta tarpeelliset asiantuntijat. Tuen tarpeen tunnistaminen voi perustua myös perusopetuslain (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) 40 §:n ja oppivelvollisuuslain (1214/2020) 23 §:n perusteella siirrettävään koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömään tietoon tai opettajien ja muun henkilöstön havaintoihin. Lisäksi tuentarpeen arvioinnissa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä, kuten alkuseulontoja tai haastatteluja. Opiskelijaa on hyvä rohkaista myös itse kertomaan aineenopettajille, erityisopettajille tai opinto-ohjaajille sellaisista oppimisen vaikeuksistaan, jotka eivät välttämättä tule muutoin esille.

Opiskelija voi hakeutua itsenäisesti tai hänet voidaan ohjata tukitoimien pariin. Opiskelijalla ei kuitenkaan ole velvollisuutta ottaa vastaan oppimisen tukea. Lukiokoulutuksen suorittaminen perustuu opiskelijan aktiivisuuteen ja oma-aloitteisuuteen opintojen edistämiseksi. Oppimisen tukea ei ole suunnattu tilanteisiin, jossa opiskelija omavalintaisten tai luvattomien poissaolojen vuoksi jää jälkeen opinnoissaan. Tällöinkin tärkeää on ottaa huomioon oppimisen tuen tarpeen arvioinnissa opiskelijan elämäntilanne kokonaisuudessaan.

Opiskelijaa opettavat aineenopettajat, erityisopettajat ja opinto-ohjaajat suunnittelevat tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Tukitoimet voidaan tarvittaessa ja opiskelijan suostumuksella suunnitella yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa. Tukitoimet ja niiden mahdolliset muutokset kirjataan opiskelijan pyynnöstä hänen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaansa (lukiolaki 28 § 2 mom.). Tukitoimista vastaava opettaja tai opinto-ohjaaja huolehtii siitä, että opiskelijalla on tieto mahdollisuudesta saada

tukitoimet kirjattua. Hän voi samalla selvittää opiskelijan tahdonilmaisun kirjaamiseen. Tukitoimien toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

Opiskelijan oppimista ja hyvinvointia tuetaan tarvittaessa monialaisena yhteistyönä. Opiskelija voi saada tarpeen mukaan oppimisen tukea ja ohjausta aineen- ja erityisopettajien ja opinto-ohjaajien lisäksi muulta henkilöstöltä, kuten opiskeluhoollon henkilöstöltä.

Osana oppimisen tukea opiskelijan oppimista voidaan edistää myös tarjoamalla oppimista ja hyvinvointia lisääviä lukion oppimäärään sisältyviä opintoja, jotka antavat tukea esimerkiksi opiskelutaitoihin, elämänhallintaan tai eri oppiaineiden opiskeluun.

4.2.2 Erityisopetus

Opiskelijalla on oikeus erityisopetukseen, jos edellä kuvattu oppimisen tuki ei ole riittävää opiskelijan tuen tarpeeseen nähden ja hän tarvitsee todennettujen oppimisvaikeuksien tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi erityisopetusta lukion oppimäärän suorittamiseksi.

Todennetuilla oppimisvaikeuksilla tarkoitetaan sellaisia opiskelijan oppimista vaikeuttavia tekijöitä, jotka on tunnistettu joko perusopetuksen tai lukio-opintojen aikana. Nämä tekijät voivat johtua pitkäkestoisesta oppimisvaikeudesta, neuropsykiatrisesta vaikeudesta tai muusta oppimista haittaavasta vammasta tai sairaudesta. Muulla rinnastettavalla syyllä tarkoitetaan tilanteita, joissa opiskelija tarvitsisi erityispedagogista tukea jonkin muun syyn kuin oppimisvaikeuksien, vamman tai sairauksien takia. Muu syy voi olla esimerkiksi vaikeaan elämäntilanteeseen liittyvä syy, joka vaikeuttaa merkittävästi ja pitkäkestoisesti opiskelua ja oppimista.

Mikäli opiskelija on perusopetuksen aikana saanut oppilaskohtaista tai erityistä tukea, hänen saamansa tukitoimet on kirjattu koulutuksen järjestäjän käytettävissä oleviin opiskelijan tukea koskeviin asiakirjoihin. Nämä asiakirjat siirtyvät lukiokoulutuksen järjestäjälle oppivelvollisuuslain 23 §:n ja lukiolain 28 b §:n perusteella: perusopetuksen järjestäjän on toimitettava lukiokoulutuksen järjestäjälle perusopetuslain mukainen perusopetuksen päättyessä voimassa oleva oppimisen tukea tai erityisopetusta koskeva hallintopäätös. Lukiokoulutuksen järjestäjän on tällöin selvitettävä ja arvioitava opiskelijan erityisopetuksen tarve perusopetuksen aikana tehdyn päätöksen pohjalta.

Lukion aikana oppimisvaikeudet voidaan todentaa esimerkiksi seulojen ja testien perusteella. Osana arviointia voidaan tarvittaessa haastatella opiskelijaa ja häntä opettavia opettajia, jotta voidaan arvioida opiskelijan oppimisvaikeuksien vaikutukset opiskeluun sekä tarvittavat tukitoimet. Tarvittaessa oppimisvaikeuksien todentaminen tehdään yhteistyössä opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten kanssa. Oppimisen tuen riittävyttä voidaan arvioida esimerkiksi opiskelijan ensimmäisen lukuvuoden kevätlukukaudella. Jos luvussa 4.2.1 kuvatut oppimisen tuen keinot arvioidaan heti lukio-opintojen alussa riittämättömiksi, erityisopetusta voidaan tarjota ja erityisopetuksen päätös tehdä tuen tarpeen perusteella jo lukion alkuvaiheessa. Silloinkin rinnalla voidaan käyttää muita oppimisen tuen keinoja, kuten tukiopetusta ja eriyttämistä.

Erityisopetusta antaa erityisopettaja, jonka kelpoisuudesta säädetään asetuksessa opetustoimen henkilöstön kelpoisuudesta. Erityisopettaja vastaa erityispedagogisten tukitoimien tarpeen arvioinnista ja opiskeluun sekä osaamisen osoittamiseen liittyvien tukitoimien suunnittelusta. Erona luvussa 4.2.1 esiteltyyn erityisopettajan antamaan oppimisen tukeen on se, että hallintopäätökseen perustuva erityisopetus kohdentuu syvällisemmin todennettuihin oppimisvaikeuksiin tai muihin niihin rinnastettaviin syihin, eli se on systemaattisempaa ja tarkemmin tavoitteellistettua kuin oppimisen tuki. Tällainen erityisopetus voi olla esimerkiksi oppimisen tukeen nähden perusteellisempaa opiskelutaitojen ja -strategioiden opettamista, toiminnanohjausta tai tukea ajanhallintaan sekä itsenäisen opiskelun tavoitteiden asettamiseen ja niiden saavuttamiseen. Pääsääntöisesti olennaista on, että tukitoimia arviotaessa luvussa 4.2.1 esiteltyä oppimisen tukea on kokeiltu monipuolisesti ja se on todettu riittämättömäksi opiskelijan tuen tarpeiden kannalta.

Erityisopettaja suunnittelee tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Niiden toteutuksessa ovat tarvittaessa mukana myös aineenopettajat ja opinto-ohjaajat. Erityisopetuksessa otetaan huomioon myös opiskelijan tarvitsemat erityisjärjestelyt osaamisen osoittamiseen liittyvissä tilanteissa lukiokoulutuksen aikana sekä ylioppilaskokeissa. Erityisopetus kirjataan opiskelijan pyynnöstä opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Keskustellessaan erityisopetuksen tukitoimista erityisopettaja voi selvittää opiskelijan tahdonilmaisun kirjaamiseen.

Lukioon hyväksyttävillä tulee olla riittävät edellytykset suoriutua lukion oppimäärän opinnoista. Lukiokoulutuksessa ei ole mahdollista poiketa oppimäärän mukaisista tavoitteista. Erityisopetuksessa tehdään tarpeen mukaan yhteistyötä opiskeluhoollon sekä opiskelijan hoito- ja kuntoutusverkoston kanssa. Vammaisten opiskelijoiden tuen tarpeisiin vastaamiseksi tehdään tarvittaessa yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Opiskelun poikkeavaa järjestämistä kuvataan luvussa 4.2.3.

Koulutuksen järjestäjä tekee hallintopäätöksen opiskelijalle annettavasta erityisopetuksesta. Hallintopäätös tehdään erityisopetuksen tarpeen ilmetessä tai opiskelijan tai alaikäisen opiskelijan huoltajan tai laillisen edustajan tuen tarvetta koskevan pyynnön tai tahdonilmaisun perusteella. Päätös voi olla myönteinen tai kielteinen sen mukaan, kuinka koulutuksen järjestäjä arvioi erityisopetuksen antamisen kriteerien täyttyvän. Opiskelijaa ja alaikäisen opiskelijan huoltajaa tai laillista edustajaa tulee kuulla ennen päätöksen tekemistä. Päätöksenteossa noudatetaan yleisiä päätöksentekoa koskevia säännöksiä, lähinnä hallintolakia (434/2003) ja kunnissa myös kuntalakea (365/1995).

Tukitoimien vaikuttavuutta arvioidaan opintojen kuluessa ja tarvittaessa tukea vahvistetaan tai vähennetään. Erityisopetuksesta on myös mahdollista luopua ja tuki lakkauttaa, mikäli tuen tarvetta ei enää ole. Tällöin lakkauttamisesta tehdään hallintopäätös.

4.2.3 Opiskelun poikkeava järjestäminen ja avustajapalvelut

Lukiolain 29 §:n mukainen opiskelun poikkeava järjestäminen voi koskea myös oppimisen tukea tai erityisopetusta tarvitsevaa opiskelijaa. Opiskelun poikkeava järjestäminen ei tarkoita poikkeamista lukiokoulutuksen oppimäärän tavoitteista, vaan sitä, että opiskelijan opiskelu oppimäärän tavoitteiden saavuttamiseksi voidaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja valtioneuvoston asetuksessa lukiokoulutuksesta säädetään sekä paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään. Poikkeavat järjestelyt voidaan tehdä opiskelijan hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan. Poikkeavat järjestelyt tehdään vain niiltä osin kuin ne ovat välttämättömiä. Ne kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan.

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Tukea tarvitsevalle opiskelijalle turvataan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin esimerkiksi tilanteissa, joissa kirjallinen tuottaminen on haastavaa. Osaamisen osoittamisen tavat ja tilanteet suunnitellaan opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Osaamisen osoittamisessa käytettäviä yksilöllisiä järjestelyjä ovat esimerkiksi lisäajan antaminen, pienryhmätilan käyttäminen, materiaalin kirjasinkoon suurentaminen tai mahdollisuus käyttää erillistä näyttöä. Opiskelijan tarpeiden mukaan voidaan käyttää myös muita tarkoituksenmukaisia erityisjärjestelyjä. Ylioppilaskokeiden mahdollisia erityisjärjestelyjä varten opiskelijaa ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkintolautakunnalta.

Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan vammaispalvelulain tai muun lain mukaisia avustajapalveluita, erityisiä apuvälineitä ja muita palveluita. Opiskelijan jaksamisen ja hyvinvoinnin tukemisessa voidaan tehdä yhteistyötä opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten tai tarvittaessa muiden toimijoiden kanssa. Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen rinnalla opiskelijalla on oikeus saada myös yksilökohtaista opiskeluhoitoa oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 15 §:n ja 16 §:n mukaisesti.

4.2.4 Paikallisesti päätettävät asiat

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään ja kuvataan oppimisen tuen ja erityisopetuksen järjestäminen käytännössä seuraavissa asioissa:

- tukitoimista, erityisopetuksesta ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille
- tukitoimien ja erityisopetuksen tarpeen arviointi
- tukitoimien ja erityisopetuksen kirjaaminen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan
- oppimisen tuen ja erityisopetuksen toteuttaminen
- tuen ja erityisopetuksen toteutumisen seuranta ja arviointi
- erityisopetuksen päätös
- opiskelijan ja huoltajan kuuleminen erityisopetuksen päätöksessä
- yhteistyö, vastuut ja työnjako edellä mainituissa asioissa.

4.2.4.1 Tukitoimista, erityisopetuksesta ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille

Koulu tiedottaa oppimisen tukitoimista, erityisopetuksesta ja niitä koskevista oikeuksista heti opintojen alussa ja myöhemminkin opintojen edetessä mm. ryhmänohjaajan, opinto-ohjaajan ja erityisopettajan välityksellä, lukuvuosijulkaisuissa, Wilmassa, vanhempainilloissa ja muissa koulun tapahtumissa sekä kotisivuilla. Ylioppilastutkinnon kokeiden erityisjärjestelyistä tiedotetaan heti lukio-opintojen alkaessa ja aina tarpeen mukaan.

4.2.4.2 Tukitoimien ja erityisopetuksen tarpeen arviointi

Tukitoimien suunnittelu ja toteuttaminen aloitetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tuen suunnittelu perustuu saatavilla olevaan tietoon opiskelijan tuen tarpeesta ja hänelle aiemmin annetusta tuesta.

Jos opiskelija on perusopetuksen aikana saanut oppilaskohtaista tai erityistä tukea, hänen saamansa tukitoimet on kirjattu koulutuksen järjestäjän käytettävissä oleviin opiskelijan tukea koskeviin asiakirjoihin. Nämä asiakirjat siirtyvät lukiokoulutuksen järjestäjälle oppivelvollisuuslain 23 §:n ja lukiolain 28 b §:n 2 momentin perusteella: perusopetuksen järjestäjän on toimitettava lukiokoulutuksen järjestäjälle perusopetuslain mukainen perusopetuksen päättyessä voimassa oleva oppimisen tukea tai erityisopetusta koskeva hallintopäätös. Lukiokoulutuksen järjestäjän on tällöin selvitettävä ja arvioitava opiskelijan erityisopetuksen tarve perusopetuksen aikana tehdyn päätöksen pohjalta. Selvittämisestä ja arvioinnista vastaa lukion erityisopettaja.

Tuen tarve voi olla tilapäistä tai pitkäaikaista ja se voi johtua esimerkiksi lukemisen ja kirjoittamisen erityisvaikeuksista, matemaattisista tai tarkkaavuuden vaikeuksista, sairaudesta, vammasta tai elämäntilanteesta. Tilapäisestä tuesta opiskelija ja/tai hänen huoltajansa sopii suoraan aineen- ja/tai erityisopettajan kanssa. Pysyvän ja/tai pitkäaikaisen tuen ja erityisopetuksen tarpeen arvioinnista vastaa lukion erityisopettaja yhteistyössä lukion pedagogisen tuen ryhmän muiden jäsenten kanssa. Ryhmään kuuluvat erityisopettaja, opinto-ohjaaja ja kaksi erikseen nimettävää aineenopettajaa. Tuen ja erityisopetuksen suunnittelusta vastaa erityisopettaja. Tuen suunnittelussa erityisopettaja tekee yhteistyötä aineenopettajien ja opinto-ohjaajan kanssa. Opiskelijan suostumuksella tuen tarpeen arvioinnissa, oppimisvaikeuksien todentamisessa ja tukitoimien suunnittelussa voivat olla mukana myös tuen järjestämisen kannalta tarpeelliset opiskeluhoollon tai muut asiantuntijat. Osana oppimisen tuen tarpeen arviointia voidaan haastatella opiskelijaa ja häntä opettavia aineenopettajia. Tuen tarpeen arviointi voi lisäksi perustua opintomenestyksen ja poissaolojen seurantaan sekä opinto-ohjaajan pitämiin ohjauskeskusteluihin.

Kaikille lukioon tuleville opiskelijoille tehdään heti lukio-opintojen alussa DigiLukiseula. DigiLukiseula on digitaalinen luku- ja kirjoitustaidon arviointimenetelmä. DigiLukiseulan tulosten perusteella arvioidaan jatkotestauksen tarve. DigiLukiseulan valmisteluista, toteutuksesta ja jatkotestauksen tarpeen arvioinnista vastaa erityisopettaja. Matematiikassa, toisessa kotimaisessa kielessä ja vieraan kielen pitkässä oppimäärässä lukion aloittaville opiskelijoille tehdään alkukartoitukset ja/tai lähtötasotestit. Kartoituksista ja testeistä vastaavat aineenopettajat. Kartoitusten ja testien tulokset annetaan tiedoksi erityisopettajalle.

4.2.4.3 Tukitoimien ja erityisopetuksen kirjaaminen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan

Lukio-opintojen alussa jokainen lukion opiskelija tekee yhdessä opinto-ohjaajan kanssa henkilökohtaisen opintosuunnitelman (HOS), jota päivitetään lukio-opintojen ajan. Henkilökohtaisen opintosuunnitelma koostuu lukio-opiskelun suunnitelmasta, ylioppilastutkinnon suunnitelmasta ja jatko-opinto- ja työelämäsuunnitelmasta. Henkilökohtaisen opintosuunnitelman osana on myös pedagogisen tuen suunnitelma, johon kirjataan opiskelijan pyynnöstä opiskelun tukitoimet, muut opiskelun ja opetuksen järjestämisessä huomioitavat asiat, niihin liittyvät muutokset ja erityisopetus. Tukitoimista vastaava aineen-/erityisopettaja ja opinto-ohjaaja kertovat opiskelijalle mahdollisuudesta saada tukitoimet kirjattua ja selvittävät opiskelijan tahdonilmaisun kirjaamiseen.

4.2.4.4 Oppimisen tuen ja erityisopetuksen toteuttaminen

Oppimisen tuki ja erityisopetus suunnitellaan aina yksilökohtaisesti ja ne toteutetaan opetus- ja opiskeluhoollon moniammatillisen henkilöstön yhteistyönä (ks. luku 4.2.4.2). Oppimisen tuki vastaa yksilöllisiin tuen tarpeisiin, on luonteeltaan joustavaa ja monipuolista ja sisältää vaihtoehtoisia menetelmiä. Tukea toteutetaan ennakoivasti, oikea-aikaisesti ja riittävästi heti tuen tarpeen ilmetessä. Tuen tavoitteena on edistää opiskelijan oppimista, osaamisen osoittamista, hyvinvointia ja jatko-opintoihin siirtymistä.

Tukimuotoina voivat olla mm.

- opetuksen eriyttäminen ja muut pedagogiset ratkaisut
- tukiovetus
- osallistuminen paikallisen opetussuunnitelman opintojaksoihin *Matikkapaja (MAA, MAB), Kielten perusteet kuntoon (ENA, RUB1) ja Opiskelutaitoja kehittämässä(OP)*
- yksilökohtainen opinto-ohjaus
- ryhmänohjaajan tuki
- myönteinen ja kannustava palaute
- itsearviointitaitojen vahvistaminen
- oppimaan oppimisen taitojen ohjaaminen
- eri oppiaineille ominaisten oppimisstrategioiden ohjaaminen
- erityisopettajan antama opetus yhteisopettajuutena, ryhmämuotoisena opetuksena tai yksilötukena

- opintoajan pidentäminen

- yksilökohtainen opiskeluhuolto jaksamisen ja hyvinvoinnin tukemiseksi (opiskelijan suostumuksella)

Opiskelijalle turvataan mahdollisuus osoittaa osaamistaan mahdollisimman monipuolisesti ja osaamisen osoittamisen tavat ja tilanteet suunnitellaan yksilöllisesti. Opiskelijan arvioinnissa käytettäviä yksilöllisiä järjestelyjä ovat esimerkiksi kokeiden osittaminen, lisäajan antaminen arviointitilanteissa, suullisesti annettavat lisänäytöt, pienryhmätilan käyttäminen, materiaalin kirjasinkoon suurentaminen tai mahdollisuus käyttää erillistä näyttöä. Yksilölliset järjestelyt kirjataan opiskelijan pyynnöstä hänen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaansa. Opiskelijan tulee voida kokeilla ylioppilastutkinnoissa mahdollisia erityisjärjestelyjä jo lukio-opintojen aikana. Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan avustajapalveluita, erityisiä apuvälineitä ja muita palveluita.

4.2.4.5 Tuen ja erityisopetuksen toteutumisen seuranta ja arviointi

Tuen ja erityisopetuksen toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan lukio-opintojen ajan vähintään lukukausittain. Seurannasta ja arvioinnista vastaa lukion pedagogisen tuen ryhmä erityisopettajan johdolla. Mahdolliset oppimisen tuen ja erityisopetuksen muutokset kirjataan opiskelijan pyynnöstä henkilökohtaisen opintosuunnitelman osana olevaan pedagogisen tuen suunnitelmaan.

4.2.4.6 Erityisopetuksen päätös

Erityisopetuksen aloittamisesta ja jatkamisesta tai lopettamisesta tehdään hallintolain mukainen kirjallinen päätös. Päätöksen tekijä määrätään opetuksen järjestäjän hallintosäännössä. Lapuan kaupungin hallintosäännön mukaan lukion rehtori tekee päätöksen erityisopetuksesta.

Hallintolain 434/2003 44 §:n 3 kohdan mukaan päätöksestä on käytävä ilmi päätöksen tehnyt viranomainen, päätöksen tekemisen ajankohta, asianosainen, johon päätös välittömästi kohdistuu, päätöksen perustelut ja yksilöity tieto siitä, mihin asianosainen on oikeutettu tai velvoitettu tai miten asia on muuten ratkaistu. Lisäksi päätöksestä on käytävä ilmi sen henkilön nimi ja yhteystiedot, jolta asianomainen voi pyytää tarvittaessa lisätietoja päätöksestä. Mikäli avustajapalveluista päättää toinen viranomainen, tämä päätös on tehtävä ennen erityisopetuksen päätöstä, että sen sisältö voidaan kirjata erityisopetuksen päätökseen.

Hallintolain 434/2003 45 § 1 momentin mukaan päätös on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset. Erityisopetuksen päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

Päätöksestä on käytävä myös ilmi valitusaika ja mistä alkaen se lasketaan. Erityisopetuksen päätöksen osalta noudatetaan 14 päivän valitusaikaa, joka lasketaan päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaannin päivää ei lasketa mukaan. Valitusosoituksessa on selostettava vaatimukset valituskirjelmän sisällöstä ja liitteistä sekä valituksen perille toimittamisesta.

Jos huoltaja on vastustanut erityisen tuen päätöstä, päätös on syytä selvyyden vuoksi antaa tiedoksi asianosaiselle todisteellisesti, kuten saantitodistukseen.

Perusopetuksen järjestäjän on toimitettava lukiokoulutuksen järjestäjälle perusopetuslain mukainen perusopetuksen päättyessä voimassa oleva oppimisen tukea tai erityisopetusta koskeva hallintopäätös. Lukiokoulutuksen järjestäjän on tällöin selvitettävä ja arvioitava opiskelijan erityisopetuksen tarve perusopetuksen aikana tehdyn päätöksen pohjalta.

4.2.4.7 Opiskelijan ja huoltajan kuuleminen erityisopetuksen päätöksessä

Ennen erityisopetuksen hallintopäätöksen tekemistä on kuultava opiskelijaa ja alaikäisen opiskelijan huoltajaa tai laillista edustajaa. Opiskelijan ja huoltajan kuuleminen edellyttää, että heille selvitetään etukäteen kuulemisen tarkoitus, esimerkiksi keskustelu erityisopetuksen päätöksen tekemisestä tai tarkistamisesta. Kuulemisen tarkoituksena on antaa heille mahdollisuus kertoa oma mielipiteensä tehtävästä ratkaisusta sekä selvittää mitä suunnitteilla oleva päätös käytännössä tarkoittaa. Kuuleminen järjestetään henkilökohtaisena tapaamisena. Halutessaan huoltaja voi käyttää avustajaa tai valtuuttaa kuulemistilaisuuteen asiamiehensä. Kuultavat voivat myös esittää näkemyksensä määräaikaan mennessä kirjallisesti. Ennen kuulemistilaisuutta heillä tulee olla mahdollisuus perehtyä päätöksen perusteena oleviin asiakirjoihin ja tietoihin.

Kutsu kuulemiseen esitetään tavalla, joka on todennettavissa jälkeenpäin. Jos tiedoksianto tehdään esimerkiksi Wilma-järjestelmässä, tulee täysi-ikäiseltä opiskelijalta / alaikäisen opiskelijan huoltajalta saada kuittaus tiedon saamisesta. Tiedoksianto kuulemistilaisuudesta voidaan lähettää myös tavallisella kirjeellä. Kirjeen katsotaan tulleen perille kahdeksassa päivässä sen lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Jos täysi-ikäinen opiskelija / alaikäisen opiskelijan huoltaja ei saavu kuulemistilaisuuteen, hänelle tarjotaan hänen pyynnöstään toinen mahdollisuus kuulemiseen.

Erityisopetuksen päätös voidaan tehdä siitä huolimatta, vaikka täysi-ikäinen opiskelija / alaikäisen opiskelijan huoltaja ei tulisi kuulemistilaisuuteen tai ei haluaisi tulla kuulluksi. Opetuksen järjestäjällä on oikeus ja velvollisuus tehdä päätös opiskelijan edun mukaisesti. Kuuleminen ei siis tarkoita, että kuultavilta olisi saava suostumus menettelyyn.

4.2.4.8 Yhteistyö, vastuut ja työnjako edellä mainituissa asioissa

Tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä. (Lukiolaki 801/2024, 28§ 1 mom)

Tässä luvussa kuvataan yhteistyö, vastuut ja työnjako erityisopettajan ja aineenopettajien osalta. Opinto-ohjaajan, ryhmänohjaajan ja rehtorin yhteistyö, vastuut ja työnjako kuvataan luvussa 4.1.1.3 *Ohjauksen toimijat ja työnjako*.

Erityisopettaja

- Vastaa lukion erityisopetuksesta.
- Toimii lukion pedagogisen tuen ryhmän puheenjohtajana.
- Vastaa lukion erityisopetuksen ja oppimisen tuen kehittämisestä yhdessä lukion pedagogisen tuen ryhmän ja yhteistyössä lukion opetus- ja muun henkilöstön kanssa.
- On lukion hyvinvointiryhmän jäsen.
- Vastaa erityispedagogisten tukitoimien tarpeen arvioinnista ja opiskeluun sekä osaamisen osoittamiseen liittyvien tukitoimien suunnittelusta yhteistyössä lukion pedagogisen tuen ryhmän kanssa.
- Valmistelee erityisopetusta koskevat hallintopäätökset.
- Kirjaa erityisopetuksen opiskelijan pyynnöstä hänen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaansa(HOS).
- Vastaa oppimisen tuen suunnittelusta ja arvioinnista yhteistyössä lukion pedagogisen tuen ryhmän muiden jäsenten ja aineenopettajien kanssa.
- Tiedottaa oppimisen tukeen ja erityisopetukseen liittyvistä asioista opiskelijoille, huoltajille, lukion henkilökunnalle ja muille sidosryhmille.
- Tunnistaa opiskelijoiden tuen tarpeita lukio-opintojen alussa toteutettavan Digilukiseulan ja lukion aineenopettajien toteuttamien alkukartoitusten/lähtötestien avulla.
- Vastaa Digilukiseulan toteuttamisesta ja jatkotestauksista sekä ohjaa tarvittaessa opiskelijat muun asiantuntijan vastaanotolle.
- Tunnistaa ja arvioi opiskelijoiden tuen tarpeita lukio-opintojen edetessä yhdessä opetus- ja muun henkilöstön, opiskelijoiden ja tarvittaessa huoltajien kanssa.
- Suunnittelee ja toteuttaa oppimisen tukitoimia yhteistyössä opiskelijoiden ja opetushenkilöstön kanssa sekä opiskelijoiden suostumuksella tekee yhteistyötä muiden mahdollisten asiantuntijoiden kanssa.
- Suunnittelee lukioaikaisten oppimisen ja osaamisen osoittamisen tapoja ja erityisjärjestelyjä yhteistyössä opiskelijoiden ja aineenopettajien kanssa sekä kirjaa sovitut tavat ja järjestelyt opiskelijoiden pyynnöstä heidän henkilökohtaisiin opintosuunnitelmiinsa(HOS).
- Antaa opiskelijoille oppimiseen ja oppimisen taitoihin liittyvää opetusta, tukea ja ohjausta sekä kirjaa tukitoimet opiskelijoiden pyynnöstä heidän henkilökohtaisiin opintosuunnitelmiinsa(HOS).
- Ohjaa opiskelijoita käyttämään erilaisia opiskelustrategioita.
- Ohjaa ja arvioi opettamiensa opiskelijoiden edistymistä.
- Suorittaa ylioppilastutkinnon erityisjärjestelyhakemuksiin liittyvät tehtävät vastuualueinaan lukemisen ja kirjoittamisen erityisvaikeudet ja muut oppimisvaikeudet sekä vieraskielisyys.
- Tekee ylioppilastutkinnon erityisjärjestelyhakemuksiin liittyvää yhteistyötä opetus- ja muun henkilökunnan kanssa ja pyytää tarvittavat lausunnot.
- Tiedottaa yhdessä opinto-ohjaajan kanssa ylioppilastutkinnon erityisjärjestelyjen hakemisesta.
- Vastaa opinto-ohjauksen koulukohtaisen opintojakson *OP3 Opiskelutaitoja kehittämässä* toteutuksesta.

Aineenopettaja

- Antaa opetussuunnitelman tavoitteiden ja sisältöjen mukaista opetusta.
- Tukee ja ohjaa opiskelijoiden oppimista monipuolisilla opetus- ja arviointimenetelmillä sekä eriyttämällä opetusta.
- Ohjaa opiskelijoita käyttämään omalle oppiaineelleen ominaisia opiskelustrategioita.
- Ohjaa ja arvioi opettamiensa opiskelijoiden edistymistä.
- Havainnoi ja arvioi opiskelijoiden hyvinvointia ja tuen tarvetta opintojen alussa (esim. alkukartoitukset) ja opintojen edetessä yhdessä opiskelijoiden ja tarvittaessa huoltajien kanssa.
- Suunnittelee ja toteuttaa opiskelijoille annettavia tukitoimia yhdessä opiskelijoiden ja erityisopettajan kanssa sekä opiskelijoiden suostumuksella tekee yhteistyötä muiden mahdollisten asiantuntijoiden kanssa.
- Suunnittelee lukioaikaisten oppimisen ja osaamisen osoittamisen tapoja ja erityisjärjestelyjä yhteistyössä opiskelijoiden ja erityisopettajan kanssa.
- Tarjoaa ja antaa tukiovetusta tai muuta opiskelijoiden tarvitsemaa oppimisen tukea sekä kirjaa pidetyt tukiovetukset tai muun oppimisen tuen opiskelijoiden pyynnöstä heidän henkilökohtaisiin opintosuunnitelmiinsa(HOS).

- Tekee ylioppilastutkinnon erityisjärjestelyhakemuksiin liittyvää yhteistyötä erityisopettajan/opinto-ohjaajan/ryhmänohjaajien kanssa ja laatii hakemuksiin pyydetyt lausunnot.
- Ryhmänohjaajatehtävässä toimiessaan seuraa ja havainnoi säännöllisesti ryhmänsä opiskelijoiden opintojen etenemistä ja tuen tarpeiden ilmenemistä sekä ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin.
- Ryhmänohjaajatehtävässä toimiessaan suorittaa yhteistyössä opinto-ohjaajan ja opiskeluhuollon henkilöstön kanssa ylioppilastutkinnon erityisjärjestelyhakemuksiin liittyvät tehtävät vastuualueenaan sairaus, vamma ja erityisen vaikea elämäntilanne.
- On lukion pedagogisen ryhmän jäsen erikseen siihen tehtävään nimettäessä.

4.2.5 Tarve erityisjärjestelyihin ylioppilastutkinnon kokeissa

Opiskelijan tarvetta erityisjärjestelyihin ylioppilastutkinnon kokeissa arvioidaan hänen lukioaikana tarvitsemansa ja saamansa tuen pohjalta. Opiskelijaa ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa sekä sovitaan yhteistyöstä opiskelijan tarvitsemien erityisjärjestelyjen kokeilemiseksi ja harjoittelemiseksi.

Erityisjärjestelyihin vaadittavista hakemuksista vastaavat erityisopettaja, ryhmänohjaaja ja opinto-ohjaaja. Hakemuksiin liittyviä lausuntoja pyydetään aineenopettajilta, ryhmänohjaajilta ja opiskeluhuollon moniammatilliselta henkilöstöltä. Erityisopettaja valmistelee lukemisen ja kirjoittamisen erityisvaikeuksiin ja muihin oppimisvaikeuksiin sekä vieraskielisyyteen liittyvät erityisjärjestelyhakemukset. Ryhmänohjaaja ja opinto-ohjaaja valmistelevat sairauteen, vammaan ja erityisen vaikeaan elämäntilanteeseen liittyvät erityisjärjestelyhakemukset yhteistyössä opiskeluhuollon henkilöstön kanssa. Erityisjärjestelyhakemusten lähettämisestä Ylioppilastutkintolautakuntaan ja erityisjärjestelyiden toimeenpanosta ylioppilastutkinnon koepäivinä vastaa rehtori. Ylioppilastutkinnon erityisjärjestelyhakemukset tehdään Ylioppilastutkintolautakunnan sähköisessä asiointipalvelussa. Rehtori myöntää palvelun käyttöoikeudet hakemuksia valmisteleville henkilöille.

4.3. Opiskeluhoito

Lapuan lukiokoulutuksen opiskeluhoitoa koordinoi Lapuan kaupungin monialainen oppilas- ja opiskeluhuollon ohjausryhmä. Lapuan lukiossa on hyvinvointiryhmä, joka toteuttaa koulun opiskeluhoitosuunnitelman mukaista opiskeluhoitoa yhteistyössä tarvittavien sidosryhmien kanssa. Opiskeluhoollon toteuttaminen, arviointi ja kehittäminen kuvataan oppilaitoskohtaisessa opiskeluhoitosuunnitelmassa, joka on laadittu lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan ja joka on paikallisen opetussuunnitelman liitteenä. Opiskeluhoitosuunnitelma päivitetään vuosittain uuden lukuvuoden alussa ja liitetään lukuvuosisuunnitelmaan. Suunnitelman liitteinä ovat Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä Lapuan lukion kriisitoimintasuunnitelma.

4.4. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä

Lapuan lukiolla on lukiolain 40 §:n mukainen suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä. Suunnitelman tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnitelma tukee järjestyssääntöjen toteutumista.

4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä

Opetussuunnitelman perusteiden mukaan.

5 OPISKELIJAN OPPIMISEN JA OSAAMISEN ARVIOINTI

5.1 Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida monipuolisesti. Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijalla on oikeus saada tieto arvioinnissa käytettävistä arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen. Opiskelijalle on lukio-opintojen aikana annettava mahdollisuus itsearviointiin. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 1 mom.)

Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat

1) Oppilaitoksen arviointikulttuurin periaatteet ja yhteiset arviointiin liittyvät käytänteet

Arviointi perustuu opiskeltavan opintojakson tavoitteisiin.

Arviointi on suunnitelmallista, johdonmukaista ja tarkoituksenmukaista: miksi, mitä, miten ja milloin arvioidaan?

Arviointi on monipuolista: yksi arviointimenetelmä ei voi mitata kaikkia oppimistavoitteita.

Arviointi on läpinäkyvää: arviointiperusteet selvitetään opiskelijoille aina opintojakson alussa. Opiskelijoita voidaan osallistaa arviointiperusteiden laadintaan opintojakson alussa. Arviointiperusteet dokumentoidaan kirjallisesti.

Arviointiperusteet linjataan aineen ja/tai aineryhmän yhteissuunnittelussa.

Hyviksi havaitut arviointikäytännöt jaetaan.

Opiskelijoiden osallisuus: opiskelijat osallistuvat opintojakson aikaiseen arviointityöskentelyyn mm. itse- ja vertaisarvioinnin keinoin.

2) Arvioinnin toteuttaminen ja siihen kuuluvat erilaiset arviointipalautteen antamisen käytänteet

Tuetaan ja ohjataan opiskelijan oppimista opintojakson aikana annettavan palautteen avulla (formatiivinen arviointi).

Palaute = opiskelijan edistyminen suhteessa tavoitteisiin.

Palaute on kehittävä, kuvailevaa ja kannustavaa eikä vaadi dokumentointia.

Arviointipalautteessa hyödynnetään esimerkiksi itse- ja vertaisarviointia ja digioppimateriaalien analytiikkaa.

Opiskelijan arviointitaitoja kehitetään vähitellen opettajien ja oppimateriaalien ohjaamana.

Opintojakson tavoitteiden saavuttaminen tehdään näkyväksi summatiivisella arvioinnilla.

Summatiivinen arviointi on osaamisen ja opitun arviointia: kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet?

Summatiivinen arviointi dokumentoidaan.

3) Arviointiin liittyvien yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumisen seuraaminen

Yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumista seurataan lukuvuoden aikana opintojaksojen yhteissuunnittelussa, aineryhmätapaamisissa ja koko lukuvuoden osalta opettajakunnan kesken. Arviointiperiaatteiden ja käytänteiden toteutumista yleisellä tasolla käsitellään myös opiskelijafoorumissa.

5.2 Opintojakson arviointi

Opiskelijalla on oikeus saada tieto arvioinnissa käytettävistä arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 1 mom.)

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida opetussuunnitelman mukaisen opintojakson suorittamisen aikana suhteessa opintojaksolle asetettuihin tavoitteisiin. Opiskelijan tulee saada palautetta oppimisensa kehittymisestä. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 2 mom.)

Opetussuunnitelman mukainen opintojakso arvioidaan sen suorittamisen päätteeksi. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana tai suoritusmerkintä.

Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän pakollisesta tai valtakunnallisesta valinnaisesta moduulista, annetaan siitä yksi arvosana. Opintojaksoon mahdollisesti sisällyvistä paikallisista opinnoista annetaan kuitenkin oma arvosana.

Jos kyse on usean oppiaineen yhteisestä opintojaksosta, arvosanat annetaan oppiaineittain.

Opintojakson arvosana määräytyy oppiaineen tavoitteiden, keskeisten sisältöjen, oppiaineessa määriteltyjen laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden sekä arviointiperusteiden mukaan. Arvosanaa voidaan täydentää ja täsmentää kirjallisesti annetulla sanallisella arvioinnilla tai arviointikeskustelussa annetulla palautteella.

Arviointipalautetta annetaan riittävän aikaisessa vaiheessa opintojaksoa, jotta opiskelija voi sen perusteella kehittää opiskeluaan ja työskentelyään.

Työskentelyn arviointi on osa opintojaksojen arviointia. Työskentelytaitoja ovat muun muassa itsenäisen ja yhdessä työskentelyn taidot, taito suunnitella ja arvioida omaa työskentelyään, taito toimia vastuullisesti ja parhaansa yrittäen sekä taito toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

Erilaiset oppimisen tuen tarpeet (esim. sairaus, vamma, lukemisen tai kirjoittamisen erityisvaikeus) tulee ottaa huomioon siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisiin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Jos opiskelija jättää saapumatta opintojakson koetilaisuuteen, poissaolosta on aina annettava luotettava selvitys, esim. huoltajan Wilmassa antama poissaoloselvitys ja/tai terveydenhoitajan/lääkärintodistus.

5.2.1 Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät

Numeroin annettavassa arvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Opintojakso tai oppiaine, jota ei arvostella numeroin, arvioidaan suoritetuksi tai hylätyksi. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 17 §.)

Opiskelija saa arvosanan opintojaksoihin sisällyvistä opinnoista. Opintojaksoihin sisällyvistä pakollisista opinnoista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista annetaan numeroarvosanat lukuun ottamatta opinto-ohjauksen opintojaksoja, joista annetaan suoritusmerkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Muista valinnaisista opinnoista voidaan antaa arvosanaksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla numeroarvosana tai suoritusmerkintä. Paikallisten valinnaisten opintojen arviointitapa käy ilmi opetussuunnitelman ainekohtaisista luvuista.

Numeroarvosanat 4–10 ja suoritusmerkinnät S ja H lasketaan mukaan opintosuorituksiin.

Kesken olevan opintojakson merkintätavasta ja suorituksen täydentämiskäytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Kesken olevan ja keskeytyneen opintojakson merkintätapa ja suorituksen täydentämiskäytännöt:

Kesken olevista opintojaksoista käytetään arvioinnissa merkintää **K**. *Kesken olevaan opintojaksoon liittyvät kirjalliset tai muut tehtävät on palautettava kahden viikon kuluessa jakson päättymisestä. Opintojakson puuttuva kirjallinen koe tehdään opintojakson opiskelua välittömästi seuraavassa uusintakoetilaisuudessa.* Määräajassa tapahtuneen täydentämisen jälkeen opiskelija saa opintojaksosta numeroarvosanan tai suoritusmerkinnän. Puuttuvien suoritusten palauttaminen myöhässä ilman pätevää syytä vaikuttaa arviointiin heikentävästi. Jos opiskelija ei määräajassa täydennä kesken olevaa suoritustaan, suoritus keskeytyy ja opintojakso on opiskeltava uudelleen.

Keskeytyneestä opintojaksosta käytetään merkintää **X**. Opintojakso voidaan todeta keskeytyneeksi myös runsaiden poissaolojen johdosta tai kun opiskelija ei aloita lainkaan valitsemansa opintojakson opiskelua.

Merkintöjä K ja X ei lasketa mukaan opintosuorituksiin.

Hylättyjen ja hyväksytyjen arvosanojen uusimisen käytännöt

Lukiolain (714/2018) 37 §:n 3 momentin mukaan opiskelijalle tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa opintojaksolla edellytetyt tiedot ja taidot, mikäli hän ei ole suorittanut opintojaksoa hyväksytysti.

Opiskelijalla on oikeus korottaa sekä hyväksytyä että hylättyä arvosanaa siten, että hän voi osoittaa osaamistaan opintojakson keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Uusimisen käytännöistä määritellään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa. Arvioinnin tulee tällöinkin olla monipuolista. Lopulliseksi arvosanaksi tulee eri uusimiskertojen arvosanoista paras.

Hylätyn arvosanan korottaminen

Opiskelija voi yrittää korottaa hylättyä arvosanaa kaksi kertaa.

Arvosanan korotusta voi yrittää uusimalla opintojakson koe tai opiskelemalla opintojakso uudelleen.

Opintojakson kokeen voi uusia yhden kerran opintojakson opiskelua välittömästi seuraavassa uusintakoetilaisuudessa. Jos arvosana ei korotu, opiskelijan on osallistuttava aineenopettajan tai erityisopettajan antamaan tukiopetukseen ennen kuin hän voi yrittää kokeen tekemistä toisen kerran. Jos toisenkaan uusintakokeen perusteella ei voida antaa hyväksytyä arvosanaa, opiskelijan on opiskeltava opintojakso uudelleen.

Jos opiskelija jättää saapumatta uusintakoetilaisuuteen, poissaolosta on aina annettava luotettava selvitys, esim. huoltajan Wilmassa antama poissaoloselvitys ja/tai terveydenhoitajan/lääkärintodistus. Jos luotettavaa selvitystä poissaolosta ei anneta, uusintakoe katsotaan hylätyksi (vrt. menettely ylioppilastutkinnon kokeissa) ja opiskelijan katsotaan käyttäneen uusintakoekertansa. Opettaja merkitsee Wilmaan opiskelijalle hylätyn arvosanan ja kirjaa 'uusintakoekerta käytetty'.

Erityisen painavasta syystä opiskelija voi yrittää korottaa hylättyä arvosanaa myös muulla, aineenopettajan ja rehtorin kanssa sovittavalla tavalla.

Hyväksytyyn arvosanan korottaminen

Opiskelija voi yrittää korottaa hyväksytyä arvosanaa yhden kerran. Tämä voi tapahtua joko osallistumalla uudelleen opintojakson opetukseen, suorittamalla opintojakso itsenäisesti tai osallistumalla pelkästään uusintakuulusteluun. Hyväksytyyn opintojakson uusimisesta ja uusimistavasta on aina neuvoteltava opettajan kanssa etukäteen. Lopulliseksi opintojakson arvosanaksi tulee suorituksista parempi.

Jos opiskelija jättää saapumatta hyväksytyyn arvosanan korottamisen koetilaisuuteen, poissaolosta on aina annettava luotettava selvitys, esim. huoltajan Wilmassa antama poissaoloselvitys ja/tai terveydenhoitajan/lääkärintodistus. Muutoin opiskelijan katsotaan käyttäneen korotuskertansa. Opettaja kirjaa Wilmaan 'hyväksytyyn arvosanan korotuskerta käytetty'.

5.2.2 Itsenäisesti suoritettavat opinnot

Osa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvistä opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti, jos se ei vaaranna koulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista ja opiskelijan edellytyksiä oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittamiseen. Opiskelijalle voidaan vastaavin edellytyksin myös hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja itsenäisesti. (Lukiolaki 714/2018, 25 §.)

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään opinnoista, jotka voidaan edellyttää itsenäisesti opiskeltaviksi tai joita toisaalta ei voi itsenäisesti suorittaa.

Itsenäisesti opiskellun opintojakson opinnoista edellytetään hyväksytyä arvosanaa. Hylättyä itsenäisesti suoritettua opintojaksoa ei lasketa mukaan oppiaineen oppimäärään.

Opetussuunnitelman ainekohtaisissa luvuissa on itsenäistä suorittamista koskevia suosituksia ja rajoituksia. Eri oppiaineiden johdanto-opintoja ja kertaavia opintojaksoja ei voi suorittaa itsenäisesti.

Jos opiskelija haluaa suorittaa jonkun opintojakson itsenäisesti, hän hakee siihen kirjallisesti lupaa ko. aineen opettajalta. Opintojakson itsenäiseen suorittamiseen on oltava pätevä syy, koska lähiopetukseen osallistuminen on aina ensisijainen opiskelun muoto. Ennen luvan myöntämistä/epäämistä opettaja arvioi opiskelijan edellytykset suorittaa kyseessä oleva opintojakso opetukseen osallistumatta sekä opiskelijan ohjauksen ja tuen tarpeen. Itsenäisesti suoritettava opintojakso voidaan sopia suoritettavaksi esim. tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntävänä etä- tai monimuoto-opiskeluna. Opiskelija suorittaa opettajan määräämät tehtävät ja osallistuu kokeeseen/kokeisiin ja muihin näyttöihin. Saadakseen itsenäisestä opintojaksosta hyväksytyyn arvosanan opiskelijan on suoritettava sekä hänelle määrätyt tehtävät että koe/kokeet tai muut vaaditut näytöt hyväksytysti.

5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen käytöstä tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä määrätään erikseen kyseisiä oppiaineita koskevissa luvuissa lukion opetussuunnitelman perusteissa. Todistus valinnaisiin opintoihin kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.

5.2.4 Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa

*Nuorille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvia opintoja järjestettäessä koulutuksen järjestäjän tulee olla yhteistyössä opiskelijoiden huoltajien kanssa. **Huoltajille on annettava riittävän usein tietoa opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä.** Koulutuksen järjestäjän tulee määräjain selvittää opiskelijoiden huoltajien näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta. (Lukiolaki 714/2018, 31 § 1 mom.)*

Tiedottaminen opintojen edistymisestä

Lapuan lukio tiedottaa opintojen edistymisestä ja jaksoarviointien valmistumisesta Wilman avulla. Opintojaksojen arvosanat näkyvät sekä opiskelijalle että hänen huoltajalleen Wilmassa. Jotta voidaan varmistaa, että huoltajat saavat tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, lukio voi edellyttää huoltajan sähköistä kuittausta tiedotteisiin sellaisilta opiskelijoilta, jotka eivät ole täysi-ikäisiä. Täysi-ikäisen opiskelijan opintojen edistymisestä koulu antaa tietoja huoltajille vain opiskelijan suostumuksella.

Opintojen edistymisen seuranta

Opiskelijan opintojen etenemistä tulee seurata. Lapuan lukion ohjaussuunnitelman mukaan ryhmänohjaaja seuraa ohjausryhmänsä opintomenestystä ja opintosuorituskertymää. Opinto-ohjaaja seuraa kaikkien ohjattaviensa opintojen etenemistä.

5.2.5 Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Opiskelijalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi ja tunnustetuksi. Päätöksen opintojen hyväksi lukemisesta tekee rehtori. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla, esim. kirjallisella/suullisella kuulustelulla tai muulla lisänäytöllä. Osaamisen arvioinnissa menetellään, kuten opetussuunnitelman perusteissa ja opetussuunnitelmassa opintojaksojen ja oppimäärän arvioinnista määrätään. **Opiskelija hakee kirjallisesti muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen tunnustamista.** Opiskelijan tulee esittää **luotettava selvitys** opinnoistaan tai osaamisestaan.

Lapuan lukion opiskelija voi sisällyttää opintoihinsa muun koulutuksen järjestäjän tarjoamia ammatillisia opintoja tai muita lukion tehtävään soveltuvia opintoja. Opiskelija, joka siirtyy muusta oppilaitoksesta Lapuan lukioon, voi sisällyttää lukion oppimäärään muualla suorittamia opintoja. Kummassakin tapauksessa asiasta päättää rehtori.

5.2.6 Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään, miten laaja-alaisen osaamisen tavoitteita ja osa-alueita toteutetaan eri opintojaksoissa. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on kuvattu tarkemmin ainekohtaisissa opetussuunnitelmissa.

5.3 Oppiaineen oppimäärän arviointi

Kun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvat opinnot tulevat suoritetuiksi, annetaan jokaisen oppiaineen oppimäärästä päättöarviointina arvosana. Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus suorittaa oppiaineen oppimäärä hyväksytysti tai korottaa arvosanaansa. [Lukiolain] 28 §:ssä tarkoitetut tukitoimet ja 29 §:ssä tarkoitetut opiskelun poikkeavat järjestämistavat voidaan ottaa huomioon opintojakson arvioinnissa ja päättöarvioinnissa. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Kunkin opintojakson arvioinnista päättää opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Oppiaineen päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. (Lukiolaki 714/2018, 38 §.)

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti opiskelemista opinnoista. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuiset oppimäärät.

Eri oppiaineiden pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on kuvattu lukion opetussuunnitelman perusteissa. Matematiikan yhteinen moduuli luetaan opiskelijan valitsemaan matematiikan oppimäärään. **Jälkikäteen ei voi poistaa opiskelijan opiskelemissa pakollisia opintoja eikä hyväksytysti suoritettuja valtakunnallisia valinnaisia opintoja.** Muiden valinnaisten opintojen ja temaattisten opintojen mahdollisesta kuulumisesta jonkin oppiaineen oppimäärään määrätään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niistä luetaan oppiaineen oppimäärään **vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.**

Saadakseen oppiaineen oppimäärän hyväksytysti suoritetuksi opiskelijan on suoritettava pääosa oppiaineen opinnoista hyväksytysti. Hylättyjä arvosanoja saa olla pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa enintään seuraavasti:

Opiskelijan opiskelemissa pakollisia ja valinnaisia opintoja,	joista voi olla hylättyjä opintoja enintään
2–5 opintopistettä	0 opintopistettä
6–11 opintopistettä	2 opintopistettä
12–17 opintopistettä	4 opintopistettä
18 opintopistettä tai enemmän	6 opintopistettä

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemissa pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen arvosanojen opintopisteiden mukaan painotettuna aritmeettisena keskiarvona.

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyttä ja parempaa oppiaineen hallintaa kuin opintojaksojen arvosanoista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa. Lisäksi arvosanaa voidaan korottaa, jos opiskelijan arvioinnista vastaavat päättävät, että opiskelijan tiedot ja taidot ovat hänen antamiensa näyttöjen perusteella oppiaineen päättövaiheessa opintojaksojen arvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat. Näyttöjä voivat olla mm. paikallisista valinnaisista opinnoista saadut arvosanat.

Pakollisten oppiaineiden ja valinnaisten vieraiden kielten oppimäärästä annetaan lukiokoulutusta koskevan valtioneuvoston asetuksen (810/2018) mukainen numeroarvosana. Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain kaksi opintopistettä, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää korkeintaan neljä opintopistettä.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellyt muut lukion tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

5.4 Lukion oppimäärän suoritus

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja lukio-opintojen vähimmäismäärä 150 opintopistettä täyttyy. Lukion oppimäärän tulee sisältää vähintään 20 opintopistettä

valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muista kuin pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Jos opiskelijan opiskelu järjestetään toisin kuin lainsäädännön nojalla määrätään, säädetyn opintopisteiden vähimmäismäärän 150 on joka tapauksessa täyttyvä.

5.5 Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus

Opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi. (Lukiolaki 714/2018, 53 §.)

Opetussuunnitelman perusteiden mukaan lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja oikaisumahdollisuudesta.

Lukiolaissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jos päätös koskee:

1. opiskelijaksi ottamista
2. 23 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisäajan myöntämistä tai 24 §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden päättymistä
3. suoritettujen opintojen hyväksi lukemista
4. opiskelun poikkeavaa järjestämistä
5. oikeutta saada uskonnon tai elämäkatsomustiedon opetusta
6. oikeutta saada erityisopetusta. (Lukiolaki 714/2018, 49 §, muutettu lailla 801/2024)

Lukiolain 49 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen siten kuin laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. (Lukiolaki 714/2018, 50 §, muutettu lailla 165/2022).

5.6 Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Opetussuunnitelman perusteiden mukaan.

6 OPPIMISTAVOITTEET JA OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT

6.1 Opetuksen yleiset tavoitteet

Lapuan lukion opetus ja muu toiminta järjestetään valtioneuvoston asetuksessa (810/2018) määriteltyjen lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden mukaan.

6.2 Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat kaikkien lukion oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Jokainen oppiaine lähestyy laaja-alaista osaamista oman tiedon- ja tieteenalan lähtökohdista. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat

- hyvinvointiosaaminen
- vuorovaikutusosaaminen
- monitieteinen ja luova osaaminen
- yhteiskunnallinen osaaminen
- eettisyys ja ympäristöosaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen ja arviointi kuvataan kunkin oppiaineen oppiainekohtaisessa luvussa opintojaksottain.

6.3 Äidinkieli ja kirjallisuus

Oppiaineen tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden kielitaitoa, vuorovaikutustaitoa ja monilukutaitoa. Opiskelu syventää kiinnostusta kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin sekä lisää tietoisuutta omista taidoista viestijänä ja kielenkäyttäjänä. Opiskelu tukee kielitietoisuuden kehittymistä, kulttuurista yleissivistystä sekä oppimista kaikissa oppiaineissa. Tavoitteena on, että opiskelijat oppivat sellaisia tietoja ja taitoja, jotka tukevat jatko-opintoja ja aktiivista kansalaisuutta.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen tieto-, taito- ja kulttuuriaine. Oppiaineessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteiden sekä kulttuurintutkimuksen tarkastelemat ilmiöt. Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu tutustuttaa kulttuuriperintöön ja sen eri muotoihin, sanataiteeseen sekä media- ja viestintäkulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, tekstien tulkintaan, aktiiviseen tiedonhankintaan sekä tiedon kriittiseen käsittelyyn ja eettiseen pohdintaan. Opiskelu kehittää ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, metakielellisiä taitoja ja luovuutta. Tavoitteena on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja monimuotoisten tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja.

Kielitieto integroidaan oppiaineen muihin sisältöihin, ja sen opiskelu kehittää tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Kirjallisuuden opiskelun tavoitteena on sekä kauno- että tietokirjallisuuden ymmärtäminen, elämyksellinen lukeminen sekä tekstien analysoinnin ja tulkinnan taitojen kehittyminen. Kirjallisuuden opiskelu tukee esteettisen ja eettisen pohdinnan kehittymistä ja antaa aineksia luovuuden, vuorovaikutustaitojen ja oman ilmaisun kehittämiseen. Medialukutaidon opiskelu syventää mediatekstien ja -sisältöjen kriittisen lukemisen, tuottamisen ja tulkitsemisen taitoja sekä mediakulttuurin ymmärtämistä ja auttaa omaksumaankin aktiivisen ja vastuullisen kansalaisen taitoja.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypillisiä tekstejä ovat fiktiiviset ja asiatekstit, mediatekstit sekä institutionaaliset ja arkikeskustelut.

Äidinkieli ja kirjallisuus on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi kielten roolia oppimisessa. Kielten opiskelu kehittää opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä,

monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetuksessa otetaan huomioon Suomen kielellinen moninaisuus, suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä saamen kielet maan alkuperäiskansan kielinä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa tehdään yhteistyötä kirjastojen kanssa. Lisäksi hyödynnetään muita vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten teattereita, museota ja arkistoja sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijalle riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä. Tekstejä tuotetaan ja tulkitaan sekä itsenäisesti että vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa toteutetaan oppiaineen tavoitealueiden integraatiota. Eri oppimäärät tekevät yhteistyötä sekä toistensa että muiden oppiaineiden kanssa.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Laaja-alainen osaaminen karttuu äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa oppiaineen sisäisinä ja oppiainerajat ylittävänä teemoina ja osaamisalueina. Oppiaine on osa lukion kulttuuri-, media- sekä kansalais- ja demokratiakasvatusta.

Laaja-alaisista osaamisen alueista korostuvat äidinkielessä ja kirjallisuudessa monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen. Opiskelussa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille. Vaikuttamisen, argumentoinnin, omien tekstien tuottamisen sekä vuorovaikutustaitojen kehittyminen tukee aktiivisen kansalaisen ja työelämätaitoja. Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä. Taitojen kehittyminen edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu vahvistaa eettisyyttä, ympäristöosaamista sekä globaali- ja kulttuuriosaamista, jotka otetaan huomioon opiskelun sisältöjen valinnassa. Opiskelu lisää ymmärrystä aikamme ajankohtaisista ympäristöhaasteista sekä antaa valmiuksia kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Mediataitojen sekä tiedonhankinta- ja tiedonhallintataitojen opiskelu kytkeytyy kriittiseen ja kulttuuriseen lukutaitoon ja eettisyyteen. Opiskelussa ohjataan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa saavutettava osaaminen tukee monin eri tavoin opiskelijan hyvinvointiosaamisen kehittymistä. Kielitietoisuuden, vuorovaikutusosaamisen ja monilukutaidon kehittyminen tukee ja vahvistaa opiskelijan identiteettien kehittymistä. Opiskelussa harjaannutaan oman ja toisten osaamisen rakentavaan arviointiin ja reflektointiin. Kulttuurin ja erityisesti kirjallisuuden opiskelun avulla syvennetään käsitystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta. Oppiaine antaa välineitä omien ajatusten, tunteiden ja kokemusten kielentämiseen sekä oman elämäntarinan ja vahvuuksien hahmottamiseen. Oppiaine tukee keskeisiä elämänhallinnan taitoja: vuorovaikutus- ja tekstitaitoja sekä taitoa toimia vastuullisesti, eettisesti ja rakentavasti eri tilanteissa.

6.3.1 Suomen kieli ja kirjallisuus –oppimäärä

Oppimäärän erityinen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan suomen kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta sekä monilukutaitoa, vuorovaikutustaitoja ja mediataitoja. Opiskelu syventää opiskelijan käsitystä kieli- ja kulttuuritietoisuuden, kielitaidon ja vuorovaikutusosaamisen merkityksestä yksilöiden identiteettien ja yhteisöjen rakentumisessa. Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opiskelu kartuttaa monipuolisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia teksti- ja vuorovaikutustaitoja. Opiskelussa tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja korkea-asteella.

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän opiskeluun kuuluu kokonaisteosten lukeminen ja laajojen tekstien kirjoittaminen. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään kahdeksan kokonaisteosta, joista vähintään yksi on tietokirja.

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen yleiset tavoitteet

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituseriä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojään kielen rakenteista, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Suomen kielen ja kirjallisuuden opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteita johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa
- vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen

Tekstien tulkitseminen

- monimuotoisten tekstien, erityisesti mediatekstien analysoiminen ja tulkitseminen
- kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen
- tiedon ja tekstien arvioinnin taidot

Tekstien tuottaminen

- tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen
- tekstien tuottamisen prosessien hallinta
- yleiskielen hallinta
- tiedonhankinnan taidot, lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

- kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen
- oppiaineeseen kytkeytyvien tiedonalojen kielten ymmärtäminen
- kielitiedon ja oppiaineen käsitteiden hallinta

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää **toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta)**.

Oppiainekohtaiset lisätiedot

Opintojaksojen itsenäinen suorittaminen

Äidinkielen ja kirjallisuuden luonne oppiaineena edellyttää tuntityöskentelyä, erityisesti siksi koska oppiaineessa arvioidaan vuorovaikutusosaamista. Opintojakson voi suorittaa tuntiopetukseen osallistumatta vain erityistapauksissa, esimerkiksi terveydellisistä syistä.

OPINTOJAKSOT

Opintojaksojen suoritusjärjestys ja suositeltu yo-kokeen suorittamisen ajankohta

Opiskeluvuosi →	1	2	3	YO-koe
Opintojaksot →	ÄI1_ ÄI2_ ÄI3 (4 op) ÄI4 (2 op) ÄI13 (2 op)	ÄI5_ ÄI7 (3 op) ÄI6_ ÄI12 (3 op) ÄI8 (2 op) ÄI14 (2 op)	ÄI9 (2 op) ÄI10 (2 op) ÄI11 (2 op)	3. vuosi kevät

PAKOLLISET OPINNOT

ÄI1_ÄI2_ÄI3 Tekstit, identiteetti ja kielitietoisuus (4 op)

Opintojaksossa opiskelija tuottaa ja tulkitsee erilaisia tekstejä ja kehittää kirjoitustaitoaan. Opiskelija syventää vuorovaikutusosaamistaan ja oppii antamaan ja vastaanottamaan rakentavaa palautetta. Opintojaksossa tarkastellaan kielen merkitystä ihmiselle ja hänen identiteetilleen.

Opintojakson muodostavat pakolliset moduulit ÄI1, ÄI2 ja ÄI3.

Opintojakson tavoitteet

ÄI1-moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana

- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

ÄI2-moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- ymmärtää kielen sosiaalisen luonteen ja merkityksen niin yksilön kuin yhteisöjen kannalta.

ÄI3-moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan, syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan sekä oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Opintojakson keskeiset sisällöt

ÄI1-moduulin keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kohderyhmän, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

ÄI2-moduulin keskeiset sisällöt

- erilaiset käsitykset kielestä: kieli rakenteena, merkitysten muodostajana, sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä vallan välineenä
- monilukutaidon käsite, laaja tekstikäsitelmä, tekstilajin käsite
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet

ÄI3-moduulin keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä sekä ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat erityisesti vuorovaikutusosaaminen, hyvinvointiosaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Vuorovaikutusosaaminen toteutuu opintojaksossa hyvin laajasti. Opintojaksossa opiskelija kehittää ryhmäviestintä- ja esiintymistaitojaan ja omien taitojensa reflektointia. Hän kehittyy viestijänä, kuuntelijana, palautteen antajana ja vastaanottajana. Opintojaksossa myös harjoitellaan ryhmä- ja muun viestinnän ilmiöiden analysointia ja arviointia ja tarkastellaan kielen ja nonverbaalisen viestinnän merkitystä. Vuorovaikutusosaamisen arvioinnissa käytetään itsearviointia ja opetellaan myös vertaispalautteen antamista. Esiintymistehtävästä opettaja antaa ohjaavaa palautetta ja arvosanan.

Hyvinvointiosaaminen toteutuu opintojaksossa siten, että opiskelija oppii reflektoimaan omaa toimintaansa, lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa. Opiskelija kehittää ryhmäviestintätaitojaan. Itsearviointissa opiskelija tulee tietoisemmaksi viestintäosaamisestaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen toteutuu opintojaksossa erityisesti tekstilajiosaamisen ja kielen merkityksen ymmärtämisen kautta. Opintojaksossa opiskelija oppii tunnistamaan eri tekstilajeja ja kehittää niiden lukutaitoa ja kontekstin ymmärtämistä. Opiskelija oppii intertekstuaalisuuden käsitteen ja soveltaa sitä. Opintojaksossa syvennetään ymmärrystä kielestä sosiaalisena, yksilöllisenä ja yhteisöllisenä elementtinä sekä identiteetin rakentajana. Opiskelija tutustuu yksi- ja monikielisyyden ja vähemmistökielen käsitteisiin. Erilaisten harjoitusten avulla opiskelija monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita kirjallisuutta. Globaali- ja kulttuuriosaamisen arviointi toteutuu osana kirjoitustehtävien arviointia.

Opintojakson arviointi

ÄI4 Kauno- ja tietokirjallisuus (2 op)

Opintojaksossa opiskelija tutustuu kirjallisuuden lajeihin ja käsitteisiin sekä kehittää analyysi- ja tulkintataitojaan.

Opintojakson tavoitteet

ÄI4-moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee kauno- ja tietokirjallisuuden lajeja ja ilmaisukeinoja
- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- ymmärtää kirjallisuuden monitulkintaisuutta.

Opintojakson keskeiset sisällöt

ÄI4-moduulin keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä
- kirjallisuuden tulkinnan erilaisia lähestymistapoja

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat erityisesti globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen toteutuu opintojaksossa siten, että opiskelija monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita kirjallisuutta sekä syventää kirjallisuuden tuntemustaan. Hän oppii soveltamaan kertomuksellisuuden käsitettä monimuotoisissa teksteissä. Globaali- ja kulttuuriosaamisen arviointi toteutuu osana kirjoitustehtävien arviointia.

Monitieteinen ja luova osaaminen toteutuu opintojaksossa siten, että opiskelija oppii tuntemaan erilaisia lukemisen tapoja. Tässä opintojaksossa lukemisessa ja kirjoittamisessa korostuvat myös elämyksellisyys ja kokemuksellisuus. Itsearviointin ja muun formatiivisen arvioinnin avulla opiskelija kehittyy kirjoittamisessa.

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin.

ÄI5_ÄI7 Tekstien tulkinta ja vuorovaikutus (3 op)

Opintojaksossa opiskelija syventää medialukutaitoaan, oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä ja perehtyy argumentoinnin keinoihin. Opiskelija kehittää puhe- ja esiintymis- ja vuorovaikutustaitojaan.

Opintojakson muodostavat pakolliset moduulit ÄI5 ja ÄI7.

Opintojakson tavoitteet

ÄI5-moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä, erityisesti mediatekstejä, sekä analysoimaan niiden ilmaisutapoja ja vuorovaikutusta
- perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.

ÄI7-moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Opintojakson keskeiset sisällöt

ÄI5-moduulin keskeiset sisällöt

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja -hallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

Ä17-moduulin keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Opintojaksossa korostuvat monet eri laaja-alaisen osaamisen osa-alueet: erityisesti vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen, hyvinvointiosaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen.

Vuorovaikutusosaamisen ja hyvinvointiosaamisen sisällöt opintojaksossa limittyvät yhteen. Ne toteutuvat siten, että opiskelija kehittää ryhmäviestintätaitojaan ja -rohkeuttaan. Hän syventää viestinnän ilmiöiden analyysi- ja arviointitaitojaan sekä omaa viestijäkuvaansa. Esiintymistaidot kehittyvät erilaisten tehtävien myötä. Vuorovaikutusosaamista arvioidaan itsearviointin avulla. Opiskelija saa opettajan antamaa kannustavaa ja ohjaavaa palautetta.

Yhteiskunnallinen osaaminen toteutuu opintojaksossa laajasti. Opiskelija syventää tekstilajiosaamistaan ja oppii ymmärtämään kontekstin merkitystä. Opintojaksossa tekstilajeista korostuvat erityisesti audiovisuaaliset tekstit. Opiskelija kehittää kriittistä lukutaitoaan sekä vaikuttamisen ja argumentoinnin keinojen soveltamista. Opiskelija oppii ymmärtämään sananvapauden käsitteen. Yhteiskunnallisen osaamisen arviointi toteutuu osana kirjoitustehtävien arviointia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen toteutuvat opintojaksossa siten, että opiskelija tutustuu median eettisiin sääntöihin ja oppii ymmärtämään sananvapauden käsitteen. Hän tutustuu tekijänoikeuksiin ja tiedostaa niiden merkityksen. Eettisyys korostuu ryhmäviestintätilanteissa, joissa opiskelija ymmärtää yleisön vastuun. Eettisyyden ja ympäristöosaamisen arviointi toteutuu osana päivittäistä opetusta.

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin.

Ä16_Ä12 Kirjoittaminen ja kielenhuolto (2 op)

Opintojaksossa opiskelija kehittää kirjoitustaitoaan ja oppii kirjoittamaan omaäänisesti, aineistoja hyödyntäen. Opiskelijan kyky huoltaa omaa tekstiään kehittyy ja hän syventää keskeisten kielenhuollon normien tuntemustaan.

Opintojakson muodostavat pakollinen moduuli Ä16 ja paikallinen opintojakso Ä12.

Opintojakson tavoitteet

Ä16-moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin
- syventää taitoaan käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta.

Ä12-moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää taitoaan huoltaa omia tekstejään.
- kehittää kielenhuollon normien tuntemustaan.

Opintojakson keskeiset sisällöt

Ä16-moduulin keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

Ä12-moduulin keskeiset sisällöt

- kielenhuollon osa-alueiden kertaaminen
- kirjoittamista tukeva kielenhuolto
- oman tekstin huoltaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Opintojaksossa toteutuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueista monitieteinen ja luova osaaminen sekä hyvinvointiosaaminen.

Monitieteinen ja luova osaaminen toteutuu opintojaksossa siten, että opiskelija syventää taitoaan tuottaa erilaisia tekstejä ja käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana. Opiskelija vahvistaa tekstinsä omaäänisyyttä ja kehittää tekstin tyylin tuntemustaan. Monitieteisen ja luovan osaamisen arviointi toteutuu osana kirjoitustehtävien arviointia.

Omaäänisyyden kehittäminen liittyy myös hyvinvointiosaamisen osa-alueeseen. Lisäksi hyvinvointiosaaminen toteutuu siten, että opiskelija kehittää reflektointitaitoaan, jota opiskelija arvioi itsearviointin avulla.

Opintojakson arviointi

Opintojaksosta ÄI6-moduuli arvioidaan numeroarvosanalla ja ÄI12-moduuli suoritusmerkinnällä.

ÄI8 Suomen ja maailman kirjallisuus (2 op)

Opiskelija tutustuu Suomen kirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiin teoksiin ja teemoihin. Opiskelija oppii ymmärtämään kontekstin merkitystä analyysissa ja tulkinnassa.

Opintojakson tavoitteet

ÄI8-moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- tuntee Suomen kirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja sekä osaa analysoida niitä osana kulttuurikontekstia.

Opintojakson keskeiset sisällöt

ÄI8-moduulin keskeiset sisällöt

- Suomen kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä osana maailmankirjallisuutta
- kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat erityisesti globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen toteutuu opintojaksossa siten, että opiskelija syventää taitoaan tunnistaa tekstilajeja ja lukea niitä kontekstissaan. Hän monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita kirjallisuutta. Opiskelija oppii tuntemaan Suomen kirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia ja niiden kulttuurikontekstia. Globaali- ja kulttuuriosaamisen arviointi toteutuu osana kirjoitustehtävien arviointia sekä erilaisissa tuntitehtävissä formatiivisen arvioinnin keinoin.

Yhteiskunnallinen osaaminen toteutuu opintojaksossa siten, että opiskelija ymmärtää kirjallisuuden merkityksen myös yhteiskunnallisena vaikuttajana. Yhteiskunnallisen osaamisen arviointi toteutuu osana päivittäistä opetusta.

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin.

VALINNAISET VALTAKUNNALLISET OPINNOT

ÄI9 Abin vuorovaikutustaito (2 op)

Opintojaksossa korostuvat jatko-opiskelussa ja työelämässä tarvittavat vuorovaikutustaidot. Tutuksi tulevat niin kokouskäytänteet kuin muutkin käytännönläheiset vuorovaikutustilanteet sekä erilaisten vuorovaikutustilanteiden analysointi.

Opintojakson tavoitteet

ÄI9-moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- monipuolistaa erityisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitojaan
- kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta
- syventää kykyään analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista.

Opintojakson keskeiset sisällöt

ÄI9-moduulin keskeiset sisällöt

- opiskelussa ja työelämässä tarvittavat vuorovaikutustaidot, esimerkiksi kokouksiin, neuvotteluihin ja työhaastatteluihin liittyvät vuorovaikutustaidot
- oman idean tai näkemyksen vakuuttava esittäminen, argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointia sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä
- dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka
- mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat erityisesti vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen sekä hyvinvointiosaaminen.

Vuorovaikutusosaamisen ja hyvinvointiosaamisen sisällöt limittyvät opintojaksossa yhteen ja toteutuvat hyvin laajasti: Opiskelija kehittää ryhmäviestintä- ja esiintymistaitojaan ja omien taitojensa reflektointitaitojaan. Tavoitteena on, että opiskelijan viestintärohkeus lisääntyy ja hän harjaantuu ryhmä- ja muun viestinnän ilmiöiden analysoinnissa ja arvioinnissa. Vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaamisen arviointi on pääosin itsearviointia, ja lisäksi opiskelijat antavat toisilleen vertaispalautetta. Opiskelija saa opettajan antamaa kannustavaa ja ohjaavaa palautetta.

Monitieteinen ja luova osaaminen toteutuu opintojaksossa siten, että opiskelija harjaantuu erilaisten puhe-esitysten ja multimodaalisten viestien tuottajana. Erilaisten harjoitusten avulla opiskelija kehittää omaäänisyyttään. Monitieteisen ja luovan osaamisen arvioinnissa itsearvioinnin osuus on merkittävä.

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin.

ÄI10 Abin kirjoitustaito (2 op)

Opintojaksossa kerrataan laajasti kirjoitustaidon ylioppilaskokeen kannalta keskeisiä sisältöjä. Opiskelija harjaantuu kirjoitustaidon tehtävän kirjoittamisessa.

Opintojakson tavoitteet

ÄI10-moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kirjallista ilmaisukykyään ja taitoaan tuottaa asiatyylinen, laajahko teksti aineistoja hyödyntäen
- kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiään.

Opintojakson keskeiset sisällöt

ÄI10-moduulin keskeiset sisällöt

- kantaa ottavien ja pohtivien tekstien suunnittelu ja tuottaminen
- tiedonhallinnan taidot, lähteiden arviointi, lähdekritiikki, tekijänoikeudet
- kirjoittamisen eri vaiheiden ja ajankäytön hallinnan harjoittelu
- aiheen rajaaminen, näkökulman ja aineistojen valinta, aineistojen käyttötavat tekstissä

- tekstin muokkaaminen ja viimeistely, tekstin omaäänisyys, kielen- ja tekstinhuoltoa

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat erityisesti monitieteinen ja luova osaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen.

Monitieteinen ja luova osaaminen toteutuu opintojaksossa siten, että opiskelija kehittää taitoaan tuottaen erilaisia kirjallisia tekstejä sekä syventää taitoaan käyttäen muita tekstejä oman kirjoittamisensa pohjana. Hän pyrkii vahvistamaan tekstinsä omaäänisyyttä. Monitieteisen ja luovan osaamisen arviointi toteutuu osana kirjoitustehtävien arviointia.

Yhteiskunnallinen osaaminen toteutuu opintojaksossa siten, että opiskelija syventää kontekstiosaamistaan ja kriittistä lukutaitoaan. Hän syventää taitoaan argumentoida ajatuksiaan omassa tekstissään. Yhteiskunnallisen osaamisen arviointi toteutuu osana kirjoitustehtävien arviointia sekä päivittäisessä koulutyössä osana formatiivista arviointia.

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin.

ÄI11 Abin lukutaito (2 op)

Opintojaksossa kerrataan laajasti lukutaidon ylioppilaskokeen kannalta keskeisiä sisältöjä. Opiskelija harjaantuu lukutaidon tehtävien kirjoittamisessa.

Opintojakson keskeiset tavoitteet

ÄI11-moduulin keskeiset tavoitteet

- syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan
- osaa analysoida, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä
- ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa
- osaa esittää ja perustella tulkintansa teksteistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.

Opintojakson keskeiset sisällöt

ÄI11-moduulin keskeiset sisällöt

- monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien analyysi ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö
- erilaisia tapoja tulkita tekstejä
- tekstin sijoittaminen tilanne- ja kulttuurikontekstiinsa
- monimuotoisten tekstien tavat rakentaa merkityksiä, esimerkiksi ilmaisutavat ja -muodot sekä rakenteet

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat erityisesti yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Yhteiskunnallinen osaaminen toteutuu opintojaksossa siten, että opiskelija syventää käsitystään kirjallisuudesta yhteiskunnallisena vaikuttajana. Kontekstiosaaminen ja erilaisten, myös multimodaalisten, tekstien lukutaito kehittyvät. Kriittinen lukutaito ja argumentoinnin erittelytaito syvenevät. Yhteiskunnallisen osaamisen arviointi toteutuu osana kirjoitustehtävien arviointia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen toteutuvat opintojaksossa siten, että opiskelijan taito tunnistaa eri tekstilajeja ja kyky tulkita niitä kontekstissaan syvenevät. Käsitteiden intertekstuaalisuus syvenee. Opiskelija monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita kirjallisuutta sekä ymmärtää, että tekstit ilmentävät erilaisia kulttuurisia tilanteita. Globaali- ja kulttuuriosaamisen arviointi toteutuu osana kirjoitustehtävien arviointia sekä päivittäisessä koulutyössä osana formatiivista arviointia.

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin.

VALINNAISET PAIKALLISET OPINNOT

ÄI12 Kielenhuoltoa kirjoittajalle (2 op)

Opintojaksossa opiskelija kehittää kirjoitustaitoaan ja oppii kirjoittamaan omaäänisesti, aineistoja hyödyntäen. Opiskelijan kyky huoltaa omaa tekstiään kehittyy ja hän syventää keskeisten kielenhuollon normien tuntemustaan.

Opintojakson keskeiset tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on syventää opiskelijan taitoa huoltaa omia tekstejään ja kehittää kielenhuollon normien tuntemustaan.

Opintojakson keskeiset sisällöt

Kielenhuollon eri osa-alueiden kertaamista. Painopiste on kirjoittamisen kannalta keskeisissä asioissa. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi yhdessä pakollisen ÄI6-moduulin (kirjoittaminen) kanssa (= ÄI6+12).

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuu monitieteinen ja luova osaaminen.

Monitieteinen ja luova osaaminen toteutuu opintojaksossa siten, että opiskelija kehittää tekstin tyylin tuntemustaan. Monitieteistä ja luovaa osaamista arvioidaan osana jatkuvaa työskentelyä sekä summatiivisessa lopputestissä.

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

ÄI13 Fiktio maailmaan lukemalla ja kirjoittamalla (2 op)

Opintojaksossa innostutaan kaunokirjallisuudesta ja luetaan eri lajeja ennakkoluulottomasti. Opiskelija kokeilee fiktion kirjoittamista ja etsii omaa tyyliään.

Opintojakson keskeiset tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on syventää kaunokirjallisuuden lajien tuntemista ja lukea elämyksellisesti. Opintojaksolla vahvistetaan luovan kirjoittamisen taitoja.

Opintojakson keskeiset sisällöt

Lyriikan, proosan ja draamatekstien elämyksellisiä luku- ja kirjoitusharjoituksia. Yhden kokonaisteoksen lukeminen ja siitä tehtävä kirjoitusharjoitus. Opintojakson onnistuneimmat tehtävät voidaan koota portfolioiksi. Mahdollisuuksien mukaan tehtävien vertaispalautetta.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat monitieteinen ja luova osaaminen sekä hyvinvointiosaaminen.

Monitieteinen ja luova osaaminen toteutuvat opintojaksossa siten, että opiskelija oppii tuottamaan erilaisia tekstejä ja syventää käsitystä itsestään tekstien tuottajana. Elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen ovat opintojaksossa keskeisiä. Niiden myötä opiskelija vahvistaa tekstiensä omaäänisyyttä. Monitieteisen ja luovan osaamisen arviointi tapahtuu osana kirjoitustehtävien arviointia.

Hyvinvointiosaaminen toteutuu opintojaksossa siten, että elämyksellisten ja kokemuksellisten tehtävien avulla opiskelija saa onnistumisen kokemuksia kirjoittajana ja kehittää omaäänisyyttään. Hyvinvointiosaamisen arviointi tapahtuu osana kirjoitustehtävien arviointia sekä itsearviointin keinoin.

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

OPPIAINEIDEN YHTEISET OPINTOJAKSOT

UE7_ÄI14 Kulttuurin myyttiset tarinat (2 op)

Opiskelija tutustuu kulttuureissa toistuviin myytteihin ja myyttisiin tarinoin. Opintojakson aikana tehdään myös laajempi tehtäväkokonaisuus.

Opintojakson muodostavat valinnaiset paikalliset opintojaksot UE7 ja ÄI14.

Opintojakson keskeiset tavoitteet:

Opiskelija syventää tietojansa myyteistä, oppii oivaltamaan yhteyksiä myyttien ja elämän välillä ja erittelemään myyttisiä rakenteita teksteistä ja kuvista. Opintojakso syventää suomalaisen kansanperinteen keskeisten myyttien ja lajien tuntemusta.

Opintojakson keskeiset sisällöt:

Opintojaksossa tutustutaan luomista, ihmisen elämää, sankaruutta ja maailmanloppua käsitteleviin myyttisiin teksteihin ja tekstilajeihin, kuviin, elokuvaan jne.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Globaali- ja kulttuuriosaaminen toteutuu opintojaksossa siten, että opiskelija syventää tietojansa keskeisistä suomalaisista ja muiden kulttuurien myyttisistä tarinoista ja niiden toistumisesta kulttuurissa. Globaali- ja kulttuuriosaamisen arviointi toteutuu osana opintojakson laajan oman työn arviointia.

Monitieteinen ja luova osaaminen toteutuu opintojaksossa siten, että opiskelija ymmärtää myyttisten tarinoiden merkityksen uskontojen kertomuksissa ja niiden vaikutuksen kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin. Opiskelija oppii soveltamaan tietoa myyteistä ja myyttisistä tarinoista omaan tehtäväänsä. Monitieteisen ja luovan osaamisen arviointi toteutuu osana formatiivista arviointia.

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

6.3.2 Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus –oppimäärä

Oppimäärän erityinen tehtävä

*Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine **suomi toisena kielenä ja kirjallisuus** -oppimäärän mukaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Oppimäärän lähtökohtana on toisen kielen oppijan oppimistilanne: opiskelija oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä, ja hänelle kehittyy vähitellen monipuolinen suomen kielen taito aiemmin oppimiensa kielten rinnalle. Oppimäärän tavoitteet ja sisällöt perustuvat perusopetuksessa tai muualla hankittuun suomen kielen perusteiden hallintaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen keskeinen tavoite on saavuttaa sellainen suomen kielen taito ja suomalaisen kulttuurin tuntemus, jolla opiskelija selviää jatko-opinnoissa ja työelämässä.*

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan monikielisyyden kehittymistä, suomen kielen moniluku- ja vuorovaikutustaitoja sekä kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta. Yhteistyössä opiskelijan oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden opetuksen kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus tukee opiskelijan kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentumista kulttuurisesti moninaisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa. Opetus syventää opiskelijan käsitystä kielitaidon, kielitietoisuuden sekä omien kielten ja kulttuurien merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteisöille.

Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opetus edistää kielenoppimista kaikissa vuorovaikutustilanteissa. Kielen ja vuorovaikutustaitojen hyvä hallinta on merkityksellistä jatko-opintojen, työelämän ja arjessa selviytymisen kannalta.

Kaikissa moduuleissa kehitetään kirjoitetun kielen hallintaa, monilukutaitoa sekä puhe- ja vuorovaikutustaitoja sekä opitaan analysoimaan ja arvioimaan tekstejä ja vuorovaikutustilanteita kriittisesti osin jo aiemmin hankitun käsitteellisen osaamisen ja analysointitaitojen avulla. Näitä taitoja syvennetään ja laajennetaan kullakin opintojaksolla lukemalla erityisesti pitkiä kaunokirjallisia ja tietotekstejä sekä analysoimalla niitä itsenäisesti ja yhdessä. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään

neljä kokonaisteosta. Opetuksessa ohjataan pohtimaan kieli- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä jatko-opintojen kannalta sekä tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen opintoja korkea-asteella.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus- opetuksen yleiset tavoitteet

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkittamiseen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kielitietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen esiintymis- ja ryhmäviestintätilanteissa
- osaa arvioida, eritellä ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- ymmärtää yhä käsitteellisempää opetuspuhetta ja muodollisia puhetilanteita, osaa toimia niissä ja hallitsee niihin sopivia viestintä- ja vuorovaikutusstrategioita
- on tietoinen vuorovaikutustilanteiden kulttuurisidonnaisuudesta ja osaa tarkastella ja tulkita erilaisia vuorovaikutustilanteita ja niiden etiikkaa

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että ymmärtää monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, ja hyödyntää sopivia strategioita niiden lukemisessa ja tulkittamisessa
- kehittää lukemalla sana-, fraasi- ja käsitevarantoaan sekä käsitystään kirjoitetun kielen rakenteista ja osaa arvioida tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, monipuolistaa lukemistoaan ja syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä oppii lukemaan ja tulkitsemaan myös pitkiä tietotekstejä, kokonaisia kaunokirjallisia teoksia ja tietokirjoja
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituksiperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ilmaista ja perustella ajatuksiaan, valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon sekä käyttää aiheeseen sopivia kielen rakenteita, sanastoa, fraaseja ja käsitteitä
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisesti sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia

Kielitietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteetille sekä oppii kehittämään kielitaitoaan erilaisissa kielenkäyttöympäristöissä ja -tilanteissa ja käyttämään oppimisessaan koko kielivarantoaan
- syventää tietojansa kielen rakenteista, eri rekistereistä, tyylipiirteistä ja sävyistä sekä niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista
- ymmärtää kielen oppimisen prosessia sekä oppii tuntemaan ja hyödyntämään itselleen sopivimpia keinoja ja välineitä kielitaitonsa kehittämiseksi

Arviointi

Jos opiskelijan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleista. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti

suoritetut moduulit luetaan hyväksi täysimääräisesti suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulin arvosanaksi. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulit korvaavat suomen kielen ja kirjallisuuden moduulit siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Tällöin pakollisten moduulien osalta voidaan edellyttää lisänäyttöjä ja arvosana harkitaan uudelleen niiden yhteydessä.

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijoiden taitojen karttumista. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Kielitaidon arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä voidaan soveltuvin osin käyttää eurooppalaiseen viitekehukseen perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteista johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- kuullun ymmärtämisen ja puhumisen taitojen kehittyminen
- vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa
- vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen

Tekstien tulkitseminen

- monimuotoisten tekstien ymmärtäminen ja tulkitseminen
- kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen
- tiedon ja tekstien arvioinnin taidot

Tekstien tuottaminen

- tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen
- tekstien tuottamisen prosessien hallinta
- lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen
- kielen abstraktiotason kehittyminen ja yleiskielen hallinta

Kielitietoisuuden kehittyminen

- tiedonalojen kielten ja kielellisen moninaisuuden ymmärtäminen
- kielitiedon ja oppimäärän käsitteiden hallinta sekä kielen havainnointi ja käyttö tilanteen, tarkoituksen ja tekstilajin mukaisesti

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Oppiainekohtaiset lisätiedot

Opintojaksojen itsenäinen suorittaminen

Äidinkielen ja kirjallisuuden luonne oppiaineena edellyttää tuntityöskentelyä, erityisesti siksi koska oppiaineessa arvioidaan vuorovaikutusosaamista. Opintojakson voi suorittaa tuntiopetukseen osallistumatta vain erityistapauksissa, esimerkiksi terveydellisistä syistä.

OPINTOJAKSOT

Opintojaksojen suoritusjärjestys ja suositeltu yo-kokeen suorittamisen ajankohta

Opiskeluvuosi →	1	2	3	YO-koe
Opintojaksot →	S21_S22_S23 (4 op) S214 (2 op)	S25_S27 (3 op) S26_S212 (3 op) S28 (2 op)	S29 (2 op) S210 (2 op) S211 (2 op)	3. vuosi kevät

PAKOLLISET OPINNOT

S21_S22_S23 Tekstit, identiteetti ja kielitietoisuus (4 op)

Opintojaksossa opiskelija tuottaa ja tulkitsee erilaisia tekstejä ja kehittää kirjoitustaitoaan. Opiskelija syventää vuorovaikutusosaamistaan ja oppii antamaan ja vastaanottamaan rakentavaa palautetta. Opintojaksossa tarkastellaan kielen merkitystä ihmiselle ja hänen identiteetilleen.

Opintojakson muodostavat pakolliset moduulit S21, S22 ja S23.

Opintojakson tavoitteet

S21-moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

S22-moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- ymmärtää kielen sosiaalisen luonteen ja merkityksen niin yksilön kuin yhteisöjen kannalta.

S23-moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan, syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan sekä oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Opintojakson keskeiset sisällöt

S21-moduuli

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kohderyhmän, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

S22-moduuli

- erilaiset käsitykset kielestä: kieli rakenteena, merkitysten muodostajana, sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä vallan välineenä
- monilukutaidon käsite, laaja tekstikäsite, tekstilajin käsite

- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet

S23-moduuli

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä sekä ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat erityisesti vuorovaikutusosaaminen, hyvinvointiosaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Vuorovaikutusosaaminen toteutuu opintojaksossa hyvin laajasti. Opintojaksossa opiskelija kehittää ryhmäviestintä- ja esiintymistaitojaan ja omien taitojensa reflektointia. Hän kehittyy viestijänä, kuuntelijana, palautteen antajana ja vastaanottajana. Opintojaksossa myös harjoitellaan ryhmä- ja muun viestinnän ilmiöiden analysointia ja arviointia ja tarkastellaan kielen ja nonverbaalin viestinnän merkitystä. Vuorovaikutusosaamisen arvioinnissa käytetään itsearviointia ja opetellaan myös vertaispalautteen antamista. Esiintymistehtävästä opettaja antaa ohjaavaa palautetta ja arvosanan.

Hyvinvointiosaaminen toteutuu opintojaksossa siten, että opiskelija oppii reflektoidaan omaa toimintaansa, lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa. Opiskelija kehittää ryhmäviestintätaitojaan. Itsearvioinnissa opiskelija tulee tietoisemmaksi viestintäosaamisestaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen toteutuu opintojaksossa erityisesti tekstilajiosaamisen ja kielen merkityksen ymmärtämisen kautta. Opintojaksossa opiskelija oppii tunnistamaan eri tekstilajeja ja kehittää niiden lukutaitoa ja kontekstin ymmärtämistä. Opiskelija oppii intertekstuaalisuuden käsitteen ja soveltaa sitä. Opintojaksossa syvennetään ymmärrystä kielestä sosiaalisena, yksilöllisenä ja yhteisöllisenä elementtinä sekä identiteetin rakentajana. Opiskelija tutustuu yksi- ja monikielisuuden ja vähemmistökielen käsitteisiin. Erilaisten harjoitusten avulla opiskelija monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita kirjallisuutta. Globaali- ja kulttuuriosaamisen arviointi toteutuu osana kirjoitustehtävien arviointia.

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin.

S24 Kauno- ja tietokirjallisuus (2 op)

Opintojaksossa opiskelija tutustuu kirjallisuuden lajeihin ja käsitteisiin sekä kehittää analyysi- ja tulkintataitojaan.

Opintojakson tavoitteet

S24-moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu lukemaan, ymmärtämään ja tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä
- kehittää ymmärrystään kirjallisuuden lajeista ja niiden ominaispiirteistä ja ilmaisukeinoista
- kiinnostuu ja oppii nauttimaan kirjallisuudesta
- oppii perustelemaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti
- kehittää kielellisten rakenteiden ja sanaston hallintaa lukemalla suomenkielistä kaunokirjallisuutta.

Opintojakson keskeiset sisällöt

S24-moduulin keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- eläytyvää ja analyttistä kirjoittamista ja keskustelua kirjallisuuden pohjalta
- kielen kuvallisuus ja kulttuurisidonnaisuus, monitulkintaisuus ja kielellä leikkely
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä
- kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja itsenäisesti tai yhdessä luettuna

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat erityisesti globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen toteutuu opintojaksossa siten, että opiskelija monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita kirjallisuutta sekä syventää kirjallisuuden tuntemustaan. Hän oppii soveltamaan kertomuksellisuuden käsitettä monimuotoisissa teksteissä. Globaali- ja kulttuuriosaamisen arviointi toteutuu osana kirjoitustehtävien arviointia.

Monitieteinen ja luova osaaminen toteutuu opintojaksossa siten, että opiskelija oppii tuntemaan erilaisia lukemisen tapoja. Tässä opintojaksossa lukemisessa ja kirjoittamisessa korostuvat myös elämyksellisyys ja kokemuksellisuus. Itsearviointin ja muun formatiivisen arvioinnin avulla opiskelija kehittyy kirjoittamisessa.

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin.

S25_S27 Tekstien tulkinta ja vuorovaikutus (3 op)

Opintojaksossa opiskelija syventää medialukutaitoaan, oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä ja perehtyy argumentoinnin keinoihin. Opiskelija kehittää puhe- ja esiintymis- ja vuorovaikutustaitojaan.

Opintojakson muodostavat pakolliset moduulit S25 ja S27.

Opintojakson tavoitteet

S25-moduulin tavoitteena on, että opiskelija

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- oppii tarkastelemaan erilaisissa teksteissä käytettäviä vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoja
- osaa tarkastella myös kaunokirjallisuutta mielipiteiden ja maailmankuvan muokkaajana
- oppii perustelevaan omia mielipiteitään yhä monipuolisemmin kirjoittajana ja puhujana.

S27-moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kuullun ymmärtämisen, kuuntelemisen, vuorovaikutuksen sekä suullisen viestinnän strategioita ja taitoja
- lisää viestintärohkeuttaan ja kehittää esiintymistaitojaan niin, että pystyy hyödyntämään omia vahvuuksiaan erilaisissa kielenkäyttötilanteissa
- hahmottaa puheen toimintana, jossa jokainen vuoro sekä tulkitsee että rakentaa tilannetta
- oppii tarkastelemaan kielen merkitystä ja vaihtelua vuorovaikutustilanteissa.

Opintojakson keskeiset sisällöt

S2-moduulin keskeiset sisällöt

- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot, argumentoinnin tavat sekä retoriset keinot
- perustelemisen harjoittelu suullisesti ja kirjallisesti, lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- argumentoivan kielenkäytön sanastoon ja rakenteisiin perehtyminen: generiset ilmaukset, modaalisuuden ja affektisuuden ilmaisukeinot
- kielellisten keinojen valinta, tekstilaji ja tyyli
- yhteiskunnallisesti merkittävä tai ajankohtainen kokonaisteos

S27-moduulin keskeiset sisällöt

- kuullunymmärtämis- ja kuuntelustrategiat ja -taidot, vuorovaikutustilanteiden havainnoiminen
- yksilön kielellinen repertuaari, kielenkäyttötilanteiden ja kielen vaihtelu sekä puheen kielellisiä keinoja ja retoriikkaa
- esiintymistaidot: puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Opintojaksossa korostuvat monet eri laaja-alaisen osaamisen osa-alueet: erityisesti vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen, hyvinvointiosaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen.

Vuorovaikutusosaamisen ja hyvinvointiosaamisen sisällöt opintojaksossa limittyvät yhteen. Ne toteutuvat siten, että opiskelija kehittää ryhmäviestintätaitojaan ja -rohkeuttaan. Hän syventää omaa viestijäkuvaansa. Esiintymistaidot kehittyvät erilaisten tehtävien myötä. Vuorovaikutusosaamista arvioidaan itsearviointin avulla. Opiskelija saa opettajan antamaa kannustavaa ja ohjaavaa palautetta.

Yhteiskunnallinen osaaminen toteutuu opintojaksossa laajasti. Opiskelija syventää tekstilajiosaamistaan ja oppii ymmärtämään kontekstin ja erilaisten kielenkäyttötilanteiden merkitystä. Opintojaksossa tekstilajeista korostuvat erityisesti audiovisuaaliset tekstit. Opiskelija kehittää kriittistä lukutaitoaan sekä vaikuttamisen ja argumentoinnin keinojen soveltamista. Opiskelija oppii ymmärtämään sananvapauden käsitteen. Opintojaksossa luettava teos on yhteiskunnallisesti merkittävä tai ajankohtainen kokonaisteos. Yhteiskunnallisen osaamisen arviointi toteutuu osana kirjoitustehtävien arviointia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen toteutuvat opintojaksossa siten, että opiskelija tutustuu median eettisiin sääntöihin ja oppii ymmärtämään sananvapauden käsitteen. Hän tutustuu tekijänoikeuksiin ja tiedostaa niiden merkityksen. Eettisyys korostuu ryhmäviestintätilanteissa, joissa opiskelija ymmärtää yleisön vastuun. Eettisyyden ja ympäristöosaamisen arviointi toteutuu osana päivittäistä opetusta.

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin.

S26_S212 Kirjoittaminen ja kielenhuolto (3 op)

Opintojaksossa opiskelija kehittää kirjoitustaitoaan ja oppii kirjoittamaan omaäänisesti, aineistoja hyödyntäen. Opiskelijan kyky huoltaa omaa tekstiään kehittyy ja hän syventää keskeisten kielenhuollon normien tuntemustaan.

Opintojakson muodostavat pakollinen moduuli S26 ja valinnainen paikallinen opintojakso S27.

Opintojakson tavoitteet

S26-moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin sekä oppii laatimaan ja muokkaamaan laajahkoja asiatekstejä
- oppii kirjoittamaan tekstejä myös yhdessä muiden kanssa.

S212-moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää taitoaan huoltaa omia tekstejään.
- kehittää kielenhuollon normien tuntemustaan.

Opintojakson keskeiset sisällöt

S266-moduulin keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: aiheen ja aineiston valinta ja ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien jakaminen ja vertaisarviointin taidot
- sidosteisuus tekstin eri tasoilla, esimerkiksi tekstin kokonaisrakenne, kappaleet, virke, sanajärjestys
- asiatyylille ominaisten kielellisten rakenteiden hallinta, esimerkiksi infiniittiset rakenteet, yhdyslauseet, viittaussuhteet

S212-moduulin keskeiset sisällöt

- kielenhuollon osa-alueiden kertaaminen
- kirjoittamista tukeva kielenhuolto
- oman tekstin huoltaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Opintojaksossa toteutuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueista monitieteinen ja luova osaaminen sekä hyvinvointiosaaminen.

Monitieteinen ja luova osaaminen toteutuu opintojaksossa siten, että opiskelija syventää taitoaan tuottaa erilaisia tekstejä ja käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana. Opiskelija vahvistaa tekstin tuottamisen taitoja ja oppii erottamaan asiatyylin ja puhetyylin eroja ja kehittää rekisterin tuntemustaan. Monitieteisen ja luovan osaamisen arviointi toteutuu osana kirjoitustehtävien arviointia.

Hyvinvointiosaaminen toteutuu siten, että opiskelija kehittää reflektointitaitoaan, jota opiskelija arvioi itsearviointin avulla. Lisäksi opintojaksossa opiskelija oppii kirjoittamaan tekstejä yhdessä muiden kanssa. Arviointi toteutuu osana kirjoitustehtävien arviointia.

Opintojakson arviointi

Opintojaksosta S26-moduuli arvioidaan numeroarvosanalla ja paikallinen opintojakso S212 suoritusmerkinnällä.

S28 Suomen ja maailman kirjallisuus (2 op)

Opiskelija tutustuu Suomen kirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiin teoksiin ja teemoihin. Opiskelija oppii ymmärtämään kontekstin merkitystä analyysissa ja tulkinnassa.

Opintojakson tavoitteet

S28-moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää kaunokirjallisuuden tuntemustaan
- kehittää kykyään tarkastella kirjallisuutta sen kulttuurisessa ja historiallisessa syntykontekstissa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- tutustuu suomalaisen kirjallisuuden keskeisiin teoksiin ja teemoihin sekä osaa arvioida niiden merkitystä.

Opintojakson keskeiset sisällöt

S28-moduulin keskeiset sisällöt

- Suomen kirjallisuuden vaiheet osana maailmankirjallisuutta
- eri aikakausien kaunokirjallisuutta ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman näkökulmasta
- kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- merkittävä tai ajankohtainen kaunokirjallinen kokonaisteos

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat erityisesti globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen toteutuu opintojaksossa siten, että opiskelija syventää taitoaan lukea kirjallisuutta kontekstissaan. Hän lisää kaunokirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tuntemaan Suomen kirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia ja niiden kulttuurikontekstia. Globaali- ja kulttuuriosaamisen arviointi toteutuu osana kirjoitustehtävien arviointia sekä erilaisissa tuntitehtävissä formatiivisen arvioinnin keinoin.

Yhteiskunnallinen osaaminen toteutuu opintojaksossa siten, että opiskelija ymmärtää kirjallisuuden merkityksen myös yhteiskunnallisena vaikuttajana. Yhteiskunnallisen osaamisen arviointi toteutuu osana päivittäistä opetusta.

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

S29 Abin vuorovaikutustaito (2 op)

Opintojaksossa korostuvat jatko-opiskelussa ja työelämässä tarvittavat vuorovaikutustaidot. Tutuksi tulevat niin kokouskäytänteet kuin muutkin käytännönläheiset vuorovaikutustilanteet sekä erilaisten vuorovaikutustilanteiden analysointi.

Opintojakson tavoitteet

S29-moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää vuorovaikutustaitojaan ja oppii arvioimaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutusosaamisen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa, työelämässä ja yhteiskunnassa
- kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta
- syventää kykyään tarkastella ja analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista
- syventää ymmärrystään kielen tilanteisesta vaihtelusta.

Opintojakson keskeiset sisällöt

S29-moduulin keskeiset sisällöt

- kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojen sekä puhumisen ja esiintymisen taitojen monipuolistaminen, kielen rekisterit ja tilanteen edellyttämä kielenkäyttö
- vuorovaikutuksen ja vuorovaikutusosaamisen merkitys jatko-opinnoissa, työelämässä ja yhteiskunnassa, esimerkiksi erilaisissa järjestöissä sekä muissa muodollisissa ja epämuodollisissa yhteisöissä toimiminen
- dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä
- vuorovaikutuksen kulttuuristen piirteiden ja erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointi
- mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat erityisesti vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen sekä hyvinvointiosaaminen.

Vuorovaikutusosaamisen ja hyvinvointiosaamisen sisällöt limittyvät opintojaksossa yhteen ja toteutuvat hyvin laajasti: Opiskelija kehittää ryhmäviestintä- ja esiintymistaitojaan ja omien taitojensa reflektointitaitojaan. Tavoitteena on, että opiskelijan esiintymistaidot lisääntyvät ja hän harjaantuu ryhmä- ja muun viestinnän ilmiöiden analysoinnissa ja arvioinnissa. Vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaamisen arviointi on pääosin itsearviointia, ja lisäksi opiskelijat antavat toisilleen vertaispalautetta. Opiskelija saa opettajan antamaa kannustavaa ja ohjaavaa palautetta.

Monitieteinen ja luova osaaminen toteutuu opintojaksossa siten, että opiskelija harjaantuu erilaisten puhe-esitysten ja multimodaalisten viestien tuottajana. Erilaisten harjoitusten avulla opiskelija kehittää vuorovaikutuksen kulttuuristen piirteiden ja erilaisten vuorovaikutustilanteiden analysointikykyä. Monitieteisen ja luovan osaamisen arvioinnissa itsearvioinnin osuus on merkittävä.

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin.

S210 Abin kirjoitustaito (2 op)

Opintojaksossa kerrataan laajasti suomi toisena kielenä -ylioppilaskokeen kannalta keskeisiä sisältöjä. Opiskelija harjaantuu kirjoitustaidon tehtävän kirjoittamisessa.

Opintojakson tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää edelleen taitoaan ilmaista ja perustella ajatuksiaan kirjoittamalla hyödyntäen muita tekstejä
- kehittää omaäänistä kirjoittamista
- kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiä
- syventää kirjoitetun kielen rakenteiden ja konventioiden tuntemusta
- osaa valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon.

Opintojakson keskeiset sisällöt

S210-moduulin keskeiset sisällöt

- aineistopohjaisten laajojen tekstien tuottaminen ja lähteiden arviointi
- omaäänisten tekstien tuottaminen
- tekstin- ja kielenhuollon käytänteiden soveltaminen tekstien muokkaamisessa

- luettaville ja kirjoitettaville teksteille tyypillisten kielen rakenteiden, sanaston, fraasien ja käsitteiden käyttöön harjaantuminen
- ajankohtainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat erityisesti monitieteinen ja luova osaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen.

Monitieteinen ja luova osaaminen toteutuu opintojaksossa siten, että opiskelija kehittää taitoaan tuottaen erilaisia kirjallisia tekstejä sekä syventää taitoaan käyttäen muita tekstejä oman kirjoittamisensa pohjana. Hän pyrkii vahvistamaan tekstinsä omaäänisyyttä. Monitieteisen ja luovan osaamisen arviointi toteutuu osana kirjoitustehtävien arviointia.

Yhteiskunnallinen osaaminen toteutuu opintojaksossa siten, että opiskelija syventää kontekstiosaamistaan ja kriittistä lukutaitoaan. Hän syventää taitoaan soveltaa tekstin- ja kielenhuollon käytänteitä omaan tekstiinsä. Yhteiskunnallisen osaamisen arviointi toteutuu osana kirjoitustehtävien arviointia sekä päivittäisessä koulutyössä osana formatiivista arviointia.

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin.

S211 Abin lukutaito (2 op)

Opintojaksossa kerrataan laajasti suomi toisena kielenä -ylioppilaskokeen kannalta keskeisiä sisältöjä. Opiskelija harjaantuu lukutaidon tehtävien kirjoittamisessa.

Opintojakson keskeiset tavoitteet

S211-moduulin keskeiset tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan
- osaa tulkita erilaisia monimuotoisia tekstejä
- ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa.

Opintojakson keskeiset sisällöt

S211-moduulin keskeiset sisällöt

- monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien tulkinta
- analyysin ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö
- runokokoelma tai näytelmäteksti

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat erityisesti yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Yhteiskunnallinen osaaminen toteutuu opintojaksossa siten, että opiskelija syventää käsitystään kirjallisuudesta yhteiskunnallisena vaikuttajana. Kontekstiosaaminen ja erilaisten tekstien lukutaito kehittyvät. Kriittinen lukutaito syvenee. Yhteiskunnallisen osaamisen arviointi toteutuu osana kirjoitustehtävien arviointia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen toteutuvat opintojaksossa siten, että opiskelijan taito tulkita erilaisia monimuotoisia tekstejä ja kyky tulkita niitä kontekstissaan syvenevät. Opiskelija monipuolistaa taitoaan lukea kirjallisuutta. Globaali- ja kulttuuriosaamisen arviointi toteutuu osana kirjoitustehtävien arviointia sekä päivittäisessä koulutyössä osana formatiivista arviointia.

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin.

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

S212 Kielenhuoltoa kirjoittajalle (2 op)

Opintojaksossa opiskelija kehittää kirjoitustaitoaan ja oppii kirjoittamaan omaäänisesti, aineistoja hyödyntäen. Opiskelijan kyky huoltaa omaa tekstiään kehittyä ja hän syventää keskeisten kielenhuollon normien tuntemustaan.

Opintojakson keskeiset tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on syventää opiskelijan taitoa huoltaa omia tekstejään ja kehittää kielenhuollon normien tuntemustaan.

Opintojakson keskeiset sisällöt

Kielenhuollon eri osa-alueiden kertaamista. Painopiste on kirjoittamisen kannalta keskeisissä asioissa. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi yhdessä pakollisen S2-moduulin (kirjoittaminen) kanssa (= S26+S212)

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuu monitieteinen ja luova osaaminen.

Monitieteinen ja luova osaaminen toteutuu opintojaksossa siten, että opiskelija kehittää tekstin tyylin tuntemustaan. Monitieteistä ja luovaa osaamista arvioidaan osana jatkuvaa työskentelyä sekä summatiivisessa lopputestissä.

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

S213 Suomen kielen perustaitojen vahvistaminen 1 (1 op)

Opintojaksossa valmistaudutaan sekä S2-opintoihin että muiden oppiaineiden opiskeluun lukiossa. Tavoitteena on vahvistaa suomen kielen osaamista kaikilla kielen osa-alueilla.

Opintojakson keskeiset tavoitteet

S213-moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa suomen kielen taitojaan lukio-opintojen vaatimalle tasolle
- harjaantuu suomen kielen rakenteissa ja sanaston laajentamisessa
- kehittää valmiuksiaan myös muiden oppiaineiden opintoihin.

Opintojakson keskeiset sisällöt

S213-moduulin keskeiset sisällöt

- kielitaidon kartoittaminen ja kehittäminen
- suomen kielen keskeisimpien rakenteiden sekä perussanaston kertaaminen ja harjoittelu
- kirjalliset ja suulliset viestintäharjoitukset

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

S214 Suomen kielen perustaitojen vahvistaminen 2 (1 op)

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan suomen kielen osaamista kaikilla kielen osa-alueilla.

Opintojakson keskeiset tavoitteet

S214-moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa monipuolisesti suomen kielen taitojaan
- harjaantuu suomen kielen rakenteissa ja sanaston laajentamisessa
- tutustuu suomenkielisiin eri aihepiirien kirjallisiin teksteihin
- kehittää suomen kielen kirjallista ilmaisuaan

Opintojakson keskeiset sisällöt

S214-moduulin keskeiset sisällöt

- kielitaidon vahvistaminen ja monipuolistaminen
- suomen kielen keskeisimpien rakenteiden sekä sanaston kertaaminen, laajentaminen ja harjoittelu
- kirjalliset ja suulliset viestintäharjoitukset

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

9

6.4 Toinen kotimainen kieli, ruotsi, B1-oppimäärä(keskipitkä oppimäärä)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Toinen kotimainen kieli ruotsi on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielen, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Ruotsin kielen opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Ruotsin kielen opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan ruotsin kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan ja kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa tekstijä asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Toisen kotimaisen kielen ruotsin opetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla oppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Toisen kotimaisen kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että vieraiden kielten eri oppimäärien ja eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään.

Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, joiden ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisen asiakokonaisuuksien tarkastelussa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

*Toisen kotimaisen kielen opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan **hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen** sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmestyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.*

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia toista kotimaista kieltä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä **monitieteiseen ja luovaan osaamiseen**. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Toisen kotimaisen kielen opiskelu ja osaaminen avaavat mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä sekä tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu vahvistaa opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia sekä eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasaarvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Toisen kotimaisen kielen ruotsin opintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Toisen kotimaisen kielen opinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myötälämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen sekä kestävämmät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä sekä kehittämään vastuuntuntoaan ja taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen osalta toisen kotimaisen kielen ruotsin opinnoissa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys toisen kotimaisen kielen käyttökelpoisuudesta kansallisessa, pohjoismaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä sekä globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

6.4.1 Ruotsi B1-oppimäärä

Ruotsin opetuksen yleiset tavoitteet

Ruotsin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutustaitoihin ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- rohkautuu ruotsin kielen käyttäjänä ja toimijana kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtaamisissa, joissa ruotsin kielen hyödyntäminen on mahdollista ja joissa tavoitteena ei ole äidinkielenään ruotsia puhuvan tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen
- ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomen toisena kansalliskielenä
- osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti ja luovasti ruotsin kielellä
- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia
- tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana
- osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä
- muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti
- saa kokemuksia monenlaisista ruotsinkielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) **alla olevan taulukon mukaisesti** sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Kieli ja oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tulkita tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tuottaa tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)
A-oppimäärä	B2.1 (A2.2)	B2.1 (A2.2)	B1.2 (A2.1)
B1-oppimäärä	B1.1 (A1.3)	B1.1 (A1.3)	B1.1 (A1.3)
B3-oppimäärä	A2.2	A2.2	A2.1
Äidinkielenomainen oppimäärä	B2.2 (B1.2)	B2.2 (B1.2)	B2.2 (B1.2)

Arviointi

Arvioinnin tehtävä toisessa kotimaisessa kielessä ruotsissa on tukea opiskelijan kehittymistä ruotsin kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja vuorovaikutustaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää toisen kotimaisen kielen ruotsin taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansallisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ruotsin pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan toisen kotimaisen kielen ruotsin B1-oppimäärän moduulin 6 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan ruotsin kielelle ja asianomaiselle oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

Oppiainekohtaiset lisätiedot

Ruotsin kielessä järjestetään syventävän valtakunnallisen opintojakson (RUB16) lopuksi suullinen koe, josta opiskelija saa todistuksen päättötodistuksen liitteeksi. Suullinen koe arvioidaan *kehittyvän kielitaidon asteikon* pohjalta arvosanoin 4 – 10.

Opintojaksojen itsenäinen suorittaminen

Ruotsin kielen luonne oppiaineena edellyttää lähiopetukseen osallistumista; vain poikkeustapauksissa opintojakson voi suorittaa lähiopetukseen osallistumatta. Syventävää valtakunnallista opintojaksoa RUB16 ei ole mahdollista suorittaa itsenäisesti. Lisätietoja aineenopettajalta.

6.4.1 Ruotsi, B1-oppimäärä

OPINTOJAKSOT

Opintojaksojen suoritusjärjestys ja suositeltu yo-kokeen suorittamisen ajankohta

Opiskeluvuosi →	1	2	3	YO-koe
Opintojaksot →	RUB18 RUB11_RUB12 RUB13	RUB14 RUB15 RUB16	RUB17 RUB19	3. vuosi syksy

PAKOLLISET OPINNOT

RUB11_RUB12 Ruotsi minun arjessani (4 op)

Opintojakso johdattaa sinut lukion ruotsin kielen opintoihin sekä vahvistaa tietoisuuttasi ruotsin kielestä ja kulttuurista. Opintojakson aikana opit ja rohkaistut käyttämään ruotsin kieltä arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa.

Opintojakson muodostavat pakolliset moduulit RUB11 ja RUB12.

Opintojakson tavoitteet

- opiskelija kehittää omia opiskelustrategioitaan ja vuorovaikutustaitojaan, löytää itselle sopivia työtapoja sekä oppii arvioimaan omaa osaamistaan
- opiskelija syventää tietämystään suomen ja ruotsin kielten vaikutuksesta toisiinsa sekä Suomessa vallitsevista kieliolosuhteista
- opiskelija osaa kertoa ruotsiksi omasta elämästään, ihmissuhteistaan ja lähiympäristöstään eri tilanteissa erilaisia viestintäkanavia käyttäen

Opintojakson keskeiset sisällöt

- opiskelijan kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen sekä omien tavoitteiden asettaminen
- kielitietoisuus, monikielisyys, kielten väliset suhteet
- omaa oppimista edistävien työkalujen löytäminen ja hyödyntäminen sekä ääntämisen harjaannuttaminen

- ruotsin kielen käyttö opiskelijan arkipäivään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa (oma elämä, ihmissuhteet ja lähiympäristö sekä yksilön ja yhteisön hyvinvointi)

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija pohtii ruotsin osaamistaan ja ruotsin kielitaidon merkitystä itselleen sekä luo pohjaa tuleville kieliopinnoille. Opintojakson aikana opiskelija täydentää kieliprofiiliansa. Opiskelija rohkaistuu käyttämään kieltä vuorovaikutuksessa muiden kanssa arkipäiväisissä viestintätilanteissa suullisten pariharjoitusten avulla. Lisäksi opiskelija harjoittelee opettajan ja oppimateriaalin ohjaamana palautteen antamisen ja itsearvioinnin taitojaan. Näin opiskelija oppii ymmärtämään oman osaamisensa tason ja kielitaitonsa kehittymisen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu Suomen kaksikielisyyteen ja vallitseviin kieliolosuhteisiin yhteiskunnassamme sekä ruotsalaisuuteen. Näihin teemoihin tutustutaan opintojaksossa käsiteltävien tekstien avulla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana tutustutaan Suomen ja Ruotsin kulttuureihin sekä Suomea ja Ruotsia yhdistäviin asioihin opintojaksossa käsiteltävien aihepiirien kautta. Opiskelija pohtii omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa kieliprofiilissaan.

Opintojakson arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Siinä otetaan huomioon kielitaidon eri osa-alueet sekä opiskelijan työskentely ja opiskelutaitojen kehittyminen opintojakson aikana.

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan kykyä ymmärtää ja tuottaa opintojakson aihepiireihin liittyviä tekstejä. Laaja-alaista osaamista voidaan arvioida myös jatkuvassa vuorovaikutuksessa opiskelijan ja opettajan välillä. Itse- ja vertaisarviointia voidaan hyödyntää arvioinnin apuna.

RUB13 Kulttuuri ja mediat 2op

Opintojaksossa vahvistat monilukutaitoasi ja erilaisten tekstien tulkitsemis- ja tuottamistaitoja ruotsinkielisiä medioita hyödyntäen.

Opintojakson tavoitteet

- opiskelija oppii tuntemaan suomenruotsalaisia, ruotsalaisia ja muita pohjoismaisia kulttuuri-ilmioita sekä ruotsinkielisiä medioita
- opiskelija osaa hyödyntää ruotsinkielisiä lähteitä tiedonhaussa
- opiskelija pystyy seuraamaan ruotsinkielisiä uutistekstejä ja ymmärtää pääasiat niistä.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- suomenruotsalaiset ja muut pohjoismaiset kulttuuri-ilmiot
- ruotsinkieliset mediat
- opiskelijoita kiinnostavat ajankohtaiset aiheet ruotsiksi

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija rakentaa omaa myönteistä kieli-identiteettiään ja kielitietoisuuttaan tutustuessaan maamme kaksikielisyyteen opintojakson teemojen yhteydessä. Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan harjoittelemalla arkipäiväisiä kielenkäyttötilanteita pareittain tai pienissä ryhmissä. Näissä tilanteissa korostuvat empatia, hyvät tavat ja suvaitsevaisuus.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa käsiteltävät tekstit johdattavat opiskelijaa pohtimaan enemmistö- ja vähemmistökysymyksiä molempien kotimaisten kielten näkökulmista. Lisäksi opintojaksossa voidaan seurata ruotsinkielisissä medioissa käsiteltäviä yhteiskunnallisia aiheita.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelija kehittää omaa kulttuuriosaamistaan tutustumalla kulttuurin eri osa-alueisiin. Aihepiiriin liittyvien tehtävien kautta opiskelija oppii myös kertomaan omista kulttuuriharrastuksistaan. Opintojakso tukee opiskelijan taitoa ja motivaatiota toimia ruotsin kielellä Pohjoismaissa.

Opintojakson arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Siinä otetaan huomioon kielitaidon eri osa-alueet sekä opiskelijan työskentely ja opiskelutaitojen kehittyminen opintojakson aikana.

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan kykyä ymmärtää ja tuottaa opintojakson aihepiireihin liittyviä tekstejä. Laaja-alaista osaamista voidaan arvioida myös jatkuvassa vuorovaikutuksessa opiskelijan ja opettajan välillä. Itse- ja vertaisarviointia voidaan hyödyntää arvioinnin apuna.

RUB14 Ympäristömme (2 op)

Opintojaksossa vahvistat monilukutaitoasi ja erilaisten tekstien tulkitsemis- ja tuottamistaitojasi hyödyntäen erilaisia oppimisympäristöjä. Tutustut myös erilaisiin tekstityyppeihin.

Opintojakson tavoitteet

- opiskelija osaa tulkita erilaisia tekstejä, jotka käsittelevät maailman erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia
- opiskelija harjoittaa erityisesti kirjallisia tekstintuottamistaitojaan, esimerkiksi mielipiteen ilmaisua
- opiskelija pystyy tuottamaan lyhyen ohjatun tekstin opintojakson aihepiiristä

Opintojakson keskeiset sisällöt

- kulttuurinen moninaisuus
- erilaiset elinympäristöt
- ajankohtaiset yhteiskunnalliset aiheet nuorten näkökulmasta

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aihepiirit tukevat opiskelijaa oman myönteisen identiteetin rakentamisessa. Erilaisiin elinympäristöihin, kulttuureihin ja yhteiskuntiin liittyvät tekstit kehittävät opiskelijan empatiataitoja sekä edistävät suvaitsevaisuutta. Opintojaksossa korostuu enenevässä määrin kirjallisen kielitaidon arvostaminen ja hyödyntäminen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson teemoissa korostuvat kulttuurinen moninaisuus erilaisissa yhteiskunnissa ja elinympäristöissä.

Opintojakson arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Siinä otetaan huomioon kielitaidon eri osa-alueet sekä opiskelijan työskentely ja opiskelutaitojen kehittyminen opintojakson aikana. Arvioinnissa voidaan painottaa esim. opintojakson aihepiireihin liittyvien erilaisten tekstien tuottamista.

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan kykyä ymmärtää ja tuottaa opintojakson aihepiireihin liittyviä tekstejä. Laaja-alaista osaamista voidaan arvioida myös jatkuvassa vuorovaikutuksessa opiskelijan ja opettajan välillä. Itse- ja vertaisarviointia voidaan hyödyntää arvioinnin apuna.

RUB15 Opiskelu- ja työelämä (2 op)

Tutustut mahdollisuuksiin opiskella ja tehdä töitä ruotsin kielellä ja opit tuntemaan pohjoismaista ja muuta kansainvälistä yhteistyötä. Opintojaksossa valmistaudut myös vähitellen ylioppilaskokeeseen ja jatko-opintoihin.

Opintojakson tavoitteet

- opiskelija rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- opiskelija oppii lisää tekstilajeista, jotka liittyvät keskeisesti nuoren opiskeluun, työelämään ja itsenäistymiseen
- opiskelija pohtii jatko-opintojaan, urasuunnitelmiaan sekä valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen

Opintojakson keskeiset sisällöt

- opiskelu, ammatit ja työelämä opiskelijan ja yhteiskunnan näkökulmasta
- itsenäistyvän nuoren elämänhallinta ja tulevaisuuden suunnitelmat
- vuorovaikutustilanteet ja tekstit, jotka liittyvät jatko-opiskeluun ja työelämään
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa harjoitellaan jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja, esimerkiksi harjoittelemalla työhaastattelua tai laatimalla työhakemus ja cv. Opiskelija pohtii monipuolisen kielitaidon merkitystä tulevaisuutensa kannalta ja täydentää kieliprofiiliansa jatko-opintoja ja tulevaa työelämää ajatellen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu erilaisiin opiskelu- ja työmahdollisuuksiin Pohjoismaissa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa voidaan tutustua eri opintoaloihin ja työelämään monitieteisestä ja luovastakin näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Siinä otetaan huomioon kielitaidon eri osa-alueet sekä opiskelijan työskentely ja opiskelutaitojen kehittyminen opintojakson aikana. Arvioinnissa voidaan painottaa opintojaksossa harjoiteltuja työelämän vuorovaikutustaitoja (esim. työhaastattelu, työhakemus).

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan kykyä ymmärtää ja tuottaa opintojakson aihepiireihin liittyviä tekstejä. Laaja-alaista osaamista voidaan arvioida myös jatkuvassa vuorovaikutuksessa opiskelijan ja opettajan välillä. Itse- ja vertaisarviointia voidaan hyödyntää arvioinnin apuna.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

RUB16 Viesti ja vaikuta puhuen (2 op)

Opintojaksossa syvennät taitoasi tuottaa ruotsin kieltä suullisesti, ymmärtää puhuttua ruotsin kieltä ja ylläpitää keskustelua. Kertaat myös aiemmin opiskeltuja teemoja ja valmistaudut ruotsin ylioppilaskokeeseen. Opintojaksoon sisältyy Opetushallituksen tuottama suullisen kielitaidon koe.

Opintojakson tavoitteet

- opiskelija vankentaa puhumisen sujuvuutta
- opiskelija tuottaa valmistelua edellyttävän suullisen esityksen
- opiskelija tiedostaa suullisen osaamisensa tason ja kehittämistarpeensa ja saa tästä palautetta

Opintojakson keskeiset sisällöt

- vuorovaikutustilanteet, dialogin rakentaminen
- aitojen ruotsinkielisten kontaktien tarjoaminen opiskelijalle mahdollisuuksien mukaan

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija kehittää suullista kielitaitoaan erilaisissa käytännön tilanteissa. Monipuolisissa puheharjoituksissa opiskelija saa tukea ja rohkeutta ilmaista itseään ruotsin kielellä ja oppii luottamaan kykyihinsä selviytyä ruotsin kielellä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aihepiireihin kuuluu yhteiskunta ja vaikuttaminen, minkä yhteydessä opiskelija keskustelee mm. äänioikeudesta ja muista täysi-ikäisyyteen liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista. Lisäksi harjoitellaan mielipiteen ilmaisemista ja perustelemista.

Opintojakson arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Siinä painotetaan erityisesti suullista viestintää, sekä opiskelijan työskentelyn ja opiskelutaitojen kehittymistä opintojakson aikana. Opiskelija saa taidoistaan jatkuvaa palautetta opintojakson aikana tehdessään harjoituksia muiden kanssa. Opintojakson arviointiin kuuluu erilaisia suullisia näyttöjä, esimerkiksi valmistelua edellyttävä suullinen tuotos, sekä suullisen kielitaidon koe, josta saadaan erillinen todistus.

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan kykyä ymmärtää ja tuottaa opintojakson aihepiireihin liittyviä tekstejä. Laaja-alaista osaamista voidaan arvioida myös jatkuvassa vuorovaikutuksessa opiskelijan ja opettajan välillä. Itse- ja vertaisarviointia voidaan hyödyntää arvioinnin apuna.

RUB17 Kestävä elämäntapa (2 op)

Opintojaksossa syvennät aiemmin opiskeltuja teemoja, laajennat kielitaitoasi kestävä elämäntavan näkökulmasta ja valmistaudut ruotsin ylioppilaskokeeseen. Opintojaksossa käsitellään myös opiskelijoita kiinnostavia ajankohtaisia aiheita.

Opintojakson tavoitteet

- opiskelija syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille
- opiskelija laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan käyttäen ruotsin kieltä
- opiskelija tutustuu kansallisissa kielitutkinnoissa vaadittavaan ruotsin taidon osaamiseen

Keskeiset sisällöt

- kestävä kehitys ja elämäntapa erityisesti opiskelijan näkökulmasta
- eettisyys ja vastuullisuus sosiaalisen median käytössä, sananvapaus

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija tutustuu vuorovaikuttamiseen sosiaalisessa mediassa. Hän oppii myös suhtautumaan näkemäänsä ja kuulemaansa sisältöön kriittisesti.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson aihepiirit johdattavat opiskelijaa pohtimaan luontoon ja ympäristöön liittyviä kysymyksiä, ekologisesti kestävä elämäntapaa sekä asenteiden, arvojen ja oman toiminnan vaikutusta siihen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa luetaan vaativampia tekstejä esimerkiksi liikenteeseen, mediayhteiskuntaan ja yhteiskunnallisiin ilmiöihin liittyen. Nämä kannustavat opiskelijaa aktiiviseen kansalaisuuteen ja esittämään omia perusteltuja mielipiteitä yhteiskunnallisista aiheista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu käsiteltävien tekstien kautta kestävä elämäntapaan ja kehitykseen eri tieteenalojen näkökulmista. Hän kehittää omaa ajatteluaan ja oppii hahmottamaan kokonaisuuksia ja asioiden välisiä yhteyksiä.

Opintojakson arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Siinä otetaan huomioon kielitaidon eri osa-alueet sekä opiskelijan työskentely ja opiskelutaitojen kehittyminen opintojakson aikana. Lisäksi arvioidaan opiskelijan laatimia erilaisia kirjallisia tuotoksia, joita voivat olla mielipidekirjoitus ja blogiteksti.

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan kykyä ymmärtää ja tuottaa opintojakson aihepiireihin liittyviä tekstejä. Laaja-alaista osaamista voidaan arvioida myös jatkuvassa vuorovaikutuksessa opiskelijan ja opettajan välillä. Itse- ja vertaisarviointia voidaan hyödyntää arvioinnin apuna.

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

ENA09_RUB18 Kielten perusteet kuntoon (2op + 2op)

Opintojakson aikana kertaat peruskoulussa opiskellut kielen keskeisimmät rakenteet sekä vahvistat perussanaston hallintaa. Opintojakson tarkoituksena on luoda sinulle paremmat edellytykset menestyä englannin ja ruotsin opinnoissa lukiossa.

Opintojakson muodostavat paikalliset valinnaiset opintojaksot ENA09 ja RUB18.

Opintojakson tavoitteet

- opiskelija kertaat peruskoulussa opiskeltuja kielioppiasioita sekä sanastoa
- opiskelija omaksuu tehokkaita ja itselleen sopivia oppimisstrategioita, ottaa vastuun omasta edistymisestään ja siten parantaa edellytyksiään menestyä englannin ja ruotsin opinnoissa lukiossa

Opintojakson keskeiset sisällöt

- kielen keskeisimpien rakenteiden sekä perussanaston kertaaminen ja niiden hallinnan vahvistaminen
- opintojaksossa voidaan yksilöllisesti ohjata opiskelijaa täydentämään tiedollisia ja taidollisia puutteitaan lukio-opintojen edellyttämälle tasolle
- opiskelijan omien kielenopiskelutaitojen analysoiminen, arvioiminen ja kehittäminen sekä oman oppimisen tavoitteiden asettaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija rakentaa omaa myönteistä kieli-identiteettiään ja oppii arvostamaan kielitaitoaan. Erilaisten pari- ja ryhmätehtävien avulla hän oppii toimimaan ryhmässä rakentavasti.

Opintojakson arviointi

Opintojaksosta annetaan suoritusmerkintä.

Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Siinä otetaan huomioon kielitaidon eri osa-alueet sekä opiskelijan työskentely ja opiskelutaitojen kehittyminen opintojakson aikana.

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan halua ja kykyä kehittää omaa kielitaitoaan. Arvioinnissa huomioidaan myös opiskelijan kyky suoriutua pari- ja ryhmäharjoituksista. Laaja-alaista osaamista voidaan arvioida myös jatkuvassa vuorovaikutuksessa opiskelijan ja opettajan välillä. Opiskelija oppii itse- ja vertaisarviointia, joita voidaan hyödyntää arvioinnin apuna.

RUB19 Abiruotsi (2 op)

Opintojaksossa valmistaudut ruotsin ylioppilaskokeeseen sekä jatko-opintoihin kertaamalla aiemmin opiskellut ruotsin kielioppiasiat, kartuttamalla sanastoa, harjoittelemalla kuullun- ja luetunymmärtämistä sekä kirjoittamalla erilaisia tekstejä.

Opintojakson muodostaa paikallinen valinnainen opintojakso RUB19.

Opintojakson tavoitteet

- opiskelija kertaat keskeiset kielioppiasiat
- opiskelija laajentaa sanavarastoaan
- opiskelija vahvistaa luetun- ja kuullunymmärtämisen taitojaan sekä kehittää kirjallista ilmaisuaan

Opintojakson keskeiset sisällöt

- erilaisten tekstien tulkinta ja tuottaminen
- kielioppiosaamisen vahvistaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija kertaa ruotsin keskeiset rakenteet ja kartuttaa sanavarastoaan, ja siten vahvistaa minäpystyvyyttään ruotsin kielen käyttäjänä. Opiskelijaa kannustetaan osoittamaan kielitaitonsa ylioppilaskokeessa ja hyödyntämään sitä myös myöhemmin jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa tehdään kuullun- ja luetunymmärtämisen sekä kirjoittamisen taitoa mittaavia tehtäviä, jotka auttavat opiskelijaa muodostamaan kokonaiskuvan ruotsin kielen taitonsa laajuudesta. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään ja soveltamaan aiemmin oppimaansa erilaisten, haastavienkin tehtävien parissa.

Opintojakson arviointi

Opintojaksosta annetaan suoritusmerkintä.

Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Siinä otetaan huomioon kielitaidon eri osa-alueet, erityisesti kirjallinen tuottaminen, sekä opiskelijan työskentely ja opiskelutaitojen kehittyminen opintojakson aikana.

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan kykyä ymmärtää ja tuottaa monipuolisia ja eri tarkoituksiin laadittuja tekstejä. Laaja-alaista osaamista voidaan arvioida myös jatkuvassa vuorovaikutuksessa opiskelijan ja opettajan välillä. Itse- ja vertaisarviointia voidaan hyödyntää arvioinnin apuna.

6.5 Vieraat kielet

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Vieraat kielet ovat osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kielyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Vieraiden kielten opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitelyyn, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Vieraiden kielten opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan kunkin opiskeltavan kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Vieraissa kielissä käsitellään teemoja, joiden avulla kieltenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Vieraan kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, jonka ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisen asiakokonaisuuksien tarkastelussa. Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä,

tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Vieraiden kielten opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Vieraiden kielten opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan **hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen** sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmestyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä **monitieteiseen ja luovaan osaamiseen**. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Vieraiden kielten opiskelu ja osaaminen avaavat mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

Vieraiden kielten opiskelu vahvistaa opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Kieliopinnojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Kieliopinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kestävämmät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen osalta vieraiden kielten opetuksessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Vieraiden kielten opetuksen yleiset tavoitteet

Vieraiden kielten opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutus- ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kielenkäyttäjänä globaalissa maailmassa, jossa tavoitteena ei ole esimerkiksi äidinkielen kielenkäyttäjän tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen
- osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa
- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia
- tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana
- osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä
- muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti
- saa kokemuksia monenlaisista kohdekielistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) **ohessa olevan taulukon mukaisesti** sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Kieli ja oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tulkita tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tuottaa tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)
Englanti, A-oppimäärä	B2.1 (B1.1)	B2.1 (B1.1)	B2.1 (B1.1)
Muut kielet, B2-oppimäärä	A2.2 (A1.3)	A2.2 (A1.3)	A2.2 (A1.2)
Muut kielet, B3-oppimäärä	A2.1	A2.1	A2.1

Arviointi

Arvioinnin tehtävä vieraissa kielissä on tukea opiskelijan kehittymistä vieraalla kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. **Itse- ja vertaisarviointia** käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää vieraan kielen taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansainvälisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä, jotka on linkitetty eurooppalaisen viitekehyksen kuusiportaiseen taitotasosteikkoon.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. **Opintojen edetessä** kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. [Lukiolain 39 §:n]1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Vieraiden kielten pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana **arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa**.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan vieraiden kielten A-oppimäärän moduulin 8 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisesta kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisestä moduulista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

Latinan kieltä lukuun ottamatta B2- ja B3-oppimäärien osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan asianomaiselle kielelle ja oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä **annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä**.

Koodit

Vieraiden kielten opintojen koodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja moduulinumeroiden mukaan. Lapuan lukiossa opetettavista vieraista kielistä käytetään paikallisessa opetussuunnitelmassa seuraavia kirjaintunnuksia.

EN = englannin kieli esim. ENA01 = englannin A-oppimäärän moduuli/opintojakso 1
RA = ranskan kieli
SA = saksan kieli
VE = venäjän kieli
EA = espanjan kieli

6.5.1 Vieraat kielet, englantia, A-oppimäärä

Englanti on lingua franca, globaalin kanssakäymisen kieli ihmiselämän kaikilla tasoilla. Hyvän tai erinomaisen englannin kielen taidon saavuttaminen lukio-opintojen aikana edellyttää laajaa, tyyllisesti kerroksellisen sanaston ja tilanteeseen sopivien idiomien omaksumista ja usean eri rekisterin haltuunottoa. Vähimmäistavoitetaso kaikilla kielen eri osa-alueilla on kuvattu eurooppalaisessa viitekehityksessä kohdassa B2.1.

Oppiainekohtaiset lisätiedot

Englannin kielessä järjestetään valtakunnallisen valinnaisen opintojakson ENA8 lopuksi suullinen koe.

Arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisesta kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Opintojakson arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt. Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

Opintojaksojen itsenäinen suorittaminen

Kurssien itsenäinen suorittaminen on mahdollista perustellusta syystä.

OPINTOJAKSOT

Opintojaksojen suoritusjärjestys ja suositeltu yo-kokeen suorittamisen ajankohta

Opiskeluvuosi →	1	2	3	YO-koe
Opintojaksot →	ENA1_ENA2 ENA3 ENA9	ENA4 ENA5 ENA6 ENA7 ENA11	ENA7 ENA8 ENA10 ENA11 ENA12	3. vuosi kevät

PAKOLLISET OPINNOT

ENA1_ENA2 Kieli-identiteetti ja englanti globaalina kielenä (1+3 op)

Opintojaksossa harjoittele erilaisia viestinnällisiä tilanteita, tutustut eri tekstityyppeihin ja kehität opiskelu- ja vuorovaikutustaitojasi. Tutustut englannin variantteihin ja asemaan lingua francana. Aloitat henkilökohtaisen kieliprofiilisi laatimisen.

Opintojakson muodostavat pakolliset moduulit ENA1 ja ENA2.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan
- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä
- analysoi ja kehittää taitoaan käyttää itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä
- monipuolistaa kieltenopiskelustrategioitaan
- oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kieltenopiskelun apuvälineitä
- vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan
- syventää tietoaan englannin asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen
- tavoitteiden asettelu kielten opiskelulle
- monikielisyys voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen
- englannin variantit ja globaalinen asema
- kansainvälisyys arjessa ja kansainväliset suhteet
- rakentava vuorovaikutus
- viestintätyyli erilaisissa medioissa

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Opintojaksossa korostuvat seuraavat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet:

Hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen

-Oman myönteisen kieli-identiteetin rakentaminen

-Ryhmässä toimiminen ja rakentava vuorovaikutus

-Itselleen sopivat kielten oppimisstrategiat ja oman oppimisen edistymisen arvioiminen.

Opintojakson laaja-alaisen osaamisen pyritään toteuttamaan laatimalla kieliprofiilin perusteet, harjoittamalla vuorovaikutustaitoja ryhmätyön, parityön sekä erilaisten viestintätilanteiden avulla.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden arviointi toteutetaan itse- ja vertaisarvioinnin sekä opettajan antaman suullisen palautteen avulla.

Opintojakson arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana. Arvosana muodostuu monipuolisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien näyttöjen perusteella.

ENA 3 Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä (2 op)

Opintojaksolla käytät englannin kieltä luovan ilmaisun välineenä, saat tietoa kielen ja kulttuurin moninaisuudesta, kulttuurin välittämistä merkityksistä ja arvoista.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä
- pystyy tuottamaan tekstejä monipuolisesti itselle tärkeistä kulttuuriaiheista ja -ilmiöistä
- vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- luova toiminta
- kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle
- itseilmaisu identiteetin rakentumisessa

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Opintojaksossa korostuvat seuraavat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet:

Hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen

- Minäpystyvyyden kasvattaminen
- Kielitaidon arvostaminen ja hyödyntäminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Uteliaisuus, motivaatio ja taito toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa yhteyksissä

Opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet pyritään toteuttamaan kannustamalla opiskelijaa ilmaisemaan itseään vapaasti ja monipuolisesti englannin kielellä. Opiskelijaa rohkaistaan tuomaan kiinnostuksen kohteitaan esille luovalla tavalla. Tarkoituksena on herättää uteliaisuutta moninaisiin kulttuuri-ilmiöihin.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet voidaan arvioida esim. formatiivisen suullisen kokeen avulla, vertaisarviointina parikeskustelussa tai itsearviointia käyttäen. Opettaja voi toteuttaa arvioinnin suullisesta tehtävästä tai lyhyemmästä kirjallisesta tuotoksesta antamalla kirjallista tai suullista palautetta yksilökohtaisesti tai yhteisesti koko ryhmälle.

Opintojakson arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana. Opintoihin voidaan sisällyttää laajahko luovan ilmaisun tuotos.

ENA4 Kieli vaikuttamisen välineenä (2 op)

Opintojaksolla kehität valmiuksia aktiiviseen vaikuttamiseen englannin kielellä monimuotoisessa ja moniarvoisessa kansainvälisessä maailmassa. Harjoittelet kriittisiä luku- ja tiedonhankintataitoja ja opit kielellisiä vaikuttamisen keinoja.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin
- kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella
- hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa
- ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo
- yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus
- median rooli asenteiden muokkaajana

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Opintojaksossa korostuvat seuraavat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet:

Hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen

- Empatia, hyvät tavat ja suvaitsevaisuus

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

-Ymmärrys kielitaidon merkityksestä kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

-Asenteiden, arvojen ja oman toiminnan vaikutuksen pohtiminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Demokratian ja tasa-arvon merkityksen tiedostaminen

Opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet pyritään toteuttamaan tutkimalla ja harjoittelemalla mielipiteen ilmaisemista ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinoja englannin kielellä. Kiinnitetään huomiota eri rekistereihin ja viestin tulkintaan, poliittiseen korrektiuteen sekä rakentavaan, kohteliaaseen vastavuoroisuuteen. Viestinnän harjoittaminen keskittyy mediaan ja ajankohtaisiin aiheisiin. Pohditaan viestijän vastuuta viestinnässä. Voidaan tutustua myös muodollisen debatoinnin rakenteeseen.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet voidaan arvioida esim. vertaispalautteen avulla, formatiivisessa kokeessa, kuuntelutehtävän tai lyhyemmän viestinnällisen tehtävän avulla, jossa analysoidaan vaikuttamisen kielellisiä keinoja.

Opintojakson arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon eri osa-alueet sekä opiskelijan aktiivinen työskentely.

EN5 Kestävä tulevaisuus ja tiede (2 op)

Opintojaksossa syvennät tiedonhankinnan ja lähdekriittisen tarkastelun taitoja ja vahvistat tekstin tulkitsemisen ja tuottamisen taitoja. Harjaannut käsittelemään tieteellistä materiaalia, osaat esittää lähdemateriaaliin liittyviä kysymyksiä ja etsiä vastauksia sekä hahmotella ratkaisuja itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- oppii käyttämään asiayhteyden sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja
- kehittää taitojaan raportoida jäsenellisesti havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat
- erilaiset tulevaisuuden visiot
- kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia
- yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys
- englanti tieteen kielenä, tieteellisen tekstin piirteet

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Opintojaksossa korostuvat seuraavat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet:

Monitieteinen ja luova osaaminen

-Ajattelu- ja analysointitaitojen kehittäminen

-Asiakokonaisuuksien työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa

-Uusien luovien tarkastelukulmien etsiminen

Opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet voidaan toteuttaa esimerkiksi laatimalla esitelmä, selostus tai raportti tieteellisestä aiheesta yksin tai työparin kanssa.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden suullinen tai kirjallinen arviointi sekä itse- ja vertaisarviointi voidaan sisällyttää em. tehtävän kokonaisarviointiin.

Opintojakson arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana. Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon eri osa-alueet sekä aktiivinen työskentely. Arviointiin voi sisältyä vertaisarviointia.

OPPIAINEIDEN YHTEISET OPINTOJAKSOT

ENA6_OP2 Valmiina tulevaisuuteen(2op+2op)

Syvennät käsitystäsi englannin kielen merkityksestä opinnoissa, työelämässä ja sosiaalisena pääomana muuttuvassa maailmassa. Tutustut koulutusvaihtoehtoihin Suomessa ja ulkomailla sekä opit keskeisiä työelämätaitoja, kuten työn hakemista ja oman osaamisen tunnistamista ja dokumentointia. Opintojaksolla pohdit jatko-opinto- ja urasuunnitelmia sekä työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa.

Opintojakson muodostavat pakolliset moduulit ENA6 ja OP2.

Opintojakson tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille • osaa suunnitella tulevaisuuttaan sekä tuntee koulutusvaihtoehtoja ja työelämän mahdollisuuksia muuttuvassa maailmassa
- rohkaistuu englannin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- syventää osaamistaan itsetuntemuksen sekä elämänsuunnittelu- ja elämäntaitojen osalta
- kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä.
- tuntee keskeiset työelämätaidot ja osaa arvioida osaamistaan suhteessa niihin
- tuntee työelämän ja työllistymisen eri muotoja sekä ymmärtää yhteiskunnan ja talouden muutosten merkityksen työllisyyden näkökulmasta
- tuntee yrittäjyyden eri muotoja ja osaa arvioida omaa suhdettaan yrittäjyyteen
- tuntee kansainvälisiä koulutus- ja työllistymisvaihtoehtoja
- osaa toimia kulttuurisesti moninaisissa toimintaympäristöissä
- tuntee itsensä kannalta olennaiset jatkokoulutusvaihtoehdot ja niiden pääsyaatimukset sekä valintaprosessit
- osaa hakea töitä ja tunnistaa erilaisia työllistymismahdollisuuksia.

Keskeiset sisällöt

- jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina
- henkilökohtaisen opintosuunnitelman päivittäminen; opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman päivittäminen
- itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta, opintotuki ja asuminen
- jatko-opintoihin hakeutuminen Suomessa ja ulkomailla
- työelämätietous ja -taidot, yrittäjyys muuttuvassa ja monimuotoisessa maailmassa

- työelämään sekä jatko-opintoihin tutustuminen ja kokemusten hankkiminen
- oman hyvinvoinnin edistäminen
- tulevaisuuden ennakkointiosaaminen sekä kyky tunnistaa oppimistarpeensa suhteessa tulevaisuuden osaamistarpeisiin

Laaja-alainen osaaminen opintojaksossa

Opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet pyritään toteuttamaan erilaisten työpaikan ja opiskelupaikan hakemiseen liittyvien tehtävien avulla.

Hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen

Monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä

- Itse- ja vertaisarviointia voidaan käyttää esim. työpaikkahaastattelutehtävien arvioinnissa sekä kieliprofiilin täydentämisessä ja päivittämisessä.
- opiskelijat tuottavat kirjallisen ja/ tai videoidun Personal Statementin ulkomaiseen korkeakouluun hakemista varten, laatimalla CV ja työhakemus.
- Opiskelijat arvioivat omia opiskelutaitojaan, ajankäyttöään ja stressinhallintaa erilaisilla tehtävillä osana oman hyvinvointinsa huolehtimista
- toteutuu oppitunneilla opiskelijoiden keskustellessa keskenään tulevaisuuden suunnitelmistaan ja haaveistaan. Tunneilla voidaan toteuttaa vertaisohjausta tulevaisuuden suunnittelussa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Yhteiskunnallista osaamista harjoitellaan työelämää ja työelämätaitoja käsittelevissä harjoituksissa sekä oman talouden hallintaan liittyvissä tehtävissä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- opiskelijat hankkivat tietoa ulkomaisista työ- ja opiskelumahdollisuuksista sekä tutustuvat eri maiden koulutusjärjestelmiin ja yhteiskuntiin tiedonhankintatehtävissään

Opintojakson arviointi

OP2-moduulissa suoritusmerkintä. EN6-moduulissa numeroarviointi. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana ENA6 moduulin formatiivista ja summatiivista arviointia.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

ENA7 Ympäristö ja kestävä elämäntapa (2 op)

Opintojakson aikana omaksut tietoa ja kielellisiä valmiuksia osallistua globaaleihin ympäristökysymyksiä koskeviin keskusteluihin yksilön ja yhteisön sekä yhteiskunnan näkökulmasta. Tarkastelet eri lähestymistapoja ihmiskunnan kestävä kehityksen tavoitteeseen ja pohdit kestävään elämäntapaan liittyviä tulkintoja.

Opintojakson tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta
- kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy- seuraussuhteiden analysoimiseksi
- osallistuu myös laajempiin suullisiin ja kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin

Opintojakson keskeiset sisällöt

- globaalit ympäristökysymykset
- kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä
- esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista

- ratkaisukeskeisyys

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Opintojaksossa korostuvat seuraavat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet:

Eettisyys- ja ympäristö-osaaminen

- Globaalien ympäristökysymysten tuntemus
- Ekologisesti kestävä elämän edistäminen, vastuullisuus
- Asenteiden, arvojen ja oman toiminnan vaikutuksen pohtiminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Uusien luovien tarkastelukulmien etsiminen

Opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat aihepiiriin liittyvien autenttisten lähteiden (esim. dokumenttielokuvat, raportit, tieteelliset tutkimusjulkaisut, uutiset jne.) kriittisen tutkimisen ja keskustelujen avulla. Opiskelija voi ottaa kantaa ympäristöteemoihin esim. tuottamalla mielipidekirjoituksen, uutistekstin, julisteen tai osallistamalla väittelyyn, tekemällä pienen tutkimushaastattelun, pitämällä esitelmän tai muun suullisen esityksen. Opintojakson laaja-alaisen osaamisen osa-alueet voidaan toteuttaa myös tutustumalla paikalliseen ympäristöyhdistykseen tai kansallisten ympäristöorganisaatioiden, esim. SLL:n toimintaan.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet arvioidaan osana opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Opintojakson arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana. Arviointia voidaan täydentää opintojakson aikana tehtyjen harjoitustehtävien perusteella.

EN8 Viesti ja vaikuta puhuen (2op)

Opintojakson aikana harjoittele suullista kielitaitoasi monipuolisesti ja rakenna valmiuttasi kansainväliseen toimijuuteen. Vankenna puhumisen sujuvuutta ja kehitä vuorovaikutustaitojasi. Opit rakentamaan ja esittämään valmistelua edellyttävän suullisen tuotoksen. Opintojakson lopuksi suoritat Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen tai annat erillisen ohjeistuksen mukaisen näytön.

Opintojakson tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä
- vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan
- vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja
- harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- puhumisen eri piirteet
- englannin käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin
- dialogisuus
- oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Opintojaksossa korostuvat seuraavat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet:

Hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen

- Oman myönteisen kieli-identiteetin rakentaminen
- Ryhmässä toimiminen ja rakentava vuorovaikutus

Yhteiskunnallinen osaaminen

-Kielelliset ja kulttuuriset valmiudet osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa

-Enemmistö- ja vähemmistökysymysten pohtiminen kielten näkökulmasta

Opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat suullisten harjoitusten aihepiireissä ja tehtävien toteuttamistavoissa. Opiskelijalle tarjotaan jatkuvan oppimisen välineitä oman suullisen kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseksi kannustaen suvaitsevaisuuteen sekä toisen arvostamiseen ja huomioon ottamiseen.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet tulevat arvioiduiksi sisällytettynä aihepiireiltään monipuolisiin suullisiin harjoituksiin. Opettaja suorittaa jatkuvaa arviointia ohjatessaan tuntityöskentelyä. Laajempien suullisten tehtävien (puhe, esitelmä) numeeriseen arviointiin sisällytetään myös sanallisen vertaispalautteen mahdollisuus sekä itsearviointia.

Opintojakson arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana. Arvosanaa määritettäessä otetaan huomioon opiskelijan aktiivinen osallistuminen ja kielitaidon kehittyminen opintojakson aikana sekä suoriutuminen opintojaksoon sisällytyneistä laajemmista suullisista tehtävistä.

Lisäksi erillisessä kokeessa suoritetaan Opetushallituksen tuottama suullisen kielitaidon koe, joka arvioidaan numeroarvosanalla.

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

ENA09_RUB18 Kielten perusteet kuntoon (2op + 2op)

Opintojakson aikana opiskelija kertailee peruskoulussa opiskellut kielen keskeisimmät rakenteet sekä vahvistaa perussanaston hallintaa. Opintojakson tarkoituksena on luoda opiskelijalle paremmat edellytykset menestyä englannin ja ruotsin opinnoissa lukiossa.

Opintojakson muodostavat paikalliset valinnaiset opintojaksot ENA09 ja RUB18.

Opintojakson tavoitteet

- opiskelija kertailee peruskoulussa opiskeltuja kielioppiasioita sekä sanastoa
- opiskelija omaksuu tehokkaita ja itselleen sopivia oppimisstrategioita, ottaa vastuun omasta edistymisestään ja siten parantaa edellytyksiään menestyä englannin ja ruotsin opinnoissa lukiossa

Opintojakson keskeiset sisällöt

- kielen keskeisimpien rakenteiden sekä perussanaston kertaaminen ja niiden hallinnan vahvistaminen
- opintojaksolla voidaan yksilöllisesti ohjata opiskelijaa täydentämään tiedollisia ja taidollisia puutteitaan lukio-opintojen edellyttämälle tasolle
- opiskelijan omien kielienopiskelutaitojen analysoiminen, arvioiminen ja kehittäminen sekä oman oppimisen tavoitteiden asettaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija rakentaa omaa myönteistä kieli-identiteettiään ja oppii arvostamaan kielitaitoaan. Erilaisten pari- ja ryhmätehtävien avulla hän oppii toimimaan ryhmässä rakentavasti.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet voidaan arvioida formatiivisten kokeiden avulla ja itsearviointia käyttäen. Opettaja voi toteuttaa arvioinnin suullisista tehtävistä ja lyhyemmistä kirjallisista tuotoksista antamalla kirjallista tai suullista palautetta yksilökohtaisesti tai yhteisesti koko ryhmälle.

Opintojakson arviointi

Opintojaksosta annetaan suoritusmerkintä.

Arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin. Siinä otetaan huomioon kielitaidon eri osa-alueet sekä opiskelijan työskentely ja opiskelutaitojen kehittyminen opintojakson aikana.

ENA10 Finishing touches - Abienglanti (2 op)

Abienglannin opintojakso tähtää siihen mihin sinäkin: ylioppilaskirjoituksiin. Viimeistele lukioaikana opitut taitosi laajentamalla edelleen eri aihepiirien sanavarastoasi, harjoittelemalla monipuolisesti ylioppilaskokeen tehtävyytyyppejä ja keskittymällä vankentamaan erityisesti niitä kielen osaamisalueita, joissa tunnet vielä epävarmuutta.

Opintojakson keskeiset tavoitteet

- opiskelijan valmentautuminen englannin ylioppilaskirjoituksiin.
- opiskelija asettaa itselleen taitotasotavoitteen ja pyrkii kohentamaan kielellisiä valmiuksiaan siihen perustuen

Opintojakson keskeiset sisällöt

Opiskelija

- kertaa ja kartuttaa eri aihepiirien sanastoa harjoittelemalla monipuolisesti erilaisia kuuntelutehtäviä ja kehittämällä monialaisesti vaativampienkin tekstien ymmärtämistä.
- pystyy arvioimaan kirjallisen tuottamisen kehitystään viestinnällisyyden, tekstin sisällön ja kielellisen tarkkuuden kriteerien pohjalta.

Opiskelijaa ohjataan

- tunnistamaan ja korjaamaan kielivirheitään
- parantamaan sekä monipuolistamaan kirjallista ilmaisuaan
- pyrkimään kirjallisessa esityksessään kieliopilliseen tarkkuuteen, ilmaisun monipuolisuuteen, idiomaattisuuteen sekä viestinnän lähtökohtien tunnistamiseen (tarkoitus, tyyli, muoto, vaikuttavuus, vastaanottaja).

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Opintojaksossa korostuvat seuraavat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet:

Hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen

-Itselleen sopivat kielten oppimisstrategiat ja oman oppimisen edistymisen arvioiminen

-Minäpystyvyyden kasvattaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

-Oman osaamisen rajojen haastaminen

Opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat opiskelijälähtöisissä työtavoissa. Opiskelija tulee tietoiseksi lähtötasostaan ja niistä keinoista, joilla hän pääsee tavoitetasolleen. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden arvioinnissa painotetaan opiskelijan vahvuuksia ja tuetaan myönteistä käsitystä itsestä kielenkäyttäjänä.

Opintojakson arviointi

Opintojaksosta annetaan suoritusmerkintä. Arviointia voidaan täydentää opintojakson aikana tehtyjen harjoitustehtävien perusteella.

ENA11 Brush up your grammar - kieliopin kertausta (2op)

Opintojakson aikana vahvistat englannin keskeisten rakenteiden hallintaa. Tavoitteena on kieliopillinen tarkkuus, jota vaaditaan kirjallisessa ilmaisussa.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa englannin kielen keskeisten rakenteiden hallintaa
- kehittää ilmaisunsa kieliopillista tarkkuutta
- asettaa itselleen taitotasotavoitteen ja pyrkii kohentamaan kielellisiä valmiuksiaan siihen perustuen

Opintojakson keskeiset sisällöt

- kielioppiasioiden monipuolinen harjoittelu
- ylioppilaskokeeseen valmistautuminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Opintojaksossa korostuu seuraava laaja-alaisen osaamisen osa-alue:

Hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen

-Itselleen sopivat kielten oppimisstrategiat ja oman oppimisen edistymisen arvioiminen

-Kielitaidon arvostaminen ja hyödyntäminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

-Oman osaamisen rajojen haastaminen

Opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat, kun opiskelija tiedostaa oman taitotasonsa ja asettaa itselleen tavoitteet kieliopillisen osaamisen parantamiseksi.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida esim. formatiivisten ja diagnostisten testien sekä taitotasokuvausten avulla (eurooppalainen viitekehys [CEFR]). Opiskelija voi arvioida edistymistään asettamiinsa tavoitteisiin nähden itsearviointityökalujen avulla sekä opettajan antaman suullisen palautteen perusteella.

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan edistyminen alkutilanteesta, työskentelytapojen ja oppimisstrategioiden kehittyminen ja niiden hyödyntäminen.

ENA12 Take your pick – tutki ja tuota (2op)

Opintojakso tarjoaa sinulle, joka olet edennyt erityisen pitkälle englannin kielen taidoissasi, mahdollisuuden ottaa koko kapasiteettisi käyttöön laajempien haasteellisten tehtävien parissa. Voit uppoutua tulevan opiskelualasi aihepiiriin tai toteuttaa harrastuksiisi ja erityisiin kiinnostuksen kohteisiisi liittyviä tehtäviä. Keskitytieteellisen esityksen ja raportoinnin piirteisiin ja harjaannut käyttämään tieteellisen kielen rekisteriä vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Samalla valmistaudut autenttisten lähdemateriaalien avulla ylioppilaskirjoituksiin.

Opintojakson tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään tieteellisen esityksen kielellisistä piirteistä ja tieteellisen kirjallisen tutkimustyön rakenteesta, metodeista ja etiikasta
- täsmentää suullisen ilmaisun ja kirjallisen tiedonvälityksen taitoaan tarkasteltavan aihealueen mukaisesti
- osaa asettaa itselleen relevantin tutkimusongelman
- osaa etsiä tietoa eri lähteistä ja jäsentää sitä loogiseen kirjalliseen ilmiötä selittävään muotoon
- kehittää lähdekriittisyyttään
- osaa antaa rakentavaa vertaispalautetta

Opintojakson keskeiset sisällöt

- Opintojakson sisältö ja työskentelytavat suunnitellaan opiskelijoiden mielenkiinnon kohteiden ja harrastuneisuuden pohjalta.
- Opintojakson aikana opiskelija tuottaa laajemman tutkimustyön valitsemastaan aiheesta
- Opiskelija määrittää itselleen tutkimusasetelman, metodit ja etsii lähdemateriaalin
- Opiskelija valmistelee esityksen tutkimuksestaan muille

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Opintojaksossa korostuvat seuraavat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet:

Hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen

-Monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä

Monitieteinen ja luova osaaminen

-Ajattelu- ja analysointitaitojen kehittäminen

- Asiakokonaisuuksien työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa

- Oman osaamisen rajojen haastaminen

Opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat opintojakson tutkimustehtävien aihepiireissä ja asetetun tehtävän toteuttamisessa. Opiskelija keskustelee tutkimusaiheensa merkityksestä muiden opiskelijoiden kanssa. Opiskelija perustelee valitsemiaan metodeja, havaintojaan ja selvittää tutkimuspäätelmiään keskustellen ryhmässä. Opiskelija arvioi tehtävänsä lopputulosta asettamiinsa tavoitteisiin nähden ja reflektoi työskentelyprosessiaan.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet voidaan arvioida suullisesti käyttäen itse- ja vertaisarviointia sekä opiskelijakohtaisia palautekeskusteluja opintojakson aikana. Opiskelija ja opettaja voivat suorittaa sen lisäksi kirjallisen yhteisarvioinnin erillisessä loppuraportissa, johon sisältyy arviointia laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden toteutumisesta opiskelijan työskentelyssä.

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opiskelijan laatima tutkimustyö liitetään osaksi opiskelijan kieliprofiilia.

6.5.2 Vieraat kielet, espanja, ranska, saksa ja venäjä, B2- ja B3-oppimäärät

B2-kielen opiskelu on alkanut yläkoulussa ja jatkuu lukiossa. **B3-kielen opiskelu** alkaa lukiossa. Lapuan lukion kieliohjelmassa B2-kieliä ovat ranska ja saksa sekä B3-kieliä espanja, ranska, saksa ja venäjä.

B2- ja B3-oppimäärän mukaiset kieliopinnot ovat valtakunnallisia valinnaisia opintoja ja Lapuan lukiossa oppimääriin sisältyy myös paikallisia opintojaksoja.

Myös muualla suoritettuja, opetussuunnitelman perusteiden mukaisia lyhyiden vieraiden kielten opintojaksoja voidaan lukea hyväksi opiskelijan oppimäärään.

Opintojaksojen suoritusjärjestys ja suositeltu yo-kokeen suorittamisen ajankohta

Opiskeluvuosi →	1	2	3	YO-koe
Opintojaksot → B2-oppimäärä	RAB21-RAB23/SAB21- SAB23 3 X ZOP	RAB24-RAB26/SAB24- SAB26 3 X ZOP	RAB27-RAB29/SAB27- SAB29 3 X ZOP	3. vuosi kevät
B3-oppimäärä	EAB31-EAB33 RAB31-RAB33* SAB31-SAB33* VEB31-VEB33 3 X ZOP	EAB34-EAB36 RAB34-RAB36 SAB34-SAB36 VEB34-VEB36 3 X ZOP	EAB37-EAB39 RAB37-RAB39 SAB37-SAB39 VEB37-VEB39 3 X ZOP	3. vuosi kevät

*) Opintojaksosta RAB33/SAB33 alkaen B3-oppimäärä yhdistyy B2-oppimäärään. Opiskelija arvioidaan kuitenkin B3-oppimäärän mukaan.

Opintojaksojen itsenäinen suorittaminen

Vieraan kielen luonne oppiaineena edellyttää lähiopetukseen osallistumista; vain poikkeustapauksissa opintojaksoja voi suorittaa lähiopetukseen osallistumatta. Lisätietoja aineenopettajalta.

Arviointi

Valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot RAB21/SAB21 – RAB28/SAB28 ja EAB31/RAB31/SAB31/VEB31 – EAB38/RAB38/SAB38/VEB38 arvioidaan numeroin. Paikallisista opintojaksoista RAB29/SAB29 ja EAB39/RAB39/SAB39/VEB39 annetaan suoritusmerkintä.

Vieraiden kielten B2- ja B3-oppimäärien arvioinnin yleiset periaatteet on kuvattu *Vieraat kielet* –luvussa.

VIERAAT KIELET, B2-OPPIMÄÄRÄ: RANSKA, SAKSA

Oppimäärän erityinen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kielenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojen alkuvaiheessa painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullinen viestintä on keskeistä koko oppimäärälle ja ääntämiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen. Opinnoissa varataan tarpeen mukaan aikaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Opintojen aikana edistetään monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa ja tutustutaan eri tekstilajeihin.

Oppimääräkohtaiset lisätiedot

Todistus suullisesta kielitaidosta voidaan antaa missä tahansa vaiheessa opintoja.

Opintojen aikana opiskelija täydentää vieraiden kielten A-oppimäärän ensimmäisen moduulin yhteydessä laatimaansa kieliprofiiliaan.

RANSKA, B2-OPPIMÄÄRÄ

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

RAB21/RAB33 Allez, au boulot! – Ranskan perustason alkeet 3(2op)

Ranskan opiskelu jatkuu harjoittelemalla ja kertaamalla. Harjoittelet ranskan kieltä arkisissa kohtaamisissa ja asioimistilanteissa. Kertaat aiemmin oppimaasi ja rohkaistut käyttämään ranskan kielen taitoasi hieman vaativammassakin arkipäiväisissä tilanteissa. Tutustut ranskankieliseen kulttuuriin eri maissa. Kielen opiskelussa painottuvat suulliset vuorovaikutustilanteet ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset tehtävät. Tämä opintojakso on B2-oppimäärän ensimmäinen ja B3-oppimäärän kolmas.

Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemys perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestä kohdekielen opinnoissa.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet
- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- koulu

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen ja arviointi opintojaksossa

Opintojaksossa korostuvat vuorovaikutusosaaminen, hyvinvointiosaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Opit ranskan kielelle ja ranskankielisten maiden kulttuurille ominaista kohteliasta viestintää.

Opit ymmärtämään ranskan kielen kulttuurillista ja yhteiskunnallista merkitystä globaalissa maailmassa.

Työskentelet ryhmässä ja pareittain: sosiaaliset taitosi ja yhteistyökykysi kehittyvät samaan tahtiin kielitaidon kanssa.

Kehität taitojasi toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa: opit tukeutumaan viestintäkumppaniin ja käyttämään erilaisia viestinnän apukeinoja.

Harjoittelet itse- ja vertaisarviointia ja palautteen antamista ja vastaanottamista.

Opit tunnistamaan ja käyttämään omia vahvuuksiasi kielenoppijana.

Pohdit ranskan kielen taidon ja ranskankielisen maailman tuntemuksen merkitystä itsellesi ja tulevaisuudensuunnitelmillesi.

Saat varmuutta omaan kieliopintoihin ja samalla kehität lisää myönteistä kieli-identiteettiä.

Täydennät kieliprofiiliasi ranskan kielen näkökulmasta.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista arvioidaan itse- ja vertaisarvioinnin, opettajan palautteen ja oppimateriaalin sisältämän itsearviointimateriaalin avulla opintojakson alussa, aikana ja päätteeksi. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

RAB22/RAB34 Le voyage continue – Ranskan perustaso 1(2op)

Matkasi ranskan kielen opiskelijana jatkuu. Harjoittelet edelleen ranskan kieltä arkisissa kohtaamisissa ja asioimistilanteissa. Opit kertomaan Suomesta ranskaksi ja tutustut samalla lisää ranskankieliseen maailmaan. Kielen opiskelussa painottuvat suulliset

vuorovaikutustilanteet ja niihin luontevasti liittyvät kirjalliset tehtävät. Opettelet hankkimaan tietoa eri tyyppisistä ranskankielisistä teksteistä. Tämä opintojakso on B2-oppimäärän toinen ja B3-oppimäärän neljäs.

Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijaa hyödyntämään kohdekieltä tiedonhankinnan välineenä. Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan opiskelijaa toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit
- Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta
- arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Opintojaksossa korostuvat vuorovaikutusosaaminen, hyvinvointiosaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Osaat käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ranskankielisiä ilmauksia.

Opit kertomaan Suomesta, suomalaisista ja suomalaisuudesta ranskaksi.

Opit havainnoimaan kulttuurieroja Suomen ja ranskankielisen maailman välillä.

Työskentelet ryhmässä ja pareittain: sosiaaliset taitosi ja yhteistyökykyisi kehittyvät samaan tahtiin kielitaidon kanssa.

Kehität taitojasi toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa: tukeudut joskus viestintäkumppaniin, tarvitset edelleen erilaisia viestinnän apukeinoja, opit reagoimaan viestintätilanteissa sanallisin ilmauksin, pienin elein ja äännähdyksin.

Harjoittelet itse- ja vertaisarviointia ja palautteen antamista ja vastaanottamista.

Opit tunnistamaan ja käyttämään omia vahvuuksiasi kielenoppijana.

Pohdit ranskan kielen taidon ja ranskankielisen maailman tuntemuksen merkitystä itsellesi ja tulevaisuudensuunnitelmillesi.

Saat varmuutta omiin kieliopintoihin ja samalla kehität lisää myönteistä kieli-identiteettiä.

Täydennät kieliprofiiliasi ranskan kielen näkökulmasta.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista arvioidaan itse- ja vertaisarvioinnin, opettajan palautteen ja oppimateriaalin sisältämän itsearviointimateriaalin avulla opintojakson alussa, aikana ja päätteeksi. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

RAB23/RAB25 C'est la vie! – Ranskan perustaso 2(2op)

Opit vaihtamaan ajatuksia ja ilmaisemaan mielipiteitä elämän tärkeistä asioista ja elämänvaiheista. Kielen opiskelussa painottuvat suulliset vuorovaikutustilanteet ja niihin luontevasti liittyvät kirjalliset tehtävät. Harjoittelet aktiivisena keskustelijana ja kuuntelijana toimimista. Tämä opintojakso on B2-oppimäärän kolmas ja B3-oppimäärän viides.

Opintojakson tehtävänä on tarjota opiskelijalle välineitä ilmaista kohdekielellä tuntemuksiaan ja mielipiteitään. Opintojaksossa harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- hyvinvointi ja terveys
- eri elämänvaiheet

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen.

Hyvinvointiosaamiseen liittyvät aiheet hyvinvointi ja terveys ovat opintojakson keskeisiä sisältöjä.

Vaihdat ajatuksia, mielipiteitä ja tietoa hyvinvoinnista ja terveydestä.

Vahvistat taitojasi selviytyä lyhyistä sosiaalisista tilanteista käyttäen niissä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia luontevia ranskankielisiä ilmauksia.

Kehität taitojasi toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa: osaat jo toisinaan ylläpitää viestintätilanteita ja turvaudut harvemmin ei-kiellellisiin ilmaisuihin.

Työskentelet ryhmässä ja pareittain: sosiaaliset taitosi ja yhteistyökykyisi kehittyvät samaan tahtiin kielitaidon kanssa.

Harjoittelet itse- ja vertaisarviointia ja palautteen antamista ja vastaanottamista.

Opit tunnistamaan ja käyttämään omia vahvuuksiasi kielenoppijana.

Saat varmuutta omiin kieliopintoihin ja samalla kehität lisää myönteistä kieli-identiteettiä.

Täydennät kieliprofiiliasi ranskan kielen näkökulmasta.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista arvioidaan itse- ja vertaisarvioinnin, opettajan palautteen ja oppimateriaalin sisältämän itsearviointimateriaalin avulla opintojakson alussa, aikana ja päätteeksi. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

RAB24/RAB36 La culture dans tous ses états – Ranskan perustaso 3(2op)

Tutustut ranskankielisen maailman kulttuuriin. Opit vaihtamaan ajatuksia ja ilmaisemaan mielipiteitä kulttuurista. Opintojakson aihepiirejä ovat esimerkiksi musiikki, elokuva, teatteri, kirjallisuus ja kuvataide. Tutustut myös kulttuurialan ammatteihin. Tämä opintojakso on B2-oppimäärän neljäs ja B3-oppimäärän kuudes.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- eri kulttuurialueita kieli- ja kulttuurialueelta
- ajankohtaiset kulttuurialueet
- luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen, globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen.

Kulttuuriin liittyvät aiheet ovat opintojakson keskeisiä sisältöjä, jotka haastavat sinut hyödyntämään omaa kielitaitoasi luovasti ja monipuolisesti.

Kehität kulttuurialuepiiriin liittyvien tekstien ja sisältöjen avulla omia ajattelu- ja analysointitaitojasi.

Vaihdat ajatuksia, mielipiteitä ja tietoja kulttuurista.

Saat mahdollisuuden laatia oman kulttuurialueeseen liittyvän tuotoksen, jonka voit toteuttaa tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

Vahvistat taitojasi selviytyä sosiaalisista tilanteista käyttäen niissä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia luontevia ranskankielisiä ilmauksia.

Kehität taitojasi toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa: osaat jo toisinaan ylläpitää viestintätilanteita ja turvaudut harvemmin ei-kielillisiin ilmaisuihin.

Työskentelet ryhmässä ja pareittain: sosiaaliset taitosi ja yhteistyökykysi kehittyvät samaan tahtiin kielitaidon kanssa.

Harjoittelet itse- ja vertaisarviointia ja palautteen antamista ja vastaanottamista.

Opit tunnistamaan ja käyttämään omia vahvuuksiasi kielenoppijana.

Saat varmuutta omiin kieliopintoihin ja samalla kehität lisää myönteistä kieli-identiteettiä.

Täydennät kieliprofiiliasi ranskan kielen näkökulmasta.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista arvioidaan itse- ja vertaisarvioinnin, opettajan palautteen ja oppimateriaalin sisältämän itsearviointimateriaalin avulla opintojakson alussa, aikana ja päätteeksi. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

RAB25/RAB27 Mon avenir commence dès maintenant – Ranskan perustaso 4(2op)

Tulevaisuus, täältä tullaan! Tässä opintojaksossa aihepiireinä ovat opiskelu lukiossa, jatko-opinnot, tulevaisuudensuunnitelmat ja työelämä. Opit vaihtamaan ajatuksia ja ilmaisemaan mielipiteitä näistä aihepiireistä. Pohdit samalla omaa tulevaisuuttasi ja suunnitelmiasi. Tämä opintojakso on B2-oppimäärän viides ja B3-oppimäärän seitsemäs.

Opintojakson tehtävänä on vahvistaa opiskelijan itsetuntoa kielenkäyttäjänä tarjoamalla mahdollisuuksia pohtia ja harjoitella kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä
- tulevaisuudensuunnitelmat

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen.

Harjoittelet lukio- ja jatko-opintoihin, tulevaisuudensuunnitelmiin ja työelämään liittyvää sanastoa erilaisissa viestintätilanteissa.

Vaihdat ajatuksia, mielipiteitä ja tietoja opintojakson yhteiskunnallisista aihepiireistä.

Vertaillet eri maiden koulutusjärjestelmiä ja työelämää.

Pohdit monipuolisen kielitaidon merkitystä jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Vahvistat taitojasi selviytyä vaihtelevista sosiaalisista tilanteista, esim. työhausta, käyttäen niissä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia luontevia ranskankielisiä ilmauksia.

Kehität taitojasi toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa: osaat jo toisinaan ylläpitää viestintätilanteita ja turvaudut harvemmin ei-kielillisiin ilmaisuihin.

Työskentelet ryhmässä ja pareittain: sosiaaliset taitosi ja yhteistyökykyysi kehittyvät samaan tahtiin kielitaidon kanssa.

Harjoittelet itse- ja vertaisarviointia ja palautteen antamista ja vastaanottamista.

Opit tunnistamaan ja käyttämään omia vahvuuksiasi kielenoppijana.

Saat varmuutta omiin kieliopintoihin ja samalla kehität lisää myönteistä kieli-identiteettiä.

Täydennät kieliprofiiliasi ranskan kielen näkökulmasta.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista arvioidaan itse- ja vertaisarvioinnin, opettajan palautteen ja oppimateriaalin sisältämän itsearviointimateriaalin avulla opintojakson alussa, aikana ja päätteeksi. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

RAB26/RAB38 Suivons l'actualité! – Ranskan perustaso 5(2op)

Tutustut ajankohtaisia aiheita sisältäviin, vaikeusasteeltaan vaihteleviin tekstilajeihin. Eri medioiden uutiset, artikkelit, haastattelut, aloitteet, infotekstit ja kantaa ottavat puheet ja postaukset tulevat tutuiksi. Kehityt sekä ranskan kielen ymmärtäjänä että tuottajana. Tämä opintojakso on B2-oppimäärän kuudes ja B3-oppimäärän kahdeksas.

Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä. Opintojaksossa vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla ottaen huomioon viestin vastaanottaja.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- ajankohtaiset aiheet
- kohdekieliset mediat
- lähdekritiikki

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen ja monitieteinen ja luova osaaminen.

Harjoittelet ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja ajankohtaisiin aiheisiin.

Vaihdat ajatuksia, mielipiteitä ja tietoja opintojaksossa käsiteltävistä ajankohtaisista aiheista.

Omaksut aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja.

Tutustut erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaannut käyttämään niitä.

Harjoittelet arvioimaan hankkimasi/saamasi tiedon luotettavuutta.

Tulkitset ja tuotat monenlaisia tekstejä vaatavuusastetta, näkökulmia ja aihepiirejä vaihdellen.

Vahvistat taitojasi selviytyä aihepiireiltään ja sanastoltaan jo vaativistakin sosiaalisista tilanteista.

Kehität taitojasi toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa: osaat jo useammin ylläpitää viestintätilanteita ja turvaudut enää harvemmin ei-kielillisiin ilmaisuihin.

Työskentelet ryhmässä ja pareittain: sosiaaliset taitosi ja yhteistyökykyysi kehittyvät samaan tahtiin kielitaidon kanssa.

Harjoittelet itse- ja vertaisarviointia ja palautteen antamista ja vastaanottamista.

Opit tunnistamaan ja käyttämään omia vahvuuksiasi kielenoppijana sekä kehittämään oppimistaitojasi jatkuvasti.

Saat varmuutta omiin kieliopintoihin ja samalla kehität lisää myönteistä kieli-identiteettiä.

Täydennät kieliprofiiliasi ranskan kielen näkökulmasta.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista arvioidaan itse- ja vertaisarvioinnin, opettajan palautteen ja oppimateriaalin sisältämän itsearviointimateriaalin avulla opintojakson alussa, aikana ja päätteeksi. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

RAB27 Notre Terre à nous – Ranskan perustason jatko 1(2op)

Opit kertomaan asuin- ja luonnonympäristöstä. Asumiseen, luontoon, luonnonilmiöihin, kulutustottumuksiin ja kestävään elämäntapaan liittyvää sanastoa harjoittelet monin tavoin. Vahvistat tekstin tulkinta- ja tuottamistaitojasi. Harjoittelet keskeisen informaation löytämistä ja vankennat taitojasi mielipiteenilmaisussa.

Opintojakson tehtävänä on auttaa opiskelijaa vahvistamaan perustason tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoja.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- erilaiset asuinympäristöt
- kestävä elämäntapa

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen ja eettisyys- ja ympäristöosaaminen.

Harjoittelet ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin ja globaaleihin kysymyksiin.

Omaksut aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja.

Arvioit omaa toimintaasi eettisyyden ja vastuullisuuden näkökulmasta.

Pohdit omia mahdollisuusiasi vaikuttaa kestäväan tulevaisuuteen.

Tulkitsit ja tuotat monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja aihepiirejä vaihdellen.

Vahvistat taitojasi selviytyä aihepiireiltään ja sanastoltaan jo vaativistakin sosiaalisista tilanteista.

Kehität taitojasi toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa: selviät monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja olet aloitteellinen viestijä.

Työskentelet ryhmässä ja pareittain: sosiaaliset taitosi ja yhteistyökykysi kehittyvät samaan tahtiin kielitaidon kanssa.

Harjoittelet itse- ja vertaisarviointia ja palautteen antamista ja vastaanottamista.

Opit tunnistamaan ja käyttämään omia vahvuuksiasi kielenoppijana sekä kehittämään oppimistaitojasi jatkuvasti.

Saat varmuutta omiin kieliopintoihin ja samalla kehität lisää myönteistä kieli-identiteettiä.

Täydennät kieliprofiiliasi ranskan kielen näkökulmasta.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista arvioidaan itse- ja vertaisarvioinnin, opettajan palautteen ja oppimateriaalin sisältämän itsearviointimateriaalin avulla opintojakson alussa, aikana ja päätteeksi. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

RAB28 Citoyen du monde – Ranskan perustason jatko 2(2op)

Kiinnostaako maailmankansalaisuus? Tässä opintojaksossa aiheina ovat kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö. Kertaat aiemmin oppimaasi ja vahvistat taitoja, joista sinulle on hyötyä jatkaessasi ranskan kielen taidon kehittämistä lukio-opintojen jälkeen. Pohdit monipuolisen kielitaidon merkitystä globaalissa maailmassa ja omien tulevaisuudensuunnitelmiesi näkökulmasta.

Opintojakson tehtävänä on auttaa opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemys perustason kielitaidosta. Opintojakson aikana vahvistetaan taitoja, joita opiskelija hyödyntää pystyäkseen jatkamaan osaamisensa omaehtoista kehittämistä.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö
- tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin
- kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Pohdit mitä kansainvälisellä osaamisella ja maailmankansalaisuudella tarkoitetaan.

Opit erittelemään kansainvälistymistä ja globalisaatiota ilmiönä.

Tutustut kansainvälisen yhteistyön muotoihin ja mahdollisuuksiin itse toimia hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Pohdit monipuolisen kielitaidon merkitystä globaalissa maailmassa ja omien tulevaisuudensuunnitelmiesi näkökulmasta.

Tulkitsit ja tuotat monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja aihepiirejä vaihdellen.

Vahvistat taitojasi selviytyä aihepiireiltään ja sanastoltaan vaativista tilanteista.

Kehität taitojasi toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa: selviät monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja olet aloitteellinen viestijä.

Työskentelet ryhmässä ja pareittain: sosiaaliset taitosi ja yhteistyökykysi kehittyvät samaan tahtiin kielitaidon kanssa.

Harjoittelet itse- ja vertaisarviointia ja palautteen antamista ja vastaanottamista.

Opit tunnistamaan ja käyttämään omia vahvuuksiasi kielenoppijana sekä kehittämään oppimistaitojasi jatkuvasti.

Saat varmuutta omiin kieliopintoihin ja samalla kehität lisää myönteistä kieli-identiteettiä.

Täydennät kieliprofiiliasi ranskan kielen näkökulmasta.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista arvioidaan itse- ja vertaisarvioinnin, opettajan palautteen ja oppimateriaalin sisältämän itsearviointimateriaalin avulla opintojakson alussa, aikana ja päätteeksi. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

VALINNAISET PAIKALLISET OPINNOT

RAB29 Prêts, feu, partez! – Abiranska(2 op)

Oletko valmis ranskan yo-kokeeseen? Tässä opintojaksossa kertaat aiemmin oppimaasi ja syvennät kielitaitoasi. Palautat mieleen rakenneasioita, kertaat ja laajennat sanavarastoasi, harjoittelet kuullun- ja luetunymmärtämistä sekä lyhyiden viestinnällisten tehtävien tekemistä.

Opintojakson tavoitteet

Valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen.

Opintojakson keskeiset sisällöt

Kerrataan ja syvennetään kielitaidon kaikkia osa-alueita tähdäten ylioppilastutkinnon kokeeseen.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat erityisesti hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen mutta käsiteltävien aihepiirien ja tekstilajien kautta kaikki muutkin laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Tulkitset ja tuotat monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja aihepiirejä vaihdellen.

Vahvistat taitojasi selviytyä aihepiireiltään ja sanastoltaan vaativista tai erittäin vaativista tilanteista.

Kehität taitojasi toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa: selviät monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja olet aloitteellinen viestijä.

Työskentelet ryhmässä ja pareittain: sosiaaliset taitosi ja yhteistyökykysi kehittyvät samaan tahtiin kielitaidon kanssa.

Harjoittelet itse- ja vertaisarviointia ja palautteen antamista ja vastaanottamista.

Opit tunnistamaan ja käyttämään omia vahvuksiasi kielenoppijana sekä kehittämään oppimistaitojasi jatkuvasti.

Saat varmuutta omiin kieliopintoihin ja samalla kehität lisää myönteistä kieli-identiteettiä.

Täydennät kieliprofiiliasi ranskan kielen näkökulmasta.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista arvioidaan itse- ja vertaisarvioinnin, opettajan palautteen ja oppimateriaalin sisältämän itsearviointimateriaalin avulla opintojakson alussa, aikana ja päätteeksi. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

SAKSA, B2-OPPIMÄÄRÄ

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINTOJAKSOT

SAB21/SAB33 Ran an die Arbeit! - Saksan perustason alkeet 3 (2 op)

Opintojaksossa pohdit saksan kielen merkitystä itsellesi nyt ja tulevaisuudessa. Ennen kuin jatkat saksan kielen opintoja, vahvistat perussanastoa ja -rakenteita. Opit ja rohkaistut käyttämään saksan kieltä arkipäivän vuorovaikutustilanteissa. Samalla opit lisää mielenkiintoisia asioita saksankielisten maiden kulttuurista. Tämä opintojakso on B2-oppimäärän ensimmäinen ja B3-oppimäärän kolmas.

Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemys perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestä kohdekielen opinnoissa.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet
- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- koulu

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Opintojaksossa pohdit saksan kielen opiskeluun liittyviä taitojasi, asenteitasi ja ajatuksiasi sekä saksan kielen merkitystä itsellesi nyt ja tulevaisuudessa. Saat keskittyä kertaamaan aiemmin opittua, mikä antaa sinulle varmuutta tuleviin kieliopintoihin ja tukee myönteisen kieli-identiteetin rakentamista. Rohkaistut käyttämään kieltä arkipäivän tilanteissa pienimuotoisten suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tehtävätyyppejä voivat olla esim. pariharjoitukset, haastattelu ja videotehtävä. Opit kohteliasta viestintää, joka vahvistaa yksilön ja yhteisön hyvinvointia ja vuorovaikutusta. Kehität jatkuvasti myös kielenoppimistaitojasi, kun arvioit opettajan ja oppimateriaalin ohjaamana oman kielitaitosi edistymistä, vahvuksiasi ja kehittymisen kohteitasi.

Opintojaksossa opit käsiteltävien aiheiden kautta lisää kiinnostavia asioita saksankielisistä maista ja niiden arjesta. Maan- ja kulttuurintuntemus vahvistavat motivaatiota ja taitoa ja herättävät uteliaisuutta toimia kulttuurisesti ja kielellisesti erilaisissa yhteyksissä. Samalla opit hahmottamaan kielitaidon merkitystä elämässä.

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan kykyä ymmärtää ja tuottaa opintojakson aihepiireihin liittyviä tekstejä. Arvioinnissa huomioidaan myös opiskelijan työskentely esimerkiksi pariharjoituksissa ja kyky viestiä kohdekielille luontevalla tavalla. Laaja-alaista osaamista voidaan arvioida myös jatkuvassa vuorovaikutuksessa opiskelijan ja opettajan välillä. Itse- ja vertaisarviointia voidaan hyödyntää arvioinnin apuna.

SAB22/SAB34 Die Reise geht weiter - Saksan perustaso 1 (2 op)

Opintojaksossa saatat yllättyä, kuinka monessa maassa saksa on virallinen tai ainakin yleisesti käytetty kieli. Tutustut lisää saksankielisten maiden arkeen ja elämään sekä opit kertomaan Suomesta saksaksi. Opit saksan kielelle tyypillisiä tapoja viestiä ja kehityt viestijänä. Opintojakso rohkaisee sinua hyödyntämään saksan kieltä tiedonhankinnassa. Tämä opintojakso on B2-oppimäärän toinen ja B3-oppimäärän neljäs.

Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijaa hyödyntämään kohdekieltä tiedonhankinnan välineenä. Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan opiskelijaa toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit
- Suomi kohdekielillä opiskelun näkökulmasta
- arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Opintojaksossa rakennat omaa myönteistä kieli-identiteettiäsi tutustuessasi mahdollisiin eroavaisuuksiin suomen- ja saksankielisessä viestinnässä. Kulttuurieroja ja viestinnän kulttuurisidonnaisuutta käsittelevien tekstien kautta korostuvat empatia, hyvät tavat ja suvaitsevaisuus. Näitä taitoja tarvitset aina viestijänä - myös oppitunnilla pari- ja ryhmätyöskentelyssä. Opintojaksossa opit kertomaan kotimaastasi saksaksi, esimerkiksi esitelmän tai videotehtävän avulla, mikä vahvistaa minäpystyvyyttäsi. Opit myös arvostamaan ja hyödyntämään kielitaitoasi etsiessäsi tietoa kohdekielillä.

Opintojaksossa käsiteltävät teemat johdattavat sinua havainnoimaan omaa ja kohdekielen kulttuuria sekä niiden eroja. Opintojaksossa karttuva kulttuurin- ja maantuntemus auttaa sinua saksan kielellä viestimisessä. Opintojakso pyrkii tukemaan mielenkiintoasi, taitoasi ja motivaatioitasi toimia saksankielisissä ympäristöissä.

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan kykyä ymmärtää ja tuottaa opintojakson aihepiireihin liittyviä tekstejä. Arvioinnissa huomioidaan myös opiskelijan työskentely esimerkiksi pariharjoituksissa ja kyky viestiä kohdekielille luontevalla tavalla. Laaja-alaista osaamista voidaan arvioida myös jatkuvassa vuorovaikutuksessa opiskelijan ja opettajan välillä. Itse- ja vertaisarviointia voidaan hyödyntää arvioinnin apuna.

SAB23/SAB35 So ist das Leben eben! - Saksan perustaso 2 (2 op)

Opintojaksossa opit kertomaan menneistä ja tulevista elämänvaiheista ja pohdit monipuolisesti, millaista on hyvä elämä. Opit ilmaisemaan saksaksi tunteitasi ja mielipiteitäsi. Harjoittelet taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Tämä opintojakso on B2-oppimäärän kolmas ja B3-oppimäärän viides.

Opintojakson tehtävänä on tarjota opiskelijalle välineitä ilmaista kohdekielillä tunteitasi ja mielipiteitäsi. Opintojaksossa harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- hyvinvointi ja terveys
- eri elämänvaiheet

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen.

Hyvinvointiosaaminen näkyy opintojakson teksteissä, jotka johdattavat sinua pohtimaan ihmisen elinkaarta, ihmissuhteita sekä terveellistä ja hyvää elämää nyt ja tulevaisuudessa. Eri sukupolvien elämään sekä erilaisiin elämäntapoihin ja -tilanteisiin tutustuminen kehittää empatiataitoasi ja edistävät suvaitsevaisuutta. Rakentavaa vuorovaikutusta harjoittelet mielipiteen ilmaisun, toisen kuuntelemisen ja aktiivisena keskustelijana toimimisen kautta pareittain tai ryhmässä.

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan kykyä ymmärtää ja tuottaa opintojakson aihepiireihin liittyviä tekstejä. Arvioinnissa huomioidaan myös opiskelijan työskentely esimerkiksi pariharjoituksissa ja kyky viestiä kohdekielelle luontevalla tavalla. Laaja-alaista osaamista voidaan arvioida myös jatkuvassa vuorovaikutuksessa opiskelijan ja opettajan välillä. Itse- ja vertaisarviointia voidaan hyödyntää arvioinnin apuna.

SAB24/SAB36 Vielerlei Kultur - Saksan perustaso 3 (2 op)

Opintojaksossa opit saksankielisen kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti tärkeistä aiheista. Tutustut myös ajankohtaisiin ja sinua kiinnostaviin kulttuuri-ilmiöihin eri medioita hyödyntäen. Kulttuuri näkyy ja kuuluu arjessa, ja opit kertomaan, miten kulttuuri näkyy omassa elämässäsi. Aihepiirejä ovat esimerkiksi musiikki, elokuva, teatteri, kirjallisuus ja kuvataide. Tämä opintojakso on B2-oppimäärän neljäs ja B3-oppimäärän kuudes.

Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelija kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin. Opintojaksossa rohkaistaan opiskelijaa käyttämään kohdekieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaihteita tutkiessa. Opintojakson aikana opiskelija tekee oman kohdekielisen tuotoksen.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- eri kulttuuriaihteita kieli- ja kulttuurialueelta
- ajankohtaiset kulttuuriaiheet
- luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen, globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen.

Opintojakso tarjoaa sinulle mahdollisuuden vähäiselläkin kielitaidolla nauttia kohdekielen kulttuurista ja tutustua erilaisiin kohdekielisiin teksteihin, mikä vahvistaa oman myönteisen kieli-identiteetin rakentamista ja minäpystyvyyttä. Opintojakso rohkaisee sinua käyttämään kohdekieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaihteita tutkiessasi, jolloin opit arvostamaan ja hyödyntämään kielitaitoasi. Opintojaksossa vahvistat vuorovaikutusosaamista myös harjoittelemalla mielipiteen ilmaisua ja tutustumalla kielen käytön kulttuuri- ja tilannesidonnaisuuteen. Tällöin korostuvat empatia, hyvät tavat ja suvaitsevaisuus. Näitä taitoja tarvitset aina viestijänä - myös oppitunnilla pari- ja ryhmätyöskentelyssä.

Opintojaksossa tutustut saksankielisen kielialueen historiaan ja kulttuuri-ilmiöihin sekä ajankohtaisiin kulttuuriaiheisiin, mikä vahvistaa kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opintojaksossa karttuva kulttuurin- ja maantuntemus auttaa sinua saksan kielellä viestimässä sekä tukee mielenkiintoasi, taitoasi ja motivaatioitasi toimia saksankielisissä ympäristöissä ja kielellisesti moninaisissa yhteyksissä.

Opintojaksossa käsiteltävät erilaiset kulttuuri-ilmiöt ja mediat auttavat ainua kehittämään omia ajattelu- ja analysointitaitojasi. Käsiteltävissä teksteissä ja opintojaksossa tekemässäsi omassa tuotoksessa korostuvat luovuuden merkitys ja luova osaaminen kielenoppimisessa ja vuorovaikutuksessa. Kehität monitieteistä ja luovaa osaamistasi myös monimediaisissa harjoituksissa.

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan kykyä ymmärtää ja tuottaa opintojakson aihepiireihin liittyviä tekstejä. Arvioinnissa huomioidaan myös opiskelijan työskentely esimerkiksi pariharjoituksissa ja kyky viestiä kohdekielelle luontevalla tavalla. Laaja-alaista osaamista voidaan arvioida myös jatkuvassa vuorovaikutuksessa opiskelijan ja opettajan välillä. Itse- ja vertaisarviointia voidaan hyödyntää arvioinnin apuna.

SAB25/SAB37 Meine Zukunft beginnt heute - Saksan perustaso 4 (2 op)

Opintojaksossa harjoittelet saksan kieltä erilaisissa tulevaisuuteen liittyvissä tilanteissa. Opintojakson aihepiirit liittyvät kouluun, jatko-opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuuden suunnitelmiin. Pohdit myös omia jatko-opintojasi ja ammatinvalintaasi ja saat varmuutta työelämän kielenkäyttötilanteisiin. Tämä opintojakso on B2-oppimäärän viides ja B3-oppimäärän seitsemäs.

Opintojakson tehtävänä on vahvistaa opiskelijan itsetuntoa kielenkäyttäjänä tarjoamalla mahdollisuuksia pohtia ja harjoitella kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä
- tulevaisuudensuunnitelmat

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen.

Opintojaksossa kehität jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja, esimerkiksi harjoittelemalla työhaastattelua tai laatimalla työhakemus ja cv. Opintojakson harjoitukset tukevat itsetuntoasi kykenevänä viestin välittäjänä jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä kielenkäyttötilanteissa. Pohdit monipuolisen kielitaidon merkitystä tulevaisuutesi kannalta ja täydennät kieliprofiiliasi jatko-opintoja ja tulevaa työelämää ajatellen.

Opintojakson aihepiirin kautta tutustut erilaisiin koulutusjärjestelmiin ja työelämään yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa. Opit keskustelemaan ja ilmaisemaan mielipiteesi opintojakson yhteiskunnallisista aihepiireistä.

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan kykyä ymmärtää ja tuottaa opintojakson aihepiireihin liittyviä tekstejä. Arvioinnissa huomioidaan myös opiskelijan työskentely esimerkiksi pariharjoituksissa ja kyky viestiä kohdekielelle luontevalla tavalla. Laaja-alaista osaamista voidaan arvioida myös jatkuvassa vuorovaikutuksessa opiskelijan ja opettajan välillä. Itse- ja vertaisarviointia voidaan hyödyntää arvioinnin apuna.

SAB26/SAB38 Folgt bitte Nachrichten! - Saksan perustaso 5 (2 op)

Opintojaksossa kehityt tekstien lukijana ja tulkitsijana sekä syvennät taitoasi tuottaa kieltä kielenkäyttötilanteeseen sopivalla tavalla. Aihepiirit liittyvät ajankohtaisiin ja maailmanlaajuisiin aiheisiin sekä medioihin. Vähitellen suuntaat katseesi myös ylioppilaskirjoituksiin harjoittelemalla ylioppilaskokeen tehtävyytyyppejä. Tämä opintojakso on B2-oppimäärän kuudes ja B3-oppimäärän kahdeksas.

Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä. Opintojaksossa vahvistetaan tekstien tulkittamiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla ottaen huomioon viestin vastaanottaja.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- ajankohtaiset aiheet
- kohdekieliset mediat
- lähdekritiikki

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen.

Opintojaksossa tehtävät harjoitukset kannustavat sinua luottamaan omiin kykyihisi tekstien tulkitsijana ja viestin välittäjänä. Asiakokonaisuuksia työstät jatkuvassa vuorovaikutuksessa muiden kanssa ja harjoittelet rakentavaa vuorovaikutusta. Opit enenevässä määrin huomioimaan viestin vastaanottajan ja kiinnittämään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Sinua rohkaistaan mediakriittisyyteen niin, että kykenet suhtautumaan näkemääsi ja kuulemaasi sisältöön kriittisesti. Työtapoja voivat olla esimerkiksi mielipidekirjoituksen laatiminen tai väittely.

Monitieteinen ja luova osaaminen tulee esiin käsiteltäessä eri tieteenaloihin liittyviä ja ajankohtaisia aiheita sekä kohdekielisiä medioita. Esimerkiksi uutisseurantaa voidaan toteuttaa. Opintojaksossa kehität omaa ajatteluasi, opit hahmottamaan asioiden välisiä yhteyksiä ja keskustelemaan aiheista eri näkökulmista.

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan kykyä ymmärtää ja tuottaa opintojakson aihepiireihin liittyviä tekstejä. Arvioinnissa huomioidaan myös opiskelijan työskentely esimerkiksi pariharjoituksissa ja kyky viestiä kohdekielelle luontevalla tavalla. Laaja-alaista osaamista voidaan arvioida myös jatkuvassa vuorovaikutuksessa opiskelijan ja opettajan välillä. Itse- ja vertaisarviointia voidaan hyödyntää arvioinnin apuna.

SAB27 Lokal und global - Saksan perustason jatko 1 (2 op)

Opintojaksossa vahvistat tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoja. Opit kertomaan mm. luonnosta ja luonnonilmiöistä, erilaisista asuinympäristöistä ja kestävästä elämäntavasta. Vähitellen suuntaat katseesi myös ylioppilaskirjoituksiin harjoittamalla ylioppilaskokeen tehtävyytyyppejä.

Opintojakson tehtävänä on auttaa opiskelijaa vahvistamaan perustason tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoja.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- erilaiset asuinympäristöt
- kestävä elämäntapa

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen, eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen.

Opintojaksossa syvennät harjoitusten kautta tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoja, mikä rohkaisee sinua luottamaan omiin kykyihisi tekstien tulkitsijana ja viestin välittäjänä. Erilaisiin tapoihin asua ja elää liittyviä aihepiirejä työstät ryhmässä ja pareittain sekä harjoittelet jo hieman vaativampia vuorovaikutustilanteita. Hyvät tavat, empatia ja suvaitsevaisuus korostuvat.

Opintojakson aihepiirit johdattavat sinua pohtimaan globaaleja ympäristökysymyksiä, kestävää elämäntapaa, vastuullisuutta sekä asenteiden, arvojen ja oman toiminnan vaikutusta maailmaamme. Aihepiirejä voidaan työstää esimerkiksi keskustelemalla ympäristökysymyksistä ja laatimalla kirjoitelma tai mielipidekirjoitus.

Opintojaksossa harjoittelet käyttämään kieltä luovasti eri tilanteissa. Tutustut käsiteltävien tekstien kautta kestävään elämäntapaan ja kehitykseen eri tieteenalojen näkökulmista. Samalla kehität omaa ajatteluasi ja opit hahmottamaan kokonaisuuksia ja asioiden välisiä yhteyksiä.

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan kykyä ymmärtää ja tuottaa opintojakson aihepiireihin liittyviä tekstejä. Arvioinnissa huomioidaan myös opiskelijan työskentely esimerkiksi pariharjoituksissa ja kyky viestiä kohdekielelle luontevalla tavalla. Laaja-alaista osaamista voidaan arvioida myös jatkuvassa vuorovaikutuksessa opiskelijan ja opettajan välillä. Itse- ja vertaisarviointia voidaan hyödyntää arvioinnin apuna.

SAB28 Weltbürger und Weltbürgerinnen - Saksan perustason jatko 2 (2 op)

Opintojakso käsittelee kansainvälistä toimintaa eri näkökulmista. Kertaat aiemmin opittua sanastoa ja vahvistat rakenteiden hallintaa sekä syvennät kielitaitoa ylioppilaskoetta ja myöhempää tulevaisuutta ajatellen. Vahvistat myös taitoja, joiden avulla voit ylläpitää ja kehittää saksan kielen taitoa omaehtoisesti myös lukio-opintojen jälkeen.

Opintojakson tehtävänä on auttaa opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemys perustason kielitaidosta. Opintojakson aikana vahvistetaan taitoja, joita opiskelija hyödyntää pystyäkseen jatkamaan osaamisensa omaehtoista kehittämistä.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö
- tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin
- kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Opintojaksossa vahvistat ja kehität kielenopiskelutaitojasi ja arvioit omaa osaamistasi, mikä antaa sinulle varmuutta tulevaisuuden kieliopintoihin ja tukee minäpystyvyyttäsi vieraan kielen oppijana ja käyttäjänä. Tutustut myös erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin ja muun muassa jatko-opintojen kielitaitovaatimuksiin. Se auttaa sinua hahmottamaan monipuolisen kielitaidon merkityksen jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Opintojaksossa käsiteltävissä aihepiireissä korostuu kansainvälisyys, mikä vahvistaa uteliaisuuttasi, motivaatiotasi ja taitoasi toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Opintojakson aiheet ja tehtävät lisäävät myös ymmärrystäsi kielitaidon merkityksestä kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa. Aiheita voidaan työstää pari- ja ryhmätyöskentelynä sekä esimerkiksi laatimalla kirjoitelmia.

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan kykyä ymmärtää ja tuottaa opintojakson aihepiireihin liittyviä tekstejä. Arvioinnissa huomioidaan myös opiskelijan työskentely esimerkiksi pariharjoituksissa ja kyky viestiä kohdekielelle luontevalla tavalla. Laaja-alaista osaamista voidaan arvioida myös jatkuvassa vuorovaikutuksessa opiskelijan ja opettajan välillä. Itse- ja vertaisarviointia voidaan hyödyntää arvioinnin apuna.

VALINNAISET PAIKALLISET OPINNOT

SAB29 Fit fürs Abi! - Abisaksa (2 op)

Opintojaksossa valmistaudut saksan ylioppilaskokeeseen sekä jatko-opintoihin kertaamalla aiemmin opiskeltuja kielioppiasioita, laajentamalla sanavarastoa ja harjoittelemalla kuullun- ja luetunymmärtämistä sekä kirjoittamalla erilaisia tekstejä. Harjoittelet myös arkipäiväisiä kielenkäyttötilanteita.

Opintojakson tavoitteet

Valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- kerrataan keskeisimmät kielioppiasiat
- kartutetaan sanavarastoa
- vahvistetaan luetun- ja kuullunymmärtämisen taitoa sekä kehitetään kirjallista ilmaisua

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen.

Opintojaksossa kertaat saksan keskeiset rakenteet ja kartutat sanavarastoasi, mikä tukee minäpystyvyyttäsi saksan kielen käyttäjänä. Saat valmiuksia osoittaa kielitaitosi ylioppilaskokeessa sekä hyödyntää ja kehittää kielitaitoasi myöhemmin jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Opintojaksossa tehdään kuullun- ja luetunymmärtämisen sekä kirjoittamisen taitoa mittaavia tehtäviä, jotka auttavat sinua muodostamaan kokonaiskuvan saksan kielen taidostasi. Sinua rohkaistaan käyttämään ja soveltamaan aiemmin oppimaasi erilaisten, haastavienkin tehtävien parissa.

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan kykyä ymmärtää ja tuottaa monipuolisia ja eri tarkoituksiin laadittuja tekstejä. Arvioinnissa huomioidaan myös opiskelijan työskentely esimerkiksi pariharjoituksissa ja kyky viestiä kohdekielille luontevalla tavalla. Laaja-alaista osaamista voidaan arvioida myös jatkuvassa vuorovaikutuksessa opiskelijan ja opettajan välillä. Itse- ja vertaisarviointia voidaan hyödyntää arvioinnin apuna.

VIERAAT KIELET, B3-OPPIMÄÄRÄ: ESPANJA, RANSKA, SAKSA JA VENÄJÄ

Oppimäärän erityinen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kielenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä. Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojen alkuvaiheessa painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullinen viestintä on keskeistä koko oppimäärälle ja ääntämiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

Opinnoissa varataan tarpeen mukaan aikaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Opintojen aikana edistetään monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa ja tutustutaan eri tekstilajeihin.

Oppimääräkohtaiset lisätiedot

Todistus suullisesta kielitaidosta voidaan antaa moduulista/opintojaksosta 3 lähtien Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintojen aikana opiskelija täydentää vieraiden kielten A-oppimäärän ensimmäisen moduulin yhteydessä laatimaansa kieliprofiiliaan.

RANSKA, B3-OPPIMÄÄRÄ

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

RAB31 Bienvenue! - Ranskan perustason alkeet 1(2op)

Tervetuloa opiskelemaan ranskaa! Tutustut uuteen kieleen ja kulttuuriin arkisten kohtaamisten ja asioimistilanteiden avulla. Harjoittelet ranskaa pääosin suullisesti. Opit tunnistamaan ranskan kielen muiden kielten joukosta ja harjoittelet ranskalle ominaisia äänneitä ja intonaatiota. Opit tutustumisfraseja, ravintola-asiointia, toimimaan kohteliaasti vierailutilanteissa, keskustelemaan säästä ja harrastuksista sekä sopimaan tapaamisia.

Opintojakson tehtävänä on motivoida pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen kielenopiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan mielenkiintoa uutta kieltä ja kulttuureja kohtaan. Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan kohdekielillä aktiivisesti, monenlaisia alkeiskielitaitoa kompensoivia vuorovaikutusstrategioita käyttäen.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan
- löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä
- hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa
- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- rutiininomaiset viestintätilanteet
- keskeisimmät viestintästrategiat
- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen ja arviointi opintojaksossa

Opintojaksossa korostuvat vuorovaikutusosaaminen ja hyvinvointiosaaminen.

Rohkaistut pienimuotoisten suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla viestimään ranskan kielellä arkipäiväisissä tilanteissa.

Opit tunnistamaan ja käyttämään omia vahvuuksiasi kielenoppijana.

Saat varmuutta tuleviin kieliopintoihin ja samalla kehität myönteistä kieli-identiteettiä.

Opit ranskan kielelle ja ranskalaiselle kulttuurille ominaista kohteliasta viestintää.

Hahmotat ranskan kielen yhteyksiä muihin osaamiisi kieliin, erityisesti englantiin.

Työskentelet ryhmässä ja pareittain: sosiaaliset taitosi ja yhteistyökykyysi kehittyvät samaan tahtiin kielitaidon kanssa.

Täydennät kieliprofiiliasi ranskan kielen näkökulmasta.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista arvioidaan itse- ja vertaisarvioinnin, opettajan palautteen ja oppimateriaalin sisältämän itsearviointimateriaalin avulla opintojakson alussa, aikana ja päätteeksi. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

RAB32 Partons en voyage! - Ranskan perustason alkeet 2(2op)

Tervetuloa jatkamaan ranskan opiskelua! Jatkat uuteen kieleen ja kulttuuriin tutustumista arkisten kohtaamisten ja asioimistilanteiden avulla. Harjoittelet ranskaa pääosin suullisesti mutta myös kirjallisesti. Koko opintojakson ajan harjoittelet ranskalle ominaisia äänneitä ja intonaatiota. Opit toimimaan erilaisissa matkustamiseen ja matkoihin liittyvissä tilanteissa. Harjoittelet erilaisia asiointitilanteita ja mielipiteiden ja mielilyymysten ilmaisemista.

Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa vuorovaikutustilanteissa ja hyödyntämään kieltä väylänä omien mielenkiinnon kohteiden pariin, myös maailmankuvan laajentamiseksi.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- oman lähipiirin ja arjen kuvailu
- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa
- tavanomaiset asiointitilanteet

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen ja arviointi opintojaksossa

Opintojaksossa korostuvat vuorovaikutusosaaminen ja hyvinvointiosaaminen.

Rohkaistut käyttämään ranskan kielen taitoasi arkipäiväisissä tilanteissa.

Opit ranskan kielelle ja ranskalaiselle kulttuurille ominaista kohteliasta viestintää.

Työskentelet ryhmässä ja pareittain: sosiaaliset taitosi ja yhteistyökykyysi kehittyvät samaan tahtiin kielitaidon kanssa.

Harjoittelet itse- ja vertaisarviointia ja palautteen antamista ja vastaanottamista.

Opit tunnistamaan ja käyttämään omia vahvuuksiasi kielenoppijana.

Saat varmuutta tuleviin kieliopintoihin ja samalla kehität myönteistä kieli-identiteettiä.

Täydennät kieliprofiiliasi ranskan kielen näkökulmasta.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista arvioidaan itse- ja vertaisarvioinnin, opettajan palautteen ja oppimateriaalin sisältämän itsearviointimateriaalin avulla opintojakson alussa, aikana ja päätteeksi. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Opintojaksosta RAB33 lähtien ranskan kielen B3- ja B2-oppimäärät yhtyvät ja opintojaksot opetetaan tavoitteiltaan ja sisällöiltään samanlaisina. Opintojaksojen vastaavuudet ovat: RAB33 = RAB21, RAB34 = RAB22, RAB35 = RAB23, RAB36 = RAB24, RAB37 = RAB25, RAB38 = RAB26 ja paikallinen opintojakso RAB39 = RAB29.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINTOJAKSOT

SAB31 Herzlich willkommen! - Saksan perustason alkeet 1 (2 op)

Tervetuloa opiskelemaan saksaa! Opintojaksossa pääset kurkistamaan saksalaiseen elämään ja arkeen. Samalla tutustut uuteen kieleen ja opit kiinnostavia asioita saksankielisistä maista. Opit kertomaan saksaksi itsestäsi, ystävistä, harrastuksista ja perheestä. Saksan kielen ja kulttuurin tuntemus on sinulle etu tulevaisuudessa.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan
- löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä
- hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa
- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- rutiininomaiset viestintätilanteet
- keskeisimmät viestintästrategiat
- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen.

Opintojaksossa rohkaistut pienimuotoisten suullisten ja kirjallisten harjoitusten kautta viestimään saksan kielellä arkipäiväisissä, nuorten elämää lähellä olevissa tilanteissa. Opit kohteliasta viestintää, joka vahvistaa yksilön ja yhteisön hyvinvointia ja vuorovaikutusta. Teemoja työstät pareittain ja ryhmissä, jolloin opit yhdessä toimimista ja rakentavaa vuorovaikutusta sekä empatiaa, hyviä tapoja ja suvaitsevaisuutta. Opintojakso auttaa sinua hahmottamaan yhteyksiä muihin osaamiisi kieliin ja tarjoaa välineitä kielen oppimiseen. Näin saat varmuutta tuleviin kielipintoihin, ja opintojakso tukee myönteisen kieli-identiteetin rakentamista. Kehityt myös kielenoppijana, kun arvioit opettajan ja oppimateriaalin ohjaamana oman kielitaitosi edistymistä, vahvuuksiasi ja kehittymisen kohteitasi. Opintojaksossa täydennät kieliprofiiliasi saksan kielen näkökulmasta.

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan kykyä ymmärtää ja tuottaa opintojakson aihepiireihin liittyviä tekstejä. Arvioinnissa huomioidaan myös opiskelijan työskentely esimerkiksi pariharjoituksissa ja kyky viestiä kohdekielille luontevalla tavalla. Laaja-alaista osaamista voidaan arvioida myös jatkuvassa vuorovaikutuksessa opiskelijan ja opettajan välillä. Itse- ja vertaisarviointia voidaan hyödyntää arvioinnin apuna.

SAB32 Unterwegs auf Deutsch - Saksan perustason alkeet 2 (2 op)

Opintojaksossa keskityt kertaamaan aiemmin oppimaasi, mutta suuntaat katseesi myös kohti uusia haasteita. Opit käyttämään saksan kieltä arkipäivän asiointitilanteissa, esimerkiksi asioimaan kahvilassa ja toimimaan erilaisissa matkalla eteen tulevissa tilanteissa. Jatkat uuteen kieleen tutustumista ja saat tietää lisää kiinnostavia asioita saksankielisistä maista.

Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa vuorovaikutustilanteissa ja hyödyntämään kieltä väylänä omien mielenkiinnon kohteiden pariin, myös maailmankuvan laajentamiseksi.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- oman lähipiirin ja arjen kuvailu
- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa
- tavanomaiset asiointitilanteet

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen.

Opintojaksossa vahvistat vuorovaikutusosaamistasi harjoittelemalla erilaisia arkipäivän tilanteita. Pienimuotoiset suulliset ja kirjalliset harjoitukset voivat olla esimerkiksi parityöskentelyä, videotehtäviä ja sarjakuvia. Opit kohteliasta viestintää, joka vahvistaa yksilön ja yhteisön hyvinvointia ja vuorovaikutusta. Pari- ja ryhmätyössä opit myös rakentavaa vuorovaikutusta sekä empatiaa, hyviä tapoja ja suvaitsevaisuutta. Opintojakso rohkaisee sinua työntekoon, epävarmuuden sietämiseen ja kärsivällisyyteen uuden kielen opiskelussa sekä kannustaa sinua käyttämään ja hyödyntämään jo hankkimaasi saksan kielen taitoa. Kehityt myös kielenoppijana, kun arvioit opettajan ja oppimateriaalin ohjaamana oman kielitaitosi edistymistä, vahvuuksiasi ja kehittymisen kohteitasi.

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan kykyä ymmärtää ja tuottaa opintojakson aihepiireihin liittyviä tekstejä. Arvioinnissa huomioidaan myös opiskelijan työskentely esimerkiksi pariharjoituksissa ja kyky viestiä kohdekielelle luontevalla tavalla. Laaja-alaista osaamista voidaan arvioida myös jatkuvassa vuorovaikutuksessa opiskelijan ja opettajan välillä. Itse- ja vertaisarviointia voidaan hyödyntää arvioinnin apuna.

Opintojaksosta SAB33 lähtien saksan kielen B3- ja B2-oppimäärät yhtyvät ja opintojaksot opetetaan tavoitteiltaan ja sisällöiltään samanlaisina. Opintojaksojen vastaavuudet ovat: SAB33 = SAB21, SAB34 = SAB22, SAB35 = SAB23, SAB36 = SAB24, SAB37 = SAB25, SAB38 = SAB26 ja paikallinen opintojakso SAB39 = SAB29.

ESPANJA, B3-OPPIMÄÄRÄ

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

EAB31 ¡Bienvenidos! - Espanjan perustason alkeet 1 (2op)

Tervetuloa avaamaan espanjan kielen maailmaa. Opintojaksossa tutustut värikkääseen espanjankieliseen kulttuuriin ja sen musikaaliseen kieleen. Opit kertomaan itsestäsi, perheestäsi, selviytymään arkielämän tilanteissa, kuten kahvilassa sekä kertomaan omasta vapaa-ajastasi. Opettelet ääntämisen perusteet ja lopputuloksena pääset jo olemaan vuorovaikutuksessa suullisesti espanjaksi opituissa tilanteissa.

Opintojakson tehtävänä on motivoida pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen kielenopiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan mielenkiintoa uutta kieltä ja kulttuureja kohtaan. Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan kohdekielellä aktiivisesti, monenlaisia alkeiskielitaitoa kompensoivia vuorovaikutusstrategioita käyttäen.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan
- löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä
- hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa
- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- rutiininomaiset viestintätilanteet
- keskeisimmät viestintästrategiat
- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Espanjan kielen oppimisessa rakennat oman myönteisen kieli-identiteetin, harjoittelet työskentelemään pareittain ja ryhmässä ja samalla kehität empatiaa, hyviä tapoja, suvaitsevaisuutta ja yhteistyökykyäsi.

Saat itseluottamusta, minäpystyvyyttä ja opit tunnistamaan omia vahvuuksia sekä kehität kielenoppimistaitojasi, kun saavutat ensimmäisen edistyksen ääntämisessä, peruskeskustelussa, kuuntelussa, kieliopin ja sanaston tuntemisessa, suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla.

Huomaat ja hyödynnät espanjan samankaltaisuuksia muihin tuntemiisi kieliin, kuten englantiin.

Täydennät kieliprofiiliasi espanjan kielen osalta.

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista arvioidaan erilaisilla tavoilla, kuten itsearviointi, vertaisarviointi, opettajan palaute sekä formatiivisessa että summatiivisessa arvioinnissa, eri tuotoksissa, kirjallisissa ja suullisissa, pienryhmässä ja henkilökohtaisessa toiminnassa. Siinä otetaan huomioon myös opiskelijan työskentely ja aktiivisuus opintojakson aikana.

EAB32 ¡Vámonos de viaje! - Espanjan perustason alkeet 2 (2op)

Opintojaksossa pääset liikkumaan espanjankielen maailmaan oppimalla hyödyllisiä ja käytännöllisiä taitoja. Opit asioimaan matkailuun liittyvissä vuorovaikutustilanteissa sekä tosielämän tilanteissa, kuten kaupungilla, ravintolassa, hotellissa sekä ostoksilla selviytymistä. Osaat lukusanat, värit ja päivämäärät ja harjoittelet kertomaan omasta aikataulustasi. Jatkat myös kieleen ja kulttuuriin tutustumista, kuten espanjankielisiin Amerikan maihin.

Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa vuorovaikutustilanteissa ja hyödyntämään kieltä väylänä omien mielenkiinnon kohteiden pariin, myös maailmankuvan laajentamiseksi.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- oman lähipiirin ja arjen kuvailu

- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa
- tavanomaiset asiointitilanteet

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen.

Harjoittelet vuorovaikutusta ja vahvistat osaamistasi siihen oppimalla asioimaan arkipäivän tilanteissa ja käyttämällä kohteliasta viestintää. Se tapahtuu pari- ja ryhmätyössä, suullisissa ja kirjallisissa harjoituksissa, jotka edistävät rakentamaan empatiaa, hyviä tapoja ja suvaitsevaisuutta.

Hyvinvointiosaaminen on tärkeä osa-alue kielten opiskelussa. Opintojaksossa opettelet arvostamaan ja hyödyntämään kielitaitosi sekä arvioit oman oppimisen edistymisen. Minäpystyvyyksesi kasvaa ja rakennat omaa myönteistä kieli-identiteettiä, kun huomaat kuinka usein haastat oman osaamisen rajat harjoittelemalla ilmaista itseäsi uudella kielellä ja samalla havainnoit tässä ja edellisessä opintojaksossa hankkimasi tiedot ja taidot.

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista arvioidaan erilaisilla tavoilla, kuten itsearviointi, vertaisarviointi, opettajan palaute sekä formatiivisessa että summatiivisessa arvioinnissa, eri tuotoksissa, kirjallisissa ja suullisissa, ryhmässä ja henkilökohtaisessa toiminnassa. Siinä otetaan huomioon opiskelijan työskentely ja hänen aktiivisuus opintojakson aikana.

EAB33 ¡Manos a la obra! – Espanjan perustason alkeet 3(2op)

Opintojakson aikana laajennat osaamistasi vuorovaikutustilanteissa arjessasi. Opit ja keskityt nuorten elämän tärkeisiin asioihin, kuten kouluun ja opiskeluun, vapaa-ajan viettoon, harrastuksiin, oman päiväsi rutiineihin sekä asumiseesi. Harjoittelet sekä uutta sanastoa, että aiemmin opittuja rakenteita ja pystyt ymmärtämään erilaisia perustekstejä eri viestintäkanavista. Opintojakson jälkeen saat hyvät perustaidot espanjan kielessä.

Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemys perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestä kohdekielen opinnoissa.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet
- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- koulu

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaaminen osa-alueista korostuvat hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Opintojakson sisältöjen mukaan, arkipäiväisten tilanteiden vuorovaikutuksen harjoitukset rohkaisevat käyttämään kieltä pienimuotoisissa viestintätilanteissa ja antavat tietoisuutta oman oppimisen edistymisestä. Sinun empatiataitosi kasvavat ryhmätyöskentelyssä.

Maan- ja kulttuurintuntemus vahvistavat uteliaisuutta ja motivaatiota oppia lisää ja lähestyä kulttuurisesti ja kielellisesti erilaisia tilanteita.

Espanjan kielen perustason saavuttaminen antaa sinulle itseluottamusta ja rohkeutta jatkaa kielen opiskelua, tukee myönteisen kieli-identiteetin rakentamista ja antaa myös tarkemman kieliprofiilin espanjan kielen näkökulmasta.

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista arvioidaan erilaisilla tavoilla, kuten itsearviointi, vertaisarviointi, opettajan palaute sekä formatiivisessa että summatiivisessa arvioinnissa, eri tuotoksissa, kirjallisissa ja suullisissa, ryhmässä ja henkilökohtaisessa toiminnassa. Siinä otetaan huomioon opiskelijan työskentely ja hänen aktiivisuus opintojakson aikana.

EAB34 El viaje continúa – Espanjan perustaso 1(2op)

Opintojakso on täynnä uusia seikkailuja. Kertaat espanjan kielen perustaitoa ja syvennät osaamistasi kulttuurin ja kielen osalta. Pääset kertomaan espanjaksi omasta maasta, sen kulttuurista, maantieteellisistä ominaisuuksista ja pystyt vertailla Suomea ja espanjankielisiä maita, niiden erilaisten kulttuurien myötä, kuten paikallisujuhlat ja perinteet. Tutustut erilaisiin ruokakulttuureihin Amerikassa sekä espanjankielen variantteihin. Sanaston osalta opit myös teknologiasanoja ja harjoittelet kirjoittamaan erilaisia viestejä.

Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijaa hyödyntämään kohdekieltä tiedonhankinnan välineenä. Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan opiskelijaa toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit
- Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta
- arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaaminen osa-alueista korostuvat hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Tällä opintojaksolla opit vertaamaan kotimaatasi sekä Espanjan ja Amerikan maita, erityisesti Espanjaa, ja tutustut näiden maiden välisiin eroihin ja yhtäläisyyksiin. Tällä tavoin paitsi vahvistat omaa kieli- ja kulttuuri-identiteettiäsi, myös huomaat kuinka kaikki voi olla suhteellista kulttuurissa. Sen avulla voit voittaa stereotyyppiä ja epäluottamuksen ja tehdä sinut avoimemmaksi suvaitsevaisuudelle ja empatialle. Itsetunto ja itsetietoisuus lisääntyvät ja luot perustan kielen hyödylliselle käytölle nykyisissä ja tulevaisuudessa kansainvälisissä suhteissa oppien kertomaan omasta maastasi espanjaksi.

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista arvioidaan erilaisilla tavoilla, kuten itsearviointi, vertaisarviointi, opettajan palaute sekä formatiivisessa että summatiivisessa arvioinnissa, eri tuotoksissa, kirjallisissa ja suullisissa, ryhmässä ja henkilökohtaisessa toiminnassa. Siinä otetaan huomioon opiskelijan työskentely ja hänen aktiivisuus opintojakson aikana.

EAB35 Las fases de la vida – Espanjan perustaso 2(2op)

Opintojaksossa opit käyttämään espanjan kieltä monipuolisesti, ei vain nykytilanteissa, mutta myös kertomalla eri elämänvaiheista ja menneistä tapahtumista. Opit kuvailemaan ihmisiä, ilmaisemaan mielipiteitä, tutustut espanjankielisen maailman historiaan, osaat käyttää menneen ajan muotoja ja onnistut viestimään terveydestä, vaikka lääkärikäynnissä. Opit kertomaan myös elämäntavoista, hyvinvoinnista, tunteista ja olotiloista.

Opintojakson tehtävänä on tarjota opiskelijalle välineitä ilmaista kohdekielellä tuntemuksiaan ja mielipiteitään. Opintojaksossa harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- hyvinvointi ja terveys
- eri elämänvaiheet

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaaminen osa-alueista korostuvat hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen.

Tämän opintojakson avulla, jonka pääteemana ovat hyvinvointi ja elämän eri vaiheet, pohdit hyviä ja terveellisiä elämäntapoja, suhteita muihin ja menneitä tapahtumia ja aikoja. Vuorovaikutustaitosi vahvistuu näissä aiheissa sekä empatiataitosi ja suvaitsevaisuutesi.

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista arvioidaan erilaisilla tavoilla, kuten itsearviointi, vertaisarviointi, opettajan palaute sekä formatiivisessa että summatiivisessa arvioinnissa, eri tuotoksissa, kirjallisissa ja suullisissa, ryhmässä ja henkilökohtaisessa toiminnassa. Siinä otetaan huomioon opiskelijan työskentely ja hänen aktiivisuus opintojakson aikana.

EAB36 La cultura es... - Espanjan perustaso 3(2op)

Kulttuuri on pääaihe tässä opintojaksossa. Opit espanjankielisiä kulttuurialojen sanastoa ja sen maailmaa kohdemaissa, kuten musiikkia, taidetta, kirjallisuutta ja elokuvia. Rohkaistut käyttämään espanjan kieltä kertomalla tuntemuksistasi sekä mielipiteistäsi. Samalla harjoittelet hyödyntämään espanjaa itseä kiinnostavien tai ajankohtaisten aiheiden etsimistä eri lähteistä.

Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelija kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin. Opintojaksossa rohkaistaan opiskelijaa käyttämään kohdekieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaihteita tutkiessa. Opintojakson aikana opiskelija tekee oman kohdekielisen tuotoksen.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- eri kulttuurialueita kieli- ja kulttuurialueelta
- ajankohtaiset kulttuurialueet
- luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen, globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen.

Eri muodoissa kulttuurin käsitteleminen erityyppisillä ja moninaisilla kommunikointivälineillä sallii sinun hyödyntää ja arvostaa kielitaitoasi henkilökohtaisten näkemystesi antamiseksi kiinnostavista aiheista. Tämä lisää motivaatiotasi ja kykyäsi toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa yhteyksissä sekä kehittää monitieteistä ja luovaa osaamista, ajattelu- ja analysointitaitojasi.

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista arvioidaan erilaisilla tavoilla, kuten itsearviointi, vertaisarviointi, opettajan palaute sekä formatiivisessa että summatiivisessa arvioinnissa, eri tuotoksissa, kirjallisissa ja suullisissa, ryhmässä ja henkilökohtaisessa toiminnassa. Siinä otetaan huomioon opiskelijan työskentely ja hänen aktiivisuus opintojakson aikana.

EAB37 Mi futuro comienza hoy – Espanjan perustaso 4(2op)

Opintojaksossa pohdit jatko-opiskeluja, tulevaan työelämään liittyviä tilanteita ja samalla syvennät espanjan kielen sanastoa ja ilmauksia oppimalla käyttämään niitä sinun hyödyksi. Kehität ilmaista sinun tulevaisuudensuunnitelmia ja mahdollisia elämän muutoksia. Harjoittelet kirjoittamaan ja laajennat taitoasi luetun ymmärtämisessä tehtävien avulla.

Opintojakson tehtävänä on vahvistaa opiskelijan itsetuntoa kielenkäyttäjänä tarjoamalla mahdollisuuksia pohtia ja harjoitella kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä
- tulevaisuudensuunnitelmat

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen.

Opintojakson aikana opit kommunikoimaan jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa. Ymmärrät monipuolisen kielitaidon merkityksen näillä alueilla, täydennät kieliprofiiliasi rikastamalla sitä tärkeillä konkreettisilla elementeillä, kuten ansioluettelolla tai motivaatiokirjeellä. Simuloimalla työhaastattelua tai keskustelemalla tulevista projekteista kehität taitoasi toimia yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa sekä haastat oman osaamisen rajoja.

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista arvioidaan erilaisilla tavoilla, kuten itsearviointi, vertaisarviointi, opettajan palaute sekä formatiivisessa että summatiivisessa arvioinnissa, eri tuotoksissa, kirjallisissa ja suullisissa, ryhmässä ja henkilökohtaisessa toiminnassa. Siinä otetaan huomioon opiskelijan työskentely ja hänen aktiivisuus opintojakson aikana.

EAB38 ¡Sigamos las noticias! – Espanjan perustaso 5(2op)

Opintojaksossa tutustut ympäristön tärkeisiin teemoihin ja sanastoon, ajankohtaisiin aiheisiin ja uutisiin sekä erilaisiin medioihin. Pohdit ja keskustele niiden mahdollisuuksista, haasteista ja ratkaisuista ja samalla laajennat abstraktien käsitteiden sanastoasi. Taitosi ja tietosi espanjan kielestä ja sen kulttuurista kääntyvät yhä enemmän kohti ylioppilaskokeeseen valmistautumista. Olet jo matkustanut laajasti tämän kiehtovan maailman läpi! Hyvä sinä!

Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä. Opintojaksossa vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla ottaen huomioon viestin vastaanottaja.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- ajankohtaiset aiheet
- kohdekieliset mediat
- lähdekritiikki

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen.

Opintojaksossa punnitaan kuinka kielitaitosi on laajentunut lukio-opintojen aikana ja tukeudut monitieteiseen ja luovaan osaamiseen tuottamalla ja ymmärtämällä monipuolisia ja moniaiheisia tekstejä, kuten ympäristö, ajankohtaiset aiheet, mediat. Vahvistat rakentavaa vuorovaikutusta ja omaa ajatteluasi. Harjoittelet kriittisyyttä tekstien sisällössä ja lähteissä.

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista arvioidaan erilaisilla tavoilla, kuten itsearviointi, vertaisarviointi, opettajan palaute sekä formatiivisessa että summatiivisessa arvioinnissa, eri tuotoksissa, kirjallisissa ja suullisissa, ryhmässä ja henkilökohtaisessa toiminnassa. Siinä otetaan huomioon opiskelijan työskentely ja hänen aktiivisuus opintojakson aikana.

VALINNAISET PAIKALLISET OPINNOT

EAB39 ¡Preparados, listos, YA! – Abiespanja(2op)

Opintojaksossa saat valmistautua espanjan ylioppilaskokeeseen harjoittelemalla aikaisempien kokeiden avulla. Samalla kertaat sanastoa ja kielioppia ja pohdit millä alueella on eniten tarvetta kertaamiseen ja harjoitukseen oppitunnilla sekä itse valmistautumisen aikana. Keskityt kuunteluun, luetun ymmärtämiseen, harjoitustehtäviin, kielioppiin ja sanastoon. Oletko valmis?

Opintojakson tavoitteet

Valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen.

Opintojakson keskeiset sisällöt

Kerrataan ja syvennetään kielitaidon kaikkia osa-alueita keskittyen kuullunymmärtämiseen ja kielen rakenteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen.

Kurssin aikana sinnikkyys ja minäpystyyvyys espanjan kielen oppimisessa auttavat vastaamaan ylioppilaskokeeseen valmistautumisessa. Aiempien opintojaksojen käsittelemien kielellisten näkökohtien tarkasteleminen antaa sinulle kokonaiskuvan kieliprofiilistasi ja kieli-identiteetistäsi. Oman osaamisen rajasi ylittävät jatkuvasti positiivisesti harjoitusten aikana ja analyttisen ajattelun kehittäminen ja vahvuuksien itsearviointi motivoivat sinua tekemään parhaasi.

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista arvioidaan erilaisilla tavoilla, kuten itsearviointi, vertaisarviointi, opettajan palaute sekä formatiivisissa että summatiivisissa arvioinnissa, eri tuotannoissa, kirjallisia ja suullisia, pienryhmässä ja henkilökohtaisessa toiminnassa. Siinä otetaan huomioon myös opiskelijan työskentely ja hänen aktiivisuus opintojakson aikana.

VENÄJÄ, B3-OPPIMÄÄRÄ

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINTOJAKSOT

VEB31 Добро пожаловать! - Venäjän perustason alkeet 1 (2 op)

Venäjän kielen opiskelun aloitat opettelemalla kyrilliset aakkoset. Opintojakson aikana opit lukemaan, kirjoittamaan ja ääntämään venäjää. Viestinnällisissä tilanteissa osaat kertoa itsestäsi ja ystävästäsi, hallitset tärkeimpiä kohteliaisuusfraaseja ja osaat toimia yksinkertaisissa asioimistilanteissa. Pääset sisälle venäläisen etu- ja sukunimijärjestelmän saloihin. Matkasi venäjänkieliseen maailmaan ja kulttuuriin on alkanut!

Opintojakson tehtävänä on motivoida pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen kielenopiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan mielenkiintoa uutta kieltä ja kulttuureja kohtaan. Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan kohdekielellä aktiivisesti, monenlaisia alkeiskielitaitoa kompensoivia vuorovaikutusstrategioita käyttäen.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan
- löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä
- hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa
- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- rutiininomaiset viestintätilanteet
- keskeisimmät viestintästrategiat
- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen.

Uuden kielen oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Muut osaamasi kielet tukevat uuden kielen alkeiden omaksumista. Minäpystyvyytesi kasvaa, kun huomaat, miten muutamassa viikossa opit uudet aakkoset ja uusia ääniteitä. Opintojakson aikana täydennät kieliprofiiliasi venäjän kielen osalta.

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan kykyä ymmärtää ja tuottaa kohdekieltä suullisesti ja kirjallisesti. Arvioinnissa huomioidaan myös opiskelijan työskentely esimerkiksi pariharjoituksissa ja taito viestiä kohdekielelle luontevalla tavalla. Itse- ja vertaisarviointia voidaan käyttää arvioinnin apuna.

VEB32 Поехали! - Venäjän perustason alkeet 2 (2 op)

Opintojakson aikana opit kertomaan perheestä, saat lisää harjoitusta asiointitilanteisiin ja opit kysymään ja neuvomaan tietä. Opintojakson rakenneasioissa tutustut venäjän kielelle ominaisiin liikeverbeihin sekä verbin taiputukseen preesensissä ja menneessä aikamuodossa. Nominien sijamuotojen käyttö laajenee. Rohkaistut käyttämään venäjää pienissä suullisissa tilanteissa ja lyhyissä kirjallisissa viesteissä. Ymmärrät kuulemastasi avainkohtia.

Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa vuorovaikutustilanteissa ja hyödyntämään kieltä väylänä omien mielenkiinnon kohteiden pariin, myös maailmankuvan laajentamiseksi.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- oman lähipiirin ja arjen kuvailu
- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa
- tavanomaiset asiointitilanteet

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen.

Uuden kielen alkeiden opiskelu jatkuu vuorovaikutuksessa parin tai pienryhmän kanssa. Vuorovaikutusosaamisesi vahvistuu, kun harjoittelet arkisia asiointitilanteita. Venäjän kielen opiskelu vaatii säännöllistä työntekoa ja alkuvaiheessa kärsivällisyyttä, kun kyrillisten aakkosten hallinta ei ole vielä sujuvaa. Toisaalta huomaat, mitä kaikkea jo ymmärrät ja mitä osaat viestiä tähän mennessä saavuttamallasi kielitaidon tasolla.

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan kykyä ymmärtää ja tuottaa kohdekieltä suullisesti ja kirjallisesti. Arvioinnissa huomioidaan myös opiskelijan työskentely esimerkiksi pariharjoituksissa ja taito viestiä kohdekielelle luontevalla tavalla. Itse- ja vertaisarviointia voidaan käyttää arvioinnin apuna.

VEB33 Давай начнём работать! - Venäjän perustason alkeet 3 (2 op)

Opintojaksossa opit kertomaan omasta arjesta, esimerkiksi harrastuksista, koulusta, vapaa-ajasta ja asumisesta. Opit ilmaisemaan kellonaikoja. Nominien sijamuotojen käyttö monipuolistuu. Osaat käyttää adjektiivien vertailumuotoja ja erityyppisiä verbejä. Pystyt käymään lyhyitä keskusteluja parin kanssa. Luetun- ja kuullunymmärtämisen taidot kehittyvät vähitellen erilaisten tekstityyppien ja kuunteluharjoitusten avulla.

Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemys perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestä kohdekielen opinnoissa.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet
- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- koulu

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Opintojaksossa valmiutesi ja rohkeutesi käyttää venäjän kieltä pienimuotoisissa viestintätilanteissa kasvaa. Opit huomioimaan toisia ihmisiä vuorovaikutustilanteissa käyttämällä kieltä kohteliaasti ja empaattisesti. Opit tuntemaan venäläisnuorten arkielämää ja arkiympäristöä. Vähitellen laajeneva maan- ja kulttuurintuntemus herättää kiinnostusta oppia lisää. Huomaat myös, miten vähäinenkin kielitaito avaa oven uuteen kulttuuriin.

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan kykyä ymmärtää ja tuottaa kohdekieltä suullisesti ja kirjallisesti. Arvioinnissa huomioidaan myös opiskelijan työskentely esimerkiksi pariharjoituksissa ja taito viestiä kohdekielelle luontevalla tavalla. Itse- ja vertaisarviointia voidaan käyttää arvioinnin apuna.

VEB34 Путь идёт дальше - Venäjän perustaso 1 (2 op)

Opintojakson kuluessa opit lukemaan pidempiä tekstejä, jotka käsittelevät eri kansallisuuksia ja kulttuureja. Venäläiseen juhla- ja ruokakulttuuriin tutustumisen myötä kohdemaan ja sen kulttuurin tuntemus syvenee. Opintojaksossa huomaat eroja suomalaisen ja venäläisen kulttuurin välillä ja osaat ottaa erot huomioon vuorovaikutustilanteissa. Osaat käyttää nominien sijamuotoja myös monikossa. Tutustut verbien aspektiin, joka on slaavilaisille kielille tyypillinen ominaisuus. Osaat käsitellä jo muitakin kuin itseä koskevia aiheita sekä suullisesti että kirjallisesti.

Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijaa hyödyntämään kohdekieltä tiedonhankinnan välineenä. Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan opiskelijaa toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit
- Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta
- arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Opintojaksossa olet venäjän- ja suomenkielisen kulttuurin risteyksessä. Havainnoit kieleen ja kulttuuriin liittyviä eroja ja yhtäläisyyksiä. Samalla myönteinen kieli-identiteetti rakentuu. Opit kertomaan Suomesta venäjäksi, ja näet oman kotimaasi ehkä uudesta näkökulmasta. Koko ajan karttuva maan- ja kulttuurintuntemus venäjänkielisten ihmisten kohtaamista ja viestintää heidän kanssaan.

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan kykyä ymmärtää ja tuottaa kohdekieltä suullisesti ja kirjallisesti. Arvioinnissa huomioidaan myös opiskelijan työskentely esimerkiksi pariharjoituksissa ja taito viestiä kohdekielelle luontevalla tavalla. Itse- ja vertaisarviointia voidaan käyttää arvioinnin apuna.

VEB35 Так мы живём - Venäjän perustaso 2 (2 op)

Opintojakson kuluessa opit kertomaan ihmisen elämänkaaren eri vaiheista ja terveydestä. Lisäksi opit kuvailemaan ihmisen ulkonäköä ja luonteenpiirteitä. Nykyihmisen elämään olennaisesti liittyvä teknologia on myös yksi opintojakson teemoista. Opit lisää nominien sijamuodoista ja syvennät aspektien ja muun verbiopin hallintaa. Keskusteluvalmiutesi kehittyvät, kun opit erilaisia tapoja muotoilla mielipiteitä. Harjoittelet edelleen pienten viestinnällisten tehtävien kautta suullista ja kirjallista ilmaisua eri aiheista.

Opintojakson tehtävänä on tarjota opiskelijalle välineitä ilmaista kohdekielellä tuntemuksiaan ja mielipiteitään. Opintojaksossa harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- hyvinvointi ja terveys
- eri elämänvaiheet

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen.

Hyvinvointiosaaminen on mukana kaikissa opintojakson teksteissä. Niiden kautta opit suhtautumaan empaattisesti iältään ja elämäntavoiltaan erilaisiin ihmisiin, jotka elävät eri elämäntilanteissa. Harjoittelet edelleen vuorovaikutusta, aktiivista keskustelua, toisen ihmisen kuuntelua ja arvostamista erilaisissa viestintätilanteissa.

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan kykyä ymmärtää ja tuottaa kohdekieltä suullisesti ja kirjallisesti. Arvioinnissa huomioidaan myös opiskelijan työskentely esimerkiksi pariharjoituksissa ja taito viestiä kohdekielelle luontevalla tavalla. Itse- ja vertaisarviointia voidaan käyttää arvioinnin apuna.

VEB36 Разнообразная культура - Venäjän perustaso 3 (2 op)

Opintojakson aihepiirit liittyvät kulttuuriin ja eri medioihin. Tutustut venäläiseen nykymusiikkiin ja -kirjallisuuteen sekä elokuvan ja teatterin maailmoihin. Taitosi käyttää kieltä asiointitilanteissa laajenee, kun harjoittelet ostamaan lippuja eri kulttuuritapahtumiin. Käytettävien liikeverbien valikoima monipuolistuu. Kertaat matkailuun liittyvää sanastoa ja viestintätilanteita. Kehität edelleen venäjän kielen ymmärtämis- ja tuottamistaitoja.

Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelija kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin. Opintojaksossa rohkaistetaan opiskelijaa käyttämään kohdekieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaihteita tutkiessa. Opintojakson aikana opiskelija tekee oman kohdekielisen tuotoksen.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- eri kulttuuriaihteita kieli- ja kulttuurialueelta
- ajankohtaiset kulttuuriaiheet
- luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen, globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen.

Myönteinen kieli-identiteetti ja minäpystyvyys vahvistuvat, kun huomaat, miten nykyisellä kielitaidollasi voit tutustua venäjänkieliseen kulttuuriin. Maan- ja kulttuurintuntemus kehittyvät edelleen, kun saat kokemuksia venäläisestä nykykulttuurista ja ripauksia menneisyydestä. Luova osaaminen toteutuu kohdekielissä tuotoksessa, johon on mahdollista yhdistää myös monitieteistä osaamista.

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan kykyä ymmärtää ja tuottaa kohdekieltä suullisesti ja kirjallisesti. Arvioinnissa huomioidaan myös opiskelijan työskentely esimerkiksi pariharjoituksissa ja taito viestiä kohdekielelle luontevalla tavalla. Itse- ja vertaisarviointia voidaan käyttää arvioinnin apuna.

VEB37 Моё будущее начинается сегодня - Venäjän perustaso 4 (2 op)

Opintojaksossa keskitytään lukionjälkeiseen elämään, opiskeluun ja työelämään. Opit paljon tulevaisuuteen liittyvää uutta sanastoa ja ilmauksia. Kertaat ja syvennät monia kielen rakenteiden osa-alueita. Laajennat taitojasi ymmärtää ja ilmaista kielen vivahteita. Harjoittelet kielen eri osa-alueita aiempaa vaativammalla tasolla, joka lähestyy ylioppilaskokeen vaatimuksia.

Opintojakson tehtävänä on vahvistaa opiskelijan itsetuntoa kielenkäyttäjänä tarjoamalla mahdollisuuksia pohtia ja harjoitella kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä
- tulevaisuudensuunnitelmat

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen.

Opintojaksossa harjoittelet toimintaa jatko-opintojen ja työelämän viestintätilanteissa. Huomaat, että kielitaitosi riittää jo viestintään tavallista arkielämää vaativammassa tilanteissa. Mietit oman kielitaitosi merkitystä lukion jälkeisessä elämässä ja täydennät kieliprofiiliasi pohdintojen perusteella. Tutustuminen koulutukseen ja työelämään eri kulttuureissa mahdollistaa keskustelun yhteiskunnallisista aiheista.

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan kykyä ymmärtää ja tuottaa kohdekieltä suullisesti ja kirjallisesti. Arvioinnissa huomioidaan myös opiskelijan työskentely esimerkiksi pariharjoituksissa ja taito viestiä kohdekielille luontevalla tavalla. Itse- ja vertaisarviointia voidaan käyttää arvioinnin apuna.

VEB38 Следите за актуальными темами! - Venäjän perustaso 5 (2 op)

Opintojaksossa suuntaat katseesi yhtäältä kohti Venäjän historiaa ja toisaalta nykyhetken politiikkaan ja kansainväliseen yhteistyöhön. Lisäksi vertaillet asumista erilaisissa ympäristöissä. Kestävä kehitys ja ympäristöasiat ovat myös opintojakson aihepiirejä. Rakennesuorissa keskityt kertaamaan ja syventämään venäjän laajaa verbioppia. Venäjän valtakunnallisten opintojen viimeisessä opintojaksossa huomaat oppineesi paljon sekä kielestä että kulttuurista. Maantuntemuksesta olet saanut hyvän kokonaiskuvan, jota voit kielitaitosi varassa kehittää edelleen. Selviydyt kielitaidollasi itsenäisesti venäjänkielisessä ympäristössä. **Opintojakson tehtävänä** on rohkaista opiskelijaa lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä. Opintojaksossa vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla ottaen huomioon viestin vastaanottaja.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- ajankohtaiset aiheet
- kohdekieliset mediat
- lähdekritiikki

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen.

Opintojaksossa huomaat, miten venäjän ymmärtämis- ja tuottamistaidot ovat kasvaneet venäjän lukio-opintojen aikana. Pystyt toimimaan moninaisissa viestintätilanteissa venäjän kielellä ja näet, missä voit hyödyntää kielitaitoasi. Monitieteinen ja luova osaaminen ilmenee eri tieteenaloihin liittyvissä teksteissä. Osaat yhdistää tietämystäsi eri aihepiireistä venäjän kieleen.

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan kykyä ymmärtää ja tuottaa kohdekieltä suullisesti ja kirjallisesti. Arvioinnissa huomioidaan myös opiskelijan työskentely esimerkiksi pariharjoituksissa ja taito viestiä kohdekielille luontevalla tavalla. Itse- ja vertaisarviointia voidaan käyttää arvioinnin apuna.

VALINNAISET PAIKALLISET OPINNOT

VEB39 Повторение - мать учения - Venäjän kertaava opintojakso (2 op)

Opintojaksossa viimeistelet osaamistasi venäjän ylioppilaskoetta varten. Saat vielä harjoitusta kaikilla kielitaidon osa-alueilla ja palautetta osaamisestasi. Huomaat myös, mitkä osa-alueet vaativat vielä lisäharjoitusta.

Opintojakson tavoitteet

Valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen.

Opintojakson keskeiset sisällöt

Kerrataan ja syvennetään kielitaidon kaikkia osa-alueita keskittyen kuullunymmärtämiseen ja kielen rakenteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen.

Asetat omia tavoitteita kertaamiselle ja ylioppilaskokeeseen valmistautumiselle. Saat harjoitusta, tukea ja kannustusta opettajalta ja muilta opiskelijoilta. Saamasi palautteen avulla arviot oman oppimisen edistymistä. Itsetuntemus ja minäpystyvyys vahvistuvat, ja ylioppilaskokeen aiheuttamat mahdolliset suorituspainet voivat pienentyä. Venäjän kieleen liittyvät ajattelu- ja analysointitaidot kehittyvät. Saat myös haastaa oman osaamisesi rajoja.

6.6 Matematiikka

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opiskelu antaa opiskelijalle valmiudet ymmärtää, soveltaa ja tuottaa sekä arvioida matemaattisesti esitettyä tietoa. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään matematiikan merkityksen nykyajan kulttuureissa ja huomaamaan sen välttämättömyyden eri aloilla, kuten tekniikassa, lääke-, talous-, yhteiskunta- ja luonnontieteissä sekä taiteissa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on perehdyttää opiskelija matematiikan peruskäsitteisiin, perusideoihin ja rakenteisiin sekä ohjata käyttämään puhuttua, kirjoitettua ja muutoin ilmaistua matematiikkaa. Opetus kehittää laskemisen, luovan ajattelun sekä ilmiöiden mallintamisen, ennustamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Matematiikan opiskelussa opiskelija kehittyä hyödyntämään tietokoneohjelmistoja ja digitaalisia tiedonlähteitä oppimisessa, tutkimisessa sekä ongelmanratkaisussa. Hän myös oppii arvioimaan tietoteknisten välineiden hyödyllisyyttä ja käytön rajallisuutta.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä, hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja sekä kannustetaan opiskelijaa kokeiluihin ja sinnikkääseen työskentelyyn. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa sekä pohditaan, kuinka matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestävässä kehityksessä ja ihmiskuntaan liittyvien ongelmien ratkaisussa. Näin vahvistetaan opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista, eettisyyttä ja ympäristöosaamista** sekä **hyvinvointiosaamista**.

Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista, joita voidaan ratkoa matematiikan avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan muun muassa **vuorovaikutusosaamista**. Opetustavat valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.

Matematiikan opiskelu tukee **globaali- ja kulttuuriosaamisen** sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** laaja-alaisia tavoitteita. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan merkitys erilaisissa kulttuureissa ja historian kehityksessä sekä sen luonne universaalina kielenä. Opiskelija oppii hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa että muissa oppiaineissa. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessä.

Matematiikan opetuksen yleiset tavoitteet

Matematiikan opetuksen yleisenä tavoitteena on, että opiskelija

- saa myönteisiä oppimiskokemuksia, tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa
- ymmärtää matematiikan sekä ainutlaatuisena itsenäisenä tieteenalana että käyttökelpoisena välineenä, kun mallinnetaan, hallitaan tai ennustetaan yhteiskunnan, talouden tai luonnon ilmiöitä
- rakentaa matemaattista pohjaa jatko-opinnoilleen
- harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla ja tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta, laatimaan perusteluita sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä
- kykenee seuraamaan matemaattista esitystä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, perustelemaan väitteitä ja arvioimaan eri muodoissa tarjottua informaatiota
- harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita
- rohkaistuu myös kokeilemaan ja tutkimaan toimintaa sekä ongelmien ratkaisujen keksimiseen ja selkeään esittämiseen
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, ohjelmistoja ja tietolähteitä sekä ymmärtää, ettei ohjelmiston tuottama tulos yksinään riitä osoittamaan, todistamaan tai perustelemaan väitettä.

Arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Arvioinnilla opiskelijaa autetaan kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen. Onnistunut palaute auttaa opiskelijaa huomaamaan vahvuutensa sekä sen, mitä ja miten tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin, päätelmien perusteleamiseen ja analysoimiseen sekä ohjelmistojen valintaan ja käyttöön.

Oppimäärän vaihtaminen

Kun matematiikan oppimäärää vaihdetaan pitkästä lyhyeen, suoritettuja opintoja luetaan hyväksi seuraavalla tavalla:

Pitkän oppimäärän moduuli	Lyhyen oppimäärän moduuli
MAA2(3op)	MAB2(2op)
MAA3(2op)	MAB3(2op)
MAA6(3op)	MAB8(2op)
MAA8(2op)	MAB5(2op)
MAA9(1op)	MAB7(1op)

Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytysti suoritettut opinnot (joille ei ole määritelty valtakunnallista vastaavuutta) tai vaihdon yhteydessä moduuleista yli jääviä opintopisteitä vastaavat hyväksytysti suoritettut osaopinnot (vrt. taulukko yllä) voivat olla lyhyen oppimäärän muita valinnaisia tai temaattisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Lapuan lukiossa matematiikan pitkään ja lyhyeen oppimäärään sisältyy valinnaisia paikallisia opintoja, joiden nimenä on 'Pitkän/lyhyen matematiikan korvaava' ja joiden laajuus on 1 – 3op.

Opiskelijan siirtyessä pitkästä oppimäärästä lyhyeen oppimäärään tulee opiskelijalle hänen niin halutessa järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi.

Kun opiskelija siirtyy lyhyestä oppimäärästä pitkään oppimäärään, häneltä voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Vaihdon yhteydessä moduuleista puuttumaan jäävät opintopisteet tulee suorittaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Lapuan lukiossa puuttuvat opintopisteet suoritetaan opettajan määrittelemällä lisänäyttöllä. Lisänäyttö voi olla esimerkiksi erillinen kuulustelu, tehtäväpaketti tai muu opiskelijan kanssa sovittava tapa.

Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän moduuleja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseiset moduulit voidaan lukea hyväksi opiskelijan varsinaisen oppimäärän muiksi valinnaisiksi tai temaattisiksi opinnoiksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Lapuan lukiossa matematiikan pitkään ja lyhyeen oppimäärään sisältyy valinnaisia paikallisia opintoja, joiden nimenä on 'Pitkän/lyhyen matematiikan korvaava' ja joiden laajuus on 1 – 3op.

Opintojaksojen itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista ohjatusti vain erityistapauksessa. Lisätietoja opettajilta.

6.6.1 Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus

PAKOLLISET OPINNOT

MAY1 Luvut ja yhtälöt (2 op)

Opintojaksossa kerrataan ja syvennetään perusopetuksessa opiskeltuja asiasisältöjä. Opintojakson aikana kehitetään matematiikan oppimisen kannalta tärkeitä opiskelutekniikoita. Opintojaksolla tutustutaan ohjelmistoihin, joita tullaan myöhemmin hyödyntämään matemaattisen ajattelun tukena.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- kertaa prosenttilaskennan periaatteet
- osaa käyttää verrannollisuutta ongelmanratkaisussa
- syventää murtolukujen laskutoimitusten osaamistaan
- kertaa potenssin laskusäännöt
- vahvistaa ymmärrystään funktion käsitteestä
- ymmärtää yhtälön ja yhtälöparin ratkaisemisen periaatteet
- oppii käyttämään ohjelmistoja funktion kuvaajan piirtämisessä, havainnoinnissa ja yhtälöiden ratkaisemisessa.

Keskeiset sisällöt

- lukujoukot ja peruslaskutoimitukset
- luvun vastaluku, käänteisluku ja itseisarvo
- prosenttilaskenta
- potenssin laskusäännöt (eksponenttina kokonaisluku)
- suoraan ja kääntäen verrannollisuus
- funktio, kuvaajan piirto ja kuvaajan tulkinta
- ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- yhtälöpari

- neliö- ja kuutiojuuri
- potenssifunktio ja potenssiyhtälö (asteluvut 2 ja 3)

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen ja arviointi

Hyvinvointiosaaminen

Matematiikan opiskelutaitoja kehitetään siten, että opiskelija omaksuu matematiikan oppimisessa tarvittavia ominaispiirteitä. Opiskelijan itsetunto oman opiskelunsa ohjaajana kehittyy ja opiskelija oppii sietämään epävarmuutta sekä epäonnistumisia. Tunnistetaan omia vahvuuksia ja heikkouksia ja tehdään valinta pitkän ja lyhyen matematiikan opintojen välillä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija tunnistaa ja oppii säätämään tunteitaan oppitunneilla tapahtuvissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija kehittää vuorovaikutustaitojaan osallistumalla opetuskeskusteluihin.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat luontevasti opintojakson sisältöjä käsiteltäessä. Ne huomioidaan opintojakson tehtävissä ja koetettävissä, ja niiden arviointi on siten osa opintojakson arviointia.

Arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana. Summatiivisen arvioinnin lisäksi hyödynnetään formatiivista arviointia, joka voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeena tai tehtävinä, itsearviointina, oppimiskeskusteluina sekä ryhmäkeskusteluina.

6.6.2 Matematiikan pitkä oppimäärä

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tehtävänä on antaa opiskelijalle ammatillisten ja korkeakouluopintojen edellyttämät matemaattiset valmiudet sekä matemaattinen yleissivistys.

Opintojaksojen suoritusjärjestys ja suositeltu yo-kokeen suorittamisen ajankohta

Opiskeluvuosi →	1	2	3	YO-koe
Opintojaksot →	MAY1 MAA2_MAA14 MAA3_MAA4_MAA15	MAA5 MAA6 MAA8 MAA9 MAA11	MAA7 MAA12 MAA10 MAA13	3. vuosi kevät

PAKOLLISET OPINNOT

MAA2_MAA14 Funktiot ja yhtälöt 1 (3+1=4 op)

Tutustutaan polynomi-, rationaali- ja juurifunktioihin sekä niiden ominaisuuksiin sekä opitaan käyttämään niitä ilmiöiden matemaattisessa mallintamisessa sekä ongelmanratkaisussa.

Opintojakso muodostuu pakollisesta moduulista MAA2 Funktiot ja yhtälöt 1 (3 op) ja valinnaisesta paikallisesta opintojaksosta MAA14 Matemaattisen ajattelun apuvälineet 1 (1 op).

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden avulla, tuntee polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä sekä tietää polynomifunktion nollakohtien ja polynomien tekijöiden välisen yhteyden
- osaa ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä
- osaa käyttää ohjelmistoja polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden tutkimisessa sekä polynomi-, rationaali- ja juuriyhtälöiden ja polynomiepäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusten yhteydessä.
- Vahvistaa opiskelijan laskennallisia valmiuksia pitkän oppimäärän opiskelun alkuvaiheessa
- perehtyä ilmiöiden mallintamisessa ja laskennassa käytettäviin apuvälineisiin.

Keskeiset sisällöt

- polynomifunktio ja -yhtälö sekä polynomiepäyhtälö
- 2. asteen yhtälön ratkaisukaava
- polynomien tulo ja binomikaavat (summan neliö, summan ja erotuksen tulo)
- polynomien tekijät
- potenssifunktio ja potenssiyhtälö (eksponenttina positiivinen kokonaisluku)
- rationaalifunktiot ja -yhtälöt

- juurifunktiot ja -yhtälöt
- sähköisten apuvälineiden Geogebra- sekä TI-nspire -ohjelmistojen käytön perusteet
- tehtävien ratkaiseminen ja vastausten laatiminen ohjelmistoilla

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan itsearviointitehtävien sekä oppimiskeskusteluiden avulla. Opiskelija tiedostaa pitkäjänteisen työskentelyn tärkeyden oman hyvinvoinnin kannalta.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat luontevasti opintojakson sisältöjä käsiteltäessä. Ne huomioidaan opintojakson tehtävissä ja koetettävissä, ja niiden arviointi on siten osa opintojakson arviointia.

Arviointi

Moduulista MAA2 annetaan numeroarvosana. Moduulista MAA14 annetaan suoritusmerkintä.

Summatiivisen arvioinnin lisäksi hyödynnetään formatiivista arviointia, joka voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeena tai tehtävinä, itsearviointina, oppimiskeskusteluina sekä ryhmäkeskusteluina.

MAA3_MAA4_MAA15 Tasogeometria (2+3+1=6 op)

Harjoitellaan tasokuvioihin ja kappaleisiin liittyvien tilanteiden hahmottamista. Opitaan käyttämään geometrisia lauseita. Opitaan mallintamaan ja ratkaisemaan geometrisia ongelmia hyödyntämällä ohjelmistoja.

Opintojakso muodostuu pakollisista moduuleista MAA3 Geometria (2 op) ja MAA4 Analyttinen geometria ja vektorit (3 op) sekä valinnaisesta paikallisesta opintojaksosta MAA15 Matemaattisen ajattelun apuvälineet 2 (1 op).

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa ja muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa
- osaa soveltaa yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa
- harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa sisältäviä lauseita
- osaa käyttää ohjelmistoja tutkiessaan kuvioita ja kappaleita sekä niihin liittyvää geometriaa.
- Ymmärtää, kuinka analyttinen geometria luo yhteyksiä geometrinen ja algebrallisten käsitteiden välille
- ymmärtää yhtälön geometrisen merkityksen
- osaa ratkaista muotoa $|f(x)| = a$ tai $|f(x)| = |g(x)|$ olevia itseisarvoyhtälöitä
- ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin
- osaa tutkia kaksiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla
- osaa ratkaista tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla
- osaa käyttää ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa sekä niihin liittyvissä sovelluksissa.
- Syventää ohjelmistojen käyttöä matemaattisten ongelmien ratkaisuisissa
- perehtyy dynaamiseen mallintamiseen
- harjaantuu käyttämään ohjelmistoja matematiikan tehtävien ratkaisemisessa ja ratkaisujen esittämisessä.

Keskeiset sisällöt

- kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus
- sini- ja kosinilause
- monikulmioihin liittyvien pituuksien, kulmien ja pinta-alojen laskeminen
- ympyrän ja sen osien ja siihen liittyvien suorien geometria
- suoraan lieriöön ja suoraan kartioon sekä palloon liittyvien pituuksien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen
- käyrän yhtälö
- suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälö
- yhtälöryhmä
- suorien yhdensuuntaisuus ja kohtisuoruus
- itseisarvoyhtälö
- pisteen etäisyys suorasta
- vektoreiden perusominaisuudet
- tason vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku sekä tason vektorin kertominen luvulla
- tason vektoreiden pistetulo, tason vektoreiden välinen kulma
- sähköisten apuvälineiden Geogebra- sekä TI-nspire -ohjelmistojen käyttö taso- ja avaruusgeometrian, analyttisen geometrian ja vektorilaskennan yhteydessä
- dynaamiset mallit matemaattisten ilmiöiden mallintamisessa

- tehtävien ratkaiseminen ja vastausten laatiminen ohjelmistoilla

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tunnistaa matematiikan merkityksen tärkeänä osana kulttuurien kehitystä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija osaa käyttää matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat luontevasti opintojakson sisältöjä käsiteltäessä. Ne huomioidaan opintojakson tehtävissä ja koetehtävissä, ja niiden arviointi on siten osa opintojakson arviointia.

Arviointi

Opintojakson pakollisista moduuleista annetaan numeroarvosana. Moduulista MAA15 annetaan suoritusmerkintä.

Summatiivisen arvioinnin lisäksi hyödynnetään formatiivista arviointia, joka voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeena tai tehtävinä, itsearviointina, oppimiskeskusteluina sekä ryhmäkeskusteluina.

MAA5 Funktiot ja yhtälöt 2 (2 op)

Tutustutaan sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmfunktioiden ominaisuuksiin ja niiden käyttöön ilmiöiden matemaattisessa mallintamisessa.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmfunktioiden avulla
- tutkii sini- ja kosinifunktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla
- osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $\sin f(x) = a$ tai $\sin f(x) = \sin g(x)$
- osaa soveltaa sini- ja kosinifunktioiden yhteyttä $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$
- tuntee eksponentti- ja logaritmfunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä
- osaa käyttää ohjelmistoja funktioiden tutkimisessa, yhtälöiden ratkaisemisessa ja sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- suunnattu kulma ja radiaani
- yksikköympyrä
- sini- ja kosinifunktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen
- sini- ja kosiniyhtälöiden ratkaiseminen
- murtopotenssi ja sen yhteys juureen
- eksponenttifunktiot ja -yhtälöt
- logaritmi ja logaritmin laskusäännöt
- logaritmfunktiot ja -yhtälöt

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija hahmottaa, että matematiikkaa voidaan hyödyntää ympäristöongelmien mallintamisessa ja ratkaisuvaihtoehtojen tutkimisessa. Opiskelija tutkii ja luo matemaattisia ennustemalleja erilaisiin ilmiöihin.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat luontevasti opintojakson sisältöjä käsiteltäessä. Ne huomioidaan opintojakson tehtävissä ja koetehtävissä, ja niiden arviointi on siten osa opintojakson arviointia.

Arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana. Summatiivisen arvioinnin lisäksi hyödynnetään formatiivista arviointia, joka voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeena tai tehtävinä, itsearviointina, oppimiskeskusteluina sekä ryhmäkeskusteluina.

MAA6 Derivaatta (3 op)

Tutustutaan funktioihin liittyviin käsitteisiin raja-arvo ja jatkuvuus. Opitaan tutkimaan funktion muutosnopeutta derivaatan avulla. Opitaan määrittämään erilaisten alkeisfunktioiden ja niistä peruslaskutoimituksilla ja yhdistämällä saatujen funktioiden derivaattoja ja käyttämään niitä funktioiden kulun tutkimisessa sekä ääriarvot tehtävien ratkaisemisessa.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ilmiöiden matemaattisten mallien käyttäytymiseen derivaatan avulla
- omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta ja jatkuvuudesta
- ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena
- kykenee määrittämään yksinkertaisten funktioiden derivaatat

- osaa derivoida yhdistettyjä funktioita
- hallitsee funktioiden kulun tutkimisen derivaatan avulla ja osaa määrittää niiden ääriarvot suljetulla välillä
- osaa käyttää ohjelmistoja raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta
- polynomi- ja rationaalifunktioiden sekä juurifunktion derivaatat
- sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat
- funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta
- yhdistetty funktio ja sen derivointi
- funktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija soveltaa matemaattisia malleja erilaisiin yhteiskunnallisiin ilmiöihin.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat luontevasti opintojakson sisältöjä käsiteltäessä. Ne huomioidaan opintojakson tehtävissä ja koetehtävissä, ja niiden arviointi on siten osa opintojakson arviointia.

Arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana. Summatiivisen arvioinnin lisäksi hyödynnetään formatiivista arviointia, joka voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeena tai tehtävinä, itsearviointina, oppimiskeskusteluina sekä ryhmäkeskusteluina.

MAA7 Integraalilaskenta (2 op)

Tutustutaan integraalifunktion käsitteeseen ja opitaan määrittämään erilaisten funktioiden integraaleja. Opitaan soveltamaan integraalifunktioita pinta-alojen ja tilavuuksien määrittämisessä.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita
- ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan sekä tutustuu numeeriseen menetelmään määrätyn integraalin määrittämisessä
- osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla
- perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin
- osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa, integraalifunktion määrittämisessä, määrätyn integraalin laskemisessa sovellusten yhteydessä sekä numeerisessa integroinnissa.

Keskeiset sisällöt

- integraalifunktio ja tärkeimpien alkeisfunktioiden integrointi
- määrätty integraali
- suorakaidesääntö
- pinta-alan ja tilavuuden laskeminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija osaa soveltaa differentiaali- ja integraalilaskennan teoriaa luonnontieteellisessä kontekstissa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat luontevasti opintojakson sisältöjä käsiteltäessä. Ne huomioidaan opintojakson tehtävissä ja koetehtävissä, ja niiden arviointi on siten osa opintojakson arviointia.

Arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana. Summatiivisen arvioinnin lisäksi hyödynnetään formatiivista arviointia, joka voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeena tai tehtävinä, itsearviointina, oppimiskeskusteluina sekä ryhmäkeskusteluina.

MAA8 Tilastot ja todennäköisyys (2 op)

Tutustutaan diskreettiin jakaumaan tunnuslukujen, regression ja korrelaation avulla. Diagrammien piirtämiseen ja tunnuslukujen laskemiseen käytetään ohjelmistoja. Perehdytään kombinatorisiin menetelmiin ja todennäköisyyslaskennan perusteisiin. Opintojakso muodostuu pakollisesta moduulista MAA8 Tilastot ja todennäköisyys (2 op).

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- osaa havainnollistaa diskreettiä tilastollista jakaumaa sekä määrittää ja tulkita jakauman tunnuslukuja
- osaa havainnollistaa kahden muuttujan yhteisjakaumaa sekä määrittää korrelaatiokertoimen ja regressiokäyrän

- perehtyy kombinatorisiin menetelmiin
- perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja laskusääntöihin
- ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja tulkitsemaan sitä
- osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä tilastollisen tiedon esittämisessä
- osaa hyödyntää ohjelmistoja jakaumien havainnollistamisessa, tunnuslukujen määrittämisessä sekä todennäköisyyksien laskemisessa.

Keskeiset sisällöt

- keskiluvut ja keskihajonta
- korrelaatio ja lineaarinen regressio
- klassinen ja tilastollinen todennäköisyys
- permutaatiot ja kombinaatiot
- todennäköisyyden laskusäännöt
- binomijakauma
- diskreetti todennäköisyysjakauma
- diskreetin jakauman odotusarvo

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija osaa tulkita, arvioida ja esittää graafisesti erilaisiin yhteiskunnallisiin ilmiöihin liittyviä tutkimustuloksia. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat luontevasti opintojakson sisältöjä käsiteltäessä. Ne huomioidaan opintojakson tehtävissä ja koetehtävissä, ja niiden arviointi on siten osa opintojakson arviointia.

Arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana. Summatiivisen arvioinnin lisäksi hyödynnetään formatiivista arviointia, joka voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeena tai tehtävinä, itsearviointina, oppimiskeskusteluina sekä ryhmäkeskusteluina.

MAA9 Talousmatematiikka (1 op)

Hyödynnetään matemaattisia valmiuksia talouden suunnittelussa.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan
- soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa
- oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset
- osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat
- korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus
- talletukset ja lainat
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tunnistaa matemaattisen mallintamisen roolin yhteiskunnan sekä talouden ilmiöiden tutkimisessa ja ennustamisessa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat luontevasti opintojakson sisältöjä käsiteltäessä. Ne huomioidaan opintojakson tehtävissä ja koetehtävissä, ja niiden arviointi on siten osa opintojakson arviointia.

Arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana. Summatiivisen arvioinnin lisäksi hyödynnetään formatiivista arviointia, joka voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeena tai tehtävinä, itsearviointina, oppimiskeskusteluina sekä ryhmäkeskusteluina.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

MAA10 3D-geometria (2 op)

Vahvistetaan avaruusgeometristen ongelmien ratkaisutaitoja vektorilaskennan, analyyttisen geometrian sekä differentiaalilaskennan avulla.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- syventää vektorilaskennan tuntemustaan ja oppii käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa
- oppii tutkimaan xyz-koordinaatiston pisteitä, suoria ja tasoja vektoreiden avulla
- vahvistaa avaruusgeometrian osaamistaan ääriarvosovellusten yhteydessä
- tutustuu kahden muuttujan funktioon
- osaa käyttää ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa.

Keskeiset sisällöt

- vektoriesitys kolmiulotteisessa koordinaatistossa
- piste- ja ristitulo
- piste, suora ja taso avaruudessa
- kulma avaruudessa
- yhden muuttujan differentiaali- ja integraalilaskennan sovelluksia avaruusgeometriassa
- kahden muuttujan funktio ja pinta avaruudessa

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii huomaamaan erilaisten menetelmien vahvuudet ongelman ymmärtämisen, mallintamisen ja ratkaisemisen kannalta. Opiskelija ymmärtää erilaisten ratkaisutapojen merkityksen matemaattisesti täsmällisten perusteluiden näkökulmasta.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat luontevasti opintojakson sisältöjä käsiteltäessä. Ne huomioidaan opintojakson tehtävissä ja koetehtävissä, ja niiden arviointi on siten osa opintojakson arviointia.

Arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana. Summatiivisen arvioinnin lisäksi hyödynnetään formatiivista arviointia, joka voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeena tai tehtävinä, itsearviointina, oppimiskeskusteluina sekä ryhmäkeskusteluina.

MAA11 Algoritmit ja lukuteoria (2 op)

Perehdytään algoritmiseen ajatteluun ja opitaan sen peruskäsitteet. Opitaan toteuttamaan yksinkertaisia algoritmeja ohjelmoimalla. Perehdytään lukuteorian ja logiikan peruskäsitteisiin sekä opitaan tutkimaan kokonaislukujen jaollisuutta.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- tietää, mikä on algoritmi, sekä oppii tutkimaan, kuinka algoritmit toimivat
- oppii toteuttamaan yksinkertaisia algoritmeja ohjelmoimalla
- perehtyy logiikan käsitteisiin
- hallitsee lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin
- osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta.

Keskeiset sisällöt

- algoritmisen ajattelun peruskäsitteet: peräkkäisyys, valinta ja toisto
- vuokaavio
- yksinkertaisten algoritmien, lajittelualgoritmien tai yhtälön numeeriseen ratkaisuun liittyvän algoritmin ohjelmointi
- konnektiivit ja totuusarvot
- kokonaislukujen jaollisuus, jakoyhtälö ja kongruenssi
- Eukleideen algoritmi
- aritmetiikan peruslause

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tunnistaa algoritmien ja ohjelmoinnin merkityksen prosessien ohjaajina.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat luontevasti opintojakson sisältöjä käsiteltäessä. Ne huomioidaan opintojakson tehtävissä ja koetehtävissä, ja niiden arviointi on siten osa opintojakson arviointia.

Arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana. Summatiivisen arvioinnin lisäksi hyödynnetään formatiivista arviointia, joka voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeena tai tehtävinä, itsearviointina, oppimiskeskusteluina sekä ryhmäkeskusteluina.

MAA12 Analyysi ja jatkuva jakauma (2 op)

Syvennetään differentiaali- ja integraalilaskennan taitoja tutkittaessa funktioiden ominaisuuksia. Perehdytään jatkuvaan todennäköisyysjakaumaan ja opitaan soveltamaan normaalijakaumaa.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään analyysin peruskäsitteistä
- osaa muodostaa ja tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita
- täydentää integraalilaskennan taitojaan
- perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa
- osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- paloittain määritelty funktio
- funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen
- jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia
- käänteisfunktio
- funktioiden raja-arvot äärettömyydessä
- epäoleelliset integraalit
- jatkuvat jakaumat, normaalijakauma ja normittaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tunnistaa ja oppii käyttämään erilaisia jakaumamalleja yhteiskunnallisten ilmiöiden analysoinneissa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat luontevasti opintojakson sisältöjä käsiteltäessä. Ne huomioidaan opintojakson tehtävissä ja koetehtävissä, ja niiden arviointi on siten osa opintojakson arviointia.

Arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana. Summatiivisen arvioinnin lisäksi hyödynnetään formatiivista arviointia, joka voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeena tai tehtävinä, itsearviointina, oppimiskeskusteluina sekä ryhmäkeskusteluina.

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

MAA13 Pitkän matematiikan kertaava opintojakso (2 op)

Vahvistetaan pitkän matematiikan oppisisältöjä. Kehitetään laskuteknisiä taitoja sekä opitaan käyttämään ohjelmistoja tarkoituksenmukaisesti tehtävien ratkaisujen laadinnassa.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tunnistamaan ylioppilaskirjoitusten tehtävätyyppejä ja laatimaan niihin perusteltuja vastauksia
- syventää lukion pitkän matematiikan oppisisältöjä
- jäsentää matematiikan oppisisältöjä laajoiksi toisiinsa kytkeytyviksi asiakokonaisuuksiksi
- kehittää laskuteknisiä taitojaan harjoittelemalla erilaisiin tehtäviin vastaamista
- osaa käyttää yo-kokeissa tarvittavia ohjelmia monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- tehokkaat luku- ja laskutekniikat
- pitkän matematiikan yleisimmät tehtävätyypit ja niiden arviointikriteerit
- vastaustekniikka ja oikeanlaisten vastausten laatiminen erilaisiin tehtävätyyppeihin
- erilaisiin tehtäviin vastaamisen harjoittelemista
- lukion pitkän matematiikan pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojaksojen keskeisimmät asiasisällöt

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija kehittää tiedonhankintaprosessejaan sekä oppii tunnistamaan niissä vielä olevia puutteita.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat luontevasti opintojakson sisältöjä käsiteltäessä. Ne huomioidaan opintojakson tehtävissä ja koetehtävissä, ja niiden arviointi on siten osa opintojakson arviointia.

Arviointi

Opintojaksosta annetaan suoritusmerkintä. Summatiivisen arvioinnin lisäksi hyödynnetään formatiivista arviointia, joka voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeena tai tehtävinä, itsearviointina, oppimiskeskusteluina sekä ryhmäkeskusteluina.

MAA14 Matemaattisen ajattelun apuvälineet 1 (1 op)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on

- vahvistaa opiskelijan laskennallisia valmiuksia pitkän oppimäärän opiskelun alkuvaiheessa
- perehtyä ilmiöiden mallintamisessa ja laskennassa käytettäviin apuvälineisiin

Keskeisen sisällöt

- sähköisten apuvälineiden Geogebra- sekä TI-nspire -ohjelmistojen käytön perusteet
- tehtävien ratkaiseminen ja vastausten laatiminen ohjelmistoilla.

MAA15 Matemaattisen ajattelun apuvälineet 2 (1 op)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on

- syventää ohjelmistojen käyttöä matemaattisten ongelmien ratkaisussa
- perehtyy dynaamiseen mallintamiseen
- harjaantuu käyttämään ohjelmistoja matematiikan tehtävien ratkaisemisessa ja ratkaisujen esittämisessä

Keskeisen sisällöt

- sähköisten apuvälineiden Geogebra- sekä TI-nspire -ohjelmistojen käyttö taso- ja avaruusgeometrian, analyyttisen geometrian ja vektorilaskennan yhteydessä
- dynaamiset mallit matemaattisten ilmiöiden mallintamisessa
- tehtävien ratkaiseminen ja vastausten laatiminen ohjelmistoilla

6.6.3 Matematiikan lyhyt oppimäärä

Opintojaksojen suoritusjärjestys ja suositeltu yo-kokeen suorittamisen ajankohta

Opiskeluvuosi →	1	2	3	YO-koe
Opintojaksot →	MAY1 MAB2_MAB3_MAB11	MAB4 MAB5 MAB6_MAB7_YH2	MAB8 MAB9 MAB10	3. vuosi kevät
Opintojaksot →	MAY1 MAB2_MAB3_MAB11	MAB4 MAB5 MAB6_MAB7_YH2 MAB8	MAB9 MAB10	3. vuosi syksy

PAKOLLISET OPINNOT

MAB2_MAB3_MAB11 Lausekkeet, yhtälöt ja geometria (6 op)

Opintojakson sisältöjä ovat mm. 1. ja 2. asteen yhtälöt, lukujonot, suorakulmaisen kolmion trigonometria, Pythagoraan lause, yhdenmuotoisuus sekä pinta-alat ja tilavuudet. Opintojaksossa harjaannutaan työskentelemään omien tavoitteiden mukaisesti osana muuta ryhmää. Sähköiset työkalut tulevat tutuiksi mallintamisessa, ratkaisujen laadinnassa ja tarkistamisessa.

Opintojakso muodostuu pakollisista moduuleista MAB2 Lausekkeet ja yhtälöt (2 op) ja MAB3 Geometria (2 op) sekä paikallisesta opintojaksosta MAB11 Matemaattisen ajattelun apuvälineet (2 op).

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käyttämään matematiikkaa ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä
- oppii muodostamaan lausekkeitä ja yhtälöitä annettuihin ongelmiin sekä ratkaisemaan yhtälöitä ja tulkitsemaan saatua ratkaisua
- osaa soveltaa lukujonoja ja niistä muodostettuja summia matemaattisten ongelmien ratkaisussa
- osaa käyttää ohjelmistoja polynomifunktion tutkimisessa polynomiyhtälöihin ja polynomifunktioihin liittyvien sovellusten yhteydessä
- harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista
- vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan
- osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen

- osaa käyttää ohjelmistoja kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa sekä geometriaan liittyvien sovellusten yhteydessä
- vahvistaa laskennallisia valmiuksiaan lyhyen matematiikan opiskelussa
- perehtyy ilmiöiden mallintamisessa ja laskennassa käytettäviin apuvälineisiin
- syventää ohjelmistojen käyttöä matemaattisten ongelmien ratkaisuisissa
- tutustuu dynaamiseen mallintamiseen
- harjaantuu käyttämään ohjelmistoja matematiikan tehtävien ratkaisemisessa ja ratkaisujen esittämisessä.

Keskeiset sisällöt

- ongelmien muotoileminen yhtälöiksi
- yhtälöiden ratkaiseminen
- ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen
- toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- aritmeettinen lukujono ja summa
- geometrinen lukujono ja summa
- kuvioiden yhdenmuotoisuus
- suorakulmaisen kolmion trigonometria
- Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause
- kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen
- geometrian menetelmien käyttö tasokoordinaatistossa
- sähköisten apuvälineiden (Geogebra, TI-Nspire, taulukkolaskentaohjelma, SpeedCrunch, kaavaeditori) käytön perusteet
- tehtävien ratkaiseminen ja vastausten laatiminen ohjelmistoilla
- sähköiseen koeympäristöön tutustuminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen opintojaksossa

Vuorovaikutusosaaminen

Harjaannutaan pitkäjänteisyyteen ja vastuun ottamiseen omasta työskentelystä osana muuta ryhmää.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Hyödynnetään matemaattisia ohjelmistoja opiskelussa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Käytetään ja omaksutaan matematiikalle ominaisia merkintöjä.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat luontevasti opintojakson sisältöjä käsiteltäessä. Ne huomioidaan opintojakson tehtävissä ja koetehtävissä, ja niiden arviointi on siten osa opintojakson arviointia.

Arviointi

Opintojakson pakolliset moduulit arvioidaan numeroarvosanalla. Moduuli MAB11 arvioidaan suoritusmerkinnällä. Summatiivisen arvioinnin lisäksi hyödynnetään formatiivista arviointia, joka voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeena tai tehtävinä, itsearviointina, oppimiskeskusteluina sekä ryhmäkeskusteluina.

MAB4 Matemaattisia malleja (2 op)

Opintojaksossa tarkastellaan mm. lineaarista ja eksponentiaalista mallia ja sovelletaan niitä reaali maailman ilmiöihin. Myös mallien toimivuutta tarkastellaan.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- näkee reaali maailman ilmiöissä säännön mukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla
- arvioi lineaarisen ja eksponentiaalisen kasvun malleja muun muassa taulukkolaskentaohjelman avulla ja tekee ennusteita mallien avulla
- tottuu arvioimaan mallien hyvyyttä ja käyttökelpoisuutta
- osaa käyttää ohjelmistoja mallintamisessa, polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusten yhteydessä

Keskeiset sisällöt

- lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen
- eksponenttiyhtälön ratkaiseminen

- ennusteet ja mallin hyvyys

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen opintojaksossa

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Mallinnetaan ja ratkaistaan kestävään kehitykseen ja ihmiskuntaan liittyviä ongelmia.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat luontevasti opintojakson sisältöjä käsiteltäessä. Ne huomioidaan opintojakson tehtävissä ja koetehtävissä, ja niiden arviointi on siten osa opintojakson arviointia.

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla. Summatiivisen arvioinnin lisäksi hyödynnetään formatiivista arviointia, joka voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeena tai tehtävinä, itsearviointina, oppimiskeskusteluina sekä ryhmäkeskusteluina.

MAB5 Tilastot ja todennäköisyys (2 op)

Opintojaksossa tutustutaan todennäköisyyslaskennan malleihin ja kombinatoriikkaan. Lisäksi opintojaksossa opitaan käsittelemään aineistoja tilastollisin menetelmin sekä tutustutaan kahden muuttujan regressioanalyysiin.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja
- perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja sitä havainnollistaviin malleihin
- osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä havaintoaineiston tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.

Keskeiset sisällöt

- tilastoaineiston havainnollistaminen ja tunnuslukujen määrittäminen
- regression ja korrelaation käsitteet
- havainto ja poikkeava havainto
- ennusteiden tekeminen
- todennäköisyyden käsite
- yhteen- ja kertolaskusääntö
- kombinaatiot ja tuloperiaate
- todennäköisyyslaskennan malleja

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen opintojaksossa

Hyvinvointiosaaminen

Pyritään ymmärtämään matematiikan merkitystä omassa arjessa.

Vuorovaikutusosaaminen

Harjaannutaan pitkäjänteisyyteen ja vastuun ottamiseen omasta työskentelystä osana muuta ryhmää.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Hyödynnetään matemaattisia ohjelmistoja opiskelussa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat luontevasti opintojakson sisältöjä käsiteltäessä. Ne huomioidaan opintojakson tehtävissä ja koetehtävissä, ja niiden arviointi on siten osa opintojakson arviointia.

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla. Summatiivisen arvioinnin lisäksi hyödynnetään formatiivista arviointia, joka voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeena tai tehtävinä, itsearviointina, oppimiskeskusteluina sekä ryhmäkeskusteluina.

OPPIAINEIDEN YHTEISET OPINTOJAKSOT

MAB6_MAB7_YH2 Taloustieto ja talousmatematiikka (4 op)

Katso luku 6.14 Yhteiskuntaoppi

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

MAB8 Matemaattinen analyysi (2 op)

Opintojaksossa opitaan tutkimaan funktioiden kulkua derivaatan avulla. Funktioita ja niiden kulkua tarkastellaan graafisin ja numeerisin menetelmin.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin
- ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena
- osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla
- osaa määrittää sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon
- osaa käyttää ohjelmistoja funktion kulun tutkimisessa sekä funktion derivaatan ja suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- graafisia ja numeerisia menetelmiä
- polynomifunktion derivaatta
- polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen
- polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä
- funktion muutosnopeuden määrittäminen ohjelmistojen avulla

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen opintojaksossa

Monitieteinen ja luova osaaminen
Hyödynnetään matemaattisia ohjelmistoja opiskelussa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen
Mallinnetaan ja ratkaistaan kestävään kehitykseen ja ihmiskuntaan liittyviä ongelmia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen
Käytetään ja omaksutaan matematiikalle ominaisia merkintöjä.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat luontevasti opintojakson sisältöjä käsiteltäessä. Ne huomioidaan opintojakson tehtävissä ja koetehtävissä, ja niiden arviointi on siten osa opintojakson arviointia.

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla. Summatiivisen arvioinnin lisäksi hyödynnetään formatiivista arviointia, joka voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeena tai tehtävinä, itsearviointina, oppimiskeskusteluina sekä ryhmäkeskusteluina.

MAB9 Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat (2 op)

Opintojaksossa tutustutaan mm. normaalijakaumaan ja binomijakaumaan sekä vahvistetaan tilastojen käsittelytaitoja. Opintojaksossa hyödynnetään laskinohjelmistoja tilastollisten tunnuslukujen ja todennäköisyyksien määrittämisessä.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu normaalijakaumaan matemaattisena mallina
- tutustuu binomijakaumaan matemaattisena mallina
- vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsittely- ja tutkimustaitojaan ohjelmistojen avulla
- tietää, kuinka lasketaan tilastollisiin jakaumiin liittyviä tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä, ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla
- ymmärtää luottamusvälin ja virhemarginaalin käsitteen ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla.

Keskeiset sisällöt

- normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet (odotusarvo ja keskihajonta)
- toistokoe
- binomijakauma

- luottamusvälin ja virhemarginaalin käsite

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen opintojaksossa

Monitieteinen ja luova osaaminen
Hyödynnetään matemaattisia ohjelmistoja opiskelussa.

Yhteiskunnallinen osaaminen
Tulkitaan ja arvioidaan ratkaisuja ja aineistoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen
Käytetään ja omaksutaan matematiikalle ominaisia merkintöjä.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat luontevasti opintojakson sisältöjä käsiteltäessä. Ne huomioidaan opintojakson tehtävissä ja koetehtävissä, ja niiden arviointi on siten osa opintojakson arviointia.

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla. Summatiivisen arvioinnin lisäksi hyödynnetään formatiivista arviointia, joka voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeena tai tehtävinä, itsearviointina, oppimiskeskusteluina sekä ryhmäkeskusteluina.

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

MAB10 Lyhyen matematiikan kertaava opintojakso (2 op)

Opintojaksossa kerrataan lyhyen matematiikan oppimäärän keskeisiä aiheita ja valmistaudutaan yo-kokeeseen. Opiskelija vahvistaa matematiikan osaamistaan ja muodostaa kokonaiskuvan lukion lyhyen matematiikan oppimäärästä.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tunnistamaan ylioppilaskirjoitusten tehtävätyyppejä ja laatimaan niihin perusteltuja ratkaisuja
- syventää lukion lyhyen matematiikan oppisisältöjä
- jäsentää matematiikan oppisisältöjä toisiinsa kytkeytyviksi asiakokonaisuuksiksi
- kehittää laskuteknisiä taitojaan harjoittelemalla erilaisiin tehtäviin vastaamista
- osaa käyttää yo-kokeissa tarvittavia ohjelmia monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- tehokkaat laskutekniikat
- lyhyen matematiikan yleisimmät tehtävätyypit ja niiden arviointikriteerit
- vastustekniikka ja perusteltujen ratkaisujen laatiminen erilaisiin tehtävätyyppeihin
- lukion lyhyen matematiikan pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojaksojen keskeisimmät asiasisällöt.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen

Hyvinvointiosaaminen
Opiskelija ottaa vastuuta omasta opiskelustaan ja harjaantuu sinnikkääseen työskentelyyn saavuttaakseen asettamansa tavoitteet. Opiskelija kehittää tiedonhankintaprosessejaan sekä oppii tunnistamaan niissä vielä olevia puutteita.

Monitieteinen ja luova osaaminen
Hyödynnetään matemaattisia ohjelmistoja opiskelussa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat luontevasti opintojakson sisältöjä käsiteltäessä. Ne huomioidaan opintojakson tehtävissä ja koetehtävissä, ja niiden arviointi on siten osa opintojakson arviointia.

Arviointi

Opintojaksosta annetaan suoritusmerkintä. Summatiivisen arvioinnin lisäksi hyödynnetään formatiivista arviointia, joka voidaan toteuttaa esimerkiksi kokeena tai tehtävinä, itsearviointina, oppimiskeskusteluina sekä ryhmäkeskusteluina.

MAB12 Matikkapaja (1 op)

Tavoitteet

Matikkapaja on tarkoitettu matematiikan opiskelun tueksi lukiossa. Pajassa opiskelija saa lisäopetusta opintojaksoilla epäselviksi jääneisiin asioihin, tehdään yhdessä kotitehtäviä ja harjoitellaan laskinohjelmien käyttöä ohjatusti. Matikkapaja toteutetaan hajautetusti koko lukuvuoden ajan ja se on tarkoitettu kaikille lukion opiskelijoille.

Keskeiset sisällöt

Lyhyen matematiikan muiden opintojaksojen sisällöt yksilöllisesti opiskelijan tarpeet huomioiden.

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

6.7 Biologia

Oppiaineen tehtävä

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elämään liittyviä ilmiöitä molekyyli- ja solutasolta biosfääriin. Biologian opetuksen tarkoituksena on herättää kiinnostusta bio- ja ympäristötieteisiin ja tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Opetus vahvistaa opiskelijan käsitystä biologian merkityksestä osana luonnontieteellisen maailmankuvan rakentumista. Luonnontieteellinen maailmankuva perustuu tieteelliseen tutkimukseen ja auttaa siten opiskelijaa tarkastelemaan maailmaa tietoperustaisesti. Biologian opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita sekä evoluution merkityksen eliökunnan kehittämisessä.

Biologian oppiaine antaa opiskelijalle valmiuksia arkielämään, työelämään ja jatko-opintoihin. Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva siitä, että biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tieteenaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään monin tavoin esimerkiksi lääketieteissä, teollisuudessa sekä maa- ja metsätaloudessa. Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia.

Biologian opetukselle on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta, tutkimuksellisuus sekä aktivoivat ja vuorovaikutteiset työ- ja toimintatavat. Biologian opetuksessa tehdään laborointeja ja työskennellään myös digitaalisissa ja koulun ulkopuolisissa opiskeluympäristöissä. Opiskelun edetessä kokeellisen työskentelyn taidot monipuolistuvat ja syventyvät. Opetuksessa tehdään monipuolisesti yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa. Biologian opetukseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti maantieteessä, kemiassa, fysiikassa, psykologiassa ja terveystiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Biologian opetuksen perustana on luonnon monimuotoisuuden ja sen kehittymisen ymmärtäminen. Opetuksessa keskeinen teema on kestävän tulevaisuuden rakentaminen. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä biologian tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

*Biologian opetus vahvistaa luontevasti opiskelijan **hyvinvointiosaamista**. Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Biologiassa korostuvat yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus sekä niiden biologinen tausta, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteidensa asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.*

***Vuorovaikutusosaamisen** osalta opiskelija oppii biologian oppiaineessa argumentoimaan ja arvioimaan omia ja muiden näkökulmia biologisen tiedon avulla. Opetusta annetaan erilaisissa oppimisympäristöissä ja monipuolisilla työmenetelmillä, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.*

*Biologian opetus ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin tukien näin **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Opetuksessa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Biologian opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä monitieteiseen ja luovaan työskentelyyn vaihtelevissa oppimisympäristöissä.*

***Yhteiskunnallisen osaamisen** osalta biologian opetuksessa annetaan opiskelijalle valmiuksia työskennellä yhteiskunnan kannalta tärkeillä aloilla, kuten terveydenhuollossa, ympäristöalalla sekä maa- ja metsätaloudessa. Biotieteet ovat nopeasti kehittyvä kansainvälinen ala, jonka sovelluksia hyödynnetään yhteiskunnassa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Biologian opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä vahvistaen näin opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.*

*Biologian opetus kehittää opiskelijan **ympäristöosaamista** ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Siinä korostuu ymmärrys luonnon ainutlaatuisuudesta ja itseisarvosta. Opetuksessa käsitellään biologisten sovellusten ja ekosysteemipalveluiden*

mahdollisuuksia kestäväen tulevaisuuden kannalta. Opetus auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa **eettisyyttä** vaativissa pohdinnoissa.

Biologian opetuksen yleiset tavoitteet

Biologian opetuksessa edistetään opiskelijan kykyä tarkastella ilmiöitä biotieteiden näkökulmasta sekä vahvistetaan ja syvennetään biologian tietoja, taitoja ja osaamista monipuolisesti. Tavoitteet liittyvät biologiseen tarkastelutapaan, biologian ilmiöihin ja prosesseihin sekä biologisiin taitoihin ja niiden soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Biologinen tarkastelutapa

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää biologian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä
- osaa havainnollistaa biologialle ominaisia ilmiöitä lajiesimerkkien avulla
- ymmärtää, että biologinen tieto perustuu tutkimukseen ja että Suomessa tehdään merkittävää alan tutkimusta
- ymmärtää biologisen tiedon ja siihen perustuvien sovellusten merkityksen innovaatioissa sekä erilaisten ongelmien ratkaisuisa
- saa kokemuksia, jotka syventävät kiinnostusta biologiaa ja sen opiskelua kohtaan.

Biologiset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa eliöiden perusrakenteita ja toimintoja
- ymmärtää biologisia syy-seuraussuhteita molekyylitasolta biosfääriin
- ymmärtää evoluution merkityksen
- tuntee biologiseen tietoon perustuvia sovelluksia.

Biologiset taidot ja niiden soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- suunnittelee ja toteuttaa yksin tai ryhmässä kokeellista työskentelyä monipuolisissa oppimisympäristöissä, kuten maastossa, laboratoriossa ja virtuaalisissa ympäristöissä
- saa mahdollisuuden perehtyä biologian sovelluksiin vierailun, korkeakoulu yhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- käyttää ja arvioi kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä biologialle ominaisella tavalla
- ymmärtää eliökunnan monimuotoisuuden säilyttämisen merkityksen, tiedostaa kestäväen kehityksen välttämättömyyden sekä rohkaistuu toimimaan myönteisten ratkaisujen puolesta.

Arviointi

Biologiassa arvioidaan oppiaineen tavoitteiden saavuttamista moduulikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot ja taidot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta sekä ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan taito arvioida tietoa kriittisesti.

Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kokeellisilla työskentelyillä maastossa tai laboratoriossa sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Paikallinen lisäys

Opintojaksoissa toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, joka kohdistuu kunkin opintojakson tavoitteiden ja sisältöjen saavuttamiseen. Formatiivisen arvioinnin tehtävä on auttaa opiskelijaa opinnoissa eteenpäin kohti tavoitteita. Formatiivisen arvioinnin muotoja ovat esimerkiksi itsearviointi, vertaispalaute tai opettajan antama palaute oppimisesta. Summatiivisen arvioinnin tehtävä on osoittaa, kuinka hyvin opiskelija on saavuttanut opintojakson tavoitteet ja sisällöt. Summatiivisen arvioinnin muotoja ovat esimerkiksi erilaiset kirjalliset tuotokset, suppeampien kokonaisuuksien osaamista mittaavat testit ja laajemman kokonaisuuden osaamista mittaava koe. Kokeellisen työskentelyn ja maastotyöskentelyn taitoja voidaan arvioida sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet arvioidaan osana opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Opintojaksojen itsenäinen suorittaminen

Opintojaksot BI1–BI6 suoritetaan yleensä osallistumalla lähiopetukseen. Näiden opintojaksojen itsenäinen suorittaminen on mahdollista vain erityistapauksissa opettajan suostumuksella. Opintojakson BI5BI6BI7 moduulia BI7 ja opintojaksoa BI8 ei ole mahdollista suorittaa itsenäisesti. Opintojakso BI9 suoritetaan suurimmaksi osaksi itsenäisesti.

OPINTOJAKSOT

Opintojaksojen suoritusjärjestys ja suositeltu yo-kokeen suorittamisen ajankohta

Opiskeluvuosi →	1	2	3	YO-koe
Opintojaksot →	BI1 BI4 BI9	BI2_BI3 BI5_BI6_BI7 BI9	BI8	3. vuosi syksy (3. vuosi kevät)

Opintojakso BI1 opiskellaan ennen opintojaksoja BI2_BI3 ja BI4. Opintojakso BI4 opiskellaan ennen opintojaksoa BI5_BI6_BI7.

PAKOLLISET OPINNOT

BI1 Elämä ja evoluutio (2 op)

Opintojakso tutustuttaa elämää tutkivan luonnontieteen, biologian, perusteisiin. Elämän tunnusmerkeistä käsitellään solurakennetta, elämän omaa kieltä DNA:ta ja lisääntymistä. Opintojaksossa perehdytään biologian keskeisimpään teoriaan, evoluutioteoriaan. Evoluution mekanismien myötä selviää, miten eliöpopulaatioissa tapahtuu jatkuvasti muutoksia, jotka voivat johtaa uusien eliölajien syntyyn. Evoluution seurauksena syntyneitä luonnon monimuotoisuutta jäsennetään luokittelun avulla.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- osaa selittää elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tunnistaa niitä esimerkeistä
- osaa solun perusrakennetta ja toimintaa tasolla, joka mahdollistaa evoluution ja ekosysteemin toiminnan ymmärtämisen
- osaa selittää perinnölliseen muunteluun, luonnonvalintaan ja lajiutumiseen liittyviä mekanismeja ja osaa selittää näiden merkityksen evoluutiolle
- osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen
- ymmärtää ja osaa selittää, miten biologinen tieto tuotetaan.

Opintojakson keskeiset sisällöt

Biologia tieteenä

- elämän tunnuspiirteet ja organisaatiotasot
- biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät
- biologiset havainnot, tutkimuskysymykset ja hypoteesien muodostaminen

Evoluutio

- solujen synty ja kehittyminen
- suvullinen ja suvuton lisääntyminen
- muuntelu ja sen perinnölliset perusteet
- luonnonvalinta
- lajiutuminen
- kasvien ja eläinten evoluutio ja avainsopeumat
- ihmisen evoluutio

- evoluution tutkiminen

Eliökunta

- luokittelun periaatteet
- eliökunnan sukupuu ja keskeisimmät taksonit

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuu monitieteinen ja luova osaaminen.

Opintojakson kuluessa harjoitellaan biologialle ominaista tiedonhankintaa, tieteenalan käsitteiden käyttöä ja luonnontieteellistä ajattelua. Näihin taitoihin liittyvä tehtävä toteutetaan itse kerätyn aineiston pohjalta.

Opintojakson arviointi

Opintojaksosta annetaan **numeroarvosana**. Arvioinnin pääperiaatteet on kuvattu oppiaineen *Arviointi*-kohdassa (ks. yllä). Opintojaksossa korostuvaa laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta arvioidaan osana erilaisten tuotosten formatiivista ja summatiivista arviointia.

BI2_BI3 Ekologian perusteet ja ihmisen vaikutus luontoon (2 op)

Opintojakso koostuu pakollisista moduuleista *BI2 Ekologian perusteet (1 op)* ja *BI3 Ihmisen vaikutus ekosysteemeihin (1 op)*.

Opintojakso tarjoaa perusteet biologian tieteenalasta ekologiasta, joka tutkii eliöiden ja niiden elollisen ja elottoman ympäristön välisiä vuorovaikutussuhteita. Luonnon monimuotoisuus ja sen merkitys avautuvat elämän ehtona, joka mahdollistaa myös ihmisen hyvinvoinnin. Ihmisen toiminta muuttaa ekosysteemejä kaikkialla maailmassa. Opintojaksossa tarkastellaankin keskeisimpiä ympäristöongelmia ja niiden ratkaisukeinoja. Kestävän elämäntavan edistämistä pohditaan yksilötasolta globaalille tasolle asti.

Opintojakson tavoitteet moduuleittain

BI2 Ekologian perusteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa selittää ja arvioida abioottisten ja bioottisten ympäristötekijöiden vaikutuksen eliöiden sopeutumiseen ja levinneisyyteen
- osaa selittää populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakennetta ja toimintaa sekä kuvata niitä esimerkkien avulla
- osaa kuvata luonnon monimuotoisuutta ja perustella sen merkityksen.

BI3 Ihmisen vaikutus ekosysteemeihin

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee menetelmiä, joilla voidaan tutkia ja seurata ympäristön tilaa sekä tunnistaa ympäristöongelmia
- osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä
- osaa esittää perustellen ympäristöongelmien ratkaisukeinoja ja tunnistaa ympäristön tilassa tapahtuvia positiivisia kehityssuuntia
- osaa arvioida ja perustella omaa toimintaansa ekologisen kestävyuden kannalta
- osaa hankkia, analysoida, tulkita ja esittää ekologista tutkimusaineistoa.

Opintojakson keskeiset sisällöt moduuleittain

BI2 Ekologian perusteet

Ekologian perusteet

- ekosysteemien rakenne ja dynaamisuus
- hiilen, typen ja fosforin kierto ja energian virtaus ekosysteemeissä

- populaatioiden ominaisuudet
- sopeutuminen, ekolokerot ja levinneisyys
- lajien väliset suhteet

Luonnon monimuotoisuus

- lajin sisäinen monimuotoisuus, lajien monimuotoisuus, ekosysteemien monimuotoisuus
- monimuotoisuuden merkitys

B13 Ihmisen vaikutus ekosysteemeihin

Ihmisen aiheuttamat ekosysteemien muutokset ja ympäristöongelmien ratkaisukeinoja

- ilmastonmuutoksen vaikutukset ekosysteemeihin
- happamoituminen
- rehevöityminen
- vierasaineiden vaikutukset ravintoketjuissa
- ihmisen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen

Kestävää tulevaisuutta kohti

- ekosysteemipalveluiden merkitys ja ekologisesti kestävä kehitys
- toiminta kestävä elämäntavan edistämiseksi ja ympäristön tilaan vaikuttaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Ympäristöongelmien käsittelyn yhteydessä tarkastellaan luonnon taloudellisen hyödyntämisen ja luonnonsuojelun välisiä ristiriitoja. Eri näkökulmien perusteluita arvioidaan biologisen tiedon pohjalta.

Ympäristöongelmien käsittelyssä huomioidaan myös se, miten ympäristöä koskevaa tietoa sovelletaan yhteiskunnallisesti. Yksittäisen ympäristöongelman yhteiskunnallista ulottuvuutta voidaan havainnollistaa tapausesimerkin kautta.

Luonnon monimuotoisuuden köyhtymistä ja ympäristön tilan heikkenemistä tapahtuu globaalilla tasolla. Tämä näkökulma tulee esille useiden aiheiden yhteydessä. Lisäksi harjoitellaan globaaliin ympäristötietoon liittyvää tiedonhakua.

Opintojakson arviointi

Opintojaksosta annetaan **numeroarvosana**. Arvioinnin pääperiaatteet on kuvattu oppiaineen *Arviointi*-kohdassa (ks. yllä). Opintojaksossa korostuvia laaja-alaisen osaamisen osa-alueita arvioidaan osana erilaisten tuotosten formatiivista ja summatiivista arviointia.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

B14 Solu ja perinnöllisyys (2 op)

Opintojakso käsittelee solubiologian ja perinnöllisyystieteen perusteita. Solubiologian osuudessa tutustutaan biomolekyyleihin, tumallisen solun perusrakenteisiin ja toimintaan, kuten fotosynteesiin, soluhengitykseen ja solujen jakautumiseen. Perinnöllisyystieteen osuus sisältää tietoa mutaatioista ja eri periytymistavoista sekä periytymisen päättelemistä sukupuusta. Opintojaksoon kuuluu mikroskoopin käyttöä ja muuta kokeellista työskentelyä.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- osaa nimetä solun perusrakenteet
- osaa selittää solujen keskeisiä toimintoja

- hallitsee periytymisen perusmekanismit ja osaa soveltaa niitä esimerkkien avulla
- osaa mikroskopoida erilaisia soluja ja tulkita solujen mikroskooppisia rakenteita
- osaa toteuttaa pienen kokeellisen työn.

Opintojakson keskeiset sisällöt

Tumallisen solun rakenne ja toiminta

- solu tutkimuskohteena
- biomolekyylit
- eläin-, kasvi- ja sienisol
- geenien ilmeneminen ja sen säätely
- fotosynteesi
- soluhengitys, käymisreaktiot

Solujen lisääntyminen

- mitoosi ja solun jakautuminen
- meioosi ja sulusolujen synty

Periytymisen perusteet

- geenimutaatioiden tuottamat uudet alleelit
- mendelistinen periytyminen
- kodominantti periytyminen, polygeeninen periytyminen, sukupuoleen sitoutunut periytyminen, periytymistavan päättelemisen sukupuusta

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen.

Kokeellisessa työskentelyssä olennaista työturvallisuutta opetellaan käytännön tilanteissa koko opintojakson ajan.

Opiskelijoiden vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot kehittyvät, kun käytännön työskentelyä tehdään pienryhmissä erilaisia työtapoja käyttäen.

Opintojakson arviointi

Opintojaksosta annetaan **numeroarvosana**. Arvioinnin pääperiaatteet on kuvattu oppiaineen *Arviointi*-kohdassa (ks. yllä). Opintojaksossa korostuvia laaja-alaisen osaamisen osa-alueita arvioidaan osana kokeellista työskentelyä sekä erilaisten tuotosten formatiivista ja summatiivista arviointia.

B15_B16_B17 Ihmisen biologia, biotekniikka ja kokeellinen biologia (6 op)

Opintojakso koostuu valtakunnallisista valinnaisista moduuleista *B15 Ihmisen biologia (2 op)* ja *B16 Biotekniikka ja sen sovellukset (2 op)* sekä paikallisesta valinnaisesta moduulista *B17 Biologiaa laborassa ja maastossa (2 op)*.

Opintojaksossa yhdistyvät ihmisen biologia, biotekniikka ja sen sovellukset sekä kokeellinen biologia. Ihmisen biologian osuudessa käsitellään ihmisen anatomiaa ja fysiologiaa eli ihmiselimestön rakennetta, säätelyjärjestelmiä, aineenvaihduntaa, liikkumista, sopeutumista ympäristöön ja lisääntymistä. Biotekniikan osuus tutustuttaa mikrobiologiaan ja geenitekniikkaan sekä johdattaa biologian sovelluksiin muun muassa lääketieteessä, teollisuudessa ja elintarviketuotannossa. Opintojaksoon kuuluu sekä ihmisen biologiaan että biotekniikkaan liittyvää kokeellista työskentelyä. Paikallinen valinnainen kokeellisen biologian moduuli toteutetaan osana opintojaksoa. Näin tarjoutuu mahdollisuus syventää opiskelija aiheita laajemmin käytännön työskentelyn kautta. Lisäksi biologian kokeellisia töitä ja tutkimuksia tehdään jo aiemmin opiskelijoiden opintojaksojen aihepiireistä. Kokeellisen ja havainnoivan työskentelyn kautta hankitaan biologista tietoa. Samalla luonnontieteellisen tutkimuksen vaiheet tulevat käytännössä tutuksi. Moduulissa syvennetään erilaisten laitteiden ja tutkimusvälineiden käyttöä. Opiskelijan luonnontieteellinen ajattelu kehittyy yhteistyössä muiden opiskelijoiden kanssa. Kokeellinen työskentely tapahtuu sekä laboratorioissa että maastossa.

Opintojakson tavoitteet moduuleittain

B15 Ihmisen biologia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa nimetä ja tunnistaa tärkeimpien elinten ja elimistöjen rakenteet ja selittää niiden toimintaperiaatteita

- ymmärtää, mitä homeostasia on, ja osaa kertoa esimerkkejä siihen vaikuttavista tekijöistä
- osaa kuvata elimistön viestintäjärjestelmiä ja selittää, kuinka eri osat viestivät keskenään
- osaa selittää elimistön kykyä aistia ympäristöä ja reagoida muutoksiin
- osaa selittää ja vertailla elimistön eri puolustusmekanismeja mikrobeja vastaan
- osaa kertoa ja perustella lisääntymisen keskeisimmät vaiheet hedelmöityksestä syntymään
- osaa toteuttaa pienimuotoisen, ihmisen elimistön toimintaa mittaavan kokeellisen työn ja esittää sen tulokset.

B16 Biotekniikka ja sen sovellukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee eri mikrobien rakenteet ja ymmärtää niiden perustoiminnot
- osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten mikrobeja voidaan hyödyntää biotekniikassa
- syventää tietoja nukleiinihapoista ja niiden ominaisuuksista sekä tietää, miten niitä voidaan hyödyntää geeniteknikassa
- osaa selittää esimerkkien avulla biotekniikan keskeisimpiä sovelluksia ja innovaatioita sekä perustella niiden merkityksen jalostuksessa, lääketieteissä, teollisuudessa sekä ympäristönsuojelussa
- osaa tunnistaa ja arvioida biotekniikan mahdollisuuksia ja riskejä sekä esittää niistä perusteltuja eettisiä mielipiteitä
- osaa suunnitella ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeellisen työn.

B17 Biologiaa labrassa ja maastossa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee biologian kokeellisen työskentelyn taitoja
- osaa tehdä erilaisia kokeita ja tutkimuksia sekä laboratoriossa että maastossa
- syventää biologisen tiedon hankintataitoja, havaintojen tekemistä ja oman työskentelyn raportointia
- osaa huomioida työturvallisuuden kaikessa työskentelyssä.

Opintojakson keskeiset sisällöt moduuleittain

B15 Ihmisen biologia

Solu, kudos, elin

- solujen erilaistuminen kantasoluista ja syöpäsolut
- elinten muodostuminen eri kudostyypeistä

Elimistön säätely

- hermoston rakenne ja toiminta
- umpirauhaset ja hormonit

Aineenvaihdunta

- ruoansulatuselimistö
- verenkiertoelimistö
- hengityselimistö
- kuona-aineiden erityys

Liikkuminen

- tuki- ja liikuntaelimistö

Elimistön sopeutuminen ympäristöön

- iho ja lämmönsäätely
- aistit
- puolustusjärjestelmä

Lisääntyminen

- sukuelimet ja sukupuolen kehitys
- hedelmöitys, raskaus ja synnytys

B16 Biotekniikka ja sen sovellukset

Mikrobit

- mikrobien luokittelu
- bakteerien rakenne, muuntelu, antibioottiresistenssi
- virusten rakenne ja lisääntyminen
- mikrobien hyödyntäminen biotekniikassa

DNA:n muokkaus ja tutkiminen geeniteknikalla

- tumallisen ja tumattoman solun perimän ja geenien toiminnan erot
- DNA:n monistaminen, pilkkominen ja palojen erottelu
- DNA:n sisältämän informaation selvittäminen
- geenien siirto- ja muokkausmenetelmät

Biotekniikan keskeiset sovellukset ja merkitys

- perinteinen ja geeniteknikkaan perustuva kasvi- ja eläinjalostus
- lääketieteet
- genomitieto ja sen hyödyntäminen
- DNA-tietoon perustuva yksilön ja lajien tunnistus
- ympäristönsuojelu
- teollisuus

BI7 Biologiaa labrassa ja maastossa

- kokeellisten töiden suunnittelu ja toteutus biologian eri osa-alueilta
- laboratorio- ja maastotyöskentelyn työtapoihin harjaantuminen
- erilaisiin laitteisiin ja tutkimusvälineisiin tutustuminen
- tutkimustulosten esittäminen työselostuksessa tekstin, diagrammien, taulukoiden ja piirrosten avulla

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen.

Kokeellisen työskentelyn työturvallisuustaitoja syvennetään edelleen käytännön tilanteissa koko opintojakson ajan. Ihmisen biologiaa sovelletaan oman kehon toiminnan tutkimiseen terveyden ja sairauden näkökulmasta.

Biotekniikan sovellusten käsittelyn yhteydessä tarkastellaan sovelluksiin liittyviä hyötyjä, haittoja ja riskejä. Eri näkökulmien perusteluita arvioidaan biologisen tiedon pohjalta.

Biotekniikan sovellusten käsittelyssä huomioidaan se, miten biotekniikkaa hyödynnetään yhteiskunnallisesti. Bioteknisten sovellusten yhteiskunnallista ulottuvuutta voidaan havainnollistaa tapausesimerkin kautta.

Kokeellisessa työskentelyssä ja maastotöissä luova toiminta ja ongelmanratkaisu yhdistyvät biologian eri osa-alueisiin ja tieto- ja viestintäteknikan osaamiseen.

Biotekniikan sovellusten eettisyyttä arvioidaan keskustelun ja yhteisten pohdintojen kautta.

Opintojakson arviointi

Opintojakson valtakunnallisista valinnaisista moduuleista BI5 ja BI6 annetaan yksi yhteinen **numeroarvosana**. Paikallisesta valinnaisesta moduulista BI7 annetaan **suoritusmerkintä**. Arvioinnin pääperiaatteet on kuvattu oppiaineen *Arviointi*-kohdassa (ks. yllä). Opintojaksossa korostuvia laaja-alaisen osaamisen osa-alueita arvioidaan osana kokeellista työskentelyä sekä erilaisten tuotosten formatiivista ja summatiivista arviointia.

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

BI7 Biologiaa labrassa ja maastossa (2 op)

Moduuli BI7 toteutetaan osana opintojaksoa BI5_BI6_BI7. Moduulin tarkempi kuvaus on kyseisen opintojakson kohdalla valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa.

BI8 Biologian kokonaiskuva (2 op)

Biologian lukio-opinnot päättää biologian kokonaiskuvaava hahmottava opintojakso, joka parantaa opiskelijan valmiuksia osallistua biologian ylioppilaskokeeseen. Opintojakson aikana kerrataan pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojaksojen sisältöjä ja syvennetään niitä. Ylioppilaskokeen tehtäviin vastaamista harjoitellaan aiempien tutkintokertojen tehtävien avulla. Lisäksi kehitetään diagrammien ja piirrosten tuottamistaitoja. Opiskelijoiden tarpeet ja toiveet otetaan huomioon opintojakson toteutuksessa.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- parantaa valmiuksiaan osallistua biologian ylioppilaskokeeseen
- hahmottaa kokonaiskuvaavaa biologian eri osa-alueista yhdistellen pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen keskeisiä sisältöjä.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- biologian oppimäärän kertaaminen ja syventäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan
- ylioppilaskokeen tehtäväaineistoon perehtyminen
- hyvän koevastauksen suunnittelu ja laatiminen vanhojen ylioppilaskoetehtävien avulla
- diagrammien ja piirrosten tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuu hyvinvointiosaaminen.

Ylioppilaskokeeseen valmistautuessaan opiskelija arvioi, mitä biologian aihealueita ja taitoja hänen pitää vielä kerrata ja syventää. Opintojakson alussa asetetaan ryhmän yhteisiä tavoitteita ja aikataulutetaan kokeeseen valmistautumista. Opiskelija saa tukea ja kannustusta biologian kokonaiskuvan hahmottamiseen sekä henkilökohtaista palautetta harjoitustehtävistä. Opiskelijan itsetuntemus vahvistuu, ja ylioppilaskokeen aiheuttamat mahdolliset suorituspainet voivat pienentyä.

Opintojakson arviointi

Opintojaksosta annetaan **suoritusmerkintä**. Arvioinnin pääperiaatteet on kuvattu oppiaineen *Arviointi*-kohdassa (ks. yllä). Opintojaksossa korostuvaa laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta arvioidaan osana erilaisten tuotosten formatiivista arviointia.

B19 Lajintuntemus (2 op)

Opintojaksossa tutustutaan tapoihin, joilla luonnossa tavattu tuntematon eliölaji pystytään tunnistamaan ja nimeämään. Opintojakson aikana opitaan käyttämään erilaisia lajintunnistustyökaluja ja aineistoja. Opiskelija laatii eliökokoelman valitsemastaan eliöryhmästä. Eliökokoelman voi laatia oikeista eliöistä tai toteuttaa sähköisessä muodossa. Työskentelyä tutustuttaa käytännössä luonnon monimuotoisuuteen lajitamalla. Opintojakso alkaa yhteisellä muutaman oppitunnin mittaisella johdannolla. Muilta osin opintojakso suoritetaan itsenäisesti.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- oppii yleisiä eliölajien tunnistamistaitoja
- kehittää eliölajien tuntemusta erityisesti siinä eliöryhmässä, johon opintojakson aikana syvenny
- ymmärtää lajintuntemuksen merkitys biodiversiteetin eli luonnon monimuotoisuuden suojelun kannalta.

Opintojakson keskeiset sisällöt

Eliökokoelman laatiminen

- oma eliökokoelma joko oikeista eliöistä esimerkiksi kasveja tai hyönteisiä keräten tai sähköinen eliökokoelma itse otetuista valokuvista
- tuotos voi olla eliökokoelma, verkkosivu tai muu sähköinen esitystapa
- eliökokoelman työstämisestä kertova raportti liitetään mukaan tuotokseen

Eliölajien tunnistamistaidot

- eliölajien tunnistamisen periaatteet ja erilaiset lajintunnistustyökalut

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuu eettisyys ja ympäristöosaaminen.

Eliölajeihin tutustuminen kasvattaa halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Opiskelija oivaltaa, että jokainen eliölaji on ainutlaatuinen ja itsessään arvokas. Eliölajien tuntemus motivoi säilyttämään ja suojelemaan luontoa.

Opintojakson arviointi

Opintojaksosta annetaan **suoritusmerkintä**. Arvioinnin pääperiaatteet on kuvattu oppiaineen *Arviointi*-kohdassa (ks. yllä). Opintojaksossa korostuvaa laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta arvioidaan osana summatiivista arviointia.

5.8 Maantiede

Oppiaineen tehtävä

Maantiede tarkastelee luonnon, ihmisen ja yhteiskunnan ilmiöitä ja vuorovaikutusta. Maantieteen opetuksen tehtävänä on avartaa opiskelijan maantieteellistä maailmankuvaa ja kehittää valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja niiden ajallista muutosta sekä alueellisia ongelmia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja näkemyksiä, ottamaan kantaa omassa ympäristössään, lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Opetus harjaannuttaa opiskelijan osallistumis- ja vaikuttamistaitoja sekä tukee opiskelijaa kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa. Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutusta sekä tarkastelemaan maailmaa muuttavana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä. Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja humanistis-yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetus antaa opiskelijalle valmiuksia ympäristö- ja ihmisoikeuskysymysten tarkasteluun sekä tukee opiskelijan kasvua sivistyneeksi ja vastuulliseksi kansalaiseksi.

Nuorten elämämaailma sekä opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot ovat maantieteen opetuksen lähtökohta. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä. Tutkiva lähestymistapa ja geomedian käyttö auttavat opiskelijaa syventämään maantieteellistä ajattelua sekä ymmärtämään arkiympäristössä ja paikallisella, alueellisella ja maailmanlaajuisella tasolla tapahtuvia muutoksia. Geomedialla tarkoitetaan maantieteellisiä tiedonhankinta- ja esitystapoja, esimerkiksi karttoja, paikkatietoa, diagrammeja, kuvia, videoita, kirjallisia lähteitä, mediaa ja suullisia esityksiä. Geomedian monipuolinen käyttö tukee opiskelijaa maantieteellisen tiedon hankinnassa, analysoinnissa, tulkinassa ja visuaalisessa esittämisessä. Ajankohtaisten uutisten käsittely opetuksessa kehittää opiskelijan maailmankuvan rakentumista ja kriittistä ajattelua sekä auttaa häntä ymmärtämään lähiympäristössä ja muualla maailmassa tapahtuvia muutoksia.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä maantieteen tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

*Maantieteen opetuksessa tuetaan opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen** kehittymistä. Maantieteen opetukselle ominaiset työskentelytavat ovat opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia vaihtelevissa oppimisympäristöissä. Maantieteen opetuksessa korostuvat erityisesti sosiaaliset ja yhteistyötaidot sekä vastuunotto omasta ja muiden työskentelystä. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteiden asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.*

*Maantieteen opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä **monitieteelliseen ja luovaan** työskentelyyn. Opetuksessa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Geomediataidot vahvistavat opiskelijan monilukutaitoa. Maantieteen opetus motivoi opiskelijaa luonnontieteelliseen ja humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin.*

*Maantieteen opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus edistää opiskelijan ymmärrystä kestäväen kehityksen merkityksestä aluesuunnittelun lähtökohtana ja antaa opiskelijalle valmiuksia osallistuvaan suunnitteluun. Opetus ohjaa opiskelijaa kestäväen tulevaisuuteen ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä, mikä vahvistaa **yhteiskunnallista osaamista**.*

*Maantieteen opiskelu vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** monipuolisesti. Opetus lisää ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja luonnonympäristön merkityksestä. Maantieteen opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestäväen elämäntavan välttämättömyydestä. Opetus auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdintoissa ja kestäväissä kulutusvalinnoissa.*

*Maantieteen opetus syventää opiskelijan käsitystä ihmisoikeuksien merkityksestä, yhteiskunnan moninaisuudesta ja alueellisen identiteetin muodostumisesta tukien siten opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymistä. Maantieteelle on ominaista*

tarkastella ajankohtaisia maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita. Maantiede tukee opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksien ja tulevaisuuden taitojen rakentumista sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.

Maantieteen opetuksen yleiset tavoitteet

Maantieteen opetuksessa vahvistetaan opiskelijan maantieteellistä ajattelua, syvennetään ilmiöiden ja prosessien ymmärtämistä sekä kehitetään monipuolisten taitojen hallintaa ja soveltamista. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Maantieteellinen ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan maantieteeseen ja maantieteen tapaan hahmottaa ja tutkia maailmaa
- ymmärtää, mikä on ominaista maantieteelle tieteenalana ja mihin maantieteellistä osaamista tarvitaan arkielämässä, opiskelussa ja työelämässä
- osaa käyttää maantieteellisiä käsitteitä täsmällisesti ja ilmaista perusteltuja näkemyksiä maantieteelle ominaisella tavalla oikeissa yhteyksissä
- syventää maailman karttakuvan ja paikannimistön hallintaansa
- osaa tarkastella maailmaa eri lähtökohdista, kuten yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmista
- ymmärtää kestäväen elämäntavan välttämättömyyden ja luonnonvaroja säästävän kiertotalouden merkityksen.

Maantieteelliset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja
- ymmärtää ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja
- ymmärtää luonnon- ja ihmismaantieteellisten ilmiöiden ja prosessien vuorovaikutuksen.

Maantieteelliset taidot ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa havainnoida arkiympäristöjä ja tulkita maisemaa
- osaa vertailla ja analysoida luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä niissä tapahtuvia muutoksia eri aluetasoilla
- osaa havainnoida, kuvata ja analysoida ihmisten hyvinvointia paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti
- osaa pohtia ja arvioida mahdollisia ratkaisuja ympäristön muutoksiin ja ihmisen toiminnan aiheuttamiin muutoksiin
- ymmärtää, soveltaa ja analysoi maantieteellistä tietoa sekä hyödyntää monipuolisesti geomediala tiedon hankinnassa, arvioinnissa ja esittämisessä
- seuraa ajankohtaisia maailman tapahtumia ja osaa kriittisesti arvioida niihin vaikuttavia tekijöitä sekä mahdollisia seurauksia
- tuntee alueiden kehittämisen, osallistumisen ja vaikuttamisen keinoja
- saa valmiuksia toimia kantaottavana ja kestävää tulevaisuutta edistävänä aktiivisena maailmankansalaisena.

Arviointi

Maantieteen yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

Maantieteen arvioinnin keskeisiä kohteita ovat maantieteellinen ajattelu, maantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtäminen sekä maantieteellisten taitojen osaaminen ja soveltaminen. Opiskelija voi esittää maantieteellistä ajatteluaan ja tietoaan monipuolisin menetelmin. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Maantieteessä keskeisiä arvioitavia taitoja ovat karttojen

luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomediataidot. Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kenttätöillä sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Paikallinen lisäys

Opintojaksoissa toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, joka kohdistuu kunkin opintojakson tavoitteiden ja sisältöjen saavuttamiseen. Formatiivisen arvioinnin tehtävä on auttaa opiskelijaa opinnoissa eteenpäin kohti tavoitteita. Formatiivisen arvioinnin muotoja ovat esimerkiksi itsearviointi, vertaispalaute tai opettajan antama palaute oppimisesta. Summatiivisen arvioinnin tehtävä on osoittaa, kuinka hyvin opiskelija on saavuttanut opintojakson tavoitteet ja sisällöt. Summatiivisen arvioinnin muotoja ovat esimerkiksi erilaiset kirjalliset tuotokset, suppeampien kokonaisuuksien osaamista mittaavat testit ja laajemman kokonaisuuden osaamista mittaava koe. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet arvioidaan osana opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Opintojaksojen itsenäinen suorittaminen

Opintojaksot GE1–GE4 suoritetaan yleensä osallistumalla lähiopetukseen. Näiden opintojaksojen itsenäinen suorittaminen on mahdollista vain erityistapauksissa opettajan suostumuksella. Opintojaksoa GE5 ei ole mahdollista suorittaa itsenäisesti.

OPINTOJAKSOT

Opintojaksojen suoritusjärjestys ja suositeltu yo-kokeen suorittamisen ajankohta

Opiskeluvuosi →	1	2	3	YO-koe
Opintojaksot →	GE1	GE2GE3	GE4 GE5	3. vuosi kevät

PAKOLLISET OPINNOT

GE1 Maailma muutoksessa(2 op)

Opintojakso johdattaa maantieteeseen, joka tutkii maapalloa ja ihmisen toimintaa alueellisesta näkökulmasta. Opintojaksossa käsitellään sekä ympäristön että ihmiskunnan muutosten syitä, seurauksia ja mahdollisuuksia hillitä muutoksia. Esimerkkeinä ympäristön muutoksista tarkastellaan muun muassa ilmastonmuutosta, aavikoitumista, myrskyjä ja tulvia. Ihmiskunnan muutoksista huomiota saavat esimerkiksi väestönkasvu, vesipula ja hyvinvoinnin jakautuminen. Opintojaksossa harjoitellaan geomediataitoja ja ajankohtaisten uutisten kriittistä arviointia.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää maantieteellistä maailmankuvaansa ja osaa käyttää paikannimistöä luontevasti tarkoituksenmukaisissa yhteyksissä
- osaa analysoida ympäristön muutosten syitä ja arvioida ympäristön muutosten seurauksia eri alueilla
- tuntee keinoja ja osaa selittää, millaisten ratkaisujen avulla ympäristön muutoksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
- osaa analysoida ihmiskunnan muutosten syitä ja arvioida muutosten seurauksia eri alueilla
- tuntee keinoja ja osaa arvioida, miten ihmistoiminnan aiheuttamiin muutoksiin voidaan vaikuttaa eri alueilla
- tuntee kestävän kehityksen sitoumuksia ja osaa käyttää niitä eettisten perustelujen pohjana
- osaa hankkia, analysoida ja esittää asianmukaista ja luotettavaa tietoa alueellisista kysymyksistä geomeediaa hyödyntäen
- osaa arvioida kriittisesti ajankohtaisia alueellisia uutisia ympäristön tai ihmiskunnan muutoksista eri medioissa.

Opintojakson keskeiset sisällöt

Maantiede tieteenalana

- ympäristön ja maailman tarkastelu maantieteessä
- maantieteen hyödyntäminen työelämässä ja arjessa
- alueelliset ajankohtaiset uutiset

Ympäristön muutoksia ja niiden ratkaisukeinoja

- ilmastonmuutosten mekanismit
- nykyisen ilmastonmuutoksen syitä ja seurauksia

- kuivuus, aavikoituminen, myrskyt, tulvat
- ympäristön muutoksiin sopeutuminen ja niiden hillintä

Ihmiskunnan muutoksia

- väestön kasvun ja vaurastumisen maailmanlaajuiset ympäristövaikutukset
- puhtaan veden puute, nälkä
- hyvinvoinnin jakautuminen, köyhyys
- pakolaisuus
- kestävän kehityksen sitoumukset

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen.

Maantieteelle ominaisesti erilaisia tarkastelukulmia ympäristön tai ihmiskunnan muutoksiin pyritään löytämään vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Tarkastelu tapahtuu johonkin ympäristön tai ihmiskunnan muutokseen liittyvän tapausesimerkin avulla.

Yhteiskunnallista osaamista kartutetaan tutustumalla ajankohtaisiin uutisiin. Maailman tapahtumista kertovia uutisia analysoidaan kriittisesti.

Kestävän elämäntavan välttämättömyyttä ja sen toteuttamismahdollisuuksia opiskelijan arkielämässä havainnollistetaan erilaisten kulutusmittarien avulla.

Opintojakson arviointi

Opintojaksosta annetaan **numeroarvosana**. Arvioinnin pääperiaatteet on kuvattu oppiaineen *Arviointi*-kohdassa (ks. yllä). Opintojaksossa korostuvia laaja-alaisen osaamisen osa-alueita arvioidaan osana erilaisten tuotosten formatiivista ja summatiivista arviointia.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

GE2_GE3 Sininen planeetta ihmisen toimintaympäristönä (4 op)

Opintojakso koostuu valtakunnallisista valinnaisista moduuleista *GE2 Sininen planeetta (2 op)* ja *GE3 Yhteinen maailma (2 op)*.

Opintojaksossa yhdistyvät luonnonmaantiede ja ihmismaantiede. Luonnonmaantieteen osiossa tarkastellaan Maan planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä sekä elottoman ja elollisen luonnon ilmiöiden alueellista esiintymistä maapallolla. Tällaisia ilmiöitä ovat muun muassa tuulet, veden kiertokulku, sateet, kasvillisuus ja kiviaineksen kiertokulku. Ihmistoiminnan alueellisessa tarkastelussa kiinnitetään huomiota esimerkiksi väestöön, kulttuureihin, kaupunkeihin, elinkeinoihin, liikkumiseen ja eri alueiden vuorovaikutukseen. Luonnon ja ihmisen toiminnan välistä vuorovaikutusta käsitellään eri näkökulmista eri aluetasoilla. Opintojakson aikana opiskelijan geomediataidot kehittyvät.

Opintojakson tavoitteet moduuleittain

GE2 Sininen planeetta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti luonnonmaantieteen peruskäsitteitä ja paikannimistöä
- osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää luonnonmaantieteellistä tietoa geomedian avulla
- osaa selittää Maan planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä ja perustella ilmiöiden vaikutuksia luonnon järjestelmiin
- osaa kuvata ja analysoida elottoman ja elollisen luonnon alueellisuutta maapallolla
- osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä sekä selittää perustellen, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat
- osaa analysoida luonnonriskien syitä ja arvioida luonnonriskien seurauksia eri alueilla
- osaa selittää ja vertailla esimerkkien avulla, miten luonnonriskien seurauksia voidaan ennakoida tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
- ymmärtää luonnonmaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.

GE3 Yhteinen maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti ihmismaantieteen käsitteitä ja paikannimistöä
- tunnistaa kulttuurisia piirteitä ja niiden eroja, arvostaa niiden moninaisuutta sekä ottaa toiminnassaan huomioon ihmisoikeudet
- osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää ihmismaantieteellistä tietoa geomedian avulla
- osaa kuvata ja analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä sekä ihmisen ja luonnon välisiä riippuvuussuhteita eri aluetasoilla
- osaa analysoida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan sekä vertailla eri alueita
- osaa analysoida esimerkkien avulla ihmiskunnan riskien ja ympäristöriskien syitä ja arvioida niiden seurauksia sekä tunnistaa keinoja, miten riskien seurauksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
- ymmärtää ihmismaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa, ihmisten arkielämässä ja omassa toiminnassaan.

Opintojakson keskeiset sisällöt moduuleittain

GE2 Sininen planeetta

Luonnonmaantieteellinen ajattelu

- luonnonmaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- luonnonmaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät

Maan planetaariset liikkeet ja niistä johtuvat ilmiöt

Ilmakehä ja vesikehä

- ilmakehän rakenne ja tuulet, muutokset otsonikerroksessa
- veden kiertokulku, sateet ja meriveden liikkeet, ENSO ja NAO
- sää ja sen ennustaminen
- ilmastoalueet

Kivikehä

- maapallon rakenne ja kiviaineksen kierto
- endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina
- endogeeniset ja eksogeeniset ilmiöt riskeinä, keskeiset riskialueet, ennakointi ja niihin varautuminen

Maannokset ja kasvillisuusalueet

GE3 Yhteinen maailma

Ihmismaantieteellinen ajattelu

- ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- ihmismaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät
- paikkojen kokeminen ja miellekartat

Väestö, asutus ja kulttuurit

- väestörakenne ja väestönmuutokset
- asutuksen sijoittuminen, muuttoliikkeet
- kulttuurien moninaisuus, alueellinen identiteetti ja ihmisoikeuksien toteutuminen, kuten alkuperäiskansojen asema

Kaupungit ja kaupungistuminen

- maankäyttö ja rakennettu ympäristö
- kaupunkiympäristön muutokset ja ekokaupungit

Tuotannon alueelliset piirteet ja luonnonvarojen kestävä käyttö

- maa-, metsä- ja kalatalous
- kaivannaiset, energialähteet

- teollisuus
- kiertotalous

Liikkuminen, palvelut ja vuorovaikutus

- saavutettavuus, liikenneverkot ja matkailu
- globalisaatio
- innovaatioiden alueellinen leviäminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen, eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Maantieteellisistä aineistoista muodostettujen näkökulmien perustelemista ja arvioimista harjoitellaan maantieteellisen tiedon pohjalta. Työskentely tapahtuu erilaisissa ryhmissä.

Luonnonympäristön merkityksen ja kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärtämistä vahvistetaan tarkastelemalla luonnonympäristöön ja kulttuuriympäristöön liittyviä tapausesimerkkejä.

Opintojakson näkökulma maailmaan on ensisijaisesti globaali. Opiskelijan taitoa tarkastella maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita kehitetään eri alueita koskevien kurssitöiden avulla.

Opintojakson arviointi

Opintojaksosta annetaan **numeroarvosana**. Arvioinnin pääperiaatteet on kuvattu oppiaineen *Arviointi*-kohdassa (ks. yllä). Opintojaksossa korostuvia laaja-alaisen osaamisen osa-alueita arvioidaan osana erilaisten tuotosten formatiivista ja summatiivista arviointia.

GE4 Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta (2 op)

Opintojakso syventää ja monipuolistaa geomedian käyttö-, tulkinta- ja tuottamistaitoja. Opintojakson aikana käsitellään esimerkiksi karttoja, paikkatietoa, kuvia, diagrammeja ja videoita. Opiskelija saa valmiuksia maantieteellisen tutkimuksen tekemiseen. Keskeinen osa opintojaksoa on oman tutkielman tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttaminen. Lisäksi tutustutaan eri aluetasoilla aluesuunnitteluun ja osallistuvan suunnittelun mahdollisuuksiin.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa maantieteellisiä kysymyksiä ja toteuttaa tutkimuksen tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus
- ymmärtää ja osaa selittää, miten geomediaa sovelletaan maantieteellisessä tutkimuksessa, omassa arjessa ja yhteiskunnan eri aloilla
- osaa hyödyntää paikkatietosovelluksia ja tietää niiden toimintaperiaatteita
- osaa havainnoida arkiympäristöjä, tulkita maisemaa ja karttoja sekä kuvata ja selittää luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita
- tuntee ja osaa kuvata aluesuunnittelun tavoitteet ja eri tasot sekä kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen.

Opintojakson keskeiset sisällöt

Maantieteellinen tutkimus

- geomedian käyttö tutkimuksessa; kartografian ja paikkatiedon perusteet, kuvat, videot, diagrammit ja taulukot sekä muut alueellisen tiedon lähteet
- ongelmien asettaminen, tutkimusaineiston hankinta, käsittely, analysointi, tulkinta, arviointi, havainnollistaminen ja esittäminen
- luonnon- ja kulttuurimaisemien tulkinta karttojen, kuvien ja muun geomedian avulla
- geomedian käyttö arjessa, työelämässä ja kestävän tulevaisuuden edistämässä

Aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet

- kaavoitus eri aluetasoilla
- osallistumisen keinot

Maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti (opiskelijan valinnan mukaan)

- Tutkielman tai projektin näkökulma voi olla aluemaantieteellinen tai ilmiöpohjainen. Keskeistä aiheen käsittelyssä on alueellisuus sekä ymmärrys ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta. Tutkielma tai muu projekti laaditaan yksin tai ryhmässä.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen.

Tutkielmaa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektia varten opiskelija asettaa omia tavoitteita. Häntä ohjataan ottamaan vastuuta omasta ja muiden työskentelystä pitkäjänteisessä oppimisprosessissa.

Tutkielman tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteutuksessa opiskelija harjaantuu työskentelemään monitieteisesti ja luovasti sekä yhdistää lopputulokseen geomedian, tieto- ja viestintätekniiikkaa ja kaikkea lukioaikana oppimaansa.

Aluesuunnittelun yhteiskunnallista ulottuvuutta havainnollistetaan aineistolla, joka mahdollisesti liittyy paikalliseen aluesuunnitteluesimerkkiin.

Opintojakson arviointi

Opintojaksosta annetaan **numeroarvosana**. Arvioinnin pääperiaatteet on kuvattu oppiaineen *Arviointi*-kohdassa (ks. yllä). Opintojaksossa korostuvia laaja-alaisen osaamisen osa-alueita arvioidaan osana erilaisten tuotosten formatiivista ja summatiivista arviointia.

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

GE5 Maantieteen kokonaiskuva (2 op)

Maantieteen lukio-opinnot päättää maantieteen kokonaiskuva hahmottava opintojakso, joka parantaa opiskelijan valmiuksia osallistua maantieteen ylioppilaskokeeseen. Opintojakson aikana kerrataan pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojaksojen sisältöjä ja syvennetään niitä. Ylioppilaskokeen tehtäviin vastaamista harjoitellaan aiempien tutkintokertojen tehtävien avulla. Geomedian luku- ja tulkintataitoja vahvistetaan. Lisäksi kehitetään karttojen, diagrammien ja piirrosten tuottamistaitoja. Opiskelijoiden tarpeet ja toiveet otetaan huomioon opintojakson toteutuksessa.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- parantaa valmiuksiaan osallistua maantieteen ylioppilaskokeeseen
- hahmottaa kokonaiskuva maantieteen eri osa-alueista yhdistellen pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen keskeisiä sisältöjä eri aluetasoilla.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- maantieteen oppimäärän kertaaminen ja syventäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan
- ylioppilaskokeen tehtävääineistoon perehtyminen
- hyvän koevastauksen suunnittelu ja laatiminen vanhojen ylioppilaskoetehtävien avulla
- geomedian luku- ja tulkintataitojen vahvistaminen
- karttojen, diagrammien ja piirrosten tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuu hyvinvointiosaaminen.

Ylioppilaskokeeseen valmistautuessaan opiskelija arvioi, mitä maantieteen aihealueita ja taitoja hänen pitää vielä kerrata ja syventää. Opintojakson alussa asetetaan ryhmän yhteisiä tavoitteita ja aikataulutetaan kokeeseen valmistautumista. Opiskelija saa tukea ja kannustusta maantieteen kokonaiskuva hahmottamiseen sekä henkilökohtaista palautetta harjoitustehtävistä. Opiskelijan itsetuntemus vahvistuu, ja ylioppilaskokeen aiheuttamat mahdolliset suorituspaineeat voivat pienentyä.

Opintojakson arviointi

Opintojaksosta annetaan **suoritusmerkintä**. Arvioinnin pääperiaatteet on kuvattu oppiaineen *Arviointi*-kohdassa (ks. yllä). Opintojaksossa korostuvaa laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta arvioidaan osana erilaisten tuotosten formatiivista arviointia.

5.9 Fysiikka

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään fysiikan merkityksen jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Fysiikan opetus antaa opiskelijalle valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla sekä hyödyntää fysiikan osaamistaan työelämässä. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Fysiikan opetuksen tuella opiskelijan ymmärrys fysiikan käsitteistä rakentuu ja opiskelija ymmärtää niitä kvalitatiivisella ja kvantitatiivisella tasolla. Opiskelijan aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat johdonmukaiseksi käsitykseksi ympäröivästä todellisuudesta opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutuksessa ja fysiikan teorioiden avulla.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat ympäristöstä tehdyt havainnot. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista sekä luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan työturvallisuutta noudattaen.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Fysiikan opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Opetus kehittää **yhteiskunnallista osaamista** antamalla opiskelijalle valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vaikuttaa yhteiseen päätöksentekoon.

Opiskelijoiden oma tutkimuksellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun. Opiskelija kehittää **vuorovaikutusosaamistaan** ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.

Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan ja ympäristöstä, käyttämään fysiikan osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestäväen käytön, ympäristö- ja terveysvaikutusten sekä energiantuotantotapojen kannalta. Fysiikan opetus tukee näin **eettisyyttä ja ympäristöosaamista, globaali- ja kulttuuriosaamista** sekä **hyvinvointiosaamista**.

Fysiikan opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkittamista ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkittamalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua tekstiä, kuvia, videoita, taulukoita, kuvaajia tai kaavoja. **Monitieteinen ja luova osaaminen** saa tukea fysiikan opiskelusta myös tieto- ja viestintäteknologian osalta. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkittamiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin.

Fysiikan opetuksen yleiset tavoitteet

Fysiikan opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät fysiikan merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä fysiikan tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa arvioida fysiikan ja teknologian merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle
- tunnistaa fysiikan osaamistaan sekä kykenee asettamaan omia tavoitteitaan, kohtaamaan oppimishaasteitaan ja soveltamaan fysiikan opiskelustrategioita
- perehtyy fysiikan soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä
- saa mahdollisuuksia perehtyä fysiikan sovelluksiin vierailujen, korkeakoulu yhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja fysiikkaa soveltaville aloille
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon.

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi
- osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa
- tunnistaa virhelähteiden vaikutuksen mittauksiin
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää fysiikan keskeisiä käsitteitä johdonmukaisesti ja oikeissa yhteyksissä
- jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia fysiikalle ominaisilla tavoilla
- ymmärtää fysiikan ilmiöitä ja periaatteita teknologisten sovellusten taustalla
- osaa muodostaa, tulkita ja arvioida erilaisia malleja sekä käyttää niitä ja simulaatioita ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen
- osaa käyttää asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti fysiikan tietojensa avulla.

Arviointi

Arviointi kohdistuu fysiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa fysiikan osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä. Samalla opiskelija harjaantuu itsearviointiin.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksojen itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa tuntiopetukseen osallistumatta vain poikkeustapauksissa, opettajan suostumuksella.

OPINTOJAKSOT

Opintojaksojen suoritusjärjestys ja suositeltu yo-kokeen suorittamisen ajankohta

Opiskeluvuosi →	1	2	3	YO-koe
Opintojaksot →	FY1FY2,FY3,FY4	FY5,FY6,FY7,FY11	FY8,FY9,FY10	3. vuosi kevät

PAKOLLISET OPINNOT

FY1 + FY2 Fysiikka luonnontieteenä ja ympäristössä(2op)

Opintojakson moduulissa FY1 opiskelija saa kuvan fysiikan kokeellisesta luonteesta ja tutustuu kvantitatiiviseen mallintamiseen. Opintojakson moduulissa FY2 perehdytään siihen, miten energiaa tuotetaan, siirretään ja käytetään sekä mitä vaikutuksia näillä toiminnoilla on ympäristöön.

Opintojakson tavoitteet

Moduulin FY1 tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä
- tutustuu aineen rakenteen ja maailmankaikkeuden mittasuhteisiin
- tutustuu fysiikassa käytettäviin tiedonhankintamenetelmiin
- osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita
- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan.

Moduulin FY2 tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy energiaan fysiikan keskeisenä käsitteenä
- tuntee eri energialajeja ja energiantuotantotapoja
- osaa vertailla eri energiantuotantotapoihin ja niiden ympäristövaikutuksiin liittyviä suuruusluokkia
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävän energiatalouden näkökulmasta.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- suure ja yksikkö sekä SI-järjestelmä
- mittaaminen, tulosten kerääminen, niiden esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi
- graafinen malli ja lineaarinen malli
- yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen suunnitteleminen ja toteutus
- energialajit, energian säilyminen ja muuntuminen
- energian tuotanto, teho, hyötysuhde ja energian siirtäminen
- energiantuotannon vaikutus ympäristöön ja ilmastonmuutokseen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat

- monitieteinen ja luova osaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kokeellisten havaintojen kerääminen sekä mittaustulosten analysointi, tulkinta ja esittäminen perehdyttävät opiskelijaa tiedonhankintaan, tiedon esittämistapoihin ja tulosten luotettavuuden arviointiin.

Mahdollinen yritysvierailu oman paikkakunnan energiayhtiöön antaa lisätietoa energiantuotantoon liittyvistä eduista ja haitoista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Fysiikan merkitystä ja vaikutusta nyky-yhteiskunnan kehitykseen voidaan selvittää kirjallisuuden avulla.

Opintojakson arviointi

Opintojaksolla käytetään numeroarviointia asteikolla 4 – 10. Molempien moduulien painoarvo on sama.

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Formatiivinen arviointi on opintojakson osa-alueiden testeihin perustuvaa opiskelijaa kannustavaa ja samalla itsearviointiin ohjaavaa arviointia. Opintojakson arviointi perustuu näyttöön fysiikan tietojen hankkimisessa ja taitoa niiden soveltamisessa ongelmanratkaisutilanteessa. Tätä osoittavat graafisten menetelmien hallinta, matemaattisten mallien soveltamisen taidot ja kokeellisen työskentelyn taidot. Summatiivisessa arvioinnissa keskeisenä näyttönä ovat tavoitteiden saavuttamista mittaavat loppukokeet. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana formatiivista ja summatiivista arviointia.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

FY3 Energia ja lämpö(2op)

Opintojaksossa tutkitaan termodynaamisia systeemejä, energian siirtymistä systeemien välillä ja energian siirtymisen vaikutuksia. Keskeiset sisällöt liittyvät esimerkiksi energiantuotantoon, ilmastonmuutokseen ja rakentamiseen. Opintojakso antaa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon.

Opintojakson tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä
- osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä
- osaa soveltaa termodynamiikan käsitteitä ja malleja energiantuotannon ratkaisujen tarkastelussa ja kestävän tulevaisuuden rakentamisessa
- tunnistaa energiatasapainon ja lämmönsiirtymisen merkityksen ilmastonmuutoksessa.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- voima vuorovaikutuksen voimakkuuden mittana
- mekaaninen työ
- termodynaaminen systeemi ja tilanmuuttajat
- lämpötila, paine ja hydrostaattinen paine
- energian säilyminen, sisäenergia, energian siirtyminen ja lämpömäärä
- aineen lämpeneminen ja jäähtyminen sekä olomuodon muutokset
- lämpölaajeneminen
- kaasujen tilanmuutokset ja ideaalikaasun tilanyhtälö

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat

- yhteiskunnallinen osaaminen
- eettisyys ja ympäristöosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Eri energiantuotantomuotojen hyötyjen ja haittojen selvittäminen ryhmätöiden avulla antaa valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun siten, että pystyy argumentoimaan väitteensä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Energiantuotantoon perehtymällä opiskelijan tietoisuus kasvaa ilmastonmuutokseen vaikuttavista tekijöistä. Tutkimustyönä voidaan selvittää kodeissa ja koulussa käytettävien lämmönlähteiden toimintaperiaate ja ympäristövaikutukset.

Opintojakson arviointi

Opintojaksolla käytetään numeroarviointia asteikolla 4 – 10.

Formatiivinen arviointi on opintojakson osa-alueiden testeihin perustuvaa opiskelijaa kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa arviointia. Summatiivisen arvioinnin muotona tavoitteiden saavuttamista mittaavat loppukokeet ja muut näytöt. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana formatiivista ja summatiivista arviointia.

FY4 Voima ja liike(2op)

Opintojaksossa tarkastellaan tasaista ja muuttuvaa liikettä. Perehdytään voimaan olennaisena kappaleiden välisiä vuorovaikutuksia kuvaavana suureena ja siihen, miten Newtonin II lakia käytetään mallinnettaessa voiman vaikutusta liiketilan muutokseen. Energiaa ja liikemäärää tarkastellaan mekaniikan keskeisinä käsitteinä ja säilyvinä suureina.

Opintojakson tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä
- osaa tuottaa ja analysoida graafisia esityksiä mittausaineistosta
- ymmärtää säilymlakien merkityksen fysiikassa
- tuntee voimaan ja liikkeeseen liittyviä turvallisuusnäkökohtia.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike
- kappaleiden vuorovaikutus ja voima sekä Newtonin lait
- voimien yhteisvaikutus, voimakuvio ja liikeyhtälö
- paino ja kitka
- liike-energia, potentiaalienergia ja mekaaninen energia
- mekaanisen energian säilyminen ja mekaniikan energiaperiaate
- liikemäärä, impulssi, liikemäärän säilyminen ja yksiulotteiset törmäykset

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat

- hyvinvointiosaaminen
- vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Liikenneturvallisuuteen liittyviä käsitteitä kuten auton jarrutusmatkaan ja kitkaan vaikuttavia tekijöitä tutkitaan kokeellisesti vaunuradalla liikeantureiden avulla. Samalla selvitetään myös törmäyksiin liittyviä tapahtumia kokeellisesti vaunurataa ja voima-anturia käyttäen.

Vuorovaikutusosaaminen

Kokeellisten havaintojen tekeminen 2-3 opiskelijan pienryhmissä ja saatujen mittaustulosten esittäminen kehittävät yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja.

Opintojakson arviointi

Opintojaksolla käytetään numeroarviointia asteikolla 4 – 10.

Formatiivinen arviointi on opintojakson osa-alueiden testeihin perustuvaa opiskelijaa kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa arviointia. Summatiivisen arvioinnin muotona tavoitteiden saavuttamista mittaava loppukoe ja kokeellisen työskentelyn näytöt. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana formatiivista ja summatiivista arviointia.

FY5 Jaksollinen liike ja aallot (2 op)

Opintojaksossa syvennetään edellä omaksuttuja tietoja ja taitoja. Perehdytään harmoniseen vuorovaikutukseen ja gravitaatiovuorovaikutukseen sekä niiden aiheuttamiin liikeilmiöihin. Tutkitaan ja mallinnetaan ääntä ja ääni-ilmiöitä mekaanisina aaltoliikkeinä.

Opintojakson tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa mallintaa planetaarista liikettä ympyräliikkeenä
- perehtyy värähtely- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä
- osaa kuvata jaksollista liikettä fysikaalisilla ja matemaattisilla käsitteillä
- osaa mallintaa mekaanista värähtelyä ja ääntä jaksollisena liikkeenä.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- momentti ja kappaleen kiertäminen
- tasapaino kiertymisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa
- tasainen ympyräliike ja normaalikiikkyvyys
- gravitaatiolaki ja planetaarinen liike
- jaksollinen liike, jaksonaika, taajuus ja amplitudi
- harmoninen voima ja värähtelyliike sekä harmonisen voiman potentiaalienergia
- mekaanisten aaltojen synty, eteneminen ja heijastuminen
- mekaanisten aaltojen diffraktio ja interferenssi sekä seisovat aallot
- ääni aaltoliikkeenä, äänen intensiteettitaso, äänen ominaisuudet ja eteneminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat

- hyvinvointiosaaminen
- vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kokeellisten mittausten tekeminen pienryhmissä auttavat opiskelijaa ymmärtämään ääniaaltojen käyttäytymistä väliaineessa. Mitataan äänen voimakkuutta (melutasoa) etäisyyden funktiona ilmassa sekä erikseen jossakin väliaineessa desibelianturia käyttäen.

Suoritettujen mittausten avulla opiskelijan ymmärrys kuulon suojelemisesta lisääntyy ja opiskelija saa keinoja melun torjuntaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Kokeellisten havaintojen tekeminen 2-3 opiskelijan pienryhmissä ja saatujen mittaustulosten esittäminen kehittävät yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja.

Opintojakson arviointi

Opintojaksolla käytetään numeroarviointia asteikolla 4 – 10.

Formatiivinen arviointi on opintojakson osa-alueiden testeihin perustuvaa opiskelijaa kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa arviointia. Summatiivisen arvioinnin muotona tavoitteiden saavuttamista mittaava loppukoe ja kokeellisen työskentelyn näytöt. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana formatiivista ja summatiivista arviointia

FY6 Sähkö(2 op)

Opintojaksossa perehdytään keskeisimpiin sähköistä vuorovaikutusta kuvaaviin malleihin sekä sähköenergian ja sähkötekniikan käsitteisiin. Opiskelija saa perustiedot yksinkertaisten virtapiirien suunnittelusta ja tutkimisesta. Käsitellään myös sähköturvallisuutta ja tutustutaan sähkötekniikan sovelluksiin.

Opintojakson tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdä sähköopin perusmittauksia
- osaa käyttää kentän ja potentiaalin käsitteitä sähkökentän kuvaamisessa
- tuntee sähkölaitteisiin ja sähköenergian siirtoon liittyviä turvallisuusnäkökohtia.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- jännite ja sähkövirta tasavirtapiireissä
- resistanssi ja Ohmin laki
- sähköteho ja Joulen laki
- vastusten kytkennät ja Kirchhoffin lait
- akut ja akun latauspiiri
- Coulombin laki ja homogeeninen sähkökenttä
- potentiaalienergia ja potentiaali homogeenisessa sähkökentässä
- kondensaattori ja kondensaattorin energia
- puolijohteet, diodi ja LED komponentteina virtapiirissä
- sähköturvallisuus: sulake, suojausluokitus ja läpilyöntilujuus

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuu

- hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kokeellisten mittausten avulla opiskelija laajentaa ymmärrystään sähkön kulkuun väliaineessa vaikuttavista tekijöistä. Tämä lisää tietämystä sähköturvallisuudesta.

Opintojakson arviointi

Opintojaksolla käytetään numeroarviointia asteikolla 4 – 10.

Formatiivinen arviointi on opintojakson osa-alueiden testeihin perustuvaa opiskelijaa kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa arviointia. Summatiivisen arvioinnin muotona tavoitteiden saavuttamista mittaava loppukoe ja kokeellisen työskentelyn näytöt. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana formatiivista ja summatiivista arviointia.

FY7 Sähkömagnetismi ja valo(2 op)

Opintojaksossa perehdytään sähkömagnetismiin ilmiöalueena, jossa sähköiset ja magneettiset vuorovaikutukset esiintyvät rinnakkain. Opintojaksossa käsitellään ajasta riippuvia sähkömagneettisia ilmiöitä, joista keskeisin on sähkömagneettinen induktio. Tarkastellaan myös sähkömagneettista säteilyä ja erityisesti sen tutuinta lajia, valoa. Sähkömagnetismiin perustuvien sovellusten tarkastelussa keskitytään niiden merkitykseen yhteiskunnan kehityksen mahdollistajana.

Opintojakson tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää induktioilmiön keskeisen merkityksen sähkömagnetismissä
- ymmärtää sähköenergian tuotannon ja siirron fysikaaliset perusteet ja merkityksen yhteiskunnan toiminnan kannalta
- tunnistaa sähkömagneettisen säteilyn lähteitä ja vaikutuksia
- ymmärtää valon sähkömagneettisena ilmiönä.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- ferromagnetismi ja magneettinen dipoli
- magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä
- varatun hiukkasen liike homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä
- virtajohtimen magneettikenttä ja kahden virtajohtimen välinen voima
- sähkömagneettinen induktio, Lenzin laki ja pyörrevirrat
- generaattori, vaihtovirran synty, muuntaja ja energian siirto sähkövirran avulla

- sähkömagneettinen säteily ja sen spektri sekä mustan kappaleen säteilyn spektri
- valon heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen
- valon interferenssi ja diffraktio
- valon polarisaatio kvalitatiivisesti

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat

- yhteiskunnallinen osaaminen
- vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Sähkönenergian tuottamiseen liittyvän teknologian ymmärtäminen lisääntyy kokeellisten havaintojen avulla. Perehdytään generaattorin toimintaan videoita ja kirjallisuutta tarkastellen ja muuntajan toimintaan kokeellisten mittausten kautta pienryhmissä.

Vuorovaikutusosaaminen

Kokeellisten havaintojen tekeminen 2-3 opiskelijan pienryhmissä ja saatujen mittaustulosten esittäminen kehittävät yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja.

Opintojakson arviointi

Opintojaksolla käytetään numeroarviointia asteikolla 4 – 10.

Formatiivinen arviointi on opintojakson osa-alueiden testeihin perustuvaa opiskelijaa kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa arviointia. Summatiivisen arvioinnin muotona tavoitteiden saavuttamista mittaava loppukoe ja kokeellisen työskentelyn näytöt. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana formatiivista ja summatiivista arviointia.

FY8 Aine, säteily ja kvantittuminen (2 op)

Opintojaksossa perehdytään kvanttifysiikan käsitteelliseen ja teoreettiseen rakenteeseen sekä niiden kokeelliseen pohjaan. Keskeistä on aineen rakenne ja perusvuorovaikutukset sekä se, miten nämä vaikuttavat aineen ominaisuuksiin. Opintojakso käsittelee kvanttifysiikan teknologisia sovelluksia sekä sitä, miten kvanttifysiikka ilmenee alkeishiukkastason ilmiöistä nanomittakaavaan ja aina kosmisen mittakaavan ilmiöihin saakka. Tarkastelun kohteena ovat myös erilaiset radioaktiiviseen hajoamiseen, ionisoivaan säteilyyn ja kvantittumiseen perustuvat teknologiat.

Opintojakson tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee ionisoivan säteilyn vaikutukset ja tutustuu säteilyn turvalliseen käyttöön
- tutustuu kvanttifysiikkaan perustuvaan maailmankuvaan alkeishiukkasfysiikasta kosmologiaan
- ymmärtää kvantittumiseen perustuvan teknologian merkityksen nyky-yhteiskunnassa.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- energian kvantittuminen aineen ja säteilyn vuorovaikutuksessa
- fotonin sähkömagneettisen säteilykentän kvanttina
- atomin rakenne, atomin elektronien kvanttilat ja aaltomekaanisen atomimallin periaate
- kvantittumiseen perustuva teknologia: laser ja kvanttirakenteet
- atomiytimen rakenne ja muutokset, radioaktiivinen hajoaminen
- ydinreaktiot, massan ja energian ekvivalenssi, ytimen sidosenergia
- ydinvoima, fissio ja fuusio
- hajoamislaki
- ionisoivan säteilyn lajit ja biologiset vaikutukset sekä soveltaminen lääketieteessä ja teknologiassa
- hiukkasfysiikan standardimalli
- maailmankaikkeuden kehitys

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat

- hyvinvointiosaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Perehdytään sekä kirjallisuuden, videoiden että kokeellisten mittausten avulla sekä sähkömagneettisen säteilyn että hiukkassäteilyn käyttäytymiseen väliaineessa. Ryhmätöillä selvitetään radioaktiivisen säteilyn vaikutuksia sekä UV-valon vaikutuksia. Säteilyn käyttäytymistä tutkitaan UV-valon ja valaistusanturin avulla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Historiallisen käsityksen selvittäminen siitä, mitä säteily on, kirjallisuuden avulla. Säteilyn dualistiseen luonteeseen perehtyminen videoiden avulla.

Opintojakson arviointi

Opintojaksolla käytetään numeroarviointia asteikolla 4 – 10.

Formatiivinen arviointi on opintojakson osa-alueiden testeihin perustuvaa opiskelijaa kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa arviointia. Mahdollisten kirjallisten tuotosten ja ryhmätöiden avulla voidaan arvioida tiedonhankintaa. Summatiivisen arvioinnin muotona tavoitteiden saavuttamista mittaava loppukoe. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana formatiivista ja summatiivista arviointia.

PAIKALLISET VALINNAISET OPINTOJAKSOT

FY9 Fysiikan kertaus(2op)

Opintojakson tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- kykenee muodostamaan kokonaiskuvan opintojaksojen keskeisistä oppisisällöistä
- hallitsee tietojen yhdistämisen fysiikan soveltavissa tehtävissä.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- kerrataan valtakunnallisten opintojaksojen aihekokonaisuudet
- varmistetaan fysiikan tehtävän täsmällisen ratkaisun tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuu

- Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan kyky hahmottaa ja yhdistellä fysiikan eri osa-alueiden kokonaisuuksia kehittyy kurssilla toteutettavan itsenäisen työskentelyn avulla. Osaaminen varmistetaan formatiivisilla testeillä.

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä suoritettu (S) / hylätty (H).

FY10 Fysiikka yo-kokeena (2o

Opintojakson tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- opiskelijalla on mahdollisimman hyvä valmius fysiikan ainereaalikokeeseen osallistumiseen

- opiskelija kykenee käyttämään keskeisiä kokeessa vaadittavia sovellusohjelmia
- opiskelija osaa perustella oikeaoppisesti vastauksensa fysiikan lakeja ja fysikaalisia käsitteitä käyttäen

Opintojakson keskeiset sisällöt

- opiskelija varmistaa osaamisensa suureyhtälöiden matemaattisessa käsittelyssä
- opiskelija osaa tulkita graafisia esityksiä erilaisia analysointikeinoja käyttäen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

- Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan syventää fysiikan tehtävien ongelmanratkaisutaitojaan. Tämä toteutuu vahvistamalla matemaattisten sovellusohjelmien hallintaa. Osaaminen varmistetaan monipuolisia tehtäviä sisältäviä formatiivisia testejä käyttäen.

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä suoritettu (S) / hylätty (H)

FY11 Kokeellinen fysiikka(2op)

Opintojakson tavoitteet

Tavoitteena on, että

- opiskelijan teorian ymmärrys syvenee kokeellisuuden kautta
- opiskelija oppii arvioimaan mittaustulosten luotettavuutta
- opiskelijan yhteistyötaidot kehittyvät

Opintojakson keskeiset sisällöt

- suoritetaan monipuolisesti fysiikan eri osa-alueilta kokeellisia mittauksia fysiikan lakien todentamiseksi ja suureiden välisten riippuvuuksien selvittämiseksi
- mahdollisuuksien mukaan tehdään yritysvierailu johonkin paikalliseen yritykseen, jonka toiminnan lähtökohtana on jonkin fysikaalisen ilmiön hyödyntäminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

- Vuorovaikutusosaaminen

Kokeellisten mittausten tekeminen 2-3 opiskelijan pienryhmissä ja saatujen mittaustulosten käsittely ja analysointi kehittävät yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja.

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä suoritettu (S) / hylätty (H)

5.10 Kemia

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Se ohjaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, yhteiskunnassa ja ympäristöhaasteiden ratkaisemisessa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Opetus herättää kiinnostusta kemian opiskelua ja kemian alan ammatteja kohtaan sekä antaa valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Kemian opetus tukee opiskelijan käsitteiden ja ilmiöiden ymmärtämistä siten, että niiden makroskooppinen, mikroskooppinen ja symbolinen taso muodostavat loogisen kokonaisuuden. Opiskelijan aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään

ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkielellä ja matemaattisesti.

Kemian opetuksessa käytetään vaihtelevia ja monipuolisia opetus- ja opiskelumenetelmiä, joilla kehitetään opiskelijan käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista. Opetuksen keskeisiin lähtökohtiin kuuluu havainnointi ja tutkiminen. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan kemikaali-, jäte- ja työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti. Opiskelijat harjaantuvat ottamaan vastuuta yhteisestä turvallisuudesta, jolloin myös työelämässä tarvittava turvallisuusosaaminen kehittyy.

Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Tutkimisen taitojen perustana on kysymysten ja havaintojen tekeminen. Mittaaminen, luokittelu ja muut tutkimisen taidot kehittyvät erilaisten menetelmien harjoittelun kautta. Myös opiskelijan tiedon käsittelyn ja esittämisen taidot karttavat. Kokeellisen työn taidot etenevät kohti oman tutkimuksen suunnittelua. Samalla opiskelija oppii tekemään johtopäätöksiä sekä arvioimaan ja argumentoimaan tutkimuksen tuloksia.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Kemian opetuksessa opiskelija omaksuu tietoja ja taitoja, jotka auttavat ymmärtämään kemian merkityksen oman arjen, terveyden ja elinympäristön kannalta, mikä tukee **hyvinvointiosaamisen** tavoitteita. Opiskelijalle muodostuu kyky tehdä arkielämässään valintoja, jotka ovat suotuisia hänen oman henkilökohtaisen terveytensä, ympäristön ja yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta. Kemian opiskelumenetelmät tukevat työskentelyä, jossa opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa ja asettaa itselleen tavoitteita. Suunnitelmallinen opiskelu on tärkeä arjen taito, joka vahvistaa opiskelijan jaksamista ja kehittää kykyä työskennellä myös muuttuvissa olosuhteissa.

Kemian opetuksen kokeellisuus ja opiskelijan oma tutkimuksellinen työskentely kehittävät työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä kriittistä ajattelua ja innostavat opiskelijaa kemian opiskeluun. Opiskelija kehittää **vuorovaikutusosaamistaan** ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.

Kemian opetuksessa tiedostetaan kemian täsmällisen kielenkäytön ja arkikielen välinen ero. Universaalia kemian kieltä lähestytään opiskelijan havaintojen ja arkikielen näkökulmasta. Kemiassa kielitietoisuuden ja kielitaidon merkitys näkyy erityisesti käsitteistön oppimisessa ja omien päätelmien selkeässä ja johdonmukaisessa perustelemissa.

Kemian opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkittamista, argumentointia ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkittamalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua kieltä, kuvia, videoita, malleja, simulaatioita, taulukoita ja kuvaajia tai kemian merkkikieltä. Kemiassa erityinen monilukutaidon muoto on kyky tulkita ja esittää symbolisia malleja ja submikroskooppisia kuvallisia malleja samoista ilmiöistä. Myös tieto- ja viestintäteknologia on osa nykyaikaista ja **monitieteistä osaamista** tukevaa kemian opetusta. Sitä käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkittamiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin. Tietokonepohjaisella mittausjärjestelmällä voidaan korvata perinteisiä välineitä, ja tutkimusaineistoa on mahdollista taltioida myös kuvina ja videoina.

Luonnontieteellisessä työskentelyssä **luova osaaminen** näkyy kykyä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä soveltaa, arvioida, yhdistellä ja analysoida hankittuja tietoja. Tutkimuksellinen opiskelu ja ongelmanratkaisu edellyttävät luovaa lähestymistapaa ja kehittävät luovaa ajattelua.

Kemian opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamista**. Opetus kehittää opiskelijan valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja yhteiseen päätöksentekoon syventämällä opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua ja ymmärrystä tiedon luotettavuudesta, merkityksestä ja käytöstä. Luonnontieteellisen tiedon historiallinen kehitys avaa opiskelijalle näkymän sekä tieteellisen maailmankuvan kehitykseen että kemian merkitykseen yhteiskunnallisissa muutoksissa. Kemian innovaatioiden ja modernien sovellusten kautta opiskelija ymmärtää myös kemian merkityksen nyky-yhteiskunnassa, teknologiassa ja työelämässä. Kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Kemian opetus vahvistaa **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** syventämällä opiskelijan ymmärrystä erilaisista ympäristöongelmista ja niihin johtaneista syistä. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä, käyttämään kemian osaamistaan kestävänsä tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävänsä käytön ja kiertotalouden kannalta. Opiskelija tunnistaa kemian tarjoamia ratkaisuja erilaisiin ympäristöhaasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen ja luonnonvarojen riittävyteen.

Kemian opetuksen yleiset tavoitteet

Kemian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kemian merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä kemian tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *saa ohjausta kemian osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja kemian opiskelustrategioiden soveltamisessa*
- *osaa arvioida kemian ja siihen liittyvien teknologioiden tarjoamia ratkaisuja sekä niiden merkitystä yksilön, ympäristön ja yhteiskunnan kannalta*
- *saa mahdollisuuksia perehtyä kemian sovelluksiin vierailujen, korkeakoulu yhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja kemialle soveltaville aloille.*

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa yhteisöllisesti*
- *tuntee kemian turvalliset työskentelytavat ja osaa käsitellä syntyneet kemikaalijätteet asianmukaisesti*
- *osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten ja ongelmanratkaisun lähtökohdiksi*
- *osaa toteuttaa kokeellisia tutkimuksia käyttäen kemialle tunnusomaisia työmenetelmiä*
- *osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä analysoida ja arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.*

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää ja soveltaa kemian keskeisiä käsitteitä*
- *osaa käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä*
- *osaa käyttää monipuolisesti asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä*
- *osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida eri yhteyksissä esitettyä tietoa kriittisesti kemian osaamisensa avulla.*

Arviointi

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute sekä itsearviointi tukevat opiskelijaa kemian osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, havainnollistaa ja esittää kemiallista tietoa. Kemiallisen tiedon soveltaminen, luonnontieteellisten lainalaisuuksien ja syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen sekä kokonaisuuksien hahmottaminen ovat myös arvioinnin kohteita. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan taitoon arvioida tietoa kriittisesti.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Paikallinen lisäys

Opintojaksojen arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Opintojaksoilla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, joka kohdistuu painotetusti opintojaksojen keskeisten tavoitteiden ja sisältöjen omaksumiseen. Formatiivinen arviointi on tarkoitettu lähinnä auttamaan opiskelijaa opinnoissa eteenpäin ja sen avulla opiskelija voi seurata omien tavoitteiden täyttymistä. Formatiivinen arviointi voi olla esimerkiksi itsearviointia, vertaispalautetta tai opettajan ohjaamaa oppimisen arviointia. Summatiivista arviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi opiskelijan erilaisten kirjallisten tai laskennallisten tuotosten ja laajempaa osaamista mittaavien kokeiden avulla. Kokeellisen työskentelyn taitoja ja tulosten tulkintaa sekä esimerkiksi tiedon hankintaa ja tutkimisen taitoja voidaan arvioida sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet arvioidaan osana opintojaksojen formatiivista ja summatiivista arviointia.

Opintojaksojen itsenäinen suorittaminen

Kemian opintojaksojen itsenäinen suorittaminen on mahdollista vain erityistapauksissa opettajan suostumuksella. Opintojakson KE4_KE5_KE6_KE7 moduulia KE7 ja opintojaksoa KE8 ei ole mahdollista suorittaa itsenäisesti.

OPINTOJAKSOT

Opintojaksojen suoritusjärjestys ja suositeltu yo-kokeen suorittamisen ajankohta

Opiskeluvuosi →	1	2	3	YO-koe
Opintojaksot →	KE1_KE2 KE3	KE4KE5KE6KE7	KE8	3. vuoden syksy

KE1_KE2 opintojakso pitää olla opiskeltuna ennen muita opintojaksoja.

PAKOLLISET OPINNOT

KE1_KE2 Kemiaa kaikkialla (2 op)

Opintojakso koostuu valtakunnallisista pakollisista moduuleista KE1 Kemia ja minä (1 op) sekä KE2 Kemia ja kestävä tulevaisuus (1 op).

Opintojakson lyhyt kuvaus

Opintojaksossa korostetaan kemian merkitystä omassa elämässä, yhteiskunnassa ja kestäväen elämäntavan edistämässä. Opintojakson aikana kerrataan atomin rakennetta, jaksollisen järjestelmän periaatteita sekä aineiden luokittelua puhtaisiin aineisiin ja seoksiin. Tutustutaan ainemäärän ja konsentraation käsitteisiin sekä niihin liittyviin kemian peruslaskutoimituksiin. Syvennetään tietoa kemiallisista sidoksista ja niiden vaikutuksesta aineen ominaisuuksiin. Kokeellisessa työskentelyssä harjoitellaan erityisesti turvallista ja huolellista työskentelyä sekä johtopäätösten tekemistä havainnoista.

Opintojakson tavoitteet moduuleittain

KE1 Kemia ja minä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian alan ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin
- saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun ja osaa arvioida tietolähteiden luotettavuutta
- oppii käyttämään jaksollista järjestelmää kemiallisen päättelyn apuna
- osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa
- osaa tutkia kokeellisesti seoksen koostumusta ja pitoisuutta sekä ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat

KE2 Kemia ja kestävä tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian merkitykseen kestäväen elämäntavan edistämässä
- tutustuu luonnontieteellisen tiedon luonteeseen ja sen kehittymiseen sekä tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa
- osaa tutkia aineen ominaisuuksia kokeellisesti
- osaa soveltaa aineen rakenteen malleja aineen ominaisuuksien vertailussa
- ymmärtää kemian merkityksen ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa.

Opintojakson keskeiset sisällöt moduuleittain

KE1 Kemia ja minä

Keskeiset sisällöt

- arjen aineiden turvallisuuden arviointi ja kemian merkitys omassa elämässä
- kemian merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa
- jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenne elektronikuorimallin avulla

- puhtaat aineet, seokset ja erotusmenetelmät
- ainemäärä ja konsentraatio

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa yhteyksissä: elintarvikkeet ja elintarvikelisiäaineet, hivenaineet ja terveys sekä kuluttajan valinnat.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeellisilla tutkimuksilla: seoksen koostumuksen tai pitoisuuden selvittäminen erotusmenetelmiä käyttäen sekä liekkikokeet.

KE2 Kemia ja kestävä tulevaisuus

Keskeiset sisällöt

- tutustuminen joihinkin esimerkkeihin kestävästä elämäntavasta edistämässä luonnontieteissä
- aineen rakenteen mallien ja yhdisteen kaavan esittäminen
- alkuaineiden ja yhdisteiden vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus
- aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti ja selittäminen aineen rakenteen avulla

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa yhteyksissä: vesi ja ilma, alkuaineiden kierto ja riittävyys, elinkaariajattelu ja kiertotalous, vihreä kemia sekä atomi- tai sidosmallien historiallinen kehittyminen.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeellisilla tutkimuksilla: aineiden ominaisuuksien tutkiminen ja selittäminen sidosten avulla sekä veden ominaisuuksien tutkiminen.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat hyvinvointiosaamisen, yhteiskunnallisen osaamisen sekä monitieteisen ja luovan osaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Hyvinvointiosaamisen laaja-alaiset tavoitteet toteutuvat esimerkiksi kokeellisessa työskentelyssä, kun harjoitellaan turvallista ja huolellista laboratoriotyöskentelyä, sekä kemian merkityksen ymmärtämisessä oman arjen, hyvinvoinnin ja elinympäristön kannalta. Yhteiskunnallisen osaamisen tavoite toteutuu esimerkiksi tiedon luotettavuuden arvioimisessa sekä erilaisten tehtävänantojen kautta. Monitieteisen ja luovan osaamisen tavoitteet toteutuvat esimerkiksi tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisessä tiedon etsinnässä.

Opintojakson arviointi

Opintojaksosta annetaan **numeroarvosana**. Arvioinnin pääperiaatteet on kuvattu oppiaineen *Arviointi*-kohdassa (ks. yllä). Opintojaksossa korostuvia laaja-alaisen osaamisen osa-alueita arvioidaan osana kokeellista työskentelyä sekä erilaisten sanallisten ja laskennallisten tuotosten formatiivista ja summatiivista arviointia.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

KE3 Molekyylit ja mallit (2 op)

Opintojakson lyhyt kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan hiilen yhdisteitä sekä niiden rakennetta ja ominaisuuksia. Opintojakson aikana harjoitellaan mallintamaan molekyylejä tietokoneohjelmistojen avulla ja tarkastellaan hiilen yhdisteiden merkitystä hyvinvoinnin ja terveyden kannalta. Kvanttimekaanisen atomimallin avulla saadaan vastauksia kysymyksiin, joita aikaisemmin käytetyn atomimallin avulla ei ole voitu selittää. Opintojakson aikana opitaan myös hahmottamaan molekyyliden avaruudellisia muotoja ja tutustutaan isomeriaan. Opittua teoriaa sovelletaan kokeellisten töiden avulla.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa tietoa hiilen yhdisteistä jokapäiväisen elämän ilmiöissä
- osaa soveltaa ainemäärän ja konsentraation käsitteitä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen hiilen yhdisteitä
- ymmärtää, kuinka tieto hiiliyhdisteistä rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- liuoksen valmistus ja laimentaminen sekä standardisuoran sovittaminen pitoisuuden määrittämiseksi
- hiilivetyjen sekä hiilen happi- ja typpiyhdisteiden funktionaaliset ryhmät ja nimeämisen perusteet
- hapettuminen ja pelkistyminen hiilen happiyhdisteissä
- hiilen yhdisteiden rakenteiden mallintaminen ja ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla
- suhdekaavan ja molekyylikaavan selvittäminen laskennallisesti sekä rakenneisomeria
- kvanttimekaaninen atomimalli, hybridisaatio ja stereoisomeria hiiliyhdisteissä
- tutustuminen spektrien antamaan informaatioon aineen rakenteesta

Opintojakson keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa yhteyksissä: arjen ja elinympäristön yksinkertaiset molekyylit, kosmetiikka sekä lääkkeet ja muut fysiologisesti vaikuttavat aineet.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeellisilla tutkimuksilla: hiilen yhdisteiden ominaisuuksien tutkiminen, hiilen yhdisteiden tunnistaminen funktionaalisten ryhmien osoitusreaktioilla, liuoksen valmistus ja laimentaminen sekä liuoksen pitoisuuden määrittäminen standardisuoran ja lineaarisen mallin avulla.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Opintojaksossa korostuvat yhteiskunnallisen osaamisen ja globaali-osaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Ne toteutuvat osana erilaisia tehtävänantoja sekä opiskelijan saadessa näkymän tieteellisen maailmankuvan kehityksestä esimerkiksi atomimallin kehittymisen kautta. Lisäksi korostetaan kemian merkitystä nyky-yhteiskunnassa, teknologiassa ja työelämässä. Kemiaa tarvitaan sekä ympäristön että ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti.

Opintojakson arviointi

Opintojaksosta annetaan **numeroarvosana**. Arvioinnin pääperiaatteet on kuvattu oppiaineen *Arviointi*-kohdassa (ks. yllä). Opintojaksossa korostuvia laaja-alaisen osaamisen osa-alueita arvioidaan osana erilaisten sanallisten ja laskennallisten tehtävien formatiivista ja summatiivista arviointia.

KE4_KE5_KE6_KE7 Kemiallinen reaktio, kemiallinen energia ja kiertotalous, kemiallinen tasapaino (8 op)

Opintojakso koostuu valtakunnallisista valinnaisista moduuleista KE4 Kemiallinen reaktio (2 op), KE5 Kemiallinen energia ja kiertotalous (2 op), KE6 Kemiallinen tasapaino (2 op) sekä paikallisesta valinnaisesta moduulista KE7 Kokeellista kemiaa (2 op).

Opintojakson lyhyt kuvaus

Toisen vuoden kemian opinnot on koottu yhdeksi opintojaksoksi, jossa opinnot muodostavat jatkumon kemiallisen reaktion peruskäsitteistä aina sen erilaisiin sovelluksiin asti. Opintojakson ensimmäisessä moduulissa tarkastellaan erilaisia kemiallisia reaktioita ja niiden merkitystä elinympäristössä. Harjoitellaan reaktioyhtälön kirjoittamista ja reaktiotuotteiden päättelemistä erilaisissa tilanteissa ja opetellaan käyttämään reaktioyhtälöä myös reaktion laskennallisessa tarkastelussa. Toisessa moduulissa tutustutaan kemialliseen energiaan ja sen varastointi- ja hyödyntämistapoihin sekä hapettumis-pelkistymisreaktioihin ja niiden sovelluksiin. Kolmannessa moduulissa otetaan käyttöön kemiallisen tasapainon käsite ja tarkastellaan sitä teoriassa ja laskennallisesti.

Paikallinen kokeellisen kemian moduuli toteutetaan osana opintojaksoa, joten opiskeltua teoriaa päästään soveltamaan laajasti käytännön laboratoriotöissä. Kemian luonne kokeellisena tieteenalana korostuu. Opittuja käsitteitä ja laskennallisia taitoja hyödynnetään ilmiöiden tunnistamisessa ja mittaustulosten käsittelyssä ja analysoinnissa. Oppimisen asetelma voidaan kääntää myös toisinpäin; tutustutaan uuteen ilmiöön kokeellisesti ja tehdään havaintojen tai tulosten perusteella johtopäätöksiä ilmiöön liittyvistä säännönmukaisuuksista. Töiden avulla opitaan lisää turvallista ja täsmällistä laboratoriotyöskentelyä. Kokeellisten töiden aihepiirien valinnassa voidaan ottaa huomioon opiskelijoiden toivomuksia. Opintojaksoon voidaan mahdollisesti sisällyttää myös tutustumiskäynti joltain kemian osa-alueelta soveltavaan yritykseen tai oppilaitokseen.

Opintojakson tavoitteet moduuleittain

KE4 Kemiallinen reaktio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokonaiskuvan kemiallisten reaktioiden moninaisuudesta ja merkityksestä elinympäristössämme
- osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä sekä nykYTEKNOLOGIAN sovelluksissa
- osaa tutkia kemiallisia reaktioita kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen
- ymmärtää aineen häviämättömyyden merkityksen kemiassa.

KE5 Kemiallinen energia ja kiertotalous

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kemiallisen energian varastoinnin ja hyödyntämisen periaatteita ja osaa perustella mielipiteitään keskustelussa energiaratkaisuista
- ymmärtää energian häviämättömyyden ja energianmuutokset kemiallisissa reaktioissa
- tuntee merkittävien metallien ominaisuuksia sekä valmistus- ja jalostusprosesseja ympäristövaikutuksineen
- osaa tutkia sähkökemian liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja kuvata niitä malleja käyttäen
- tuntee yhteiskunnassa merkittävien metallien kierrätyksen ja kiertotalouden periaatteet sekä niihin liittyviä ratkaisuja.

KE6 Kemiallinen tasapaino

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa kemian merkityksen terveyteen ja ympäristöön liittyvien ongelmien ratkaisemisessa
- osaa tutkia kokeellisesti reaktionopeuteen ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä
- osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämisessä ja ennusteiden tekemisessä
- osaa esittää tutkimustuloksia graafisesti ja arvioida tutkimustuloksia ja -prosessia
- tutustuu teollisuuden prosesseissa ja luonnossa tapahtuviin tasapainoreaktioihin ja niiden merkitykseen.

KE7 Kokeellista kemiaa

Moduulin tavoitteina on, että opiskelija

- oppii turvalliseen ja täsmälliseen laboratoriotyöskentelyyn ja kemikaalien käsittelyyn
- kertaa ja oppii uusia kokeellisia työtapoja sekä tutustuu erilaisiin laboratoriotöissä tarvittaviin laitteistoihin ja välineisiin
- oppii raportoimaan kokeellisen työn vaiheita sekä tulkitsemaan ja analysoimaan töistä saatuja tuloksia ja koko tutkimusprosessia
- oppii muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittämään kysymyksiä tutkimusten ja ongelmanratkaisun lähtökohdiksi

Keskeiset sisällöt moduuleittain

KE4 Kemiallinen reaktio

Keskeiset sisällöt

- reaktioiden tutkiminen kokeellisesti sekä tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen
- kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen, reaktiotuotteiden kaavat ja nimet
- saanto ja rajoittava tekijä kemiallisessa reaktiossa
- ideaalikaasun tilanyhtälö ja ainemäärä
- saostumis- ja hajoamisreaktio, palamisreaktio
- protolyysi, neutraloituminen ja titraus analyysimenetelmänä
- additio, eliminaatio, substituutio, kondensaatio ja hydrolyysi hiiliyhdisteissä sekä yleisimpien biomolekyylien muodostuminen
- polymeroitumisreaktiot, polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa yhteyksissä: saannon merkitys vihreän kemian kannalta, palamistuotteet ja ilmanlaatu, biomolekyylit ravinnossa, polymeerimateriaalit vaatteissa ja arjen käyttöesineissä sekä biotuotetekniikka ja modernit materiaalit.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeellisilla tutkimuksilla: reaktion saannon määrittäminen, kaasua muodostavan reaktion havainnointi ja osoitusreaktiot, esterisynteesi ja -hydrolyysi, biomateriaalin valmistaminen sekä muovien ominaisuuksien tutkiminen.

KE5 Kemiallinen energia ja kiertotalous

Keskeiset sisällöt

- reaktiossa sitoutuva tai vapautuva energia muodostumisentalpioiden, sidosenergioiden ja Hessin lain avulla
- reaktiosarja- ja seoslaskujen periaatteet
- hapetusluvut ja hapettumis-pelkistymisreaktiot
- metallien ominaisuuksia ja käyttökohteita, valmistus- ja jalostusprosesseja sekä riittävyys ja kierrätettävyys
- sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiali, kemiallinen pari, elektrolyysi ja kemiallisen energian varastointi

- luonnontieteelliseen tutkimukseen tutustuminen tai tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa yhteyksissä: reaktiosarjat teollisuusprosesseissa, kaivannaisteollisuuden merkitys yhteiskunnassa, energian tuotanto, varastointi ja käyttö uusiutuvassa energiataloudessa sekä hybridien energia.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeellisilla tutkimuksilla: liukenemis- tai reaktioentalpian määrittäminen kalorimetrissä, hapetus-pelkistystitraus, sähkökemiallisen parin jännitteen mittaaminen, esineen pinnoittaminen elektrolyttisesti, veden hajotus elektrolyysillä sekä polttokennon toiminnan tutkiminen.

KE6 Kemiallinen tasapaino

Keskeiset sisällöt

- kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät
- homogeenisen tasapainon kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen käsittely konsentraatioilla, tasapainotilaan vaikuttaminen
- hapot ja emäkset ja niihin liittyvät käsitteet sekä palamistuotteiden reaktiot vedessä
- happo-emästasapainon laskennallinen käsittely
- puskuriliuosten toimintaperiaate sekä elimistön ja luonnon puskurisysteemejä kvalitatiivisella tasolla
- reaktionopeuteen ja tasapainoreaktioihin liittyvien ilmiöiden tutkiminen kokeellisesti sekä ilmiöiden mallintaminen ja analysointi graafisesti tietokonesovelluksella
- tutustuminen kemian tarjoamiin mahdollisuuksiin jonkin terveyteen tai ympäristöön liittyvän ongelman ratkaisemisessa

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa yhteyksissä: vesi ja vedenpuhdistus, happamoituminen ja ilmastonmuutoksen ehkäisy, savukaasujen puhdistus sekä lääkkeen tai jonkin peruskemikaalin tuotantoprosessin tehokkuus ja ympäristövaikutusten arviointi.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeellisilla tutkimuksilla: reaktionopeuden määrittäminen massan muutosta seuraamalla, vahvan ja heikon protolyytin titrauskäyrien laatiminen, tasapainotilaan kuten kompleksinmuodostukseen vaikuttaminen sekä puskuriliuoksen valmistaminen ja puskurointikyvyn tutkiminen.

KE7 Kokeellista kemiaa (2 op)

Keskeiset sisällöt

- kemian pakollisiin ja valinnaisiin moduuleihin kuuluvan teorian soveltaminen kokeellisessa työskentelyssä
- kokeellisissa töissä tehtyjen havaintojen ja saatujen tulosten käsitteleminen ja tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuvat monitieteinen ja luova osaaminen kokeellisten töiden havaintojen ja mittaustulosten käsittelyssä ja analysoimisessa sekä vuorovaikutusosaaminen osana kokeellista työskentelyä pareittain tai pienissä ryhmissä. Lisäksi eettisyyden ja ympäristöosaamisen laaja-alaiset tavoitteet toteutuvat tutustuttaessa kemiallisen energian varastointi- ja hyödyntämistapoihin ja niiden vaikutuksiin ympäristön kannalta. Hyvinvointiosaamisen laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat tutustuttaessa kemiallisen energian sovelluksiin ja teollisuudessa sekä luonnossa tapahtuviin kemiallisiin reaktioihin. Eettisyyden ja ympäristöosaamisen sekä hyvinvointiosaamisen osa-alueet toteutuvat myös erilaisten monipuolisten tehtävänäntöiden kautta.

Opintojakson arviointi

Opintojakson valtakunnalliset moduulit KE4, KE5 ja KE6 arvioidaan yhdellä numeroarvosanalla. Paikallinen valinnainen moduuli KE7 arvioidaan suorituserkinällä.

Arvioinnin pääperiaatteet on kuvattu oppiaineen *Arviointi*-kohdassa (ks. yllä). Kokeellista kemiaa-moduulin arviointi perustuu aktiiviseen osallistumiseen, monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Arvioinnissa voidaan käyttää myös itsearviointia ja vertaispalautetta sekä ryhmätuotosten arviointia. Erilaisten kirjallisten tuotosten lisäksi voidaan arvioida opiskelijan kokeellisen työskentelyn taitoja sekä esimerkiksi tiedon hankintaa ja tutkimisen taitoja.

Opintojaksossa korostuvia laaja-alaisen osaamisen osa-alueita arvioidaan osana kokeelliseen työskentelyyn ja niiden tulosten käsittelyyn liittyvää arviointia sekä erilaisten sanallisen perustelun, mallintamisen ja laskennallisten tehtävien formatiivista ja summatiivista arviointia.

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

KE7 Kokeellista kemiaa (2 op)

Moduuli KE7 toteutetaan osana toisen vuoden opintojaksoa KE4_KE5_KE6_KE7. Tarkempi kuvaus on kyseisen opintojakson kohdalla valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa.

KE8 Kemian kertaava opintojakso (2 op)

Opintojakson lyhyt kuvaus

Opintojaksolla kerrataan kemian oppimäärän keskeisimpiä sisältöjä ja vahvistetaan laskennallisia taitoja ja sanallisten tehtävien perustelutaitoja. Syvennetään ja sovelletaan aikaisempien opintojaksojen aikana opittuja tietoja. Valmistaudutaan ainereaalikokeeseen aikaisempia ylioppilaskoetehtäviä hyödyntäen.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on

- muodostaa kokonaiskuva kemian oppimäärän keskeisimmistä sisällöistä
- syventää ja soveltaa jo opittua tietoa
- laskennallisten ja sanallisen perustelun taitojen vahvistaminen tehtäviin vastattaessa
- kemian ylioppilaskokeeseen valmistautuminen

Opintojakson keskeiset sisällöt

- Pakollisella ja valinnaisilla kemian opintojaksoilla opetellun teorian kertaaminen, syventäminen ja soveltaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Tässä opintojaksossa laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuu monitieteinen ja luova osaaminen, kun vastausten laatimisessa hyödynnetään käytävissä olevia ohjelmistoja ja opittua tietoa yhdistellään sekä oppiaineen omien opintojaksojen sisältä että ainerajat ylittäen. Ongelmanratkaisu tehtävissä edellyttää luovaa lähestymistapaa. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista korostuu myös hyvinvointiosaaminen suunnitelmallisen opiskelun kautta, kun opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa, asettaa itselleen tavoitteita ja pyrkii saavuttamaan ne.

Opintojakson arviointi

Opintojaksosta annetaan **suoritusmerkintä**. Arvioinnin pääperiaatteet on kuvattu oppiaineen *Arviointi*-kohdassa (ks. yllä). Opintojaksolla korostuvia laaja-alaisen osaamisen osa-alueita arvioidaan monipuolisesti. Monitieteisen ja luovan osaamisen arviointi korostuu tehtävissä, joissa käytetään erilaisia molekyylien mallintamiseen, laskemiseen ja mittaustieteen analysointiin tarkoitettuja ohjelmia. Hyvinvointiosaamisen osa-alueesta korostuvat suunnitelmallinen opiskelu ja omien vahvuuksien tunnistaminen ja kehittäminen, joiden arviointi toteutuu lähinnä formatiivisena arviointina kun opiskelija tarkkailee omien tavoitteidensa täyttymistä ja saa palautetta omasta vastaustekniikastaan ja asiakokonaisuuksien hallinnasta.

5.11 Filosofia

Oppiaineen tehtävä

Filosofia tarkastelee koko todellisuutta ja eri tapoja hahmottaa sitä. Sen kysymyksenasettelujen tunteminen luo pohjan maailmaa, yhteiskuntaa ja ihmistä koskevien käsitysten ymmärtämiselle ja niiden järkipäiselle arvioinnille. Filosofisen ajattelun opiskeleminen harjaannuttaa punnitsemaan kriittisesti erilaisten käsitysten perusteluja.

Kriittisen ja perusteita etsivän luonteensa ansiosta filosofia auttaa jäsentämään nykypäivän informaatiotulvaa sekä erottamaan tosiasiaväitteet mielipiteistä. Näin filosofian opiskelu edistää opiskelijan yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia. Argumentaation ja päteväen päättelyn opiskelu kehittävät kykyä ymmärtää ja ilmaista mutkikkaitakin ajatuskulkuja.

Perinteisesti filosofiaa on kutsuttu kaikkien tieteiden äidiksi. Siksi sen luonteeseen kuuluu jo lähtökohtaisesti eri tiedonalojen integraatio, joka tukee laajojen käsitteellisten kokonaisuuksien ja yhteyksien hahmottamista. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset rakentuvat ja eroavat toisistaan. Tämä tukee eri tieteiden omaksumista, mikä helpottaa opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin. Filosofian tuntemus vahvistaa opiskelijan yleisivistystä.

Filosofian opiskelu vahvistaa opiskelijan käsitystä omasta identiteetistään. Se harjaannuttaa eettiseen pohdintaan ja auttaa ymmärtämään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Filosofia kehittää arvostelukykyä sekä

edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Tämä tukee opiskelijan yksilöllisten näkemysten muodostamista ja kykyä osallistua järkipäiseen keskusteluun. Koska filosofisiin kysymyksiin on harvoin yksinkertaisia vastauksia, opiskelija oppii muodostamaan ja perustelemaan omia käsityksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Monimutkaisten kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijan luottamusta omiin ajattelutaitoihinsa. Oppiaineen luonteeseen sopivat keskustelevat ja dialogiset työtavat.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Filosofian opiskelu tukee monipuolisesti opiskelijan **vuorovaikutusosaamista** sekä kasvua sivistyneeksi, vastuulliseksi ja yhdenvertaisuutta kunnioittavaksi kansalaiseksi. Oppiaine korostaa dialogisuutta ja hyvää argumentaatiota, mikä edistää opiskelijan sitoutumista kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia yhdistelee tiedonaloja sekä tukee eri tieteiden omaksumista ja elinikäistä oppimista. Sen opiskelu kehittää kielellistä ilmaisua, analyttistä ajattelua ja loogista päättelykykyä.

Filosofiassa ongelmia jäsenetään käsitteellisesti ja dialogisesti. Siksi siinä korostuvat täsmällinen ja käsitteiden merkityksiä avaava kielenkäyttö sekä kielitietoisuus. Vaikka filosofia hyödyntää oman traditionsa ja muiden tieteenalojen termistöä, sen tavoitteena on selkeä ja ymmärrettävä kieli. Filosofian argumentatiivinen luonne kehittää ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen.

Hyvää elämää ja yhteiskuntaa koskevat pohdinnat kuuluvat perinteisesti filosofian ytimeen. Filosofian opiskelu tukee **hyvinvointiosaamista** kehittämällä opiskelijan ymmärrystä itsestään, ajattelustaan ja suhteestaan muihin. Ymmärryksen kasvu liittyy ihmisen kasvuun kokonaisuutena ja ohjaa hyveisiin ja hyvinvointiin. Filosofian keskusteleva ja hyvää argumentaatiota korostava opiskelutapa tukee opiskelijoiden yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutustaitoja sekä opettaa erilaisten näkemysten arvostamista. Samalla kannustetaan opiskelijaa sitoutumaan kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia kehittää epävarmuuden sietokykyä ja valmiutta toimia myös tilanteissa, joissa käytettävissä oleva informaatio on rajallista.

Filosofiaan kuuluu perinteisesti **monitieteistä ja luovaa osaamista** vahvistava, eri tiedonaloja integroiva lähestymistapa. Filosofian opiskelu rakentaa luontevasti siltoja eri tieteenalojen välille. Filosofia auttaa omaksumaan erilaisia tiedonhankintatapoja sekä yhdistämään eri tieteiden tuloksia, mikä helpottaa laajojen kokonaisuuksien hahmottamista. Filosofisen ajattelun vahva johdonmukaisuuden vaatimus kehittää kykyä ymmärtää erilaisten argumenttien perusteita ja erottaa tosiasiaväitteet mielipiteistä. Kyseenalaistavana ja perusteita etsivänä oppiaineena filosofia rohkaisee luovaan ja itsenäiseen ajatteluun.

Yhteiskunnallisen osaamisen osalta filosofian opetuksessa sitoudutaan järkipäiseen eettiseen ajatteluun, joka perustuu demokratian, ihmisoikeuksien ja kestävän tulevaisuuden kunnioittamiseen. Oikeudenmukaisen yhteiskunnan ja aktiivisen kansalaisuuden ihanteet ovat paitsi tarkastelun kohteita myös tavoitteita, joihin opetus pyrkii kasvattamaan. Filosofia kehittää luovan, kriittisen ja itsenäisen ajattelun kykyä, joka vahvistaa valmiuksia jatko-opintoihin, mielekkääseen urasuunnitteluun ja tulevaisuuden työelämän muutoksiin.

Etiikka on filosofian perinteinen osa-alue ja siksi keskeinen osa filosofian opiskelua. Filosofia opettaa arvojen, normien ja merkitysten käsitteellistä jäsentämistä. **Eettinen** pohdinta kattaa niin yksilöä, yhteiskuntaa kuin ympäristöä koskevat kysymykset. Oppiaineen kriittinen perinne ohjaa opiskelijaa itsenäiseen ajatteluun ja kannustaa sitoutumaan moraalisesti kestävään toimintaan. Filosofian opiskelu auttaa hahmottamaan moniulotteisia ongelmia ja luomaan niistä kokonaisjäsennyttä. Ymmärrys sosiaalisten ja ekologisten globaalien ongelmien luonteesta rohkaisee toimimaan niiden korjaamiseksi ja toteuttaa **ympäristöosaamisen** tavoitteita.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen näkökulmasta filosofian opiskelu avartaa ajattelua ja auttaa ymmärtämään, että on olemassa erilaisia tapoja hahmottaa todellisuutta. Se kehittää herkkyyttä havaita yhtäläisyyksiä ja eroja maailman ilmiöissä. Filosofian osa-alueista erityisesti etiikka ja yhteiskuntafilosofia tarkastelevat ihmisten ja kulttuurien monimuotoisuutta sekä kannustavat suhtautumaan ennakkoluulottomasti erilaisiin elämänilmiöihin. Filosofiset ajatuskokeet johdattavat hahmottelemaan mahdollisia tulevaisuuden kehityskulkuja

Filosofian opetuksen yleiset tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hahmottaa filosofisia ongelmia sekä niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja filosofianperinteessä ja ajankohtaisiin kysymyksiin sovellettuina
- osaa käsitteellisesti eritellä, jäsentää ja arvioida informaatiota, erityisesti erilaisia väitteitä, niiden merkityksiä ja perusteluja

- hallitsee johdonmukaisen argumentaation perustaidot, mikä auttaa kehittämään omaa ajattelua, arvioimaan sitä kriittisesti sekä pohtimaan sen rajoja eri tieteenaloilla ja arkielämässä
- kykenee arvioimaan moraalisia ongelmia ja niiden mahdollisia ratkaisuja sekä sitoutumaan eettisiin periaatteisiin
- oppii pohtimaan ja jäsentämään käsitteellisesti laajoja kokonaisuuksia sekä ajattelemaan ja toimimaan arvostelukykyisesti niin eettisissä kysymyksissä kuin muillakin elämänalueilla myös informaation ollessa epävarmaa tai ristiriitaista
- kehittää kykyään ilmaista näkemyksiään järkiperaisesti perustellen

Arviointi (oppiaineessa ja/tai aineen oppimäärässä)

Arviointi kohdistuu keskeisten filosofisten kysymysten ymmärtämiseen, ajattelun taitojen ja käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista ja arvioida filosofista ajattelua. Tämä tarkoittaa kykyä hahmottaa ja tämentää informaatiota käsitteellisesti sekä eritellä ja pohtia sitä kriittisesti. Lisäksi arvioidaan taitoa tunnistaa arkielämässä ja tieteessä filosofisia ongelmia ja muotoilla niitä käsitteellisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon filosofisiin kysymyksiin esitettyjen ratkaisujen tuntemus sekä taito esittää johdonmukaisia argumentteja kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida omaa ajatteluaan ja rohkaisee häntä oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Opintojaksojen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, ja filosofian yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen hallinnan kautta.

Opintojaksojen itsenäinen suorittaminen

Pakollisten opintojen itsenäinen suorittaminen on mahdollista vain erityisestä syystä. Valtakunnallisia valinnaisia opintoja voi suorittaa itsenäisesti, ellei opintojaksoa ole tarjolla lähiopetuksena.

OPINTOJAKSOT

Opintojaksot ovat joko pakollisia opintoja, valtakunnallisia valinnaisia opintoja tai paikallisia valinnaisia opintoja.

Opintojaksojen suoritusjärjestys ja suositeltu yo-kokeen suorittamisen ajankohta

Opiskeluvuosi →	1	2	3	YO-koe
Opintojaksot →	F11 F15	F12 F13 F14 F15	F13 F14 F15	Kolmannen vuoden syksyllä tai keväällä

PAKOLLISET OPINNOT

F11 Johdatus filosofiseen ajatteluun (2op)

Opintojakson lyhyt kuvaus

Opintojakson aikana tutustutaan filosofisiin ongelmiin ja filosofian luonteeseen. Pohditaan perinteisiä ja ajankohtaisia filosofisia teemoja pyrkien käyttämään filosofisia menetelmiä ja työtapoja. Tavoitellaan oman filosofisen ja arvioivan ajattelun kehittämistä.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- muodostaa käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofisiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin
- oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille väitteille perusteluja, hahmottamaan perustelujen rakennetta sekä arvioimaan niiden pätevyyttä
- tuntee ja oppii erilaisten vuorovaikutteisten harjoitusten ja keskustelujen kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittelyä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä
- perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin
- osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.

Opintojakson_keskeiset sisällöt

- mitä filosofia on, filosofinen kysymyksenasettelu sekä ajattelu filosofian perinteessä ja ajankohtaisissa aiheissa
- johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet sekä niiden harjoittaminen suullisesti ja kirjallisesti, muun muassa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin sovellettuna
- keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen
- tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero
- tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: väitteiden muodostaminen, koetteleminen ja perustelevinen joissain lukion oppiaineissa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Eettinen ja ympäristöosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen: (Moraalisesti kestävä toiminta)

Monitieteinen ja luova osaaminen: (Tieteenaloja integroiva lähestymistapa, Tutustuminen erilaisiin tiedonhankinnan tapoihin ja tietoa arvioivan ja johdonmukaisen ajattelun kehittäminen)

Hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen: (Itseymmärrys, kasvu hyvään elämään, hyveisiin ja hyvinvointiin, Ajattelu- ja arviointitaidot, Vuorovaikutus- ja argumentaatiotaidot)

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan numerolla. Arvioinnin saamisen edellytyksenä on yksilötehtävien palauttaminen ja kokeen tekeminen. Laaja-alaisia osaamisalueita arvioidaan osana opintojakson kokonaisuutta vaihtelevin tavoin: esimerkiksi itseis- ja vertaisarvioinnin, keskustelujen tai palautteen annon yhteydessä, yksilö- tai ryhmäkohtaisesti.

F12 Etiikka (2op)

Opintojakson_lyhyt kuvaus

Opintojakson aikana pohditaan perinteisiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä pyrkien käyttämään filosofisia teorioita, menetelmiä ja työtapoja. Tavoitellaan oman moraalisen arvopohjan ja ajattelun kehittämistä.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin
- osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta sekä hahmottaa normatiivisten ja kuvailevien väitteiden eron
- osaa esittää suullisesti ja kirjallisesti johdonmukaisia eettisiä argumentteja sekä perustella moraalien velvoittavuutta
- oppii jäsentämään oman elämänsä merkityksellisyyttä ja elämänvalintojaan filosofisen käsitteistön avulla
- osaa eritellä ja arvioida toimintaa eettisesti sekä kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja arvioimaan filosofisen etiikan välinein
- osaa soveltaa etiikkaa yhteiskuntaa ja ympäristöä koskeviin kysymyksiin.

Opintojakson_keskeiset sisällöt

- moraalien luonne normijärjestelmänä; moraalien, lakien ja tapojen ero; moraalinen objektivismi, relativismi, subjektivismi
- moraalien tarkasteleva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyveet, seuraukset, oikeudet ja velvollisuudet
- filosofisia teorioita elämän hyvydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta
- etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat
- ympäristöä ja luontoa koskevia eettisiä kysymyksiä, kuten ilmastonmuutos ja eläinten oikeudet
- etiikka ja yhteiskunta: ihmis- ja perusoikeudet

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Yhteiskunnallinen osaaminen: (Demokratia ja ihmisoikeudet, Kestävä tulevaisuus ja työelämän muutokset, Oikeudenmukainen yhteiskunta ja aktiivinen kansalaisuus, Oman tulevaisuuden rakentamisen valmiudet)

Eettinen ja ympäristöosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen: (Moraalisesti kestävä toiminta, Globaalisten sosiaalisten ja ekologisten ongelmien ymmärtäminen)

Monitieteinen ja luova osaaminen: (Luova ja itsenäinen ajattelu)

Hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen: (Itseymmärrys, kasvu hyvään elämään, hyveisiin ja hyvinvointiin, Ajattelu- ja arviointitaidot, Vuorovaikutus- ja argumentaatiotaidot, Yhteisöllisyys, yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus ja suvaitsevaisuus)

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan numerolla. Arvioinnin saamisen edellytyksenä on yksilötehtävien palauttaminen, ryhmätöiden esittely ja kokeen tekeminen. Laaja-alaisia osaamisalueita arvioidaan osana opintojakson kokonaisuutta vaihtelevin tavoin: esimerkiksi itseis- ja vertaisarviointin, keskustelujen tai palautteen annon yhteydessä, yksilö- tai ryhmäkohtaisesti.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

F13 Yhteiskuntafilosofia (2op)

Opintojakson lyhyt kuvaus:

Opintojakson aikana tutustutaan yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin. Opiskelija pohtii yhteiskunnallisen vaikuttamisen keskeisiä asioita, kuten vallankäyttöä ja tasa-arvoa, sekä globaaleja yhteiskunnallisia ongelmia, kuten kestävän kehityksen toteutumista maailmassa.

Tavoitteet:

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy joihinkin yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin
- oppii erittelemään oikeudenmukaisuutta, vapautta, tasa-arvoa ja vallankäyttöä yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa
- pystyy arvioimaan filosofisesti yhteiskunnan rakennetta ja sen oikeutusta
- osaa soveltaa oppimaansa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin
- ymmärtää oikeuksien merkityksen yhteiskunnan perustana.

Keskeiset sisällöt:

- yhteiskuntajärjestyksen oikeuttaminen, yhteiskuntasopimusteoriat
- vallan, vapauden, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden eri muodot
- ihmisoikeudet, kansalaisoikeudet ja oikeusvaltio; demokratia ja yhteisöllisyys yhteiskunnallisina arvoina
- poliittiset ihanteet: liberalismi, sosialismi, anarkismi, konservatismi, nationalismi; yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat
- hyvinvoinnin ja talouden suhde; tulo-, varallisuus- ja hyvinvointierojen oikeuttaminen; hyvinvointivaltio
- ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: ympäristöongelmat, kulttuurien kohtaaminen, teknologian ja tekoälyn vaikutukset, sukupuoli ja valta, eriarvoistavien rakenteiden tunnistaminen ja kritiikki.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Yhteiskunnallinen osaaminen: (Demokratia ja ihmisoikeudet, Kestävä tulevaisuus ja työelämän muutokset, Oikeudenmukainen yhteiskunta ja aktiivinen kansalaisuus, Oman tulevaisuuden rakentamisen valmiudet)

Hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen: (Yhteisöllisyys, yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus ja suvaitsevaisuus)

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan numerolla. Arvioinnin saamisen edellytyksenä on yksilötehtävien palauttaminen, ryhmätöiden esittely ja kokeen tekeminen. Laaja-alaisia osaamisalueita arvioidaan osana opintojakson kokonaisuutta vaihtelevin tavoin: esimerkiksi itseis- ja vertaisarviointin, keskustelujen tai palautteenannon yhteydessä, yksilö- tai ryhmäkohtaisesti.

FI 4 Totuus (2op)

Opintojakson lyhyt kuvaus:

Opintojakson aikana perehdytään totuuden käsitteeseen, totuusteorioihin ja pohditaan tieteellisten teorioiden suhdetta totuuteen.

Tavoitteet:

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- osaa erottaa mielipiteet tosiasiaväittämistä ja ymmärtää tarpeen perustella tosiasiaväittämät
- ymmärtää kielen ja merkitysten roolin todellisuuden hahmottamisessa
- osaa eritellä ja arvioida filosofisia teorioita totuudesta, tiedosta, todellisuuden luonteesta ja tieteestä
- osaa jäsentää ja eritellä tieteellisen tutkimuksen, päättelyn ja selittämisen luonnetta
- osaa arvioida havainnon ja tiedon sekä tieteellisten teorioiden suhdetta totuuteen
- oppii arvioimaan tilanteita, joissa eri tutkimukset antavat erilaisia tuloksia ja toimintavaihtoehtoja.

Keskeiset sisällöt:

- kieli, merkitys ja totuus
- totuuden luonne ja totuusteoriat; totuuden lähestyminen; välttämätön ja kontingentti totuus
- todellisuuden ja tietoisuuden luonne; realismi ja antirealismi
- tiedon lähteet, tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen, tiedon suhde varmuuteen
- tieteellisen tutkimuksen luonne ja menetelmiä sekä tieteellinen päättely; tieteen etiikka
- tieteen menetelmien ja teorioiden luotettavuus ja suhde todellisuuteen
- selittäminen, ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta erilaisissa tieteissä

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Monitieteinen ja luova osaaminen: (Tieteenaloja integroiva lähestymistapa, tutustuminen erilaisiin tiedonhankintatapoihin, tietoa arvioivan ja johdonmukaisen ajattelun kehittäminen.)

Hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen: (ajattelu- ja arviointitaidot, vuorovaikutus- ja argumentaatiotaidot,

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan numerolla. Arvioinnin saamisen edellytyksenä on yksilötehtävien palauttaminen, ryhmätöiden esittely ja kokeen tekeminen. Laaja-alaisia osaamisalueita arvioidaan osana opintojakson kokonaisuutta vaihtelevin tavoin: esimerkiksi itseis- ja vertaisarviointin, keskustelujen tai palautteenannon yhteydessä, yksilö- tai ryhmäkohtaisesti.

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

FI5 Arjen estetiikkaa filosofisin silmin (2 op)

Opintojakson keskeiset tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija saa ajattelullisia välineitä tämän päivän moninaisten arkisten, esteettisten, taiteellisten ja kulttuuristen ilmiöiden ymmärtämiseen ja jäsentämiseen ja voi samalla kehittää omaa arvioivaa medialukutaitoaan. Tarkoituksena on antaa pohjaa omakohtaisten kokemusten tulkinnalle ja arvioinnille sekä valmiuksia omaan elinympäristöön vaikuttamiseen ja sen parantamiseen. Jakson aikana tuotetaan joko omana tai ryhmätyönä digitaalinen materiaali, jossa jotakin itselle tuttua tai kiinnostavaa estetiikkaan kytkeytyvää ilmiötä tutkitaan filosofisen estetiikan näkökulmista.

Opintojakson keskeiset sisällöt

Opintojaksolla voidaan luoda esimerkiksi suljettu blogi tai kotisivusto, jossa vaikkapa omaa harrastusta tai muuta kiinnostuksen kohdetta esitellään, tutkitaan ja arvioidaan pohtimalla sen erilaisia esteettisiä ilmenemismuotoja sekä ontologiaa, normeja ja arviointia, sen kautta vaikuttamista ja siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä. Materiaali tuotetaan suljetusti kurssin puitteissa ja sen julkaiseminen laajemmin on kunkin opiskelijan oma päätös ja omalla vastuulla.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

Yhteiskunnallinen osaaminen: (Kestävä tulevaisuus ja työelämän muutokset, Oman tulevaisuuden rakentamisen valmiudet)

Monitieteinen ja luova osaaminen: (Luova ja itsenäinen ajattelu)

Hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen: (Itseymmärrys, kasvu hyvään elämään, hyveisiin ja hyvinvointiin, Vuorovaikutus- ja argumentaatiotaidot, Yhteisöllisyys, yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus ja suvaitsevaisuus)

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Suoritusmerkinnän saamisen edellytyksenä on osallistuminen opintojakson alussa sovittaviin ryhmittöihin ja niiden esittelyihin sekä omien yksilötehtävien palauttaminen. Laaja-alaisia osaamisalueita arvioidaan osana opintojakson kokonaisuutta vaihtelevin tavoin: esimerkiksi itseis- ja vertaisarvioinnin, keskustelujen tai palautteenannon yhteydessä, yksilö- tai ryhmäkohtaisesti.

5.12 Psykologia

Oppiaineen tehtävä

Psykologian tehtävä on antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida, ymmärtää ja arvioida ihmisen psyykkistä toimintaa ja siihen vaikuttavia sosiaalisia, kulttuurisia ja biologisia tekijöitä. Opetuksessa perehdytään psykologian tieteenalan kieleen, käsitteisiin ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen sisällöt perustuvat tutkimustietoon, joka tuodaan lähelle opiskelijaa kytkemällä se ihmisen toiminnan ja arjen ilmiöiden ymmärtämiseen. Psykologian moninäkökulmaisuus sekä empiirinen ja reflektiivinen ote kehittävät laajasti opiskelijan ajattelun taitoja. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta sekä vahvistamaan taitoa arvioida ja soveltaa oppimaansa.

Psykologian opetuksessa käytetään monipuolisia ja opiskelijaa aktivoivia menetelmiä sekä hyödynnetään digitaalisuuden ja erilaisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia. Psykologiassa on luontevaa tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa. Psykologian oppiaineeseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti biologiassa, terveystiedossa, opinto-ohjauksessa, filosofiassa, uskonnossa ja elämäntutkimustiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä psykologian oppiaineen tavoitteiden kanssa.

Hyvinvointiosaamisen näkökulmasta psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja antaa valmiuksia tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointia sekä tehdä sitä tukevia ratkaisuja. Psykologian tietojen pohjalta opiskelija saa välineitä ymmärtää sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa.

Psykologian opetuksessa käytetään dialogisia ja reflektiivisiä menetelmiä, jotka vahvistavat opiskelijan vuorovaikutusosaamista. Psykologian opiskelu kehittää taitoja tunnistaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tärkeitä tunteita niin itsessä kuin muissa. Psykologian opetus kehittää valmiuksia rakentamaan viestintään sekä ymmärrystä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa.

Psykologian opiskelu tukee laajasti opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista. Perehtyminen oppimisen psykologiaan antaa opiskelijalle valmiuksia tiedostaa, arvioida ja kehittää omia oppimisen taitojaan. Psykologiassa ihmisen toimintaa tarkastellaan

monipuolisesti luonnontieteellisestä, yhteiskuntatieteellisestä ja käyttäytymistieteellisestä näkökulmasta. Ihmisen tiedonkäsittelyn rajoitusten ja mahdollisuuksien käsittely tukee kriittisen ajattelun kehittymistä ja monilukutaitoa. Oppiaineen soveltava luonne luo perustaa luovalle tiedonkäsittelylle.

Psykologian opiskelu kehittää opiskelijan itsetuntemusta, mikä tukee urasuunnittelua, työelämävalmiuksia ja muuta **yhteiskunnallista osaamista**. Psykologian opiskelu antaa valmiuksia ymmärtää esimerkiksi pystyvyysuskomusten, itsensä kehittämisen ja tavoitteiden asettamisen merkitystä yritteliään asenteen taustalla.

Psykologian opiskelu antaa välineitä ymmärtää ihmisten arvojen, asenteiden ja käyttäytymisen eroja **eettisissä** kysymyksissä. Psykologian sisällöt lisäävät ymmärrystä maailmankuvan merkityksestä ihmisen ajattelulle ja toiminnalle tukien **ympäristöosaamisen** kehittymistä.

Psykologia antaa tutkimustietoon perustuvia näkökulmia siihen, mikä ihmisyydessä on universaalia ja mikä kulttuurisidonnaista. Psykologian opiskelu kehittää valmiuksia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja ja kulttuurien moninaisuutta ja kehittää siten **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Psykologian opetuksen yleiset tavoitteet

Psykologian opetuksen yleisenä tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vuorovaikutukseen
- hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä ja kysymyksenasetteluja sekä osaa perustella väitteitä psykologian tietojen ja näkökulmien pohjalta
- osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä
- pystyy arvioimaan psykologisen tutkimuksen mahdollisuuksia, rajoituksia ja eettisiä näkökulmia sekä hallitsee tutkimustiedon soveltamisen ja kriittisen ajattelun taitoja
- ymmärtää psykologista tietoa siten, että pystyy soveltamaan tietojensa oman hyvinvointinsa edistämiseen, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa vahvistamiseen sekä omien opiskelu- ja ajattelutaitojensa kehittämiseen
- osaa hyödyntää ja soveltaa psykologian tietoja laaja-alaisten ilmiöiden jäsentämiseen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen.

Arviointi (oppiaineessa ja/tai aineen oppimäärässä)

Psykologian oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan oppimista sekä antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Arvioinnin avulla opiskelijaa kannustetaan ajattelun taitojen monipuoliseen kehittämiseen. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja psykologian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen.

Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön, ja siinä kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Tiedollisessa osaamisessa kiinnitetään huomiota psykologisen tiedon ja käsitteistön hallintaan. Tiedonkäsittelyn osaamisen arvioinnissa painottuu taito analysoida, soveltaa ja arvioida psykologista tietoa ja tutkimuksia. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös tiedon hankinnan ja esittämisen taitoihin.

Opintojaksojen itsenäinen suorittaminen

Pakollisten opintojen itsenäinen suorittaminen on mahdollista vain erityisestä syystä. Valtakunnallisia valinnaisia opintoja voi suorittaa itsenäisesti, ellei opintojaksoa ole tarjolla lähiopetuksena.

OPINTOJAKSOT

Opintojaksot ovat joko pakollisia opintoja, valtakunnallisia valinnaisia opintoja tai paikallisia valinnaisia opintoja.

Opintojaksojen suoritusjärjestys ja suositeltu yo-kokeen suorittamisen ajankohta

Opiskeluvuosi →	1	2	3	YO-koe

Opintojaksot →	PS1 PS2	PS3 PS4 PS7	PS5 PS6 PS8	Kolmannen vuoden keväällä

PAKOLLISET OPINNOT

PS1 Toimiva ja oppiva ihminen (2 op)

Opintojakson lyhyt kuvaus

Opintojaksolla perehdytään siihen, mitä psykologia on ja miten siinä tarkastellaan ja tutkitaan ihmisen toimintaa erilaisista näkökulmista. Pohditaan erityisesti hyvinvointiin ja oppimiseen sekä sosiaaliseen toimintaan vaikuttavia tekijöitä.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää sen, millainen tiede psykologia on, ja sen, että psykologinen tieto perustuu tutkimuksiin
- osaa kuvailla tieteellisen ajattelun peruspiirteitä psykologian näkökulmasta
- osaa selittää tietoisien ja ei-tietoisien toiminnan luonnetta ja eroja
- osaa eritellä ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä
- tutustuu johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta
- osaa eritellä oppimiseen liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä arvioida ja kehittää sen pohjalta omaa oppimistaan ja opiskeluaan.

Opintojakson keskeiset sisällöt

Psykologia tieteenä

Ihmisen toiminnan tarkastelu psykologian näkökulmista

- psyykinen näkökulma: perustietoa tiedonkäsittelystä, motiiveista ja tunteista
- biologinen näkökulma: perustietoa hermoston toiminnasta ja evoluutiopsykologian lähestymistavasta
- sosiaalinen näkökulma: perustietoa sosialisatiosta ja tilannetekijöistä
- kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä
- tietoinen ja ei-tietoinen toiminta

Oppiminen ja opiskelu psykologian näkökulmista

- psyykinen näkökulma: ehdollistuminen, perustietoa työmuistin ja säilömuistin toiminnasta, sisäiset mallit, oppimisstrategiat, metakognitio, tavoiteorientaatiot ja pystyvyysuskomukset
- biologinen näkökulma: aivojen plastisuus ja unen vaikutus oppimiseen
- sosiaalinen ja kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä oppimisen sosiaalisuudesta ja erilaisista oppimiskulttuureista

Psykologinen tutkimus

- tieteellinen tieto ja arkitieto
- tieteellisen tutkimuksen prosessi
- otoksen ja perusjoukon merkitys tutkimuksen arvioinnissa
- psykologisen tutkimuksen eettiset periaatteet
- esimerkkejä laadullisista ja määrällisistä psykologian tutkimuksista

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen: (Psyykkisen hyvinvoinnin ymmärtäminen ja tukeminen, Ryhmädynamiikan ymmärtäminen)

Yhteiskunnallinen, kulttuuri- ja globaali osaaminen: (Kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärtäminen)

Eettinen ja ympäristöosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen: (Oman arvomaailman tarkastelu ja maailmankuvan kehittäminen, Kulttuuristen arvomaailmojen ja eettisten kantojen monimuotoisuuden ymmärtäminen)

Monitieteinen ja luova osaaminen: (Omien opiskelutaitojen kehittäminen)

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan numerolla. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön ja siinä kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Tiedollisessa osaamisessa kiinnitetään huomiota psykologisen tiedon ja käsitteistön hallintaan. Tiedonkäsittelyn osaamisen arvioinnissa painottuu taito analysoida, soveltaa ja arvioida psykologista tietoa ja tutkimuksia. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös tiedon hankinnan ja esittämisen taitoihin.

Arvioinnin saamisen edellytyksenä on yksilötehtävien palauttaminen ja kokeen tekeminen. Laaja-alaisia osaamisalueita arvioidaan osana opintojakson kokonaisuutta vaihtelevin tavoin: esimerkiksi itseis- ja vertaisarvioinnin, keskustelujen tai palautteenannon yhteydessä, yksilö- tai ryhmäkohtaisesti.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

PS2 Kehittyvä ihminen (2 op)

Opintojakson lyhyt kuvaus

Opintojaksolla keskitytään lapsuuden ja nuoruuden kehitykseen vaikuttaviin tekijöihin ja erilaisiin kehitystä kuvaaviin teorioihin, mutta mietitään myös elämänkaarta kokonaisuudessaan. Teoria- ja tutkimustietoa pyritään rikastamaan arjen havainnoilla ja kokemuksilla eri elämänvaiheista.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- osaa eritellä ihmisen yksilölliseen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden keskinäistä vuorovaikutusta
- osaa selittää, miten hermoston kypsyminen ja muovautuminen heijastuvat psyykkiseen kehitykseen sikiökaudelta läpi elämänkulun
- osaa kuvailla lapsuus- ja nuoruusiän sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä sekä soveltaa niihin liittyvää teoria- ja tutkimustietoa
- osaa antaa esimerkkejä sosialisaaation ja kulttuurin vaikutuksesta ihmisen kehitykseen
- ymmärtää kokonaisvaltaisesti kehityksen yksilöllisyyttä ja jatkuvuutta
- perehtyy nuoruusiän psykologiaan ja pohtii aikuisuuteen siirtymiseen liittyviä tekijöitä
- osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen
- osaa kuvailla, miten ihmisen kehitystä tutkitaan.

Opintojakson keskeiset sisällöt

Hermoston kehitys psyykkisten toimintojen näkökulmasta elämänkulun aikana

- perimän merkitys
- kypsyminen ja oppiminen
- herkkyykskaudet
- plastisuuden merkitys kehityksessä

Tunne-elämän ja vuorovaikutuksen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet
- temperamentti
- minuuksisuus ja minäkäsitys
- tunteet, tunnetaidot ja tunteiden säätely
- vertaissuhteet ja sosiaaliset taidot

Kognitiivinen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- kieli ja ajattelu
- toiminnanohjaus

Identiteetin muuttuvuus elämänsäajan aikana

- henkilökohtainen identiteetti
- sosiaalinen identiteetti
- kulttuuri-identiteetti ja etninen identiteetti
- sukupuoli- ja seksuaali-identiteetti, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus

Kehityksen yksilöllisyys ja jatkuvuus

- erilaisia kehityspolkuja varhaislapsuudesta aikuisuuteen
- vanhemmuuden ja kasvuympäristön merkitys

Psykologinen tutkimus

- kaksos- ja adoptiotutkimus
- pitkittäis- ja poikittaistutkimus
- esimerkkejä havainnointia hyödyntävistä tutkimuksista

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksoissa

Hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen: (Itsetuntemuksen lisääminen ja itsensä kehittäminen, identiteetin rakentaminen, Psykkisen hyvinvoinnin ymmärtäminen ja tukeminen)

Monitieteinen ja luova osaaminen: (Luovan ajattelun käyttäminen)

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan numerolla. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön ja siinä kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Tiedollisessa osaamisessa kiinnitetään huomiota psykologisen tiedon ja käsitteistön hallintaan. Tiedonkäsittelyn osaamisen arvioinnissa painottuu taito analysoida, soveltaa ja arvioida psykologista tietoa ja tutkimuksia. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös tiedon hankinnan ja esittämisen taitoihin.

Arvioinnin saamisen edellytyksenä on yksilö- ja/tai ryhmätehtävien palauttaminen sekä kokeen tekeminen. Laaja-alaisia osaamisalueita arvioidaan osana opintojakson kokonaisuutta vaihtelevin tavoin: esimerkiksi itseis- ja vertaisarviointin, keskustelujen tai palautteenannon yhteydessä, yksilö- tai ryhmäkohtaisesti.

PS3 Tietoa käsittelevä ihminen (2 op)

Opintojakson lyhyt kuvaus

Opintojakson tarkoituksena on tutustuttaa opiskelijaa syvemmin tiedonkäsittelyyn liittyviin osatoimintoihin sekä auttaa hahmottamaan kokonaisvaltaista tiedonkäsittelyä ohjaavia perusmekanismeja ja hermostollista perustaa. Opintojakson aikana suunnitellaan ja esitellään jokin kognitiivisia prosesseja selvittelevä kokeellinen tutkimusasetelma.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden tarkastelemiseen
- osaa selittää, miten havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti ovat yhteydessä ihmisen muuhun tiedonkäsittelyyn
- ymmärtää kielen merkitystä ihmisen toiminnalle
- ymmärtää päätöksenteon kognitiivista perustaa
- tunnistaa joitakin yleisimpiä kognitiivisen toiminnan häiriöitä
- ymmärtää plastisuuden merkityksen ja hermoverkkojen toiminnan pääperiaatteet psyykkisen toiminnan perustana
- osaa kuvailla havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyvää aivotoimintaa
- osaa suunnitella ja esitellä yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen ja arvioida menetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia.

Opintojakson keskeiset sisällöt

Tiedonkäsittelyn yleisiä periaatteita

- ärsykelähtöinen ja skeemalähtöinen tiedonkäsittely
- tietoinen ja ei-tietoinen tiedonkäsittely

Havaitseminen ja tarkkaavaisuus

- sisäiset mallit ja havaintokehä
- havaitseminen, perustietoa erityisesti näönvaraisesta havaitsemisesta sekä sen hermostollisesta perustasta
- tahaton ja tahdonalainen tarkkaavaisuus
- perustietoa tarkkaavaisuuden hermostollisesta perustasta
- esimerkkejä tarkkaavaisuushäiriöistä

Muisti

- työmuistin ja säilömuistin toiminta
- muistin rekonstruktivisuus ja unohtaminen
- perustietoa muistin hermostollisesta perustasta
- esimerkkejä aivoperäisistä muistihäiriöistä

Kieli

- kielellisten toimintojen merkitys tiedonkäsittelyssä
- perustietoa kielellisten toimintojen hermostollisesta perustasta
- esimerkkejä aivoperäisistä kielellisistä häiriöistä

Päätöksenteko

- nopea ja hidas ajattelu
- esimerkkejä kognitiivisista vinoumista ja heuristiikoista

Aivojen rakenne ja hermostollinen toiminta

- hermoston ja aivojen päänrakenteet
- hermosolun ja synapsin toiminta
- tiedon kulku hermoverkoissa
- plastisuus
- esimerkkejä neuropsykologisesta kuntoutuksesta

Kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimusmenetelmät

- kokeellisen tutkimuksen periaatteet
- esimerkkejä tapaustutkimuksista
- esimerkkejä aivotutkimusmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista
- kokeellisen tutkimuksen suunnittelu

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen: (Viestintätaitojen kehittäminen)

Monitieteinen ja luova osaaminen: (Omien opiskelutaitojen kehittäminen, Luovan ajattelun käyttäminen, Arvioivan ja monitieteisen ajattelun kehittäminen)

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan numerolla. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön ja siinä kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Tiedollisessa osaamisessa kiinnitetään huomiota psykologisen tiedon ja käsitteistön hallintaan. Tiedonkäsittelyn osaamisen arvioinnissa painottuu taito analysoida, soveltaa ja arvioida psykologista tietoa ja tutkimuksia. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös tiedon hankinnan ja esittämisen taitoihin.

Arvioinnin saamisen edellytyksenä on yksilö- ja/tai ryhmätehtävien palauttaminen sekä kokeen tekeminen. Laaja-alaisia osaamisalueita arvioidaan osana opintojakson kokonaisuutta vaihtelevin tavoin: esimerkiksi itseis- ja vertaisarvioinnin, keskustelujen tai palautteenannon yhteydessä, yksilö- tai ryhmäkohtaisesti.

PS4 Tunteet ja mielenterveys (2 op)

Opintojakson lyhyt kuvaus

Opintojaksolla perehdytään tunteiden psykologiaan, biologisiin ja sosiaalisiin syntymekanismeihin sekä niiden säätelyyn. Lisäksi pohditaan psyykkiseen hyvinvointiin ja psyykkisen tasapainon ylläpitämiseen vaikuttavia asioita sekä tutustutaan yleisimpiin mielenterveyshäiriöihin ja niiden erilaisiin hoitomuotoihin.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- osaa selittää tunteiden muodostumista ja niiden kulttuurisidonnaisuutta
- ymmärtää tunteiden merkityksen ihmisen kognitiiviseen toimintaan, vuorovaikutukseen ja psyykkiseen hyvinvointiin sekä saa valmiuksia soveltaa tätä tietoa itseymmärryksen ja vuorovaikutuksen välineinä
- osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen
- tunnistaa yleisimpiä mielenterveyden ongelmia ja mielenterveyshäiriöitä
- osaa pohtia mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinnanvaraisuutta ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia
- osaa kuvailla biologisia, psyykkisiä, sosiaalisia ja kulttuurisidonnaisia tekijöitä mielenterveyshäiriöiden taustalla ja hoidossa
- syventyy yhden mielenterveyshäiriön syihin, oireisiin ja hoitoon.

Opintojakson keskeiset sisällöt

Tunteiden psykologia

- tunteiden muodostuminen: tunnereaktio ja tunnekokemus
- perustietoa tunteiden ja niiden säätelyn hermostollisesta perustasta
- tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus
- tunteiden merkitys kognitiivista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta ohjaavina tekijöinä

- tunteiden säätely hyvinvoinnin osatekijänä

Psyykinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen

- hallintakeinojen ja defenssien merkitys
- resilienssin merkitys hyvinvoinnille
- nukkumisen ja vuorokausirytmien merkitys psyykkiselle toiminnalle
- keskeiset unen laatuun vaikuttavat tekijät
- stressin aiheuttajia, vaikutuksia ja säätelykeinoja
- kriisit psyykkisen tasapainon uhkana ja niistä selviytyminen

Mielenterveys

- mielenterveys käsitteenä
- yleisimpien mielenterveyshäiriöiden luokittelu ja tietoa niiden tyyppillisistä oireista
- esimerkkejä mielenterveysongelmien ja -häiriöiden syntyä selittävistä biologisista, psyykkisistä ja sosiaalisista sekä kulttuurisista taustatekijöistä
- esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja häiriöiden biologisista ja psykososiaalisista hoitomuodoista sekä erilaisista psykoterapian toteutustavoista
- esimerkkejä ajankohtaisesta mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta

Psykologinen tutkimus

- ei-kokeellinen tutkimus: korrelatiivinen ja kuvaileva tutkimus
- esimerkkejä fysiologisia mittausten menetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen: (Itsetuntemuksen lisääminen ja itsensä kehittäminen, identiteetin rakentaminen, Psyykkisen hyvinvoinnin ymmärtäminen ja tukeminen, Muiden ihmisten ymmärtämisen ja empatiataitojen kehittäminen)

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan numerolla. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön ja siinä kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Tiedollisessa osaamisessa kiinnitetään huomiota psykologisen tiedon ja käsitteistön hallintaan. Tiedonkäsittelyn osaamisen arvioinnissa painottuu taito analysoida, soveltaa ja arvioida psykologista tietoa ja tutkimuksia. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös tiedon hankinnan ja esittämisen taitoihin.

Arvioinnin saamisen edellytyksenä on yksilö- ja ryhmätehtävien palauttaminen ja esittäminen sekä kokeen tekeminen. Laaja-alaisia osaamisalueita arvioidaan osana opintojakson kokonaisuutta vaihtelevin tavoin: esimerkiksi itse- ja vertaisarvioinnin, keskustelujen tai palautteenannon yhteydessä, yksilö- tai ryhmäkohtaisesti.

PS5 Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen (2 op)

Opintojakson lyhyt kuvaus

Opintojaksolla ihmisten toimintaa selitetään erilaisten psykologisten persoonallisuusteorioiden näkökulmista. Pyritään ymmärtämään persoonallisuuden yksilöllisyyden rakentumista ja arvostamaan ihmisten erilaisia ominaisuuksia. Perehdytään myös erilaisiin persoonallisuuden tutkimuksen menetelmiin.

Opintojakson tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kuvailla yksilöllisten ominaisuuksien eroja ja niiden geneettistä perustaa
- osaa tarkastella persoonallisuutta kokonaisuutena eri näkökulmista ja soveltaa tätä tietoa omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamisessa

- osaa kuvailla yksilöllisiä eroja älykkyydessä ja luovuudessa
- osaa tarkastella sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitystä yksilön toimintaan
- ymmärtää ihmisen toimintaa persoonallisuuden, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmasta
- osaa soveltaa psykologian tietoja erilaisuuden ymmärtämiseen ja kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen
- osaa kuvailla ja arvioida yksilöllisten erojen tutkimuksen psykologisia arviointimenetelmiä.

Opintojakson keskeiset sisällöt

Perimän, kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön merkitys persoonallisuuden kehittymiseen

- persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus
- perustietoa käyttäytymisgenetiikasta

Persoonallisuuden tarkastelu eri näkökulmista

- temperamentti
- piirreteoreettinen näkökulma
- motivaatio
- yksilölliset tulkinta- ja toimintatyylit
- identiteetin ja persoonallisuuden narratiivinen tarkastelu

Älykkyys ja luovuus osana ihmisen toimintaa

- älykkyyden määritelmiä
- älykkyyden mittaaminen ja siihen liittyvät haasteet
- perimän ja ympäristön vuorovaikutus älykkyydessä
- luovuuden määritelmiä ja luovuuteen liittyviä tekijöitä

Kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutus ihmisen toimintaan

- tiedonkäsittely sosiaalisissa tilanteissa: stereotyyppien, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostuminen
- esimerkkejä sosiaalisuuden hermostollisesta perustasta
- ryhmän merkitys yksilölle ja ryhmien väliset suhteet
- tilanetekijöiden vaikutus yksilöön ja ryhmään
- kulttuurien eri ulottuvuuksia
- esimerkkejä kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen
- esimerkkejä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa

Psykologinen tutkimus

- yksilöllisten erojen tutkiminen
- persoonallisuuden ja älykkyyden arviointimenetelmät
- reliabiliteetti ja validiteetti
- esimerkkejä kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista
- esimerkkejä sosiaalipsykologian tutkimuksista

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen: (Itsetuntemuksen lisääminen ja itsensä kehittäminen, identiteetin rakentaminen, Muiden ihmisten ymmärtämisen ja empatiataitojen kehittäminen)

Yhteiskunnallinen, kulttuuri- ja globaali osaaminen: (Kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärtäminen)

Eettinen ja ympäristöosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen: (Oman arvomaailman tarkastelu ja maailmankuvan kehittäminen, Kulttuuristen arvomaailmojen ja eettisten kantojen monimuotoisuuden ymmärtäminen)

Monitieteinen ja luova osaaminen: (Arvioivan ja monitieteisen ajattelun kehittäminen)

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan numerolla. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön ja siinä kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Tiedollisessa osaamisessa kiinnitetään huomiota psykologisen tiedon ja käsitteistön hallintaan. Tiedonkäsittelyn osaamisen arvioinnissa painottuu taito analysoida, soveltaa ja arvioida psykologista tietoa ja tutkimuksia. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös tiedon hankinnan ja esittämisen taitoihin.

Arvioinnin saamisen edellytyksenä on yksilö- ja/tai ryhmätehtävien palauttaminen ja esitleminen sekä kokeen tekeminen. Laaja-alaisia osaamisalueita arvioidaan osana opintojakson kokonaisuutta vaihtelevin tavoin: esimerkiksi itseis- ja vertaisarviointin, keskustelujen tai palautteenannon yhteydessä, yksilö- tai ryhmäkohtaisesti.

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

PS6 Psykkisen hyvinvoinnin ylläpito ja mielenterveysongelmat arjessa (2 op)

Opintojakson keskeiset tavoitteet

Opintojakson keskeisenä tavoitteena on syventää opiskelijan ymmärrystä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpidosta ja mielenterveysongelmista antamalla käytännön tietoa lähialueen mielenterveyspalveluista, erilaisista hoitomuodoista ja niiden tavoitettavuudesta vierailijoiden ja opintokäyntien kautta. Jakson aikana myös syvennetään omaa itsetuntemusta, stressin- ja elämäntaitojen taitoja. Erilaisiin mielenterveyden häiriöihin perehdytään kuvitteellisten tai oikeiden tapausesimerkkien kautta, kehittämällä ryhmätöinä fiktiivisiä tarinoita tai tutkimalla kirjallisuutta, elokuvia tai dokumentteja.

Opintojakson keskeiset sisällöt

Mielenterveys ja arjen voimavarat, stressin- ja elämäntaitojen taidot, mielenterveyden ongelmat ja kriisit, mielenterveyspalvelut sekä erilaiset hoitomuodot. Vierailijat tai tutustumiskäynnit lähialueen mielenterveyspalveluihin.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

Hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen: (Itsetuntemuksen lisääminen ja itsensä kehittäminen, identiteetin rakentaminen, Psykkisen hyvinvoinnin ymmärtäminen ja tukeminen, Muiden ihmisten ymmärtämisen ja empatiataitojen kehittäminen, Viestintätaitojen kehittäminen, Ryhmätöytäitojen kehittäminen)

Yhteiskunnallinen, kulttuuri- ja globaali osaaminen: (Tavoitteisuuden ja oman tulevaisuuden rakentamisen sekä työelämävalmiuksien kehittäminen)

Monitieteinen ja luova osaaminen: (Luovan ajattelun käyttäminen)

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Suoritusmerkinnän saamisen edellytyksenä on osallistuminen opintojakson alussa sovittaviin ryhmiin, niiden esittelyihin sekä oppimispäiväkirjan laatiminen vierailukäynnistä.

Laaja-alaisia osaamisalueita arvioidaan osana opintojakson kokonaisuutta vaihtelevin tavoin: esimerkiksi itseis- ja vertaisarviointin, keskustelujen tai palautteenannon yhteydessä, yksilö- tai ryhmäkohtaisesti.

PS7 Sosiaalipsykologiaa ja ihmissuhdetaitoja monikulttuurisessa maailmassa (2 op)

Opintojakson keskeiset tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on lisätä ja syventää opiskelijan sosiaalipsykologisia tietoja ja ymmärrystä. Opiskelija ymmärtää yksilön merkityksellisyyden ryhmän osana: hahmottaa ryhmän jäsenenä tai johtajana toimimisen vaikutuksia ryhmän tavoitteiden suhteen. Opiskelija ymmärtää ryhmien muodostumiseen ja toimintaan liittyviä prosesseja ja dynamiikkaa ja hän voi ryhmän kautta peilaten lisätä omaa itsetuntemustaan. Opiskelija oppii ymmärtämään vuorovaikutustilanteita sekä yksilön että ryhmän näkökulmasta. Nykyaikana on tärkeää osata huomioida myös ryhmien välisiä suhteita ja kulttuurien erilaisuuteen liittyviä ilmiöitä sekä verkossa tapahtuvan viestinnän erityisluonnetta.

Opintojakson keskeiset sisällöt

Sisältöjä voidaan painottaa valikoimalla sisällöiksi kulloisenkin ryhmän kiinnostusten mukaan erilaisia sosiaalipsykologisia ilmiöitä.

Esimerkiksi: Yksilön sosiaalistuminen yhteisönsä jäseneksi ja arvojen muodostuminen, kiintymyssuhteiden synty ja ihmisten välinen vetovoima, erilaiset (myös sähköiset) viestintätilanteet ja sosiaaliset taidot, ryhmädynamiikkaan liittyvät asiat ja johtajuus, ryhmien kehitys- ja muutosprosessit, ryhmien ohjaaminen, ryhmien väliset suhteet, joukkokäyttäytyminen, kulttuurien erityispiirteet, yhteistoiminta ja konfliktien ratkaisu.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

Hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen: (Itsetuntemuksen lisääminen ja itsensä kehittäminen, identiteetin rakentaminen, Muiden ihmisten ymmärtämisen ja empatiataitojen kehittäminen, Viestintätaitojen kehittäminen, Ryhmädynamiikan ymmärtäminen ja ryhmätyötaitojen kehittäminen)

Yhteiskunnallinen, kulttuuri- ja globaali osaaminen: (Kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärtäminen, Globaalin vastuun kehittyminen)

Eettinen ja ympäristöosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen: (Oman arvomaailman tarkastelu ja maailmankuvan kehittäminen, Kulttuuristen arvomaailmojen ja eettisten kantojen monimuotoisuuden ymmärtäminen)

Monitieteinen ja luova osaaminen: (Luovan ajattelun käyttäminen)

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Suoritusmerkinnän saamisen edellytyksenä on osallistuminen opintojakson alussa sovittaviin ryhmiin ja niiden esittelyihin.

Laaja-alaisia osaamisalueita arvioidaan osana opintojakson kokonaisuutta vaihtelevin tavoin: esimerkiksi itseis- ja vertaisarvioinnin, keskustelujen tai palautteen annon yhteydessä, yksilö- tai ryhmäkohtaisesti.

PS8 Psykologiaa kertaava opintojakso: Psykologian näköalapaikkoja ja taitojen syvennystä (2 op)

Opintojakson keskeiset tavoitteet

Tämä opintojakso on tärkeä kaikille niille opiskelijoille, jotka osallistuvat psykologian reaalikokeeseen. Jakson tavoitteena on, että opiskelija syventää kokoavasti aikaisemmin hankkimiaan tietoja ja ajankohtaistaa tietouttaan seuraamalla tiedotusvälineissä käytävää keskustelua psykologisista aiheista. Lisäksi voidaan vielä hioa psykologian ylioppilaskirjoituksissa tarvittavien digitaalisten työkalujen käyttöä ja vastustekniikoita. Opiskelija harjaantuu hankkimaan ja arvioimaan itsenäisesti psykologista tietoa. Opiskelija tutustuu uusiin tutkimuksiin ja osaa arvioida niiden luotettavuutta sekä hahmottaa psykologian tulevia kehityssuuntia.

Opintojakson keskeiset sisällöt

Keskeiset psykologian ilmiöt, lainalaisuudet, teoriat, tutkimukset ja niiden merkitysyhteyksien pohdinta, julkisuudessa käytävän ajankohtaisen psykologisen keskustelun seuraaminen, psykologian suuntausten tulevaisuusnäköymien hahmottaminen. Erilaiset ylioppilaskoekysymykset ja niihin vastaaminen.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

Yhteiskunnallinen, kulttuuri- ja globaali osaaminen: (Tavoitteisuuden ja oman tulevaisuuden rakentamisen sekä työelämävalmiuksien kehittäminen)

Monitieteinen ja luova osaaminen: (Omien opiskelutaitojen kehittäminen, Arvioivan ja monitieteisen ajattelun kehittäminen)

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Suoritusmerkinnän saamisen edellytyksenä on osallistuminen opintojakson alussa sovittaviin ryhmitöihin ja niiden esittelyihin sekä omien yksilötehtävien palauttaminen. Laaja-alaisia osaamisalueita arvioidaan osana opintojakson kokonaisuutta vaihtelevin tavoin: esimerkiksi itse- ja vertaisarvioinnin, keskustelujen tai palautteen annon yhteydessä, yksilö- tai ryhmäkohtaisesti.

5.13 Historia

Oppiaineen tehtävä

Historian opetus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä ja edellytyksiä ymmärtää oman aikansa maailmaa sekä sen muutosprosesseja. Se antaa välineitä nykyisyyden ymmärtämiseen ja avaa näkökulmia tulevaisuuden kehityksen pohtimiseen. Kulttuurien tuntemusta edistävänä oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä sekä tukee opiskelijan kasvua aktiiviseksi ja moninaisuutta ymmärtäväksi yhteiskunnan jäseneksi.

Opetuksen lähtökohtana on historian luonne tieteenalana. Huomiota kiinnitetään historiallisen tiedon rakentumisen perusteisiin ja tiedon luotettavuuden kriittiseen arviointiin sekä ilmiöiden moniperspektiiviseen selittämiseen. Historian opiskelu kehittää kykyä hankkia tietoa, erottaa oleellinen tieto epäoleellisesta ja käsitellä laajoja tietokokonaisuuksia. Erityisenä tarkastelun kohteena ovat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden väliset riippuvuussuhteet sekä historian tiedon tulkinnallisuus ja sen käyttö yhteiskunnassa. Opetuksen tehtävänä on vahvistaa opiskelijan historiallista ajattelua. Historiallinen ajattelu koostuu historiatiedon tulkinnallisen luonteen ymmärtämisestä. Historian peruskäsitteiden, muutoksen ja jatkuvuuden sekä syyn ja seurauksen, hallinta on oleellinen osa historiallista ajattelua. Historialliseen ajatteluun kuuluu myös historian tekstitaitojen hallinta, kuten kyky analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä ja arvioida niiden tuottajien tarkoitusperiä. Historialle ominainen tapa lukea ja tulkita lähteitä antaa valmiuksia arvioida tiedon luotettavuutta myös tämän päivän maailmassa.

Historian opetuksessa tarkastellaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä, ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä kulttuurin, vallankäytön ja talouden vuorovaikutusta. Siinä perehdytään yksilön merkitykseen ja mahdollisuuksiin toimijana nyt ja tulevaisuudessa sekä pohditaan yksilöiden ja väestöryhmien toiminnan taustatekijöitä ja motiiveja historiallisissa konteksteissaan. Historian opetuksessa opiskelijat myös harjoittelevat historiallista empatiaa eli asettumista menneisyyden ihmisen asemaan kulloisessakin kontekstissa. Tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämään menneisyyden ihmisten tekemiä ratkaisuja. Opetuksessa korostetaan ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä sekä demokratian ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia oman aikamme ja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisessa. Suomen historiaa tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Historia tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettiseen toimijuuteen. Se auttaa opiskelijaa kasvamaan sivistyneeksi ja avarakatseiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Historian opetuksen tavoitteet toteutuvat linkittyvät laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin.

*Historia vahvistaa opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kehittämällä eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset ja heidän näkökulmansa sekä tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa sekä edistää omien vahvuuksien tunnistamista ja hyödyntämistä. Lisäksi se syventää ymmärrystä hyvinvointiyhteiskuntien kehityksestä.*

***Vuorovaikutusosaaminen** näkyy historian opetuksessa oppiaineen tavoitteissa ja työskentelytavoissa. Historialle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelu- ja työskentelytapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät oppimisen lisäksi sosiaalisia ja yhteistyötaitoja, kehittävät myötätuntotaitoja sekä vahvistavat kaikkien osallisuutta ja myönteistä oppimisilmapiiriä.*

*Historian oppiaineen lähtökohtana on oppia hyödyntämään ja arvioimaan kriittisesti erilaisia tietolähteitä ja niiden luotettavuutta sekä ymmärtämään ja arvostamaan tutkitun tiedon merkitystä. Opetuksessa opiskelija harjaantuu tuottamaan, yhdistelemään ja soveltamaan tietoa monialaisissa verkostoissa rohkeasti, luovasti ja tulevaisuuteen suunnaten. Historia vahvistaa monelta osin opiskelijan **monitieteisen ja luovan osaamisen** sekä monilukutaidon kehittymistä. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.*

*Historian opetuksessa korostetaan **yhteiskunnallista osaamista** tukevalla tavalla ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä. Demokratian, aktiivisen kansalaisuuden ja kansainvälisen yhteistyön moninaisia mahdollisuuksia tarkastellaan kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti. Lähdekriittisyyden ja medialukutaidon vahvistaminen ovat oppiaineessa keskeisessä roolissa. Historian opiskelu auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi historian yhteiskunnallisesta ja poliittisesta käytöstä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan sitä. Historiatietoisuus antaa pohjaa opiskelijan demokraattiselle osallistumiselle ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämiselle.*

Historian oppiaineessa tarkastellaan yksilön, luonnon ja yhteiskunnan välisten riippuvuussuhteiden muutosta pitkällä aikavälillä. Näitä käsitellään osana kestävää tulevaisuutta **eettisyyden ja ympäristöosaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Historia syventää käsitystä siitä, miten yhteiskunnan nykyinen arvopohja on syntynyt, ja antaa valmiuksia moniulotteisten ilmiöiden ymmärtämiseen ja ratkaisemiseen humanistisesta näkökulmasta. Historiallinen empatia vahvistaa opiskelijan kykyä monipuoliseen eettiseen pohdintaan.

Kulttuurien ja kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistavana oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä vahvistaen **globaali- ja kulttuuriosaamista**. Historian opetus tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Historian oppiaineessa korostetaan jokaisen oikeutta omiin kulttuurisiin juuriinsa.

Historian opetuksen yleiset tavoitteet

Historian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät historialliseen ajatteluun: arvoihin, historiallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä historiallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Arvot

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee historian laaja-alaisuuden ja ymmärtää kulttuurien erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden monimuotoisuutta
- saa valmiuksia muodostaa ihmisoikeuksia, tasa-arvoa, demokratiaa ja kestävää elämäntapaa arvostavan maailmankuvan sekä osaa toimia niitä edistävänä vastuullisena kansalaisena
- saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan historiaan ja ymmärrystään sen merkityksellisyydestä.

Historiallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Suomen ja maailmanhistorian keskeisimpiä historiallisia prosesseja taustoineen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä ja vuorovaikutussuhdetta
- ymmärtää historian monitulkintaisuuden ja historiallisen tiedon rakentumisen periaatteet
- ymmärtää nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana
- osaa analysoida historiallisia ilmiöitä ja arvioida ihmisten toimintaa eri aikoina kunkin ajan omista lähtökohdista
- kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historialliseen jatkumoon sekä syventämään historiatietoisuuttaan.

Historiallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa etsiä, tulkita ja arvioida lähdekriittisesti erilaisia kirjallisia, tilastollisia ja kuvallisia lähteitä
- pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa erilaisia tietolähteitä kriittisesti käyttäen
- osaa hyödyntää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisessa ja arvioida kriittisesti historian käyttöä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona sekä muissa yhteyksissä
- osaa soveltaa historian osaamistaan yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden arvioimiseen ja nähdä niihin liittyviä vaihtoehtoisia ratkaisukeinoja myös tulevaisuudessa

Arviointi oppiaineessa

Historian osaamisen arviointi kohdistuu historian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute auttaa opiskelijaa tulemaan tietoisiksi oppimisestaan ja työskentelytavoistaan sekä kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa osaamistaan.

Historian arvioinnin keskeisiä kohteita ovat historian tiedonalalle ominaisten tietojen ja taitojen hallinta: kyky ymmärtää ajallista kehitystä, syy-yhteyksiä ja seurausvaikutuksia sekä taito hankkia informaatiota erilaisista lähteistä, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa sekä arvioida historian ilmiöitä, tulkintoja ja historian tiedon käyttöä kriittisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan taito ymmärtää, soveltaa, analysoida ja yhdistellä historiallista tietoa erilaisissa tilanteissa, kuten taito käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä ja muodostaa tiedoistaan loogisia kokonaisuuksia.

Opintojaksojen itsenäinen suorittaminen

Opintojaksojen itsenäinen suorittaminen on mahdollista perustellusta syystä. Asiasta tulee neuvotella opettajan kanssa. Suositeltavaa on osallistua opetukseen.

Opintojaksojen suoritusjärjestys ja suositeltu yo-kokeen suorittamisen ajankohta

Opiskeluvuosi →	1	2	3	YO-koe
Opintojaksot →	HI1, HI4	HI2, HI3, HI5, HI6	HI3, HI7	3. lukuvuoden syksy tai kevät

PAKOLLISET OPINNOT

HI1 Ihminen, ympäristö ja historia (2 op)

Opintojaksolla käsitellään historian suuria kehityslinjoja maatalouden synnystä aina teollistumiseen ja jälkiteollisen yhteiskunnan syntyyn. Keskeisiä ajanjaksoja ovat jokilaaksojen kulttuurit, antiikki, keskiaika, löytöretket, modernin valtion synty, teollistuminen ja jälkiteollinen yhteiskunta. Kurssin ytimen muodostaa talous- ja ympäristöhistoria, mutta niiden käsittely vaatii tuekseen myös valtiollisen historian käsittelyä.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ja tuottaa historian tiedonalalle ominaista asiatekstiä sekä hallitsee tilastojen lukutaidon
- ymmärtää historiallisen tiedon luonteen ja osaa käyttää historiallisia lähteitä sekä arvioida niitä kriittisesti
- tuntee eurooppalaisten yhteiskuntien ja globaalien talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit
- ymmärtää nykypäivän taloudellisiin, yhteiskunnallisiin ja väestöllisiin ilmiöihin johtaneen kehityksen sekä osaa eritellä siihen vaikuttaneita tekijöitä
- osaa analysoida väestön, talouden ja yhteiskuntarakenteiden kehitystä ja riippuvaisuutta ympäristöstä
- osaa arvioida kriittisesti teknologian ja informaation muutoksen merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana.

Keskeiset sisällöt

Historia tieteenalana

- historian kehityslinjojen hahmottaminen ja sitominen aikaan
- historian tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö

Maatalous luomassa pohjaa yhteiskuntien kehitykselle

- ihminen ympäristön muokkaajana eri aikoina
- maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty

- väestönkasvu, yhteiskuntien ja valtioiden muodostuminen
- rahatalouden ja kaupan kehitys

Maailmankaupan synty ja vuorovaikutuksen lisääntyminen

- eurooppalaiset tutkimassa ja valloittamassa maailmaa
- kansainvälisen kaupan monipuolistuminen ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön

Teollistuminen ihmisen ja luonnon suhteen muuttajana

- teollistumisen edellytykset ja vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön
- väestökehitys ja muuttoliikkeet
- jälkiteollinen yhteiskunta ja globaali talous

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen.

Opintojaksolla korostuu

1. Monitieteinen ja luova osaaminen. Kurssin aihepiiri ja käsiteltävänä oleva ajanjakso on todella laaja, ja erityisesti tiedonsirpaleiden yhdistäminen kokonaisuuksiksi korostuu.

2. Eettisyys ja ympäristöosaaminen. Yksi kurssin painopisteistä on ihmisen, yhteiskunnan ja luonnon suhteiden ymmärtäminen. Esimerkiksi eri aikakausien ja kulttuureiden ympäristöongelmia käsitellään runsaasti.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat luontevasti opintojakson aihepiiriä käsiteltäessä. Ne huomioidaan opintojakson tehtävissä ja koekysymyksissä, ja niiden arviointi on siten osa opintojakson arviointia.

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan numeroin.

HI2 Kansainväliset suhteet (2 op)

Opintojaksolla tarkastellaan kansainvälistä politiikkaa ja etenkin kansainvälisiä kriisejä 1800-luvun lopulta 2000-luvulle. Keskeisiä aihepiirejä ovat imperialismi, Euroopan tilanteen kriisiytyminen ensimmäiseksi maailmansodaksi, Neuvostoliiton ja fasismin synty, toinen maailmansota sekä kylmä sota ja sen päättyminen.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kansainvälisen politiikan peruskäsitteistön, toimintatavat ja keskeisimmät kehityslinjat
- osaa hyödyntää monipuolisia tietolähteitä ja tunnistaa tiedonvälitykseen liittyvää mielipidevaikuttamista eri aikoina
- osaa eritellä aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen merkityksen kansainvälisten suhteiden historiassa sekä pystyy arvioimaan niiden vaikutusta nykypäivään ja tulevaisuuteen
- osaa analysoida kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen syitä, vaikutuksia ja ratkaisumahdollisuuksia
- seuraa aktiivisesti mediaa ja osaa tarkastella kriittisesti kansainvälisiä kysymyksiä
- osaa eritellä ja arvioida historian käyttöä politiikan välineenä.

Keskeiset sisällöt

Kansainvälisen politiikan perusteet

- kansainvälinen politiikka tutkimuskohteena ja keskeiset käsitteet
- poliittiset ideologiat ja niiden vaikutus yhteiskuntiin ja kansainvälisiin suhteisiin

Eurooppakeskeinen kansainvälinen järjestelmä

- imperialismi politiikan, talouden ja kulttuurin ilmiönä
- maailmansotien syyt ja seuraukset
- demokratian ja totalitarismin vastakkainasettelu
- ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat

Kaksinapaisesta moninapaiseen maailmaan

- kylmän sodan supervaltakilpailu ja sen päätyminen
- dekolonisaation merkitys ja vaikutukset
- maailmanpolitiikka ja muuttuva vallan tasapaino

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen.

Opintojaksolla korostuu

1. Monitieteinen ja luova osaaminen. Käsiteltäessä vahvojen ideologioiden leimaamaa ajanjaksoa tiedon luotettavuuden arviointi korostuu erityisesti.
2. Yhteiskunnallinen osaaminen. Kohdassa 1 mainitusta syystä historian poliittisen käytön tunnistaminen on hyvin keskeistä.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat luontevasti opintojakson aihepiiriä käsiteltäessä. Ne huomioidaan opintojakson tehtävissä ja koekysymyksissä, ja niiden arviointi on siten osa opintojakson arviointia.

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan numeroin.

HI3 Itsenäisen Suomen historia (2 op)

Opintojakso käsittelee Suomen historiaa autonomian ajan lopulta nykypäivään. Keskeisiä aiheita ovat yhteiskunnan uudistuminen 1800-luvun lopulla, Suomen ja Venäjän suhteiden kriisiytyminen ja Suomen itsenäistyminen, suomalaisen yhteiskunnan demokratisoituminen, suomalaisten keskinäiset vahvat jakolinjat sekä Suomen kohtalot kansainvälisten kriisien keskellä.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää Suomen valtiollisen kehityksen, kansainvälisen aseman ja yhteiskunnan muotoutumisen osana eurooppalaista ja kansainvälistä kehitystä
- tuntee suomalaisen kulttuurin, yhteiskunnan ja talouden keskeiset muutokset, ymmärtää niiden merkityksen 1860-luvulta nykypäivään ja osaa arvioida tulevaisuuden mahdollisuuksia
- ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden ennen ja nykyään
- pystyy arvioimaan Suomen historiasta tehtyjä tulkintoja ja niiden taustalla olevia vaikuttimia historiallisessa kontekstissaan
- osaa eritellä suomalaiseen identiteettiin ja kulttuuriin eri aikoina liitettyjä

ominaisuuksia, mielikuvia ja ihanteita sekä niiden vaikutusta nykypäivän

Suomeen

Keskeiset sisällöt

Suomalaisen yhteiskunnan juuret

- Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys Suomen ja suomalaisuuden rakentamisessa
- demografiset muutokset ja väestön moninaisuus
- suomalaisen yhteiskunnan modernisoituminen

Itsenäistyvä Suomi osana Eurooppaa

- itsenäistymisprosessi, sisällissota ja sen kansainvälinen konteksti
- eheyttämisen aika ja demokratian kriisi
- Suomi kansainvälisten kulttuurivirtausten osana

Suomi kansainvälisissä konflikteissa

- Suomi toisessa maailmansodassa
- kylmän sodan vaikutus suomalaiseen yhteiskuntaan ja politiikkaan

Kohti nykyistä Suomea

- yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio
- kulttuuri, tiede ja osaaminen
- kulttuurisesti monimuotoistuva Suomi kansainvälisen yhteisön jäsenenä

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen.

Opintojaksolla korostuu

1. Hyvinvointiosaaminen. Suomen historian kurssilla oman identiteetin muodostaminen on keskeinen kysymys.
2. Monitieteinen ja luova osaaminen. Tiedon luotettavuuden arviointi on oleellinen osa tarkasteltaessa poliittisesti kuohuvaa ja kiistanalaista ajanjaksoa.
3. Yhteiskunnallinen osaaminen. Kohdassa 2 mainitusta syystä historian poliittisen käytön tunnistaminen on keskeistä.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat luontevasti opintojakson aihepiiriä käsiteltäessä. Ne huomioidaan opintojakson tehtävissä ja koekysymyksissä, ja niiden arviointi on siten osa opintojakson arviointia.

Opintojakson arviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroin.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

HI4 Eurooppalainen ihminen (2 op)

Opintojaksolla käsitellään eurooppalaisen kulttuurin muotoutumista aina antiikista keskiajan kautta uudelle ajalle. Keskeisiä aihepiirejä ovat uskonto, taide, tiede ja aatteet. Opintojaksolla tarkastellaan antiikin korkeatasoista kulttuuria sekä keskiajan vahvasti kirkon dominoimaa kulttuuria. Uudelta ajalta esiin nousevat renessanssi ja reformaatio, valistus ja vallankumoukset sekä tieteellisen maailmankuvan muodostuminen.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee keskeisen länsimaisen kulttuuriperinnön ja osaa eritellä sen muodostumista vuorovaikutuksessa muiden kulttuuripiirien kanssa
- ymmärtää tieteen, taiteen, ihmiskuvan ja sukupuoliroolien muutoksen suhteessa yhteiskunnalliseen kehitykseen
- ymmärtää taiteen ja populaarikulttuurin merkityksen historiakäsityksen luomisessa
- osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia
- osaa arvioida erilaisten aatteiden kehitystä sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maailmaan
- pystyy analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen
- osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen kulttuuri ja maailmankuvan rakentuminen

- tiede, taide, uskonto ja media maailmankuvan muokkaajana ja välittäjänä

Eurooppalaisen kulttuurin juuret

- antiikin kulttuurien yleispiirteet
- demokratian ja tieteellisen ajattelun synty
- keskiajan kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus

Yksilöllisen ajattelun ja tieteellisen maailmankuvan kehittyminen

- tieteen ja taiteen kehitys uuden ajan alussa
- reformaatio ja tiedon vallankumous
- valistus, ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen
- 1800-luvun aatteet sekä kulttuuriset ja yhteiskunnalliset muutokset

Kohti nykyaikaa

- taide, populaarikulttuuri ja kulttuurin globalisoituminen
- tiede uskonnollisen maailmankuvan haastajana, edistysusko ja uhkakuvat
- demokratian ja tasa-arvoajattelun leviäminen sekä niiden vastavoimat
- tiedon määrän kasvu ja kulttuurin pirstaloituminen
- sukupuoliroolien murros

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen.

Opintojaksolla korostuu

Globaali ja kulttuuriosaaminen, koska opintojakson aihepiiri edesauttaa kansallisen ja globaalin mutta ennen kaikkea eurooppalaisen identiteetin vahvistamista.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat luontevasti opintojakson aihepiiriä käsiteltäessä. Ne huomioidaan opintojakson tehtävissä ja koekysymyksissä, ja niiden arviointi on siten osa opintojakson arviointia.

Opintojakson arviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroin.

HI5 Ruotsin itämaasta Suomeksi (2 op)

Opintojaksolla tarkastellaan nykyisen Suomen alueen kehitystä osana Itämeren piiriä ja Eurooppaa aina esihistorialliselta ajalta autonomian ajalle saakka. Valtaosa opintojaksosta käsittelee Ruotsin vallan aikaa. Tarkastelun kohteina ovat alueen valtiollinen, taloudellinen, kirkollinen ja sivistyksellinen kehitys sekä ihmisten arkinen elämä ja maailmankuva.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Suomen alueen historiallisia lähteitä ja osaa arvioida niitä kriittisesti
- tuntee suomalaista, saamelaista ja muiden vähemmistöryhmien kulttuuriperintöä ja arjen historiaa
- hallitsee Suomen historialliset kehityslinjat sekä niiden yhteydet pohjoismaiseen kehitykseen ja Itämeren alueeseen
- kykenee yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta
- osaa eritellä Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen
- osaa arvioida suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin
- osaa tarkastella Suomen historian käyttöä politiikassa ja identiteetin luomisessa.

Keskeiset sisällöt

Suomen alue esihistoriallisella ajalla

- tutkimusmenetelmät ja lähteet
- käsitykset Suomen väestöryhmien alkuperästä

Keskiaika

- Itämeren alueen valtiollinen kehittyminen
- kirkollisen ja maallisen vallan muotoutuminen
- yhteiskunta, elinkeinot, elämäntapa ja kulttuuri

Uusi aika

- reformaatio ja vahvistuva hallitusvalta
- Ruotsin suurvaltapyrkimysten vaikutus Suomeen
- elämäntapa sääty- ja maatalousyhteiskunnassa
- Suomen aseman muutos ja uudistukset Ruotsin ajan lopulla

Suomi osana Venäjää

- Suomen liittäminen Venäjään ja autonomian synty
- suomalaisen identiteetin luominen, sivistys, tiede ja taide

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen.

Opintojaksolla korostuu

1. Monitieteinen ja luova osaaminen. Opintojakson käsittelemä aikakausi on pitkä ja kattaa koko Suomen esihistorian ja suurimman osan historiallista aikaamme. Tämän vuoksi opintojaksolla käsitellään sekä historian tutkimuksen että arkeologian tiedonhankintatapoja.

2. Globaali ja kulttuuriosaaminen. Tarkasteltaessa yhteiskunnan muodostumista Suomessa satoja vuosia sitten käy ilmi yhteenkuuluvuutemme Skandinaviaan ja koko Eurooppaan, myös itäisen Euroopan kulttuurivaikutteet.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat luontevasti opintojakson aihepiiriä käsiteltäessä. Ne huomioidaan opintojakson tehtävissä ja koekysymyksissä, ja niiden arviointi on siten osa opintojakson arviointia.

Opintojakson arviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroin.

HI6 Maailman kulttuurit kohtaavat (2 op)

Opintojaksolla perehdytään kulttuuriin liittyviin käsitteisiin ja tarkastellaan kulttuurien kohtaamiseen liittyviä konflikteja mutta myös uutta luovia voimia. Tarkastelun kohteina ovat islamilainen maailma, Afrikka, Intian niemimaa, Kauko-itä ja Amerikan mantereet sekä erityisesti näiden kohtaaminen eurooppalaisen kulttuurin kanssa.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kulttuurien vuorovaikutusta koskevia teorioita ja käytänteitä
- tunnistaa kulttuuristen arvojen ja maailmankuvien ilmenemisen arkielämässä ja sosiaalisissa suhteissa
- osaa eritellä kulttuurien välistä vuorovaikutusta sekä historiallisessa että nykypäivän kontekstissa
- analysoi esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa esiintyviä kulttuurisia arvoja ja käytäntöjä
- erittelee kulttuurien moninaisuutta historiallisena osana eurooppalaista kulttuuria ja pystyy arvioimaan sille annettuja merkityksiä
- osaa kriittisesti eritellä ja arvioida kulttuurisia eroja koskevia väitteitä, eri kulttuureihin liitettyjä stereotyyppioita sekä kulttuurien vaikutusta yksilöön
- tuottaa yksin tai ryhmässä historiallista asiategstiä käyttämällä monipuolisesti ja kriittisesti lähdeaineistoa.

Keskeiset sisällöt

Kulttuurintutkimuksen perusteet ja käsitteet

- kulttuurit ja niiden vuorovaikutus

Opintojaksossa tarkasteltaviksi kohteiksi valitaan kaksi tai useampia kulttuureja seuraavilta alueilta:

- Aasian kulttuurit
- Afrikan kulttuurit
- arktiset kulttuurit
- Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit
- Latinalaisen Amerikan kulttuurit
- Lähi-idän kulttuurit
- Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen.

Opintojakson aihepiiri korostaa moninaisuuden ja erilaisten ajattelutapojen hyväksymistä sekä ihmisoikeuksien ja yhdenvertaisuuden ymmärtämistä.

Näin ollen opintojaksolla korostuu

1. Vuorovaikutusosaaminen
2. Yhteiskunnallinen osaaminen

3. Globaali ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat luontevasti opintojakson aihepiiriä käsiteltäessä. Ne huomioidaan opintojakson tehtävissä ja koekysymyksissä, ja niiden arviointi on siten osa opintojakson arviointia.

Opintojakson arviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroin.

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

HI7 Historian kertaava opintojakso (1 op)

Opintojakson keskeiset tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on antaa valmiuksia menestyä ylioppilastutkinnon historian kokeessa.

Opintojakson keskeiset sisällöt

Opintojaksolla kerrataan historian oppimäärän keskeiset aihepiirit, pyritään syventämään aiemmin opittua sekä analysoimaan ja soveltamaan historiallista tietoa aikaisempaa syvällisemmin. Kurssin keskeisen aineiston muodostavat aiempien tutkintokertojen ylioppilaskokeen tehtävät.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

1. Vuorovaikutusosaaminen. Oppimäärää kerrattaessa opiskelijoilla on jo runsaasti tietoa, joten opintojakson opiskelu on mielekästä toteuttaa opetuskeskustelun avulla.
2. Monitieteinen ja luova osaaminen. Opintojen tässä vaiheessa keskitytään kokonaisvaltaisen oppiainerajat ylittävään asioiden analysointiin.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet otetaan huomioon opintojakson tehtävien valinnassa ja niiden toteutumista arvioidaan kyseisten tehtävien yhteydessä.

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

5.14 Yhteiskuntaoppi

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijan käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja antaa hänelle valmiuksia kasvaa yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneeksi ja aktiiviseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Kansalaisyhteiskuntaa, yhteiskunnan rakenteita ja keskeisiä ilmiöitä sekä valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteen sisällöistä.

Yhteiskuntaoppi luo opiskelijalle edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen, niiden arviointiin sekä tulevien kehityssuuntien ja vaihtoehtojen pohdintaan. Lisäksi se vahvistaa opiskelijan talousosaamista ja oikeudellista ymmärrystä sekä kannustaa aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Lähtökohtana on omakohtaisen kiinnostuksen herättäminen yhteiskunnallisiin asioihin ja maailman tapahtumiin. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisen ajattelun taitoihin, kuten monipuoliseen tiedonhankintaan, tiedon ja tilastollisten aineistojen kriittiseen tulkintaan sekä keskustelu- ja argumentointitaitoihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen arvopohjassa korostuvat demokratian peruslähtökohdat, kuten tasa-arvo, sosiaalinen vastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, mielipiteen vapaus ja aktiivinen kansalaisuus sekä työn ja yrittäjyyden arvostaminen.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettisesti toimivaksi, aktiiviseksi ja vastuuntuntoiseksi demokraattisen yhteiskunnan jäseneksi.

Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan hyvinvointiosaamista vahvistamalla oman elämän ja taloudenhallinnan taitoja sekä syventämällä oikeudellista ymmärrystä. Oppiaine syventää opiskelijan sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön sekä aktiiviseen

yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja demokraattiseen vaikuttamiseen yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi tukien vuorovaikutusosaamisen tavoitteiden saavuttamista.

Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan monilukutaitoa digiajassa vahvistamalla hänen kykyään valita, tulkita kriittisesti ja soveltaa tutkimuspohjaista tietoa. Se vahvistaa yhteiskunnallisia ja kriittisiä teksti- ja argumentointitaitoja. Oppiaine rohkaisee opiskelijaa toimimaan monialaisessa yhteistyössä sekä yhdistelemään asioita uudella tavalla jatkuvan oppimisen periaatteen sekä monitieteisen ja luovan osaamisen tavoitteiden mukaisesti. Yhteiskuntaopin opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan korkeakoulu yhteistyötä.

Yhteiskunnallisen osaamisen ydinoppiaineena yhteiskuntaoppi edistää opiskelijan edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja arviointiin. Opiskelijaa harjaannutetaan toimimaan monitulkintaisen informaation ja informaatiovaikuttamisen maailmassa. Oppiaine syventää opiskelijan monipuolista yhteiskunnallista osaamista vahvistamalla demokratiataitoja. Se kannustaa osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttamaan turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävä tulevaisuuden edistämiseen Suomen ja EU:n kansalaisena sekä globaalisti. Oppiaine vahvistaa oma-aloitteisuutta, yrittäjämäistä asennetta sekä jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia.

Yhteiskuntaoppi korostaa yksilön arvolähtöistä ja eettistä toimintaa yhteiseksi hyväksi sosiaalinen vastuu mukaan lukien. Oppiaine syventää ymmärrystä kiertotalouden periaatteista ja kestävästä kuluttajuudesta lähiympäristössä ja globaalisti. Näin yhteiskuntaoppi vahvistaa opiskelijan eettisyyttä ja ympäristöosaamista.

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista vahvistamalla kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta sekä syventämällä ymmärrystä kulttuurisesta ja katsomuksellisesta moninaisuudesta. Oppiaine harjaannuttaa opiskelijaa eettiseen toimijuuteen globaalissa media- ja teknologiaympäristössä.

Yhteiskuntaopin opetuksen yleiset tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät yhteiskuntaopin merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä yhteiskunnallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy rakentamaan vastuuntuntoisen, demokraattisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja moninaisuutta ymmärtävän yhteiskuntakäsityksen
- ymmärtää omien yhteiskunnallisten käsitystensä muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä
- motivoituu syventämään kiinnostustaan yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja ymmärrystään niiden merkityksellisyydestä.

Yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee yhteiskuntaa koskevan tiedon muodostumisen perusteet sekä hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön
- tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän, oikeusjärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja niiden taustalla vaikuttaneen historiallisen kehityskulun sekä osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin
- ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa muuttuvan demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla ja on motivoitunut toimimaan aktiivisena ja vastuullisena kansalaisena kestävä

kehityksen mukaisesti.

Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy hankkimaan monipuolista yhteiskunnallista ja taloudellista ajankohtaista aineistoa eri lähteistä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti sanallista, kuvallista ja tilastollista informaatiota*
- *osaa muodostaa monipuolisesti perusteltuja näkemyksiä arvosidonnaisista ja kiistanalaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä*
- *osaa eritellä moniulotteisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välisiä yhteyksiä, vertailla yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vaihtoehtoja sekä arvioida yhteiskunnallisten päätös- ja toimintavaihtoehtojen erilaisia motiiveja ja vaikutuksia eri väestöryhmien ja ympäristön kannalta.*

Arviointi oppiaineessa

Osaamisen arviointi kohdistuu yhteiskuntaopin yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute tukee opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja osaamisestaan sekä kehittämään omia työskentelytapojaan yhteiskunnalliselle ajattelulle ominaisten tietojen ja taitojen saavuttamiseksi.

Yhteiskuntaopin arvioinnin keskeisiä kohteita ovat yhteiskunnalliselle ajattelulle ja toiminnalle keskeisten tietojen ja taitojen hallinta: taito ymmärtää yhteiskuntaa koskevan tiedon rakentumisen periaatteita, yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä sekä niiden syitä ja vaikutuksia sekä arvioida kriittisesti yhteiskuntaa ja taloutta sekä niiden kehitystä koskevia tulkintoja ja ratkaisuvaihtoehtoja.

Arviointi kohdistuu yhteiskunnallisen tiedon käsittelyn taitoihin, kuten taitoon hakea tietoa erilaisista lähteistä, erotella olennainen tieto epäolennaisesta sekä käyttää sitä perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä. Arvioinnissa otetaan huomioon taidot hankkia, ymmärtää, analysoida, arvioida ja soveltaa yhteiskunnallista tietoa, muodostaa siitä jäsenyनेitä kokonaisuuksia sekä tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä. Arviointi perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa oppimaansa.

Opintojaksojen itsenäinen suorittaminen

Kurssien itsenäinen suorittaminen on mahdollista perustellusta syystä. Asiasta tulee neuvotella opettajan kanssa. Suositeltavaa on osallistua opetukseen.

Opintojaksojen suoritusjärjestys ja suositeltu yo-kokeen suorittamisen ajankohta

Opiskeluvuosi →	1	2	3	YO-koe
Opintojaksot →	YH1, YH4	YH2, YH3, YH4	YH3, YH4, YH6	3. lukuvuoden syksy tai kevät, mahdollista myös 2. lukuvuoden kevät

PAKOLLISET OPINNOT

YH1 Suomalainen yhteiskunta (2 op)

Opintojaksolla perehdytään suomalaisen yhteiskunnan rakenteeseen, tulevaisuudennäkymiin ja erilaisiin yhteiskunnassa vaikuttaviin voimiin. Keskeisiä teemoja ovat väestökehitys, hyvinvointivaltio, poliittinen järjestelmä ja vaikuttaminen. Opintojaksolla tarkastellaan julkisen vallan käyttöä mutta myös muita vaikuttamisen muotoja. Tarkastelussa korostuu näkemys kansalaisesta aktiivisena vaikuttajana.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- osaa lukea ja tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä
- ymmärtää suomalaisen yhteiskuntarakenteen perusteet
- tuntee kansalaisen perusoikeudet ja vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet, osaa toimia aktiivisena kansalaisena sekä kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta
- tuntee hyvinvointivaltion ja oikeusvaltion perusteet ja pystyy vertailemaan erilaisia hyvinvointimalleja Pohjoismaissa, Euroopassa ja muualla maailmassa
- osaa tarkastella ja arvioida median välityksellä tapahtuvaa yhteiskunnallista vaikuttamista
- pystyy tarkastelemaan demokratian mahdollisuuksia ja haasteita analyttisesti erilaisista näkökulmista
- osaa arvioida kriittisesti yhteiskunnallista tietoa ja yhteiskunnallisten päätösten perusteita paikallisella ja valtiollisella tasolla sekä niiden vaikutuksia eri väestöryhmien ja yhteiskunnallisten toimijoiden kannalta
- osaa suunnitella tarkoituksenmukaisia keinoja käyttävää poliittista kansalaisvaikuttamista paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten kysymysten ratkaisemisessa.

Keskeiset sisällöt

Suomen yhteiskunnan rakenne

- Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne
- väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät

Demokratia ja oikeusvaltio

- ihmisoikeudet, kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet
- oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- yhteiskunnallinen tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus
- pohjoismaisen hyvinvointivaltion tehtävät, edut ja haasteet

Valta, osallistuminen ja vaikuttaminen

- yhteiskunnallisen vallankäytön muodot, demokraattinen päätöksenteko ja suomalainen sopimusyhteiskunta
- kansalaisen vaikuttamiskeinot ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys
- Suomen paikallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä
- median muuttuva merkitys ja mediavaikuttaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen.

Opintojaksolla korostuu

1. Vuorovaikutusosaaminen. Demokraattinen kansalaisyhteiskunta perustuu vuorovaikutukseen. Keskeistä on omien näkemysten esittäminen ja perusteleminen sekä toisen osapuolen ymmärtäminen.

2. Monitieteinen ja luova osaaminen. Yhteiskunnallisessa keskustelussa tiedon kriittinen käsittely ja soveltaminen on aivan keskeistä. Yhteiskunnan ymmärtäminen edellyttää valtio-opin, sosiologian sekä taloustieteen näkökulmien hyödyntämistä.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat luontevasti opintojakson aihepiiriä käsiteltäessä. Ne huomioidaan opintojakson tehtävissä ja koekysymyksissä, ja niiden arviointi on siten osa opintojakson arviointia.

Opintojakson arviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroin.

MAB6_MAB7_YH2 Taloustieto ja talousmatematiikka (4 op)

Opintojakso antaa opiskelijoille kokonaisvaltaisen käsityksen talouden toimintaperiaatteista. Opintojakso koostuu yhteiskuntaoppiin kuuluvasta taloustiedon moduulista sekä kahdesta lyhyen matematiikan moduulista.

Yhteiskuntaopin moduuli YH2 (2 op) perehdyttää talouden toimintaperiaatteisiin ja auttaa ymmärtämään talouspoliittista keskustelua ja uutisointia. Opintojaksolla käsitellään valtion ja kuntien taloutta, yritystaloutta, kansainvälistä taloutta sekä kotitalouden tulojen ja menojen rakennetta ja hallintaa. Oleellista on myös poliittisten näkemysten ja tavoitteiden vaikutukset talouselämän toimintaan.

Lyhyen matematiikan moduuli MAB6 (1 op) perehdyttää opiskelijan talousmatematiikan alkeisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat prosenttilaskenta, indeksit, yksinkertainen korko, verotus ja valuutat.

Lyhyen matematiikan moduuli MAB7 (1 op) perehdyttää opiskelijan kehittyneempään talousmatematiikkaan. Keskeisiä sisältöjä ovat lainat, koron korko, yrityksen kannattavuuslaskenta sekä aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat. Opiskelussa hyödynnetään eri laskinohjelmia.

Tavoitteet

Yhteiskuntaopin moduulin YH2 tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä
- tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat
- osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvia
- ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa
- osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan

omaa talouttaan

- osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen

Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen

- osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja

sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja,

niiden taustoja ja vaikutuksia.

Lyhyen matematiikan moduulin MAB6 tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot
- syventää prosenttilaskennan taitojaan
- oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä

- osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.

Lyhyen matematiikan moduulin MAB7 tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan
- soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa
- oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset
- osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Yhteiskuntaopin moduulin YH2 keskeiset sisällöt

Kansantalous ja sen toimijat

- talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen
- kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus
- oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla
- työ, yrittäjyys ja yritykset

Suomi globaalien talouden osana

- rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta
- talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset

Talouspolitiikka

- kestävä talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat
- julkinen talous ja sen tasapaino
- talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet

Lyhyen matematiikan moduulin MAB6 keskeiset sisällöt

- suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen
- indeksi
- korkokäsite, yksinkertainen korko
- verotus
- valuutat

Lyhyen matematiikan moduulin MAB7 keskeiset sisällöt

- aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat

- korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus
- talletukset ja lainat
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksolla.

Opintojaksolla korostuu

1. Hyvinvointiosaaminen. Oman elämän ja taloudenhallinnan taitojen kehittäminen on oleellinen osa opintojaksoa.
2. Yhteiskunnallinen osaaminen. Opintojakso korostaa yrittäjämäisen asenteen merkitystä kaikessa toiminnassa.
3. Eettisyys ja ympäristöosaaminen. Kestävän kehityksen sekä yhteiskunnallisen ja globaalien tasa-arvon näkökulmat ovat esillä opintojakson teemojen käsittelyssä.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat luontevasti opintojakson aihepiiriä käsiteltäessä. Ne huomioidaan opintojakson tehtävissä ja koetehtävissä, ja niiden arviointi on siten osa opintojakson arviointia.

Opintojakson arviointi.

Moduuli YH2 arvioidaan omana kokonaisuutenaan. Moduulit MAB6 ja MAB7 arvioidaan yhtenä kokonaisuutena. Arvioinnit tehdään numeroarvosanoin.

YH3 Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma (2 op)

Opintojakso pyrkii antamaan kokonaiskuvan tämän päivän yhdentyneestä Euroopasta ja globalisoituvasta maailmasta sekä Suomesta osana niitä. Keskeisiä aihepiirejä ovat Euroopan integraation alkua ja sen etenemistä, Euroopan unionin päätöksentekojärjestelmä, eurooppalaiset arvot ja ihmisoikeuksien tilanne nyky maailmassa, suurvaltojen suhteet sekä turvallisuuspolitiikka. Turvallisuuspolitiikka käsiteltäessä huomioidaan sotilaallisen turvallisuuden lisäksi laaja turvallisuuskäsitys eli yhteiskunnan kokonaisturvallisuus.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa laaja-alaisesti globalisaatiota ja Suomen asemaa osana sitä
- ymmärtää eurooppalaisia ja kansainvälisiin sopimuksiin perustuvaa yhteistyötä ja verkottumista
- tuntee Euroopan unionin toimintaa sekä osaa hankkia ja arvioida kriittisesti sitä koskevaa tietoa
- ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa ja osaa toimia EU- ja globaalikansalaisena
- osaa eritellä globalisaation ja Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja oman elämänsä ja Suomen taloudellisen ja poliittisen järjestelmän kannalta
- osaa eritellä ja arvioida kansalaisten turvallisuuteen ja kansainväliseen turvallisuusympäristöön liittyviä muutoksia, uhkia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Keskeiset sisällöt

Globaalit haasteet, globalisaatio ja verkottuminen

- ympäristö, ilmastonmuutos, väestö ja kestävä tulevaisuus
- kansainvälisen yhteistyön toimijat ja mahdollisuudet
- Suomi ja Pohjoismaat osana globaaleja verkostoja

- kansalaisuus ja vaikuttaminen Euroopassa ja globaalisti

Eurooppalaisuus ja Euroopan yhdentymisen

- eurooppalainen identiteetti, arvot ja yhteiskuntien moninaisuus
- Suomi osana EU:n päätöksentekoa
- EU:n talous- ja aluepolitiikka
- EU globaalina toimijana

Turvallisuus muuttuvassa toimintaympäristössä

- paikallinen ja kansallinen turvallisuus
- Suomen ja EU:n turvallisuuspolitiikka
- muuttuvat turvallisuushat ja niiden ratkaisumahdollisuudet

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen.

Opintojaksolla korostuu

1. Eettisyys ja ympäristöosaaminen. Opintojakson näkökulma on globaali mutta sidoksissa eurooppalaisiin arvoihin ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen.
2. Globaali ja kulttuuriosaaminen. Opintojakso pyrkii antamaan valmiuksia kansainväliseen asennoitumiseen.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat luontevasti opintojakson aihepiiriä käsiteltäessä. Ne huomioidaan opintojakson tehtävissä ja koekysymyksissä, ja niiden arviointi on siten osa opintojakson arviointia.

Opintojakson arviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroin.

YH4 Lakitieto (2 op)

Lakitiedon opintojaksolla perehdytään Suomen oikeusjärjestykseen ja keskeisiin oikeudellisiin käsitteisiin. Opintojaksolla painottuvat kuitenkin arkisen elämän oikeudelliset kysymykset. Opintojaksolla tarkastellaan esimerkiksi sopimuksen tekemistä, perheoikeutta, perintöoikeutta, kuluttajansuojaa, työoikeutta, velanottoa ja siihen liittyviä vakuuskysymyksiä.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Suomen oikeusjärjestyksen ja ymmärtää sen toimintaa ohjaavat oikeudellisen

ajattelun periaatteet

osaa etsiä oikeudellisen tiedon lähteitä, tulkita niitä ja soveltaa niiden antamaa

tietoa

- tuntee oikeutensa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana

sekä osaa soveltaa tätä tietoa tavanomaisia oikeusasioita koskeviin kysymyksiin

- osaa eritellä oikeudellisia kysymyksiä koskevaa julkista keskustelua ja arvioida

siinä esitettyjä näkemyksiä.

Keskeiset sisällöt

Oikeusjärjestyksen perusteet

- juridiikan peruskäsitteet ja perusoikeudet
- oikeudellisen tiedon lähteet ja niiden käyttö
- oikeus ja oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena ilmiönä

- oikeusjärjestys ja tuomioistuinlaitos

Kansalaisten yleisimpien oikeustoimien perusteet seuraavilla alueilla

- sopimus- ja vahingonkorvausoikeus
- perhe- ja jäämistöoikeus
- varallisuusoikeus
- tekijänoikeudet ja kuluttajaoikeus
- työoikeus
- asumiseen liittyvä sopimusoikeus
- hallinto-oikeus ja hyvä hallintotapa
- prosessi- ja rikosoikeus
- ympäristöoikeus

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen.

Opintojaksolla korostuu

1. Hyvinvointiosaaminen. Opintojakso auttaa kehittämään oman elämän ja taloudenhallinnan taitoja sekä oikeudellista ymmärrystä.
2. Monitieteinen ja luova osaaminen. Opintojakso kehittää argumentointitaitoja, jotka ovat oleellinen osa juridisten kysymysten käsittelyä.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat luontevasti opintojakson aihepiiriä käsiteltäessä. Ne huomioidaan opintojakson tehtävissä ja koekysymyksissä, ja niiden arviointi on siten osa opintojakson arviointia.

Opintojakson arviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroin.

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

YH5 Talous- ja työelämätaidot tutuiksi (2 op)

Opintojakson keskeiset tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on syventää opiskelijoiden tietoja taloudesta ja työelämästä. Opintojaksolla painotetaan käytännönläheistä näkökulmaa. Opintojakso jakautuu taloustietoon ja opinto-ohjaukseen painottuviin osioihin ja järjestetään yhteistyössä opinto-ohjaajan kanssa.

Opintojakson keskeiset sisällöt

Keskeisiä aihepiirejä ovat oman talouden hallinta, velat ja vakuudet, sijoittaminen, ammatinvalinta, työnhaku, yrittäjyys ja työelämään liittyvä lainsäädäntö. Opintojaksolla tehdään yhteistyötä paikallisten yritysten kanssa.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

1. Hyvinvointiosaaminen. Keskeinen aihepiiri on oman talouden hallinta elämän eri vaiheissa.
2. Yhteiskunnallinen osaaminen. Opintojakso yhdistää opinto-ohjauksen ja yhteiskuntaopin näkökulmia ja perehdyttää esimerkiksi paikallisten yritysten toimintaan. Näin ollen opintojakson näkökulma on mahdollisimman laajasti yhteiskunnallinen.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet otetaan huomioon opintojakson tehtävien valinnassa ja niiden toteutumista arvioidaan kyseisten tehtävien yhteydessä.

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

YH6 Yhteiskuntaopin kertaava opintojakso (1 op)

Opintojakson keskeiset tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on antaa valmiuksia menestyä ylioppilastutkinnon yhteiskuntaopin kokeessa.

Opintojakson keskeiset sisällöt

Opintojaksolla kerrataan yhteiskuntaopin oppimäärän keskeiset aihepiirit, pyritään syventämään aiemmin opittua sekä analysoimaan ja soveltamaan yhteiskunnallista tietoa aikaisempaa syvällisemmin. Kurssin keskeisen aineiston muodostavat aiempien tutkintokertojen ylioppilaskokeen tehtävät.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

1. Vuorovaikutusosaaminen. Oppimäärää kerrattaessa opiskelijoilla on jo runsaasti tietoa, joten opintojakson opiskelu on mielekästä toteuttaa opetuskeskustelun avulla.
2. Monitieteinen ja luova osaaminen. Opintojen tässä vaiheessa keskitytään kokonaisvaltaisen oppiainerajat ylittävään asioiden analysointiin.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet otetaan huomioon opintojakson tehtävien valinnassa ja niiden toteutumista arvioidaan kyseisten tehtävien yhteydessä.

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

6.15 Evankelis-luterilainen uskonto

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijaa uskontoihin ja katsomuksiin liittyvän laaja-alaisen yleissivistyksen muodostamisessa. Uskonnon opetuksessa perehdytään uskontoihin ja uskonnollisuuden ilmenemismuotoihin sekä uskonnottomuuteen. Opetuksessa uskontoja ja katsomuksia tarkastellaan osana kulttuuria, kulttuuriperintöä ja yhteiskuntaa sekä yksilön ja yhteisön elämää. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja kehittää opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää monilukutaitoa. Opiskelijaa ohjataan tarkastelemaan uskontoon liittyviä ilmiöitä analyttisesti eri näkökulmista sekä soveltamaan ja arvioimaan lähdekriittisesti uskontoja koskevaa informaatiota. Uskonnon opetus antaa valmiuksia oman maailmankatsomuksen rakentamiseen sekä dialogiin, jota käydään sekä uskontojen ja katsomusten sisällä että niiden välillä. Uskonnon opetus ottaa erilaiset näkemykset huomioon, kunnioittaa yksilöllisiä vakaumuksia ja edistää ihmisoikeuksien toteutumista. Oppiaine tukee opiskelijan kasvua yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi jäseneksi.

Opetuksessa käytetään tutkimustietoa, uskontojen omia lähteitä ja ajankohtaisia media-aineistoja. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen tiedepohja on erityisesti teologiassa ja uskontotieteessä. Lisäksi opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti uskontoihin liittyvää kulttuurin, yhteiskunnan ja taiteen tutkimusta. Oppiaineen tehtävä ja moduulien tavoitteet huomioon ottaen opetusta voidaan toteuttaa yhteistyössä oppiaineen eri oppimäärien ja muiden oppiaineiden kanssa. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti vuorovaikutteisia työtapoja sekä digitaalisia ja koulun ulkopuolisia oppimisympäristöjä ja asiantuntijoita. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä uskonnon oppiaineen tavoitteiden kanssa.

*Uskonnon opetus edistää **hyvinvointiosaamista** tukemalla opiskelijan itsetuntemusta sekä itsensä ja muiden arvostamista. Opetus antaa opiskelijalle aineksia ja välineitä oman identiteetin, elämäntutkimuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin.*

*Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka vahvistavat **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden mukaisesti opiskelijan sosiaalisia taitoja sekä kykyä yhteistyöhön ja empatiaan. Oppiaineen opetus on kieli-, katsomus- ja kulttuuritietoista, ja se antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy uskonnollisiin, katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin.*

***Monitieteinen ja luova osaaminen** vahvistuu uskonnon opetuksessa monipuolisesti. Opetuksessa perehdytään uskonnoille ominaisiin käsitteisiin, kieleen ja symboliikkaan sekä eri tieteenalojen uskontoa koskeviin näkökulmiin. Opetus antaa valmiuksia*

uskontoja ja katsomuksia koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin. Opetuksessa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa ja rohkaistaan tietojen ja taitojen luovaan soveltamiseen moninaisissa toimintaympäristöissä.

Uskonnon opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** vahvistamalla osallisuutta ja osallistumista. Opetus rohkaisee opiskelijaa toimimaan demokraattisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä. Oppiaine antaa valmiuksia toimia katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa työyhteisöissä. Kehittämällä opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystä ja dialogitaitoja oppiaine antaa valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta.

Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan uskontojen eettisiä ulottuvuuksia ja rohkaistaan opiskelijaa pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä **eettisyyden** tavoitteet huomioon ottaen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan **ympäristöosaamista** lisäämällä ymmärrystä siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen kehittäminen kytkeytyy vahvasti uskonnon oppiaineen keskeisiin tavoitteisiin. Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan monipuolisesti uskontojen, kulttuurien ja yhteiskuntien vuorovaikutusta ja vahvistetaan näin ymmärrystä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista kulttuuriperinnöstä ja niiden moninaisuudesta. Uskonnon opetus tarjoaa turvallisen tilan käsitellä yksilön, yhteisön ja suomalaisen yhteiskunnan suhteita sekä niihin liittyviä ajatuksia ja tunteita. Arvoja ja katsomuksia pohtivana oppiaineena uskonto rakentaa valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä muuttuvissa media- ja teknologiympäristöissä.

Uskonnon opetuksen yleiset tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hankkia, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää tietoa
- kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan
- hallitsee uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyviä ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja
- tuntee uskonnon tutkimuksen keskeisiä käsitteitä, näkökulmia ja menetelmiä
- perehtyy uskontojen historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen sekä yhteiskunnan, kulttuurin ja uskonnon vuorovaikutukseen eri puolilla maailmaa
- perehtyy opiskeltavan uskonnon erityispiirteisiin Suomessa ja muualla maailmassa
- tunnistaa ja ymmärtää uskontojen sisäistä moninaisuutta
- ymmärtää uskonnon erityisluonnetta, esimerkiksi uskonnollisen kielen ja symboliikan erityispiirteitä, sekä tunnistaa ja osaa analysoida uskonnollisen ja tieteellisen tiedon ominaispiirteitä
- kehittää valmiuksia rakentaa ja jäsentää omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään
- kehittää valmiuksia ymmärtää ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus, sekä valmiuksia toimia moniarvoisissa, moniuskontoisissa ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä
- ymmärtää ja kunnioittaa ihmisoikeuksia ja osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia ihmisoikeusnäkökulmasta
- kehittää valmiuksia rakentaa ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta sekä toimia yhteiskunnan aktiivisena ja vastuullisena jäsenenä.

Arviointi

Uskonnon oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa opiskelemaan ja oppimaan sekä antaa palautetta hänen oppimisprosessistaan ja osaamisestaan. Opetuksessa ohjataan ja tuetaan opiskelijaa oman oppimisprosessinsa pitkäjänteisessä suunnittelussa ja arvioinnissa. Arviointi on monipuolista, ja siihen kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja uskonnon oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan uskonnolliseen ja katsomukselliseen yleissivistykseen liittyvien tietojen ja taitojen havainnointiin. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota käsitteiden ja kokonaisuuksien hallintaan, tiedon soveltamiseen, analysointiin, arvioimiseen ja esittämiseen sekä tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn erilaisissa oppimistilanteissa.

Oppiainekohtaiset lisätiedot

Arvioinnissa käytetään monipuolisesti formatiivisia ja summatiivisia arviointikriteerejä, kuten ryhmä- ja paritöinä toteutettuja itse- ja vertaisarvioita, suullista ja kirjallista palautetta. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky hankkia, ymmärtää ja analysoida uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää tietoa lähdekriittisesti.

Opintojaksojen itsenäinen suorittaminen

Uskonnon luonne oppiaineena edellyttää tuntityöskentelyä. Perustellusta syystä opintojakson voi kuitenkin suorittaa itsenäisesti. Asiasta on sovittava opettajan kanssa.

OPINTOJAKSOT

Opintojaksot ovat joko pakollisia opintoja, valtakunnallisia valinnaisia opintoja tai paikallisia valinnaisia opintoja. Pakollisia opintoja sisältävissä opintojaksoissa voi olla mukana myös valinnaisia opintoja.

Opintojaksojen suoritusjärjestys ja suositeltu yo-kokeen suorittamisen ajankohta

Opiskeluvuosi →	1	2	3	YO-koe
Opintojaksot →	UE1UE3	UE2 UE5 UE6	UE4 UE7 UE8	kolmas vuosi kevät

PAKOLLISET OPINNOT

UE1 Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä (2op)

Uskonnon ensimmäisessä opintojaksossa tutustutaan monipuolisesti uskontoon ilmiönä. Opintojakson aikana perehdytään uskonnollisiin ja maailmankatsomuksellisiin kysymyksiin ja tutustutaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin syntyyn ja merkitykseen historiassa ja nykypäivässä.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta
- osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiönä
- hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.

Keskeiset sisällöt

- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde
- maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena
- uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet
- pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa
- juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen:

UE1-opintojakso antaa hyviä valmiuksia opiskelijan identiteetin ja maailmankatsomuksen rakentamiseen. Kurssi tukee myös empatiataitojen kehittymistä. Tavoitteet toteutuvat dialogissa, joka liittyy uskonnollisiin ja eettisiin katsomuksiin.

Globaali ja kulttuuriosaaminen:

Opintojakson aikana tutustutaan moniarvoiseen toimintaympäristöön, niin lähialueilla kuin kansainvälisissä yhteyksissä.

Opintojakson arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarviointi. Arvioinnissa käytetään monipuolisia formatiivisia ja summatiivisia arviointimenetelmiä.

UE2 Maailmanlaajuinen kristinusko (2op)

Opintojakson aikana tutustutaan monipuolisesti kristinuskoon, kirkkokuntien merkitykseen ja asemaan maailmassa, sekä kristillisperäisten liikkeiden syntyyn, sekä ekumeniaan ja uskontodialogiin.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä
- perehtyy kristinuskon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa
- osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja
- kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä.

Keskeiset sisällöt

- kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa
- uskonnon asema sekä uskonnon ja valtion suhteet Euroopassa
- katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset
- karismaattinen kristillisuus ilmiönä
- kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet
- ekumenia ja uskontodialogi
- kristinusko ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Globaali- ja kulttuuriosaaminen:

UE2 opintojakson aikana tutustutaan eurooppalaiseen kulttuuriperintöön, uskontojen, kulttuurien ja yhteiskuntien vuorovaikutukseen ja globaaliin uskonnolliseen maailmaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen:

UE2 opintojakson aikana tutustutaan uskontoihin arvojärjestelminä ja pohditaan uskontojen ja kirkkokuntien merkitystä ekologisesti kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa, sekä globaalien ympäristökysymysten ratkaisemista rauhanomaisin keinoin.

Arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarviointi. Opintojakso arvioidaan monipuolisilla formatiivisilla ja summatiivisillä menetelmillä.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

UE3 Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (2op)

UE3 opintojaksossa tutustutaan Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin ja kehittyneisiin uskontoihin. Opiskelijat valitsevat mielenkiintonsa mukaan jonkin uskonnollisen suuntauksen ja tekevät pienimuotoisen tutkielman.

Tavoitteet:

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuuriin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin
- tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa
- hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä
- hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä
- kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä.

Keskeiset sisällöt:

- hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne
- jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet
- buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin
- Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne
- shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa
- Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa
- luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys
- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Globaali- ja kulttuuriosaaminen:

Opintojaksolla tutustutaan kulttuureiden ja uskontojen vaikutukseen Intian, Kiinan ja Japanin alueella.

Yhteiskunnallinen osaaminen:

Opintojakson aikana pyritään uskontoja ja katsomuksia ymmärtävän asenteen kehittymiseen ja uskontojen yhteiskunnallisen merkityksen oivaltamiseen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen:

Opintojaksolla pohditaan, kuinka uskonnot voivat olla rakentamassa ekologisesti kestävää tulevaisuutta.

Arviointi:

Opintojaksolla toteutetaan pienimuotoinen tehtävä/tutkimus Kiinan, Japanin tai Intian uskonnoista.

Opintojaksosta annetaan numeroarviointi.

UE4 Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa (2op)

Opintojakson aikana tutustutaan suomalaiseen uskonnollisuuteen ja Suomen uskontotilanteeseen, suomalaiseen tapakulttuuriin ja uskonnottomuuden ilmenemismuotoihin Suomessa.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla
- ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla
- tunnistaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisen uskontoperinteiden ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä
- osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapautteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua
- kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä.

Keskeiset sisällöt

- Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio
- uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset
- uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa huomioiden uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa
- muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinusko yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina
- uskonottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa Osana moduulia voidaan toteuttaa vapaaehtoistyöhön liittyvä projekti.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Yhteiskunnallinen osaaminen:

Opintojakson aikana tutkitaan monipuolisesti suomalaista uskonnollista tilannetta, vahvistetaan opiskelijoiden osallisuutta uskonnollisessa ympäristössä ja tuetaan demokratiaa ja ihmisoikeuksia kunnioittavan katsomuksen kehittymistä. Laaja-alaista osaamista arvioidaan projektityön avulla.

Monitieteinen ja luova osaaminen:

Opintojakson aikana harjoitellaan uskonnollista monilukutaitoa ja tietojen luovaa soveltamista erilaisissa toimintaympäristöissä.

Arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarviointi. Arvioinnissa painotetaan uskonnollisen monilukutaidon kehittymistä.

UE5 Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa (2op)

UE5-opintojaksossa tutustutaan uskonnon ja taiteiden vuorovaikutukseen ja merkitykseen ihmiskunnan historiassa. Opintojakson aikana perehdytään myös uskonnolliseen symboliikkaan ja populaarikulttuurin ja uskonnon vuorovaikutukseen.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen
- perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja ja kertomuksia

- tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja
- harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa

Keskeiset sisällöt

- uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä
- uskonnollinen taide ja uskonnon ilmeneminen eri taidemuodoissa
- uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana
- uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa
- Raamatun kertomusten ja kristillisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Globaali- ja kulttuuriosaaminen:

Opintojakson aikana tutustutaan monipuolisesti taiteiden ja uskonnon vuorovaikutukseen ja perehdytään siihen, miten uskonnolliset kertomukset ja opit ilmaistaan taiteen kielellä.

Monitieteinen ja luova osaaminen:

Opintojakson aikana tutustutaan taiteen kieleen, symboliikkaan ja käsitteisiin.

Arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarviointi. Opintojakso arvioidaan monipuolisesti käyttäen formatiivisia ja summatiivisia arviointimenetelmiä.

UE6 Uskonto, tiede ja media (2op)

UE6-opintojaksolla tutustutaan median ja uskonnon vuorovaikutukseen, modernin maailman kompleksiseen mediamaailmaan, opitaan lähdekritiikkiä ja tehdään pienimuotoinen media-analyysi.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta
- tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa
- osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä
- kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa.

Keskeiset sisällöt

- uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet
- uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa
- uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa
- uskontojen mediajulkisuus
- uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki

Arviointi

Opintojaksolla seurataan eri medioiden uutisvirtaa, tutkitaan journalistisia sisältöjä ja tehdään media-analyysi, joka arvioidaan osana opintojakson arviointia.

Opintojaksosta annetaan numeroarviointi.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Monitieteinen ja luova osaaminen:

Toteutetaan opintojakson aikana media-analyysin avulla. Digitaitojen ja lähdekritiikin kehittäminen kuuluu olennaisena osana opintojakson suorittamiseen. Opintojakson aikana syvennetään opiskelijoiden monilukutaitoa ja tietojen luovaa soveltamista erilaisissa mediaympäristöissä.

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

UE7_Äi14 Kulttuurin myyttiset tarinat (2 op)

Opiskelija tutustuu kulttuureissa toistuviin myytteihin ja myyttisiin tarinoihin. Opintojakson aikana tehdään myös laajempi tehtäväkokonaisuus.

Opintojakson keskeiset tavoitteet:

Opiskelija syventää tietojensa myyteistä, oppii oivaltamaan yhteyksiä myyttien ja elämän välillä ja erittelemään myyttisiä rakenteita teksteistä ja kuvista. Opintojakso syventää suomalaisen kansanperinteen keskeisten myyttien ja lajien tuntemusta.

Opintojakson keskeiset sisällöt:

Opintojaksossa tutustutaan luomista, ihmisen elämää, sankaruutta ja maailmanloppua käsitteleviin myyttisiin teksteihin ja tekstilajeihin, kuviin, elokuvaan jne.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Gloaali- ja kulttuuriosaaminen toteutuu opintojaksossa siten, että opiskelija syventää tietojensa keskeisistä suomalaisista ja muiden kulttuurien myyttisistä tarinoista ja niiden toistumisesta kulttuurissa.

Monitieteinen ja luova osaaminen toteutuu opintojaksossa siten, että opiskelija ymmärtää myyttisten tarinoiden merkityksen uskontojen kertomuksissa ja niiden vaikutuksen kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin. Opiskelija oppii soveltamaan tietoa myyteistä ja myyttisistä tarinoista omaan tehtäväänsä.

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

UE8 Kertaava opintojakso (2op)

Opintojakson keskeiset tavoitteet

Opiskelija syventää tietojensa lukion pakollisten, syventävien ja koulukohtaisten opintojaksojen asiakokonaisuuksista. Opiskelija valmistautuu ylioppilastutkinnon evankelisluterilaisen uskonnon kokeeseen.

Opintojakson keskeiset sisällöt

Opintojakson aikana kerrataan uskonnon käsitteistöä, uskontojen asemaa Suomessa ja koko maailmassa. Opintojakson aikana kerrataan myös uskontojen vaikutusta historiassa. Jakson aikana palautetaan mieleen uskonnon merkitys mediassa, yhteiskunnassa ja eettisessä keskustelussa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Gloaali- ja kulttuuriosaaminen;

Uskontojen globaalin merkityksen kertaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Uskontojen ja katsomusten tieteellisen tutkimisen merkityksen kertaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kerrataan uskontojen ja katsomusten merkitys rauhan ja kestävän kehityksen rakentamisessa.

Opintojakson arviointi

Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

5.16 Elämänkatsomustieto

Opetussuunnitelman perusteiden mukaan.

5.17 Terveystieto

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

Terveystieto on monitieteinen oppiaine, jonka tehtävänä on opiskelijan terveysosaamisen kehittäminen. Terveysosaaminen ilmenee asiatietojen ja käsitteiden hallintana, terveyteen liittyvinä taitoina, kykynä itsenäiseen kriittiseen ajatteluun, itsetuntemuksen syventymisenä sekä eettisenä vastuullisuutena. Se mahdollistaa terveyden laaja-alaisuuden hahmottamisen sekä antaa valmiuksia tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat opiskelijan oman ja muiden ihmisten terveyden sekä ympäristön terveellisyysarvostamisen, edistämisen ja ylläpitämisen. Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena hyvinvointina sekä toimintakykynä. Oppiaineen arvopohja rakentuu elämän kunnioittamisen, ihmisoikeuksien mukaisen arvokkaan elämän, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden, vastuullisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden perustalle.

Opetuksessa haastetaan tarkastelemaan terveyttä, turvallisuutta, terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä sekä näihin liittyviä ilmiöitä moniulotteisina kokonaisuuksina yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalin maailman näkökulmasta. Olennaista on ohjata opiskelijaa ymmärtämään terveyttä voimavarana, jonka pohjalta monet muut arkielämän toiminnot rakentuvat. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan valmiuksia yksilölliseen ja yhteisölliseen tiedon hankintaan, rakentamiseen ja käyttämiseen sekä taitoa arvioida kriittisesti terveyteen liittyvää tietoa ja viestintää. Oppiaineen tehtävänä on myös kehittää opiskelijan valmiuksia omien terveyteen liittyvien valintojen ja tottumusten taustalla vaikuttavien tekijöiden analysointiin ja seurausten arviointiin sekä itselle sopivien oppimisen tapojen tunnistamiseen. Opetuksessa kehitetään opiskelijan kykyä tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä. Lisäksi terveyden osalta edistetään valmiuksia tarkoituksenmukaisten ja perusteltujen valintojen tekemiseen sekä omien voimavarojen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen.

LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN OPPIAINEESSA

Laaja-alainen osaaminen toteutuu terveystiedon opetuksessa monipuolisesti ja auttaa siten osaltaan opiskelijaa kehittymään tasapainoiseksi ja sivistyneeksi ihmiseksi.

*Terveystiedon opetus tuottaa **hyvinvointiosaamista** kehittämällä ymmärrystä keskeisistä hyvinvointiin liittyvistä yksilöllisistä, yhteisöllisistä ja yhteiskunnallisista edellytyksistä sekä lisäämällä valmiuksia oman ja muiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Terveystiedossa kehitetään opiskelijan itsetuntemusta, mikä auttaa tunnistamaan omia vahvuuksia ja rakentamaan identiteettiä.*

***Vuorovaikutusosaaminen** kehittyy terveystiedossa sekä oppiaineen sisältöjen että käytettävien opetusmenetelmien avulla. Opetuksessa käsitellään mielen hyvinvointiin liittyviä tekijöitä, kuten tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Yhteisöllinen tiedonrakentaminen edistää sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön.*

*Eri tieteenaloihin perustuvana oppiaineena terveystiedolle on luontevaa kehittää **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Terveystiedossa opiskelija ohjataan yhdistelemään eri tieteenalojen tuottamaa tietoa ja muodostamaan näin itselle uutta tietoa. Oppiaine sisältää tavoitteita, jotka ohjaavat tiedon soveltamiseen ja kriittiseen tulkintaan. Terveystiedon tavoitteet tukevat myös oppimisen säätelyä ohjaamalla opiskelijaa löytämään itselle sopivia oppimisen tapoja ja pohtimaan oppiaineen aihepiirin merkitystä itselle.*

*Oppiaineen tavoitteet ja arvoperusta ohjaavat opiskelijaa pohtimaan esimerkiksi turvallisen ympäristön edellytyksiä, terveyden eriarvoisuutta sekä elintapavalintojen seurauksia. Näiden aihepiirien tarkastelu tuottaa aineksia turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden hahmottamiseen ja kehittävät siten **yhteiskunnallista osaamista**.*

Eettisyys ja ympäristöosaaminen näkyy terveystiedon opetuksessa erilaisten ympäristöjen terveysvaikutuksiin liittyvien omien kulutustottumusten analysointina ja seurausten arviointina sekä eettisten kysymysten ratkaisena.

Terveystiedossa etsitään selityksiä erilaisten terveystieteen ilmiöiden syntyiselle ja arvioidaan niiden merkitystä. Lisäksi tarkastellaan globaaleja terveyskysymyksiä ja niihin vaikuttamista. Tällaisten aihepiirien käsittely vahvistaa osaltaan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

TERVEYSTIEDON OPETUKSEN YLEISET TAVOITTEET

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy luomaan kokonaiskuvaan terveydestä ja sen yksilöllisistä, yhteisöllisistä, yhteiskunnallisista ja globaaleista edellytyksistä, pystyy tekemään perusteltuja ehdotuksia siitä, miten omaa, muiden ihmisten sekä ympäristön terveyttä ja turvallisuutta voidaan ylläpitää tai edistää, sekä osaa käyttää terveystiedon käsitteitä asianmukaisesti
- osaa hakea tietoa eri lähteistä, soveltaa ja analysoida terveyteen liittyvää tietoa sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä, ymmärtää tieteellisen tiedon ja arkitiedon eron terveyden ja sairauksien riskien, syiden, vaikutusmekanismien ja seurausten selittämisessä sekä osaa perustella näkemyksiään tutkimustiedon avulla
- osaa analysoida ja arvioida omien tarpeiden, käsitysten, kokemusten, asenteiden ja arvojen ohjaavaa vaikutusta terveyteen liittyvissä valinnoissa sekä omien elintapojen ja kulutustottumusten vaikutuksia terveyteen ja ympäristöön
- osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä kestävä kehityksen edellytyksiä ja vaikutuksia terveyteen
- osaa valita itselle sopivia ja tilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia oppimisen tapoja ja asettaa tavoitteita omalle oppimiselleen sekä pystyy arvioimaan niiden saavuttamista realistisesti.

ARVIOINTI

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppimista sekä antaa opiskelijalle tietoa hänen edistymisestään ja oppimistuloksistaan. Arviointi perustuu oppiaineen tavoitteista johdettuihin kriteereihin, ja se koostuu monipuolisesta oppimisprosessin aikaisesta ja osaamisen summatiivisesta arvioinnista sisältäen myös itse- ja vertaisarviointia. Kriteerien avaaminen opiskelijoille opintojakson alussa sekä opintojakson aikana suoritettu arviointi ja palaute auttavat opiskelijaa suuntaamaan oppimistaan.

Arviointi kohdistuu oppimäärän asiatietojen hallintaan ja käsitteiden täsmälliseen käyttöön, opiskelijan tiedonhankintataitoihin sekä kykyyn soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä rakentaa sille perusteluja. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan kyky tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Lisäksi arvioinnissa huomioidaan opiskelijan kyky asettaa oppimistavoitteita ja arvioida niiden saavuttamista. Arviointi ei saa kohdistua opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveystieteen käyttäytymiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin sinänsä, vaan arviointi keskittyy opiskelijan valmiuksiin analysoida, arvioida sekä perustella näkemyksiään ja erilaisia terveystottumuksia.

Pakollinen (TE1) ja valtakunnalliset valinnaiset (TE2 ja TE3) opinnot arvioidaan numeroin. Paikallinen valinnainen (TE4) opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson arviointia.

Opintojaksojen itsenäinen suorittaminen

Pakollisia ja syventäviä opintojaksoja voidaan suorittaa itsenäisesti vain poikkeustapauksissa opettajan suostumuksella, jolloin suoritukseen kuuluu kokeen lisäksi myös muita tehtäviä.

OPINTOJAKSOT

Opintojaksojen suoritusjärjestys ja suositeltu yo-kokeen suorittamisen ajankohta

Opiskeluvuosi →	1	2	3	YO-koe
Opintojaksot →	LI1TE1	TE2, TE3	TE4	3.vuosi syksy

PAKOLLISET OPINNOT

LI1_TE1 Liikunta ja Terveys voimavaroina (4 op)

Opintojaksossa luodaan kokonaiskuva ihmisen hyvinvoinnista. Hyvinvointiosaaminen on yksi laaja-alaisen osaamisen osa-alueista ja liikunta ja terveystieto ovat molemmat hyvin keskeisiä tekijöitä kehitettäessä hyvinvointiosaamista. Näin oli luontevaa luoda

opintojakso, jossa nämä kaksi ainetta yhdistetään yhdeksi isommaksi kokonaisuudeksi. Terveystieto luo tiedollista osaamista siinä, missä liikunta siirtää asioita käytännön tasolle.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy kuvailemaan ja jäsentelemään keskeisiä ihmisen voimavaroja ja terveyttä määrittäviä tekijöitä sekä analysoimaan niiden yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja terveyteen
- tunnistaa omiin elintapoihinsa vaikuttavia tekijöitä ja pystyy arvioimaan elintapavalintojen merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle
- soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)
- osaa toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti. Korostuu erityisesti liikunnassa, mutta myös terveystiedon ryhmätyöskentelyssä.
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittämällä itseään pitkäjänteisesti.

Keskeiset sisällöt

Terveyden kokonaisvaltaisuus

- terveyttä määrittävät keskeiset tekijät ja niiden vaikutusmekanismit
- terveyttä ja elintapoja selittävät keskeiset sosiaalipsykologiset teoriat ja mallit
- terveyskulttuurisia ilmiöitä
- terveyttä edistävä ravinto, liikunta, lepo, uni sekä painonhallinta
- seksuaalisuus, seksuaaliterveys, seksuaalioikeudet
- mielenterveyttä suojaavat ja kuormittavat yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset tekijät
- opiskeluhuvinvointi
- liikuntataitojen soveltaminen erilaisissa opetusryhmän yhteisissä liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia (kesä-, talvi-, luonto- ja vesiliikunta) sekä sisä- ja ulkoliikuntaa monipuolisesti toteuttaen
- opetusryhmän yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittävät liikuntatehtävät ja -leikit sekä pelit

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen

- **Hyvinvointiosaaminen:** Opintojaksossa luodaan ymmärrystä keskeisistä hyvinvointiin liittyvistä yksilöllisistä, yhteisöllisistä ja yhteiskunnallisista edellytyksistä. Saadaan valmiuksia oman ja muiden terveyden edistämiseen ja kehitetään itsetuntemusta. Liikunnan myötä kehitetään fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä.
- **Vuorovaikutusosaaminen:** Opintojakson työmuodot kehittävät sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön. Terveystiedossa käydään ryhmäkeskusteluita ja tehdään erilaisia ryhmätöitä. Liikunnan osalta yhdessä tekeminen ja toisten huomioiminen ovat suuressa roolissa.
- **Yhteiskunnallinen osaaminen:** Opintojaksossa ohjataan opiskelijaa pohtimaan elintapavalintojen seurauksia myös yhteiskunnan näkökulmasta. Erityisesti liikunnan osalta korostuu vastuu omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä parhaansa yrittäminen.
- **Globaali- ja kulttuuriosaaminen:** Opintojaksossa etsitään selityksiä erilaisten terveystieteiden ilmiöiden syntyemiselle ja arvioidaan niiden merkitystä.
- **Monitieteinen ja luova osaaminen:** Opintojakso mahdollistaa liikunnan ja terveystiedon yhtymäkohtien ymmärtämisen. Lisäksi erilaiset liikunnalliset ongelmanratkaisutilanteet kehittävät aivojen toimintaa.

Arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarviointi molemmista oppiaineista erikseen.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

TE2 Terveys ja ympäristö (2 op)

Opintojaksossa kehitetään valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen liittyvää tietoa ja viestintää sekä perehdytään tutkimustiedon hankkimisen periaatteisiin. Keskeistä on mediaympäristön ohella tarkastella myös muiden elinympäristöjen terveysvaikutuksia sekä arvioida omien valintojen merkitystä ympäristön terveellisyydelle. Lisäksi moduulissa syvennytään riippuvuuksiin ja niiden vaikutuksiin.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- tietää tutkimustiedon hankkimisen periaatteista ja tutkimusprosessin vaiheista sekä osaa soveltaa näitä tietoja ja kuvata perustellen, miten terveyteen, terveyskäyttäytymiseen ja toimintakykyyn liittyvistä aiheista voidaan saada luotettavaa ja monipuolista tutkimustietoa
- osaa hakea tietoa ja pystyy vertailemaan eri lähteiden luotettavuutta
- osaa kuvata terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja sekä analysoida terveysviestinnän merkitystä ihmisten terveyskäsitteille ja terveydelle
- osaa esitellä ja analysoida fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveydelle sekä arvioida omien elintapojen ja kulutustottumusten merkitystä ympäristön terveydelle ja terveellisyydelle
- osaa eritellä riippuvuuden muotoja ja niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä sekä analysoida riippuvuuksiin liittyviä terveys- ja muita haittoja.

Keskeiset sisällöt

Terveyteen liittyvän tiedon hankinta, arviointi ja tulkinta

- tieteellinen tieto ja arkitieto, ajattelun vinoumia, tutkimusprosessin vaiheet, tutkimustiedon luotettavuuden arviointi
- terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja, terveysviestinnän merkityksen ja luotettavuuden arviointi

Ympäristön terveellisyys ja turvallisuus

- rakennetun ympäristön, luonnonympäristön ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen
- kestävä kehitys ja terveys
- ympäristöjen turvallisuus ja väkivallan ehkäisy
- työhyvinvointi

Mielihyvä ja riippuvuus

- riippuvuuteen vaikuttavat biologiset, psyykkiset ja sosiaaliset mekanismit
- keskeiset aine- ja toiminnalliset riippuvuudet, riippuvuuksien syitä ja ehkäisykeinoja, riippuvuuksien aiheuttamia haittoja

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen

- **Hyvinvointiosaaminen:** Opintojaksossa lisätään oman ja muiden terveyden edistämisen valmiuksia tutustumalla terveysviestinnän muotoihin, terveyden tutkimiseen ja tiedon hankintaan, arviointiin ja tulkintaan.
- **Monitieteinen ja luova osaaminen:** Opintojaksossa ohjataan tiedon hankintaan, soveltamiseen ja kriittiseen tulkintaan. Käydään läpi tutkimusprosessin vaiheita.
- **Yhteiskunnallinen osaaminen:** Opintojaksossa ohjataan opiskelijaa pohtimaan terveellistä ja turvallista ympäristöä ja tuotetaan aineksia kestävänsä tulevaisuuden hahmottamiseen.
- **Eettinen ja ympäristöosaaminen:** Arvioidaan omien elintapojen ja kulutustottumusten merkitystä ympäristön terveydelle.

Arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

TE3 Terveys ja yhteiskunta (2 op)

Opintojaksossa ohjataan tarkastelemaan laajasti terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn historiallisia kehityslinjoja sekä tulevaisuuden haasteita yhteiskunnassa. Tehtävänä on avata keskeisiin tarttumattomiin ja tartuntatauteihin liittyviä tekijöitä sekä tarkastella sosiaali- ja terveyspalvelujen, itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle. Olennaista on myös perehtyä terveyteen ja sairauksiin liittyviin eettisiin kysymyksiin sekä globaaleihin terveyshaasteisiin.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten olosuhteiden, sosiaali- ja terveyspolitiikan ja muun yhteiskuntapolitiikan, tieteen sekä teknologian muutosta, kehitystä ja yhteyksiä väestön terveyteen
- pystyy erittelemään keskeisten tarttumattomien ja tartuntatautiin riskitekijöitä, esittämään perusteltuja ratkaisuja näiden ehkäisemiseksi sekä arvioimaan sairauksien ja tautien merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle sekä elintapojen vaikutuksia tarttumattomien ja tartuntatautiin näkökulmasta
- osaa esitellä perustellen, mihin sosiaali- tai terveyspalveluihin yksilö voi hakeutua erilaisissa tilanteissa, arvioida kriittisesti palvelujen järjestämistä ja tuottamista sekä arvioida sosiaali- ja terveyspalvelujen, itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle
- osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä, kuvata ja arvioida terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä analysoida terveyserojen kaventamiseen vaikuttavia tekijöitä.

Keskeiset sisällöt

Terveyden edistäminen ja sairauksien ehkäisy eri aikakausina

- terveyskäsityksiä ja sairauksien selitysmalleja
- keskeisiä väestöjen terveyteen vaikuttaneita yhteiskunnallisia, tieteeseen ja teknologiaan liittyviä tekijöitä
- tulevaisuuden terveyshaasteita ja mahdollisuuksia

Sairaudet ja hoito

- epidemiologinen siirtymä, keskeiset tarttumattomat ja tartuntataudit
- sosiaali- ja terveystieteiden järjestäminen, tuottaminen ja käyttäminen
- itsehoito ja omahoito

Eettiset kysymykset

- eettisen analysoinnin näkökulmia: hyveet, seuraukset, oikeudet, velvollisuudet, motiivit, arvot ja normit
- keskeisiä terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä, kuten hedelmöityshoidot, abortti, elintapoihin liittyvä vapaus ja vastuu, seulonnat, geeniteknologia, eutanasia
- terveydenhuollon eettiset periaatteet, potilaan oikeudet, priorisointi
- terveys ja terveyden eriarvoisuus Suomessa ja globaalisti sekä niihin vaikuttaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen

- **Hyvinvointiosaaminen:** Opintojaksossa paneudutaan terveyden edistämiseen, sairauksien ehkäisyyn sekä käsitteisiin itsehoito ja omahoito, jotka ovat yhteydessä hyvinvointiosaamiseen.
- **Yhteiskunnallinen osaaminen:** Opintojaksossa ohjataan tarkastelemaan laajasti terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn historiallisia kehityslinjoja sekä tulevaisuuden haasteita yhteiskunnassa. Lisäksi tutustutaan sosiaali- ja terveystieteisiin sekä terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen Suomessa.
- **Eettinen ja ympäristöosaaminen:** Opintojaksossa perehdytään laajasti terveyteen ja sairauksiin liittyviin eettisiin kysymyksiin.
- **Globaali- ja kulttuuriosaaminen:** Opintojaksossa perehdytään globaaleihin terveyshaasteisiin ja terveyden eriarvoisuuteen maailmanlaajuisesti.

Arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

TE4 Kertaava opintojakso (2 op)

Opintojaksossa kerrataan terveystiedon keskeisiä aihekokonaisuuksia ja tutustutaan yo-kokeen tehtävätyyppeihin ja vastaustekniikkaan. Opintojaksossa siis valmistaudutaan terveystiedon yo-kokeeseen.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- kerta- ja syventää tietojensa lukion pakollisen ja valtakunnallisten valinnaisten opintojaksojen aihekokonaisuuksista
- harjoittelee vastaamaan erilaisiin tehtävätyyppeihin ja harjaannuttaa omaa vastaustekniikkaa
- valmistautuu kokonaisuudessaan ylioppilastutkinnon terveystiedon kokeeseen.

Keskeiset sisällöt

- käydään läpi yo-kokeen rakennetta ja tehtävätyyppejä sekä opetellaan terveystiedon essee vastaamisen erityispiirteitä
- kerrataan keskeisiä terveystiedon käsitteitä
- käydään läpi keskeisiä terveystiedon sisältöjä yksilön terveysosaamisen näkökulmasta
- tutkitaan terveyttä ja siihen vaikuttavia tekijöitä yksilön, yhteisön, yhteiskunnan ja globaalista näkökulmasta

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen

- **Hyvinvointiosaaminen:** Opintojaksossa käsitellään terveystiedon sisältöjä yksilön terveysosaamisen näkökulmasta. Tämä lisää valmiuksia oman ja muiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen.
- **Yhteiskunnallinen osaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen:** Opintojaksossa pyritään tutkimaan terveyttä ja siihen vaikuttavia tekijöitä myös yhteiskunnan ja globaalista näkökulmasta.

Arviointi

Opintojaksosta annetaan suoritusmerkintä.

5.18 Liikunta

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

Liikunnan opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista. Liikunnassa opetetaan taitoja ja tietoja, joiden avulla opiskelija pystyy arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyään. Opetuksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta fyysisestä aktiivisuudestaan sekä toiminta- ja opiskelukyvystään. Opetuksessa korostetaan kokonaisvaltaista hyvinvointia edistävän liikunnan merkitystä osana aktiivista elämäntapaa. Opiskelija rakentaa myönteistä kehosuhdetta ja minäkuvaa liikunnan avulla. Liikunnassa opiskelija kokee iloa, onnistumista ja liikunnallista pätevyyttä sekä oppii keinoja oman jaksamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Lukion liikunnassa edistetään kaikkien opiskelijoiden tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla monipuolisesti ja turvallisesti ottaen huomioon eri opiskeluympäristöjen ja vuodenaikojen tarjoamat mahdollisuudet. Opetuksessa käytetään erilaisia työtapoja ja menetelmiä, osallistetaan opiskelijoita toiminnan suunnitteluun ja arviointiin sekä ohjataan heitä ottamaan vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta ja turvallisuudesta.

Opetusryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon opiskelijan oikeus fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen turvallisuuteen. Oppimista tuetaan opetusta eriyttämällä ottaen huomioon opiskelijoiden yksilölliset lähtökohdat ja kehitystarpeet (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN OPPIAINEESSA

Liikunnan opetus vahvistaa opiskelijan motivaatiota, itseluottamusta ja pätevyyttä fyysiseen aktiivisuuteen sekä ymmärrystä elämänmittaisen liikunta-aktiivisuuden merkityksestä.

Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskyykyyn sekä hyvinvointiin.

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy liikunnan opetuksen monipuolisten työtapojen ja menetelmien avulla. Vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta on oleellista, että opiskelijan myönteistä minäkuvaa vahvistetaan niin, että hän oppii arvostamaan itseään. Hyvä vuorovaikutus edellyttää itsesätelyn taitoja, kuten omien tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun säätelystä. Näin liikunta oppiaineena edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta kouluyhteisössä laajemminkin.

Lukion liikunta on monitieteinen oppiaine, joka tarjoaa mahdollisuuksia eri tieteenalojen ja oppiaineiden, esimerkiksi terveystiedon, biologian, fysiikan ja musiikin, ymmärtämiseen. **Monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy liikunnan oppimistilanteissa, jotka ovat luonteeltaan ongelmanratkaisutilanteita. Liikunta kehittää aivoja ja niiden hyvinvointia monipuolisesti tukien yleistä opiskeluvireyttä ja oppimisedellytyksiä.

Opiskelijan hyvä toimintakyky vahvistaa niin opiskelu- kuin työelämävalmiuksia. **Yhteiskunnallista osaamista** vahvistetaan liikunnassa opettamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä auttamalla ja avustamalla muita liikuntatunneilla. Parhaansa yrittäminen, ponnistelu ja pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi ovat niin liikunnan opiskelun kuin opiskelu- ja työelämänsäkin arkista ydintä. Liikunnassa opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.

Itsensä pitkäjänteinen kehittäminen, oman lihasvoiman käyttö sekä toisia kunnioittava toiminta ilmenevät **eettisyytenä ja ympäristöosaamisena**, joka toteutuu liikunnassa toimintana yhteiseksi hyväksi. Liikunnassa tuetaan opiskelijan myönteisiä sosiaalisia arvoja ja niiden mukaista toimintaa, kuten rehellisyyttä, vastuullisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Opiskelija oppii tunnistamaan ympäristöä säästäviä ja kuormittavia liikuntamuotoja oppien esimerkiksi luontoliikunnassa eettisesti kestävään liikuntakulutukseen.

Liikunnan opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan hyvinvointi- ja liikuntateknologiaa sekä opitaan tiedon kriittistä tulkintaa ja turvallista toimintaa mediassa, kuten paikkatietojen julkaisuja ja suoritusten kuvaamista. Liikunta globaalina, yhteisenä ja kehollisena, kielenä yhdistää erilaiset ihmiset ja kulttuurit vahvistaen opiskelijoiden **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

LIKUNNAN OPETUKSEN YLEISET TAVOITTEET

Liikunnan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- oppii soveltamaan liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)

- oppii arvioimaan fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä saadun tiedon pohjalta harjoittamaan niitä
- osaa tehdä perusteltuja valintoja fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittämiseksi sekä fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi
- kehittää taitoa itsearviointiin (tavoitteenasettelu, suunnitelma ja toteutus tavoitteiden suuntaisesti sekä edistymisen arviointi)
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittämällä itseään pitkäjänteisesti
- toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, oppii auttamaan ja avustamaan muita liikuntatunneilla, tukee yhteisöllisyyttä kannustamalla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia.

ARVIOINTI

Liikunnassa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä. Liikunnan arviointi perustuu opintojaksoissa määriteltyihin fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arviointi koostuu oppimista ja työskentelyä edistävästä palautteesta sekä tavoitteiden toteutumista kuvaavasta arvioinnista. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearviointien eri muotoja. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Fyysisen kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon liikunnan arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot (LI1-LI5) arvioidaan numeroin ja paikalliset valinnaiset opinnot (LI6-LI10) suoritusmerkinnällä. Liikunnan lukiodiplomi arvioidaan lukion opetussuunnitelman perusteiden ja Opetushallituksen antamien lukiodiplomien suoritusohjeiden mukaisesti numeroarvosanalla asteikolla 4 -10. Paikallinen valinnainen lukiodiplomin opintojakso (LI11) arvioidaan suoritusmerkinnällä. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson arviointia.

OPPIAINEKOHTAISET LISÄTIEDOT

Oppiaineessa voi suorittaa valtakunnallisen liikunnan lukiodiplomin. Lukiodiplomin suorittajat saavat erillisen todistuksen päättötodistuksen liitteenä.

OPINTOJAKSOJEN ITSENÄINEN SUORITTAMINEN

Liikunnan opintojaksoja ei voi suorittaa itsenäisesti aineen toiminnallisen luonteen vuoksi. Arviointi oppiaineessa on jatkuvaa ja edellyttää läsnäoloa tunneilla. Opintojakson voi suorittaa tuntiopetukseen osallistumatta vain erityistapauksissa (esim. terveydelliset syyt), opettajan suostumuksella.

OPINTOJAKSOT

Opintojaksojen suoritusjärjestys

Opiskeluvuosi →	1	2	3
Opintojaksot →	LI1_TE1, LI3, LI6, LI10	LI2, LI3, LI4, LI6, LI7, LI8, LI10	LI3, LI5, LI6, LI7, LI8, LI9, LI10, LI11

PAKOLLISET OPINNOT

LI1_TE1 Liikunta ja Terveys voimavaroina (4 op)

Opintojakso kuvataan kaikilta osin Terveystieto-oppiaineen yhteydessä.

LI2 Aktiivinen elämä (2 op)

Opintojaksossa opiskelijaa opetetaan ja kannustetaan liikunnallisen elämäntavan omaksumiseen sekä riittävän päivittäisen fyysisen aktiivisuuden saavuttamiseen. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään, että liikuntaharrastusten lisäksi toimintakykyä, terveyttä ja hyvinvointia tukeva fyysinen aktiivisuus muodostuu arjen valinnoista ja pitkäkestoisen istumisen välttämisestä. Opiskelija ohjataan havainnoimaan arkisia toimintatapojaan ja valintojaan kestävä tulevaisuuden, fyysisen aktiivisuuden ja terveyden näkökulmista. Opetus toteutetaan rakennettua ja rakentamatonta opiskeluympäristöä sekä liikunta- ja hyvinvointiteknologiaa mahdollisuuksien mukaan hyödyntäen.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- arvioi fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä asettaa kehittämistavoitteita saadun tiedon pohjalta
- osaa tehdä oman toimintakyvyn ja ympäristön kannalta perusteltuja valintoja fyysisen toimintakyvyn kehittämiseksi ja fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi
- toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittämällä itseään pitkäjänteisesti.

Keskeiset sisällöt

- fyysisten ominaisuuksien (voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus) itsearviointi, ylläpito ja kehittäminen monipuolisesti liikkuen
- liikkuvuus ja kehonhuolto
- ergonomia liike- ja suoritustekniikoissa
- yhteistyötaitoja sekä yhteishenkeä kehittävät liikunnalliset pari- ja ryhmätehtävät

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen

- **Hyvinvointiosaaminen:** Opintojaksossa opiskelijaa opetetaan ja kannustetaan liikunnallisen ja aktiivisen elämäntavan omaksumisessa. Lisäksi ohjataan opiskelijaa arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan.
- **Vuorovaikutusosaaminen:** Liikunnassa painottuu vuorovaikutustilanteet, jossa tulee toimia toisia kunnioittavasti sekä auttaa ja kannustaa muita.
- **Yhteiskunnallinen osaaminen:** Opintojaksossa korostuu vastuu omasta ja yhteisestä toiminnasta sekä sen turvallisuudesta. Toiminnassa painottuu parhaansa yrittäminen, ponnistelu sekä pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi.
- **Eettinen- ja ympäristöosaaminen:** Opintojakson toiminnallisen luonteen vuoksi korostuvat myönteiset sosiaaliset arvot, kuten rehellisyys, vastuullisuus ja oikeudenmukaisuus.

Arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

L13 Uudet mahdollisuudet (2 op)

Opintojakson tavoitteena on erityisesti edistää opiskelijan fyysistä toimintakykyä sekä monipuolistaa opiskelijan liikunnallista osaamista ja koettua pätevyyttä uuden oppimisen myötä.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- harjoittaa ja soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja monipuolisesti ja uusin tavoin
- harjaantuu kehon hallinnassa
- tunnistaa tunteitaan, toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittaen sekä tukee yhteisöllisyyttä toisia auttaen ja kannustaen
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittämällä itseään pitkäjänteisesti.

Keskeiset sisällöt

- uusiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin tutustuminen
- liikuntataitojen ja fyysisten ominaisuuksien monipuolinen ylläpito ja kehittäminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen

- **Hyvinvointiosaaminen:** Opintojaksossa pyritään edistämään fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä uuden oppimisen myötä.
- **Vuorovaikutusosaaminen:** Opintojaksossa korostuu yhteisöllisyys uuden opettelussa eli toimitaan toisia kunnioittaen, auttaen ja kannustaen. Uutta opittaessa minäkuva ja itsearvostus vahvistuu.
- **Yhteiskunnallinen osaaminen:** Opintojaksossa korostuu vastuu omasta ja yhteisestä toiminnasta sekä sen turvallisuudesta. Toiminnassa painottuu parhaansa yrittäminen, ponnistelu sekä pitkäjänteinen toiminta uuden opettelussa.

Arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

L14 Yhdessä liikkuen (2 op)

Opintojakson tavoitteena on erityisesti edistää opiskelijan sosiaalista toimintakykyä ja yhteenkuuluvuutta liikunnan ja erityisesti tanssin avulla. Työtavoissa painottuvat opiskelijaryhmän aktiivinen osallisuus, toiminnallisuus ja yhteistoiminta. Opintojaksossa toteutetaan perinteiset vanhojenpäivän tanssit.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelijat

- toimivat yhdessä asetetun liikunnallisen tavoitteen saavuttamiseksi
- ylläpitävät koulumme Vanhojenpäivän perinnettä
- oppivat asiallisen ja hyvien tapojen mukaisen käyttäytymisen erilaisissa arki- ja juhlapäivien tilaisuuksissa
- yrittävät parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittävät itseään pitkäjänteisesti.

Keskeiset sisällöt

- vanhojentanssien harjoittelu
- Vanhojenpäivään liittyvät erilaiset esitykset ja tilaisuudet
- hyvien tapojen opettelu

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen

- **Hyvinvointiosaaminen:** Opintojaksossa korostuu sosiaalisen toimintakyvyn kehittäminen yhteisen tanssiprojektin myötä.
- **Vuorovaikutusosaaminen:** Opintojaksossa opetellaan hyviä tapoja, jotka auttavat vuorovaikutustilanteissa. Yhteisöllisyys vahvistuu, kun ponnistellaan pitkäjänteisesti yhteisen Vanhojenpäivän eteen. Opiskelijat suunnittelevat ja harjoittelevat yleensä myös oman tanssin näytökseen.
- **Yhteiskunnallinen osaaminen:** Opintojaksossa korostuu vastuu omasta ja yhteisestä toiminnasta. Toiminnassa painottuu parhaansa yrittäminen, ponnistelu sekä pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi.
- **Globaali- ja kulttuuriosaaminen:** Opintojaksossa vaalitaan vanhojentanssiperinnettä, joka on tärkeä osa Suomalaista lukiokulttuuria. Tanssi ilmentää myös globaalia kehollista ilmaisua ja itse tanssit ovat rantautuneet meille ympäri maailmaa.

Arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

L15 Virkistystä liikunnasta (2 op)

Opintojakson tavoitteena on erityisesti edistää opiskelijan psyykkistä toimintakykyä, myönteistä minäkuvausta, voimavaroja ja jaksamista liikunnan avulla. Opetuksessa korostuvat toiminta- ja opiskelukyvyn tukeminen sekä liikunnan ilo ja virkistys rentouttavien ja elämyksellisten liikuntakokemusten kautta.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- arvioi omaa jaksamistaan ja vireyttään sekä osaa tehdä perusteltuja liikunnallisia valintoja toiminta- ja opiskelukyvyn lisäämiseksi
- ymmärtää, miten liikunnan avulla voidaan edistää jaksamista ja opiskeluvireyttä
- osallistuu toimintaan asiallisesti, aktiivisesti ja yhteisöllisyyttä edistäen.

Keskeiset sisällöt

- virkistystä lisäävät elämykselliset liikuntamuodot
- rentoutus ja keuhonhuolto

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen

- **Hyvinvointiosaaminen:** Opintojaksossa painottuu erityisesti psyykkisen toimintakyvyn ja opiskelukyvyn edistäminen. Tähän pyritään iloa ja virkistystä tuovien rentouttavien ja elämyksellisten liikuntakokemusten kautta.
- **Vuorovaikutusosaaminen:** Opintojaksossa korostuvat yhteiset elämykselliset liikuntakokemukset. Uusien kokemusten ja uuden oppimisen myötä myös minäkuvausta ja itsearvostusta on mahdollista vahvistaa.
- **Monitieteinen ja luova osaaminen:** Uudenlaiset liikunnalliset ongelmanratkaisutilanteet kehittävät aivoja ja niiden hyvinvointia.

Arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

L16 Pallo- ja mailapelit (2 op)

Opintojaksossa keskitytään monipuolisesti eri pallo- ja mailapeleihin. Pelaamme ja harjoittelemme niin perinteisiä kuin vähän harvinaisempiakin lajeja. Työskentelyssä korostuu yhdessä tekeminen, oppiminen ja reilun pelin henki.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- virkistyy ja oppii monipuolisesti eri pallo- ja mailapeliin lajitaitoja
- parantaa kehon motorista kyvykkyyttä
- oppii yhdessä toimimisen pelisääntöjä.

Keskeiset sisällöt

- perinteiset ja vähän harvinaisemmat pallo- ja mailapelit
- harjoittelemme lajien perustaitoja pääosin viitepelien ja pelaamisen kautta

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen

- **Hyvinvointiosaaminen:** Opintojaksossa pyritään kehittämään fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä.
- **Vuorovaikutusosaaminen:** Opintojakson työskentelyssä korostuu yhdessä toimiminen ja reilun pelin henki.
- **Yhteiskunnallinen osaaminen:** Opintojaksossa opiskelija on vastuussa omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta.

Arviointi

Opintojaksosta annetaan suoritusmerkintä.

L17 Fitissä nuorella ikää (2 op)

Opintojaksossa keskitytään fyysiseen toiminta- ja suorituskykyyn. Lisätään tietämystä ja taitoa kehittää eri fyysisen suorituskyvyn osa-alueita. Pääpaino on lihaskuntoharjoittelussa unohtamatta kuitenkin muitakaan fyysisen suorituskyvyn osa-alueita.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- oppii fyysiseen toiminta- ja suorituskykyyn liittyviä taitoja ja tietoja
- edistää omaa säännöllistä liikunnan harrastamista ja osaa tehdä liikuntaohjelman itselleen
- osaa seurata ja kehittää omia fyysisen suorituskyvyn osa-alueita
- oppii hyödyntämään liikuntateknologiaa omassa liikkumisessaan.

Keskeiset sisällöt

- monipuolinen fyysinen harjoittelu
- keskeisessä osassa kuntosali ja lihaskuntoharjoittelu eri muodoissa
- oman liikuntaohjelman mahdollinen suunnittelu
- sisältöä räätälöidään osaltaan opiskelijaryhmän toiveiden mukaan
- liikuntateknologian hyödyntäminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen

- **Hyvinvointiosaaminen:** Opintojaksossa painottuu fyysisen toiminta- ja suorituskyvyn seuraaminen ja kehittäminen. Pyrkimys on myös edistää opiskelijan säännöllistä liikunnallista elämäntapaa.
- **Globaali- ja kulttuuriosaaminen:** Opintojaksossa hyödynnetään hyvinvointi ja liikuntateknologiaa.

Arviointi

Opintojaksosta annetaan suoritusmerkintä.

L18 Luontoliikunta (2 op)

Vuodenajasta riippuen opintojaksossa toteutetaan erilaista luonnossa liikkumista ja virkistytymistä. Opiskelijoiden toiveiden mukaan voidaan opintojakso rakentaa yksittäisistä luontoliikuntakerroista tai suunnitella ja toteuttaa pidempiaikainen projekti, kuten vaellus tai lasketteluretki. Tietysti toteutus voi olla myös näiden yhdistelmä.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- oppii erilaisia tapoja luonnossa liikkumiseen
- virkistyy luonnon voimaannuttavassa ympäristössä
- oppii kunnioittamaan luontoa ja kehittää luonnossa liikkumisen ja selviytymisen taitoja.

Keskeiset sisällöt

- sisällöt muotoutuvat osaltaan vuodenaikojen mukaan
- voidaan liikkua luonnossa esim. suunnistaen, retkeillen, hiihtäen, lasketellen, pyöräillen ym.
- voidaan myös toteuttaa yhdessä opiskelijoiden kanssa projektina pidempi retki/vaellus tai laskettelureissu
- kurssin toteutus räätälöidään yhdessä opiskelijoiden kanssa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen

- **Hyvinvointiosaaminen:** Opintojaksossa painottuu psyykkisen toimintakyvyn edistäminen luonnossa liikkumisen myötä. Tämä edesauttaa myös parempaan kognitiiviseen suoriutumiskykyyn.
- **Yhteiskunnallinen osaaminen:** Opintojaksossa painottuu vastuu omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta. Mahdollisen yhteisen projektin toteutuksessa keskiössä ovat yhdessä tekeminen, kannustaminen, osallisuus ja yhteiseen päämäärään pyrkiminen.
- **Eettinen- ja ympäristöosaaminen:** Opintojaksossa opitaan luonnossa liikkumista, luonnon kunnioittamista sekä kehitetään luonnossa liikkumisen ja selviytymisen taitoja.

Arviointi

Opintojaksosta annetaan suoritusmerkintä.

LI9 Kehonhuolto ja stressinhallinta (2 op)

Opintojakso on suunnattu pääasiassa abivuoden opiskelijoille, jotka valmistautuvat kirjoituksiin. Ajatus on saada kehoa ja mieltä rentoutettua vastapainona opiskelun kiireelle ja stressille. Käytössä on erilaisia kehonhuolto ja rentoutusmenetelmiä.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- oppii virkistytymään ja rentoutumaan erilaisilla kehonhuollon menetelmillä
- oppii aistimaan kehon tuntemuksia.

Keskeiset sisällöt

- erilaiset kehonhuollolliset menetelmät, kuten jooga, pilates, asahi, erilaiset venyttelyt, hieronnat ja rentoutusmenetelmät

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen

- **Hyvinvointiosaaminen:** Opintojakso painottuu voimakkaasti fyysiseen ja psyykkiseen hyvinvointiin. Sisällöt ja menetelmät opettavat aistimaan kehon tuntemuksia ja pyrkivät lisäämään kehon ja mielen hyvinvointia.

Arviointi

Opintojaksosta annetaan suoritusmerkintä.

LI10 Liikuntatutor (2 op)

Opintojaksossa koulutetaan kouluyhteisöön liikuntatutoreita, jotka osallistuvat "Liikkuva Opiskelu"- toiminnan suunnitteluun, organisointiin ja toteuttamiseen koulussamme. Toimintaa ei ole sidottu jaksoihin vaan se on ympärivuotista.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- oppii suunnittelemaan, organisoimaan ja toteuttamaan erilaista toimintaa kouluyhteisössä, joka lisää fyysistä aktiivisuutta, yhdessä muiden tutoreiden kanssa
- lisää omalta osaltaan ja yhdessä muiden tutoreiden kanssa yhteisöllisyyttä ja yleistä hyvinvointia esimerkillään
- toiminnan myötä parantaa myös oppimistuloksia koulussamme.

Keskeiset sisällöt

- uusille liikuntatutoreille järjestettävä koulutus, jossa opiskelijat saavat tietoja ja taitoja fyysistä aktiivisuutta lisäävän toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen opiskeluympäristössä
- aktiivointiin pyritään mm. järjestämällä erilaisia tempauksia, liikuntapäiviä ja myös suunnittelemalla aktiivisuutta lisääviä käytänteitä koulun arkeen ja toimintakulttuuriin

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen

- **Hyvinvointiosaaminen:** Toiminnan painopiste on lisätä yleistä hyvinvointia ja jaksamista kouluyhteisössämme, suunnittelemalla ja organisoimalla fyysistä aktiivisuutta lisäävää toimintaa koulumme arkeen. Pyrkimys on tätä kautta vaikuttaa myös parempiin oppimistuloksiin.
- **Vuorovaikutusosaaminen:** Opintojaksossa toiminta tapahtuu yhdessä muiden tutoteiden kanssa, joka opettaa yhdessä toimimisen taitoja. Toiminnan vieminen käytäntöön eli sen organisointi ja järjestäminen muulle yhteisölle kehittää minäkuva, itsearvostusta ja kokonaisuudessaan vuorovaikutusosaamista.
- **Yhteiskunnallinen osaaminen:** Opintojakson toiminnassa on vahvasti esillä yhteisöllisyys eli yhdessä tekeminen, kannustaminen, osallisuus ja yhteiseen päämäärään pyrkiminen. Oman panoksen tuominen toimintaa kehittää myös vastuullisuutta.
- **Monitieteinen ja luova osaaminen:** Opintojaksossa erilaisen uuden toiminnan suunnittelu ja kehittäminen edistää luovaa ajattelua ja sitä kautta aivojen hyvinvointia.

Arviointi

Opintojaksosta annetaan suoritusmerkintä.

L111 Liikunnan lukiodiplomi (2 op)

Opintojaksossa suoritetaan valtakunnallisten ohjeiden mukainen liikunnan lukiodiplomi. Diplomi on todistus liikunnallisesta erityisosaamisesta ja siinä arvioidaan liikuntakykyisyyttä, liikuntatietoja, erityisosaamista opiskelijan valitsemissa lajeissa tai vaihtoehtoisesti harrastuneisuutta sekä yhteistyökykyä. Lukiodiplomi antaa hakupisteitä pyrittäessä liikunnan jatko-opintoihin. Opintojakso suoritetaan viimeisenä opiskeluvuotena.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa
- pohtii monipuolisesti liikunnan merkitystä elämässään samalla kehittäen fyysistä toimintakykyään, liikunnallista erityisosaamistaan, harrastuneisuuttaan ja yhteistyökykyään.

Keskeiset sisällöt

- muodostuvat liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearvioinnin muodostamasta kokonaisuudesta.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen

- **Hyvinvointiosaaminen:** Opintojaksossa opiskelija pohtii liikunnan merkitystä omassa elämässään ja kehittää ja mittaa omaa fyysistä toimintakykyään.
- **Vuorovaikutusosaaminen:** Opintojaksossa arvioidaan ja kehitetään opiskelijan yhteistyökykyisyyttä. Diplomisuoritukset mahdollistavat opiskelijan minäkuvan vahvistamisen ja itsearvostuksen lisääntymisen.
- **Yhteiskunnallinen osaaminen:** Opintojaksossa korostuu parhaansa yrittäminen, ponnistelu sekä pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi.

Arviointi

Lukiodiplomin paikallinen valinnainen opintojakso (2 op) arvioidaan suoritusmerkinnällä (=arviointiasteikko Yleissivistävä suoritusmerkintä S/H). Lukiodiplomi arvioidaan numeroarvosanalla asteikolla 4 – 10. Lukiodiplomin arvosana merkitään lukion päättötodistuksen liitteenä annettavaan lukiodiplomitodistukseen.

Urheiluakatemia lajivalmennus

Lapuan lukiossa opiskelee Etelä-Pohjanmaan Urheiluakatemia akatemiastatuksen saaneita urheilijoita. Urheiluakatemia toiminta perustuu Lapuan kaupungin ja Etelä-Pohjanmaan Urheiluakatemia keskinäiseen sopimukseen. Harjoitteluajkojen sijoittamisesta lukion opintotarjottimelle sovitaan yhdessä Urheiluakatemia kanssa. Urheiluakatemia toimittaa lajivalmennusryhmien harjoituspäiväkirjat lukiolle vähintään kahdesti lukuvuodessa ja lukion rehtori päättää lajivalmennuksen lukemisesta hyväksi lukio-opintoihin. Lajivalmennuksena suoritettavat opinnot ovat liikunnan oppimäärän paikallisia valinnaisia opintoja ja ne arvioidaan suoritusmerkinnällä. Yhden opintojakson (laajuus 2op) suorittaminen edellyttää osallistumista 38 lajivalmennustuntiin. Opintojaksoista käytetään koodeja L112 – L124.

Urheiluakatemia lajivalmennukseen osallistumisella ei voi korvata lukion opetussuunnitelman mukaisia pakollisia, valtakunnallisia valinnaisia tai paikallisia valinnaisia liikunnan opintojaksoja.

Urheiluakatemia lajivalmennuksen lukeminen hyväksi lukion oppimäärään		
Lukion 150 opintopisteen oppimäärään	Kahdeksan (8) opintojaksoa	LI12 – LI19
Yli 150 opintopisteen oppimäärään	Viisi (5) opintojaksoa	LI20 – LI24

LI12 – LI19 Urheiluakatemia lajivalmennus

Lukion opiskelijan Urheiluakatemia lajivalmennukseen osallistumisen perusteella suorittamat liikunnan paikalliset valinnaiset opinnot, jotka luetaan lukion 150 opintopisteen oppimäärään. Hyväksi lukeminen tehdään Urheiluakatemia lukiolle toimittamien harjoituspäiväkirjojen pohjalta.

LI20 – LI24 Urheiluakatemia lajivalmennus

Lukion opiskelijan Urheiluakatemia lajivalmennukseen osallistumisen perusteella suorittamat liikunnan paikalliset valinnaiset opinnot, joita ei lueta lukion 150 opintopisteen oppimäärään, mutta jotka voidaan muuten lukea hyväksi lukio-opintoihin. Hyväksi lukeminen tehdään Urheiluakatemia lukiolle toimittamien harjoituspäiväkirjojen pohjalta.

5.19 Musiikki

Oppiaineen tehtävä

Lukiokoulutuksessa musiikin opetuksen tehtävänä on edistää opiskelijan aktiivista musiikillista toimintaa ja osallisuutta. Musiikin opetuksessa opiskelija tutustuu maailmaan moniaistisesti ja tutkii sitä etenkin kuulonvaraisesti. Hän syventää myönteistä suhdetta musiikkiin ja taiteelliseen ilmaisuun sekä pohtii niiden merkitystä elämässä.

Lukion musiikin opetus tarjoaa tilaisuuksia musiikillisten ilmaisutapojen kokeilemiseen, mielikuvituksen käyttöön ja taiteidenväliseen työskentelyyn. Luova tuottaminen ja uusien musiikillisten ratkaisujen etsiminen ovat prosesseja, jotka vaativat aikaa ja rauhaa ajatella. Ne kehittävät pitkäjänteisyyttä ja kykyä soveltaa opittua uusissa tilanteissa.

Musiikin opetuksen lähtökohtana ovat opiskelijoiden kokemukset ja musiikille antamat merkitykset. Omakohtainen musiikkisuhde vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä musiikillisen identiteetin kehittymistä. Musiikin opetus myös syventää opiskelijan ymmärrystä musiikista yhteiskunnallisena ilmiönä. Musiikillinen ja muu taiteellinen työskentely antavat valmiuksia musiikilliseen kansalaisaktiivisuuteen, kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sekä median ja ääninympäristön kriittiseen tarkasteluun.

Musiikin opiskelu tukee oppimista ja yhteisöllisyyttä monin tavoin. Yhteismusiointi on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja. Rakentava vuorovaikutus ja yhteensovittaminen avartavat opiskelijan näkemyksiä musiikista ja muista taiteista sekä kulttuurisista arvostuksista ja arvojärjestyksistä. Samalla kehittyvät muun muassa luovan ja kriittisen ajattelun taidot. Näitä taitoja opiskelija tarvitsee niin hyvän elämän rakentamisessa kuin eri alojen opinnoissa ja työtehtävissä.

Musiikkikäsitteiden merkitykset opitaan kehollisesti musiikillisessa toiminnassa auditiivisten, visuaalisten ja motoristen kokemusten kautta. Soivan äänimateriaalin lisäksi opetuksessa käytetään muun muassa puhetta, liikettä ja kuvia sekä erilaisia kirjoitettuja tekstejä, kuten nuotteja ja tabulatuureja.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Musiikin opiskelu on kokonaisvaltainen musiikillinen oppimisprosessi, jossa on kyse kehollisten, motoristen, kognitiivisten ja ilmaisutaitojen kehittämisestä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Tämän lisäksi musiikilla oppiaineena on luonteva yhteys kaikkiin lukion laaja-alaisen osaamisen osa-alueisiin.

*Musiikki on olennaiselta olemukseltaan yhteistoimintaa ja yhdessä tekemistä. Oppiaineena musiikki luo pohjaa **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutustaitojen** sekä **eettisyyden** kehittymiselle. Se tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuksia ymmärtää itseään ja muita ihmisiä sekä musiikin merkityksiä elämässä. Musiikkia opiskellessaan opiskelija oppii tunnistamaan vahvuuksiaan ja myös vielä harjoiteltavia taitoja. Musiikillisen ja muun taiteellisen toiminnan kautta opiskelijat harjaantuvat ymmärtämään muiden ajatuksia ja tunteita, mikä on edellytys myötätunnon kehittymiselle ja kyvylle asettua toisen asemaan.*

*Monipuolinen musiikin opetus kehittää opiskelijan **luovaa ja monitieteistä osaamista**. Musiikillinen toiminta ohjaa ymmärtämään, että mielikuvitus ja kyky kuvitteluun ovat tärkeitä inhimillisiä ominaisuuksia. Ne auttavat katsomaan asioita toisin, ajattelemaan uusilla tavoilla ja ratkomaan käytännön ongelmia. Kyky kuvitteluun on tärkeää myös **ympäristöosaamisen** kannalta. Ekologinen kuvittelukyky auttaa näkemään vaihtoehtoisia valinnan mahdollisuuksia ja punnitsemaan toiminnan seurauksia kestävästi elämäntavan näkökulmasta. Musiikin opetus vahvistaa esteettistä harkintakykyä ja auttaa hahmottamaan musiikin ja muiden tiedonalojen yhtymäkohtia. Olennaista taiteessa ja luovassa tuottamisessa on kuitenkin se, että ne auttavat näkemään toisissa täyden ihmisyyden taitoineen, tietoineen, kokemuksineen ja tunteineen.*

Globaali- ja kulttuuriosaamisen sekä **yhteiskunnallisen osaamisen** kehittäminen kytkeytyy luontevasti musiikin opetuksen tavoitteisiin. Musiikki avaa näköalan ihmisenä olemiseen ja yhteiskuntaan. Musiikki ja muut taiteet avartavat ja laajentavat ajattelua, sisäistä katsetta, mikä auttaa näkemään esimerkiksi yli erilaisten raja-aitojen ja kohtaamaan konflikteja. Musiikillinen toiminta kehittää taitoa arvioida kriittisesti asioille annettuja ja ilmaisussa tuotettuja merkityksiä. Tällöin opiskelijoiden on mahdollista tarvittaessa vastustaa ajattelua, joka nojaa epädemokraattisiin arvoihin halventaen ihmisarvoa tai esimerkiksi muita kulttuureita. Musiikki opettaa opiskelijoita toimimaan vastuullisesti ja yhdessä yhteisen päämäärän hyväksi myös niiden kanssa, joiden lähtökohdat eroavat heidän omista lähtökohdista. Musiikin ja muun taiteen keinoin elämän vaikeidenkin aihepiirien käsittely on mahdollista.

Musiikki on kulttuurinen ilmiö ja myös musiikin tekemisen tavat ovat kulttuurisia. Siksi musiikin opiskelu syventää opiskelijoiden ymmärrystä niin oman maan kuin muiden maiden kulttuureista ja kulttuuriperinnöistä. Näin musiikin opiskelu voi vahvistaa kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta ja ryhmien välistä dialogia.

Musiikin opetuksen yleiset tavoitteet

Musiikin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät musiikilliseen monipuolisuuteen, musiikilliseen luovaan ajatteluun, musiikin merkityksiin ja musiikilliseen vuorovaikutukseen sekä musiikin oppimiseen ja demokratiaan. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Musiikillinen monipuolisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää edelleen musiikillista osaamistaan, kuten laulu-, soitto- ja kuuntelutaitoaan
- syventää musiikin eri tyyleihin, lajeihin ja historiaan liittyvää osaamistaan
- käyttää musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin tekemisessä.

Musiikillinen luova ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- suhtautuu kiinnostuneesti ja uteliaasti musiikkiin sekä muuhun taiteelliseen ilmaisuun
- kokeilee rohkeasti uusia ja epätavallisiakin musiikillisia ideoita myös yhdessä muiden kanssa
- ymmärtää luovan prosessin luonnetta ja sietää keskeneräisyyttä.

Musiikin merkitys ja musiikillinen vuorovaikutus

Tavoitteena on, että opiskelija

- suhtautuu avoimesti ja arvostavasti eri kulttuureihin sekä käy dialogia musiikillisista kokemuksista
- oppii musiikin kautta suhtautumaan myötätuntoisesti monenlaisiin kokemuksiin ja elämäntilanteisiin
- osaa käyttää musiikkia hyvinvoinnin ylläpitämiseen ja edistämiseen
- huolehtii ääni- ja musisointiympäristön turvallisuudesta ja suojelee kuuloa.

Musiikin oppiminen ja demokratia

Tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa musiikillisia vahvuuksiaan sekä rohkaistuu käyttämään ja kehittämään niitä
- asettaa tavoitteita musiikilliselle toiminnalleen ja kehittää toimintatapojaan
- osaa käyttää musiikillisia ja muita taiteellisia ilmaisukeinoja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen
- ymmärtää ja tuntee vastuunsa sananvapautta, yksityisyyden suojaa ja tekijänoikeuksia koskevilla kysymyksillä.

Arviointi musiikin opetuksessa

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa ja antaa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin, musiikille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa ja erityisesti opintojaksojen aikana, ei hänen musikaalisuuttaan.

Paikallinen lisäys: Opintojakson arvioinnin tarkemmat linjaukset ja painotukset sovitaan yhteistyössä opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson arviointia.

Paikalliset opinnot (MU1-MU2) ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot (MU3-MU4) arvioidaan numeroin. Paikallisista valinnaisista opinnoista (MU5-MU8) annetaan suoritusmerkintä. Musiikin lukiodiplomi arvioidaan lukion opetussuunnitelman perusteiden ja Opetushallituksen antamien lukiodiplomien suoritusohjeiden mukaisesti numeroarvosanalla asteikolla 4 -10. Paikallinen valinnainen lukiodiplomin opintojakso (MU9) arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Musiikin lukiodiplomi

Oppiaineessa voi suorittaa valtakunnallisen musiikin lukiodiplomin.

Opintojaksojen itsenäinen suorittaminen

Opintojaksojen itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista kurssien toiminnallisen luonteen vuoksi. Opintojakson voi suorittaa tuntiopetukseen osallistumatta vain erityistapauksissa (esim. lääketieteelliset syyt), opettajan suostumuksella.

OPINTOJAKSOT

Opintojaksojen suoritusjärjestys

Opiskeluvuosi →	1	2	3	YO-koe
Opintojaksot →	MU1, MU6, MU7	MU2, MU3, MU4, MU5, MU6, MU7, MU8	MU3, MU4, MU5, MU6, MU7, MU8, MU9	ei yo-koetta

Opiskelija voi suorittaa opintojaksot haluamassaan järjestyksessä. Mikäli opiskelija suorittaa vain yhden opintojakson, se on MU1.

PAKOLLISET OPINNOT

MU1 Intro – kaikki soimaan (2 op)

Opintojaksolla musisoidaan yhdessä monipuolisesti musiikillisia taitoja kehittäen. Opintojakso tarjoaa elämyksiä, jotka rohkaisevat elinikäiseen musiikin harrastamiseen. Syvennetään omaa musiikillista minäkuvaa ja kuuntelusuhdetta. Opitaan ilmaisemaan itseään musiikin avulla. Perehdytään musiikin merkityksiin muuttuvassa maailmassa.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää äänenkäyttöään ja musisointitaitojaan
- uskaltaa käyttää musiikkia ilmaisunsa välineenä ja tuottaa musiikillisia ideoita
- harjaantuu hahmottamaan musiikin elementtejä kokemuksellisesti
- tutkii ja syventää omaa kuuntelusuhdettaan
- ymmärtää ja osaa soveltaa teknologian käyttömahdollisuuksia musiikissa
- ymmärtää musiikin merkityksiä ja merkityksellisyyttä elämässä ja yhteiskunnassa
- toimii edistäen turvallisen ääniympäristön syntymistä.

Keskeiset sisällöt

- monipuoliset äänenkäyttöä sekä laulu- ja yhteismusisointitaitoja kehittävät tehtävät ja ohjelmisto

- luovaan tuottamiseen ja taiteelliseen ilmaisuun rohkaisevat tehtävät
- musiikin merkitysten pohdintaan innostava kuuntelu- ja musisointiohjelmisto
- musiikkiteknologian monipuolisen hyödyntämisen mahdollisuudet
- mahdollisuuksien mukaan konserttikäyntejä ja tutustumista muihin taide- ja kulttuuripalveluihin

Laaja-alainen osaaminen opintojaksossa

- **Hyvinvointiosaaminen:** Opintojakson aikana pohditaan musiikin merkitystä eri tilanteissa ja vaikutusta hyvinvointiin. Turvallisessa ympäristössä saatavat positiiviset kokemukset musiikillisessa toiminnassa ja mahdollisuus itseilmaisuun lisäävät opiskelijan kokonaisvaltaista hyvinvointia. Korostetaan kuulonhuollon merkitystä. Opiskelija tutkii ja syventää omaa kuuntelusuhdettaan ja musiikillista minäkuvaansa. Hän oppii tunnistamaan vahvuuksiaan ja harjoiteltavia taitoja.
- **Vuorovaikutusosaaminen:** Toimiessaan vuorovaikutuksessa osana ryhmää opiskelija oppii havainnoimaan toimintaa ympärillään ja osallistumaan siihen kokonaisuutta tukien. Opiskelija oppii ymmärtämään itseään ja muita.
- **Eettisyys ja ympäristöosaaminen:** Luovan tuottamisen yhteydessä opitaan kunnioittamaan jokaista yksilönä omine tietoineen, taitoineen, kokemuksineen ja tunteineen. Eettisyys ja ympäristöosaaminen korostuvat myös toimiamme turvallisen ääniympäristön puolesta.
- **Monitieteinen ja luova osaaminen:** Musiikin vaikutuksia tarkastellaan niin lääketieteen, psykologian, kasvatustieteen kuin muidenkin tieteenalojen kautta. Musiikkiteknologian tarkoituksenmukainen käyttö tuo monitieteisyyttä ja luovuutta opiskeluun. Luovan tuottamisen ja taiteellisen ilmaisun kautta opitaan ratkomaan käytännön ongelmia.

Arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

MU2 Syke – soiva ilmaisu (2 op)

Kehitetään yhteismusisointitaitoja ja omaa henkilökohtaista soittotaitoa itselle mieluisissa musiikillisissa ilmaisutavoissa. Oppitunnit käytetään tehokkaasti luovaan ja yhteiseen musiikilliseen toimintaan myönteisessä ilmapiirissä. Opintojakso johdattaa suomalaisen musiikkikulttuuriin ja muihin opiskelijoiden omiin musiikkikulttuureihin.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- syventää osaamistaan itselleen mieluisissa musiikillisissa ilmaisutavoissa
- kehittää yhteismusisointitaitojaan ja taiteellista ilmaisuaan
- analysoi musiikin kulttuurisia piirteitä ja merkityksiä
- heittäytyy rohkeasti tuottamaan musiikillisia ideoita.

Keskeiset sisällöt

- musiikillisen osaamisen eri osa-alueita kehittävä ohjelmisto
- suomalaiset ja opiskelijoiden omat musiikkikulttuurit
- luovaa ajattelua ja taiteellista ilmaisua edistävät tehtävät myös teknologiaa hyödyntäen

Laaja-alainen osaaminen opintojaksossa

- **Vuorovaikutusosaaminen:** Vuorovaikutus - ja kommunikaatiotaidot kehittyvät muita kuunnellen ja oma musisointi yhteiseen kokonaisuuteen liittäen. Yhteismusisointi kehittää opiskelijan keskittymiskykyä ja sinnikkyyttä. Toisten huomioon ottaminen on välttämätön edellytys yhteismusisoinnin onnistumiselle.
- **Monitieteinen ja luova osaaminen:** Sisältöjen luovaa ajattelua ja taiteellista ilmaisua edistävät tehtävät kehittävät monitieteistä ja luovaa osaamista. Opiskelija oppii ratkaisemaan musisoinnissa eteen tulevia käytännön ongelmia. Luova tuottaminen ja uusien musiikillisten ratkaisujen etsiminen kehittävät pitkäjänteisyyttä ja kykyä soveltaa opittua uusissa tilanteissa.
- **Eettisyys ja ympäristöosaaminen:** Esimerkiksi tekijänoikeuksia tutkimalla ja niistä keskustelemalla perehdytään musiikkialan eettisiin kysymyksiin. Musiikillisten ilmaisutapojen kokeileminen tarjoaa tilaisuuksia mielikuvituksen käyttöön. Kyky kuvitteluun on tärkeää myös ympäristöosaamisen kannalta.
- **Globaali- ja kulttuuriosaaminen:** Suomalaisiin ja opiskelijoiden omiin musiikkikulttuureihin tutustuminen kehittää globaalia ja kulttuuriosaamista ja auttaa ymmärtämään paremmin omaa ja muita kulttuureja. Opitaan

ymmärtämään kulttuuriperinnön merkitys ja moninaisuus sekä musiikin käyttäminen kansallisen itsetunnon pönkittäjänä.

Arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

MU3 Genre – globaali uteliaisuus (2 op)

Tutustutaan opiskelijoiden valitseisiin musiikin lajeihin, tyyliin ja musiikkikulttuureihin monipuolisesti erilaisten musiikkien parissa työskennellen.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta ja kulttuurien välisiä kytköksiä
- suhtautuu uteliaasti ja perehtyy kokemuksellisesti itselleen uusiin musiikin lajeihin ja musiikkikulttuureihin
- hahmottaa itsensä osana globaalia musiikillista maailmaa
- tunnistaa omat lähtökohdansa sekä kulttuurien välisen vastavuoroisuuden haasteet ja mahdollisuudet.

Keskeiset sisällöt

- erilaiset musiikinlajit, musiikkityylit ja musiikkikulttuurit sekä niihin kytkeytyvät merkitykset ja arvostukset
- musiikkikulttuurit kulttuurin osana
- monipuolinen työskentely erilaisten musiikkien kanssa

Laaja-alainen osaaminen opintojaksossa

- **Yhteiskunnallinen osaaminen:** Musiikki on osa kulttuuria ja yhteiskuntaa. Tutustumalla musiikkiin osana yhteiskunnallista ja kulttuurista maailmaa havainnoidaan myös sen kulttuurien välisiä kytköksiä. Erilaisiin musiikin lajeihin perehtyminen ja niistä keskusteleminen rohkaisevat ajattelemaan, epäilemään, perustelevaan ja luomaan. Opintojaksolla opiskelijat saavat valmiuksia yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen musiikillisia ilmaisukeinoja käyttäen.
- **Globaali- ja kulttuuriosaaminen:** Monipuolisen ohjelmiston avulla avarretaan ymmärrystä maailmasta ja sen kulttuureista. Eri kulttuureihin tutustumalla opitaan arvostamaan ja kunnioittamaan yksilöiden ja yhteisöjen kulttuurista moninaisuutta. Opiskelija tiedostaa musiikin tekemisen erilaiset tavat eri kulttuureissa. Eri musiikkikulttuureihin tutustuminen on mitä parhaita kansainvälisyyskasvatusta.
- **Eettisyys ja ympäristöosaaminen:** Opitaan arvioimaan musiikin vaikutusta ihmisen arvoihin ja eettiseen toimintaan. Monipuolisen ohjelmiston kautta pohditaan muun muassa kulttuurisen omimisen eettisiä kysymyksiä. Annetaan valmiuksia ääniympäristön kriittiseen tarkasteluun.

Arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

MU4 Demo – luovasti yhdessä (2 op)

Suunnitellaan musiikillinen tai taiteidenvälinen prosessi. Voidaan tutkia musiikin vaikuttavuutta esim. vuorovaikutuksessa, lyriikassa ja muissa taiteissa (esim. kuva-, elokuva-, tanssi-, teatteri - ja näyttämötaide), mediassa tai yhteiskunnassa. Musiikin vaikuttavuutta tutkitaan analysoimalla olemassa olevaa materiaalia tai tuottamalla sitä itse. Sekä toteuttamistavan että ohjelmiston valinta tapahtuu opiskelijalähtöisesti ja ryhmää kuunnellen.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää luovaa osaamistaan musiikillisessa tai taiteidenvälisessä prosessissa
- ottaa vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta

- syventää ymmärrystään musiikillisen vaikuttamisen ja vuorovaikutuksen tavoista
- hahmottaa musiikin suhdetta muihin taiteenlajeihin ja mediaan.

Keskeiset sisällöt

- moduulin tavoitteiden toteuttamistavan ja ohjelmiston opiskelijalähtöinen suunnittelu
- musiikillinen tai taiteidenvälinen prosessi ryhmän resurssien mukaan
- musiikin vaikuttavuus esimerkiksi vuorovaikutuksessa, lyriikassa ja muissa taiteissa, mediassa tai yhteiskunnassa

Laaja-alainen osaaminen opintojaksossa

- **Vuorovaikutusosaaminen:** Opintojakson toteutus ja ohjelmiston opiskelijalähtöinen suunnittelu sekä opintojakson prosessimaisuus kehittävät opiskelijan vuorovaikutustaitoja. Toimiessaan vastuullisesti osana ryhmää opiskelija oppii antamaan palautetta ja ottamaan sitä myös vastaan.
- **Hyvinvointiosaaminen:** Ottaessaan vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta opiskelija kehittää empatiataitojaan. Omakohtainen musisointi vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä tukee itsetuntoa.
- **Monitieteinen ja luova osaaminen:** Opintojakson tavoitteet ja sisällöt korostavat musiikin monitieteisyyttä ja luovaa toiminnallisuutta. Opiskelija tutustuu musiikin käyttöön ja vaikutusmahdollisuuksiin eri taidemuodoissa. Musiikki ja muut taiteet auttavat opiskelijoita katsomaan asioita erilaisista näkökulmista ja ajattelemaan uusilla tavoilla. Monipuolinen musiikillinen toiminta ohjaa ymmärtämään, että mielikuvitus ja kyky kuvitteluun ovat tärkeitä inhimillisiä ominaisuuksia.
- **Yhteiskunnallinen osaaminen:** Opiskelija oppii havainnoimaan musiikin roolia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Ottamalla vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta opiskelija kehittyy myös vastuullisena yhteiskunnallisena toimijana.

Arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

MU5 Musisoidaan yhdessä (2 op)

Kehitetään omia musiikillisia taitoja monipuolisesti yhdessä musisoiden. Tutustutaan yhtyesoiton perussoittimiin (esim. koskettimet, kitara, basso, rummut ja laulu myös ukulele ja kantele). Opiskelija voi perehtyä useampaan soittimeen tai kehittää yhden yhtyesoitimen soittotaitoa mahdollisimman pitkälle. Ohjelmisto suunnitellaan ja valitaan yhdessä ryhmän kanssa kurssin alussa. Rohkaistutaan käyttämään ja kehittämään omaa taiteellista ilmaisua ja vahvistamaan musiikillista identiteettiä.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää musiikillista osaamistaan, äänenkäyttöään ja musisointitaitojaan yhteismusisoinnin avulla.
- tunnistaa musiikillisia vahvuuksiaan ja rohkaistuu käyttämään ja kehittämään taiteellista ilmaisuaan.
- harjaantuu kuuntelemaan muita ja vahvistamaan vuorovaikutus- ja kommunikointitaitojaan toimiessaan musiikillisen ryhmän jäsenenä.
- vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä musiikillisen identiteetin kehittymistä.

Keskeiset sisällöt

- sisältää musiikillisen osaamisen eri osa-alueita kehittävää ohjelmistoa, joka suunnitellaan kurssin alussa yhdessä opiskelijaryhmän kanssa luovaan tuottamiseen ja taiteelliseen ilmaisuun rohkaisten.

Laaja-alainen osaaminen opintojaksossa

- **Hyvinvointiosaaminen:** Vapaus toteuttaa itseään musiikin avulla juuri omiin mielenkiinnon kohteisiin syventyen auttaa ymmärtämään itseään, tuntemaan vahvuuksiaan ja vielä harjoiteltavia taitoja. Elämän vaikeidenkin aihepiirien käsittely on mahdollista musiikin avulla.
- **Vuorovaikutusosaaminen:** Musiikki on yhteistoimintaa ja yhdessä tekemistä. Yhteismusisoinnin avulla harjaannutaan ymmärtämään muiden ajatuksia ja tunteita, kyetään asettumaan toisen asemaan. Yhteismusisointi opettaa opiskelijoita

toimimaan vastuullisesti ja yhdessä yhteisen päämäärän hyväksi myös niiden kanssa, joiden lähtökohdat eroavat heidän omista lähtökohdista.

- **Luova - ja monitieteinen osaaminen:** Mielikuvitusta ja omaa keksintää herättelevien tehtävien kautta opitaan luottamaan omaan luovuuteen. Luova ja monitieteinen osaaminen on luontevaa esim. mahdollisuuksien mukaan Taidemuseossa pidetyillä oppitunneilla musiikilliset tehtävät kuhunkin näyttelyyn peilaten.

Opintojakson arviointi

Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

MU6 Kitara tutuksi (2 op)

Opintojaksossa opitaan kitaransoiton alkeet. Opintojakso on monipuolinen ja joustava. Se pyrkii tarjoamaan mielekkäitä musiikillisia tehtäviä huomioon ottaen opiskelijoiden erilaiset musiikilliset valmiudet ja kiinnostuksen kohteet. Tutuksi tulevat perussoinnut, voimasoinnut ja barré-soinnut sekä erilaiset komppirytmit ja näppäily. Tutustutaan myös capon käyttöön. Opiskelijoiden ohjelmistoehdotukset huomioidaan. Tärkeintä on innostus soittamiseen.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- oppii kitaransoiton alkeet
- oppii säestämään perussoinnoilla ja voimasoinnoilla
- tutustuu myös barré-sointuihin ja capon käyttöön
- oppii helpohkojen melodioiden soittamista tabulatuureista
- harjoittelee erilaisia säestystapoja näppäillen ja komppaamalla

Keskeiset sisällöt

- soitetaan kitaralla monipuolisesti erityyisiä kappaleita eri vuosikymmeniltä

Laaja-alainen osaaminen opintojaksossa

- **Hyvinvointiosaaminen:** Musiikki aktivoi laajasti eri aivoalueita sekä musiikkia kuunnellessa että itse musisoimassa. Musiikillisten taitojen kehittyminen ja instrumentin hallinta kasvattavat itsetuntoa. Kiinnitetään huomiota kitaristin hyvään soittoergonomiaan.
- **Vuorovaikutusosaaminen:** Yhdessä musisoiminen on vuorovaikutusta parhaimmillaan. Se lisää yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Sekä yhteissoitossa että ohjelmistoehdotusten yhteydessä kuunnellaan toisia.
- **Yhteiskunnallinen osaaminen:** Musiikilla otetaan kantaa niin yhteiskunnallisiin asioihin, politiikkaan kuin muihinkin puhuttaviin aiheisiin. Eri genrejen kappaleita soitettaessa tutustutaan musiikin merkityksiin yhteiskunnassa eri aikoina ja erilaisissa tilanteissa (esim. blues, folk, protestilaulut, hippiliike, rap, musiikki hyväntekeväisyydessä jne.).

Opintojakson arviointi

Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

MU7 Laulu soimaan (2 op)

Opintojakson aikana opitaan pitämään huolta omasta äänestä ja rohkaistutaan ilmaisemaan itseään omalla äänellä positiivisessa ilmapiirissä. Pääpaino on erityylisten laulujen laulamissa opiskelijoiden ohjelmistotoiveet huomioiden. Myös moniääninen laulaminen (kuoro/lauluyhtye) on mahdollista ryhmän kiinnostus ja lähtötaso huomioiden. Harjoitellaan mikrofonilaulua.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- oppii pitämään huolta omasta äänestään erilaisten rentoutus-, hengitys- ja ääniharjoitusten avulla
- pyrkii laajentamaan omaa äänialaansa
- käyttää ääntään mahdollisimman luonnollisesti kaikilla äänialueilla
- ilmaisee itseään rohkeasti omalla äänellä.

Keskeiset sisällöt

- pääpaino on erityylisten laulujen laulamissa

- opiskelijoiden toiveet huomioidaan ohjelmistoa valittaessa
- moniääninen kuoro- ja lauluyhtymensisointi on mahdollista ryhmän kiinnostus ja lähtötaso huomioiden

Laaja-alainen osaaminen opintojaksossa:

- **Hyvinvointiosaaminen:** Oleellista opintojaksossa on opiskelijan oma ilmaisu, yhdessä laulaminen ja myönteiset kokemukset. Laulaminen parantaa veren happipitoisuutta ja alentaa stressiä. Lauluhiin liittyvien tunnetilojen avulla voi käsitellä omia tunteitaan. Hyvä hengitystekniikka laulaessa auttaa rentoutumaan. Tavoitteena on terve ääni, joka toimii kaikissa tilanteissa.
- **Vuorovaikutusosaaminen:** Kuorossa laulaminen saa aikaan yhteenkuuluvuuden tunnetta ja opettaa sosiaalisia taitoja ja muiden kuuntelemista. Laulaminen on todella henkilökohtainen musisoinnin muoto. Ääni on osa persoonaa. Kun kuulee oman äänensä yhdistyvän muiden ääniin, vuorovaikutus luo hyvinvointia. Yhdessä laulaessa pääsee ylittämään itsensä ja myös esiintymisjännitys helpottuu. Kuorossa ollaan toisten ihmisten kanssa rinta rinnan tekemässä samaa asiaa pyrkien yhteiseen päämäärään. Oma ääni on mukana kaikissa sosiaalisissa tilanteissa.
- **Globaali- ja kulttuuriosaaminen:** Yhdessä laulaminen auttaa synnyttämään vuorovaikutusta, vaikka muuta yhteistä kieltä ei olisikaan. Monipuolisen ohjelmiston avulla opitaan arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta. Laululla on eri kulttuureissa saatu sydämet sykkimään yhteen ja luotu uskoa hädän hetkellä.

Opintojakson arviointi

Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

MU8 Musiikkiprojekti (2 op)

Ideoidaan, suunnitellaan ja toteutetaan yksin tai yhdessä musiikkialaan liittyvä projekti. Projekti voi olla esimerkiksi pienimuotoinen konsertti valitulle kohderyhmälle, ohjelmaa koulun juhliin, tieteellinen tutkimus tai musiikkijournalismiin liittyvä työ.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan ryhmässä tai itsenäisesti musiikillisen kokonaisuuden
- ymmärtää ja oppii laajan kokonaisuuden hallitsemiseen vaadittavia taitoja

Keskeiset sisällöt

- ideointi, suunnittelu ja toteutus yksin tai yhdessä ryhmän jäsenenä
- musiikkialaan liittyvä projekti, esimerkiksi pienimuotoinen konsertti, ohjelmaa koulun juhliin, tieteellinen tutkimus tai musiikkijournalismiin liittyvä työ

Laaja-alainen osaaminen opintojaksossa:

- **Vuorovaikutusosaaminen:** Projektin suunnittelussa ja toteutuksessa tarvittavat vuorovaikutustaidot kehittyvät. Opitaan ilmaisemaan omia ideoita, mielipiteitä ja myös kannustamaan muita. Sosiaaliset taidot ja yhteistyökyky kehittyvät erilaisten musiikillisten mielipiteiden kohdatessa. Opitaan tekemään kompromisseja ja kehitetään empatiakykyä. Palautetta annettaessa kehitetään rakentavan viestinnän taitoa.
- **Yhteiskunnallinen osaaminen:** Opintojaksossa opittavat tulevaisuuden taidot kasvattavat opiskelijaa yhteiskunnallisena toimijana. Musiikkiprojektin suunnittelu ja toteutus kehittävät luovan ja kriittisen ajattelun taitoja sekä yrittäjämäistä asennetta. Musiikki antaa rohkeutta olla oma itsensä ja toteuttaa itseään juuri niinkuin haluaa. Opiskelija oppii toimimaan vastuullisesti ja yhdessä yhteiseen päämäärään ponnistellen erilaisten osaajien kanssa. Projektin aikana opiskelija oppii sietämään epävarmuutta ja keskeneräisyyttä.
- **Eettisyys- ja ympäristöosaaminen:** Projektia toteuttaessaan opiskelija pohtii valintojensa eettisiä merkityksiä ja vaikutuksia ympäristöön. Pohditaan musiikon vastuuta esittämänsä musiikin sisällöstä ja sen vaikutuksesta yleisöön.

Opintojakson arviointi

Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

MU9 Musiikin lukiodiplomi (2 op)

Opintojaksossa suoritetaan valtakunnallisten ohjeiden mukainen musiikin lukiodiplomi. Lukiodiplomin suorittamisen edellytyksenä on vähintään neljän musiikin (2 op) opintojakson suorittaminen. Musiikin lukiodiplomi perustuu lukion

musiikinopetuksen tavoitteisiin ja sisältöihin sekä opiskelijan lukioaikaiseen musiikin opiskeluun. Opintojakson aikana kootaan valtakunnallisten ohjeiden mukainen näytesalkku lukioaikaisista musiikkiopinnoista ja -toiminnasta tai valmistetaan musiikin tiedollista ja taidollista hallintaa sekä harrastuneisuutta osoittava projekti. Musiikin lukiodiplomi muodostuu neljästä osasta: opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku, yhteenveto ja arvioitsijoiden lausunto.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- antaa lukioaikanaan näytön musiikillisesta erityisosaamisestaan ja erityisestä harrastuneisuudestaan musiikissa
- osoittaa musiikillista osaamistaan ja harrastuneisuuttaan valmistamalla musiikin taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan projektin tai kokoamalla näytesalkun lukioaikaisista musiikkiopinnoistaan ja -toiminnastaan.

Keskeiset sisällöt

- opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku, yhteenveto ja arvioitsijoiden lausunto
- erilaiset toteutustavat ja osa-alueet

Laaja-alainen osaaminen opintojaksossa

- **Hyvinvointiosaaminen:** Opiskelija toimii pitkäjänteisesti ja tavoitteellisesti itselleen tärkeän päämäärän saavuttamiseksi. Opiskelija kokee suurta onnistumista diplomityönsä valmistuttua ja saadessaan näyttää myös musiikillisen erityisosaamisensa ylioppilastodistuksen liitteenä. Lukiodiplomiin mahdollisesti liittyvä pienimuotoinen konsertti tarjoaa hyvinvointia koko lukioyhteisölle.
- **Luova ja monitieteinen osaaminen:** Lukiodiplomia tehdessä opiskelijan tavoitteellinen työskentely, luovuus, saavutetut taidot ja syvälinen osaaminen ilmenevät monipuolisesti. Monitieteinen osaaminen näkyy lukiodiplomityössä.
- **Globaali ja kulttuuriosaaminen:** Opiskelija tutkii omaa muusikkouttaan ja peilaa sitä Globaalisti ja kulttuurisesti.
- **Yhteiskunnallinen osaaminen:** Kehittyvät projektinhallintataidot parantavat opiskelijan itseohjautuvuutta ja yhteiskunnallista osaamista.

Opintojakson arviointi

Lukiodiplomin paikallinen valinnainen opintojakso (2 op) arvioidaan suoritusmerkinnällä (=arviointiasteikko Yleissivistävä suoritusmerkintä S/H). Lukiodiplomi arvioidaan numeroarvosanalla asteikolla 4 – 10. Lukiodiplomin arvosana merkitään lukion päättötodistuksen liitteenä annettavaan lukiodiplomitodistukseen.

Musiikkioppilaitoksessa suoritettujen opintojen lukeminen hyväksi lukio-opintoihin (1.8.2022 alkaen)

Musiikkiopiston syventävien opintojen opintoja voidaan pitää vaatimuksiltaan lukiotasoisina. Opiskelija voi lukea musiikkioppilaitoksissa suoritettuja opintoja lukion 150 opintopisteen oppimäärään enintään 4 opintopistettä. Lisäksi hän voi lukea hyväkseen enintään 6 opintopistettä muita musiikkioppilaitoksissa suoritettuja opintoja. Lukion rehtori päättää musiikkioppilaitoksessa suoritettujen opintojen lukemisesta hyväksi lukio-opintoihin. Suoritetuista opinnoista toimitetaan lukiolle alkuperäinen todistus tai opintorekisteriote. Kaikki hyväksi luetut opinnot (yhteensä enintään 10 opintopistettä) arvioidaan suoritusmerkinnällä ja ne ovat musiikin oppimäärän paikallisia valinnaisia opintoja. Näistä opinnoista käytetään paikallisessa opetussuunnitelmassa lyhenteitä MU10 – MU14.

Musiikkioppilaitoksissa suoritetuilla opinnoilla ei voi korvata lukion opetussuunnitelman perusteiden(LOPS2019) mukaisia pakollisia opintoja ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja eikä paikallisen opetussuunnitelman mukaisia muita paikallisia valinnaisia opintoja.

Hyväksi lukemisen periaatteet on kuvattu oheisessa taulukossa.

Musiikkiopistossa suoritettut opinnot	Laajuus
Perusopintojen todistus	2op
Syventävien opintojen lopputyö	2op

MUPE 5	2op
Musiikkianalyysi	2op
Sovitus ja sävellys	2op
Musiikin historia	2op
Kohti ammattiopintoja 1, 2 tai 3	2op
Rytmimusiikin historia	2op
Valinnaiset opinnot erikseen sovittavasti ja laajuudesta riippuen	2op
Osallistuminen opintoihin musiikkiopistossa <u>lukio-opintojen aikana</u> :	
Yhteissoitto syventävien opintojen tasolla (kesto yksi vuosi)	2op
Solistisen pääaineen opinnot (kesto yksi vuosi)	2op

6.20 Kuvataide

Oppiaineen tehtävä

Kuvataide on visuaalista kulttuurikasvatusta, jossa opiskelija tutkii todellisuutta taiteen keinoin. Oppiaineen keskeisenä päämääränä on, että opiskelija ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään. Kokemukset, mielikuvitus ja tavoitteellinen työskentely luovat perustan moniaistiselle oppimiselle. Opetuksessa tarkastellaan taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja. Opiskelija vahvistaa aineettoman ja aineellisen kulttuuriperinnön tuntemustaan, joka tukee traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetuksella tuetaan laaja-alaisen yleissivistyksen rakentumista sekä aktiiviseen paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kasvamista. Opiskelijoille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia tulevaisuuden jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksien kehittämiseen. Opinnot antavat edellytyksiä luovan ja kriittisen ajattelun kehittämiseksi, elinympäristöön vaikuttamiselle ja kestävän elämäntavan edistämiseksi.

Kuvataiteen opetuksessa syvennetään opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa ja kielitietoisuutta. Opiskelijat havainnoivat, tuottavat, tulkitsevat ja arvottavat kuvia hyödyntämällä visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja. Eri tiedonalojen kielet avaavat opiskeltavaan ilmiöön uusia näkökulmia. Opetuksessa kannustetaan kulttuurisen osaamisen syventämiseen taiteiden- ja tieteidenvälisyyttä hyödyntäen. Opiskelija perehtyy erilaisiin taidekäsitteisiin. Opinnoissa tarkastellaan visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista. Opiskelijaa ohjataan perustelevaan mielipiteitään ja näkemyksiään kuvataiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

Kuvataiteen opetuksessa tutkitaan opiskelijoille tuttuja ja heille uusia visuaalisen kulttuurin teoksia, tuotteita ja ilmiöitä. Kuvilla tarkoitetaan kaksi- ja kolmiulotteisia teoksia ja tuotteita sekä niitä esittäviä jäljenteitä. Visuaalisen kulttuurin kenttään kuuluvat opiskelijoiden omaehtoisesti tekemät kuvat, luonto, rakennettu ympäristö, esineet, median kuvat ja taiteeksi määritetyt teokset. Opiskelijat osallistuvat sisältöjen ja ilmaisun keinojen valintaan. Opetuksessa tarjotaan edellytykset työtapojen ja opiskeluympäristöjen monipuoliselle käytölle. Opiskelijaa kannustetaan välineiden, materiaalien ja ilmaisun keinojen kokeilemiseen sekä niiden luovaan soveltamiseen. Uudet teknologiat, mediaympäristöt ja audiovisuaalisen kulttuurin muodot ovat sekä tutkittavia ilmiöitä että kuvailmaisun välineitä. Opiskelijat perehtyvät ajankohtaisiin visuaalisen kulttuurin ilmiöihin ja toimintatapoihin sekä erilaisiin osallistumisen ja vaikuttamisen muotoihin. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti myös museoiden ja muiden kulttuuritoimijoiden tarjoamia mahdollisuuksia. Kuvataiteen lukio-opinnot luovat hyvän pohjan rakentaa omakohtaista ja elinikäistä suhdetta visuaaliseen kulttuuriin.

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

*Kuvataiteen opinnot tukevat opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kuvailmaisuuksiin sisältyvien aistinautintojen, tunteiden ja henkilökohtaisten merkitysten avulla. Itselle merkityksellisen visuaalisen kulttuurin ymmärtäminen ja ilmaiseminen tukee identiteettien rakentumista, ihmisenä kasvua, hyvinvointia ja elinikäistä oppimista. Opinnot tarjoavat välineitä yksilöiden ja yhteisöjen kulttuurisen moninaisuuden kunnioittamiseen ja arvostamiseen. Opiskelijoita kannustetaan etsimään heitä itseään kiinnostavia kuvakulttuureja ja kuvailmaisun tapoja.*

Kuvataiteen opinnoissa kehitetään **vuorovaikutusosaamista** rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia kuvakulttuureja tarkastelemalla, niitä jakamalla ja niistä keskustelemalla. Opinnot kehittävät yhteistoiminnallisia taitoja taiteelle ominaisen kokonaisvaltaisen työskentelyn avulla. Opiskelijat kehittävät vuorovaikutustaitojaan esimerkiksi visuaalisen kulttuurin kuvallisiin ja sanallisiin käsitteistöihin, kuvatyyppeihin ja kuvastoihin perehtymällä. Erilaisten kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen kuvien analysoinnissa, arvioinnissa ja tuottamisessa luo valmiuksia merkitysten jakamiselle ja niistä keskustelemiselle.

Kuvataide syventää opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa, jonka avulla myös **monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy. Taiteelle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Opinnoissa kulttuurisia ilmiöitä tutkitaan visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttämällä. Kuvatulkinnassa tarkastellaan myös kuvan intertekstuaalisia viittauksia esimerkiksi lauluun, näytelmään tai toiseen kuvaan. Opiskelijat hyödyntävät eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia heidän tuottaessaan ja tulkitessaan visuaalista kulttuuria.

Yhteiskunnallista osaamista syvennetään kuvataiteessa tutkimalla visuaalisen kulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä esimerkiksi rakennetussa ympäristössä, esineissä, mediassa ja taiteessa. Opiskelijoita rohkaistaan ottamaan kantaa ja osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä vaikuttamaan kestävän tulevaisuuden puolesta. Oppiaine tarjoaa mahdollisuuksia tarkastella demokratian ja perusoikeuksien tilaa, toteutumista ja kehitystä taiteen keinoin. Opiskelijat perehtyvät myös oikeudellisesti suojeltuihin etuihin, kuten tekijänoikeuksiin, sananvapauteen ja yksityisyyteen. Opinnoissa tutustutaan työelämän, kansalaistoiminnan ja jatko-opintojen tarjoamiin mahdollisuuksiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin näkökulmasta.

Kuvataiteen opinnoissa syvennetään **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** tutkimalla ympäristön, yhteiskunnan ja globaalin maailman eettisiä ja ekologisia kysymyksiä kuvailmaisun keinoin. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opinnot syventävät osaamista erilaisten materiaalien ja teknologioiden kestävästä käytöstä. Opiskelijoita rohkaistaan paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävään kehitykseen liittyvissä kysymyksissä. Taiteellisen työskentelyn kautta avataan näköaloja vaihtoehtoisin tulevaisuuksiin.

Globaali- ja kulttuuriosaamista syvennetään kuvataiteessa tutkimalla todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta. Opiskelijoita kannustetaan rakentamaan identiteettiään sekä arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä. Kuvataiteessa tarkastellaan ja pohditaan omaa suhdetta yhteiskunnassa vallitsevaan kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta. Opiskelijoita rohkaistaan käsittelemään kulttuuriseen moninaisuuteen ja globalisaatioon liittyviä ilmiöitä kuvallisessa työskentelyssä.

Kuvataiteen opetuksen yleiset tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen yleiset tavoitteet on jäsennetty kolmeksi tavoitealueeksi: Kuvien merkitys, Osallisuus ja toimijuus sekä Ilmaisun ja tulkinnan taidot.

Kuvien merkitys

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- rakentaa kulttuuri-identiteettiään erilaisia kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla
- kehittää valmiuksiaan ja vahvuuksiaan vastaanottaa, ymmärtää ja tuottaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä
- tulkitsee, millaisia esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kytkeytyy
- tutkii kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle eri aikoina ja eri kulttuureissa
- ymmärtää aistinautintojen, mielikuvien, tunteiden ja luovan ajattelun merkityksen omalle oppimiselle ja hyvinvoinnille.

Osallisuus ja toimijuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- ottaa kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin
- osaa soveltaa kuvallisen tuottamisen, viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä, osallistumisessa ja vaikuttamisessa

- kehittää kriittistä ajatteluaan ympäristön havainnoinnissa ja omassa toiminnassa
- hyödyntää mielikuvia kuvallisessa ajattelussa, luomisprosessissa ja vaihtoehtoisten toimintatapojen kuvittelussa
- osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa suunnittelussa, työskentelyssä ja kuvailmaisussa
- ottaa toiminnassaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän elämäntavan näkökulmia.

Ilmaisun ja tulkinnan taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita taiteelle ominaiselle tutkivalle, pitkäkestoiselle ja ilmiökeskeiselle työskentelylle ja oppimiselle
- syventää visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa hyödyntämällä kuvien tekemisessä ja tulkinnassa erilaisia tietämisen tapoja
- kehittää kuvanlukutaitoa, medialukutaitoa ja ympäristönlukutaitoa visuaalisen kulttuurin tuottamisessa ja tulkinnassa
- syventää kuvailmaisun taitoja erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja toimintatapoja tarkoituksenmukaisesti käyttäen
- osaa tehdä ja tulkita kuvia liittämällä ne erilaisiin käsityksiin taiteesta
- tarkastelee kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän, vastaanottajan ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Arviointi

Kuvataiteen opetuksessa arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Arviointi tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin.

Arviointi kohdistuu kuvataiteen yleisten tavoitteiden ja moduulikohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaiseen osaamisen toteutumiseen kuvataiteessa. Monipuolinen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Arvioinnilla ohjataan työtapojen ja opiskeluympäristöjen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä.

Kuvataiteen valtakunnalliset pakolliset ja valinnaiset opinnot (KU1-KU4) arvioidaan numeroin ja paikalliset valinnaiset opinnot (KU5-KU7) suoritusmerkinnällä. Kuvataiteen lukiodiplomi arvioidaan lukion opetussuunnitelman perusteiden ja Opetushallituksen antamien lukiodiplomien suoritusohjeiden mukaisesti numeroarvosanalla asteikolla 4 -10. Paikallinen valinnainen lukiodiplomin opintojakso (KU8) arvioidaan suoritusmerkinnällä. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson arviointia. Se tapahtuu esimerkiksi opiskelijoiden suoritusten, keskustelujen, arviointikeskustelujen, työpäiväkirjojen ja prosessinkuvausten perusteella. Taito- ja taideaineissa oppimistilanne ja palautteen anto on vuorovaikutteista opiskelijan ja opettajan välillä. Joskus laaja-alainen osaaminen ilmenee opiskelijan työskentelyssä ilman dokumentointia. Opettaja tarkkailee oppimistilanteita ja työskentelyn etenemistä.

Oppiainekohtaiset lisätiedot

Oppiaineessa voi suorittaa valtakunnallisen kuvataiteen lukiodiplomin.

Opintojaksojen itsenäinen suorittaminen

Kuvataiteen opintojaksoja ei voi suorittaa itsenäisesti, koska arviointiin kuuluu olennaisena osana myös prosessin seuraaminen. Opintojakson voi suorittaa tuntiopetukseen osallistumatta vain erityistapauksissa (esim. lääketieteelliset syyt), opettajan suostumuksella.

Opintojaksojen suoritusjärjestys ja suositeltu yo-kokeen suorittamisen ajankohta

Opiskeluvuosi →	1	2	3	YO-koe
Opintojaksot →	KU1, KU6, KU7	KU2, KU3, KU4, KU5, KU6, KU7	KU3, KU4, KU5, KU6, KU7, KU8	ei yo -koetta

PAKOLLISET OPINNOT

KU1 Omat kuvat, jaetut kulttuurit (2 op)

Nauti vieraiden kulttuurien moninaisuudesta! Opintojaksossa voit valita eniten itseäsi kiinnostavan vieraan kulttuurin, johon tutustut syvemmin samalla, kun piirrät ja maalaat omia taideteoksia. On kiva laajentaa tietämystä myös oman tutun kulttuurin ulkopuolelle. Oppitunneilla eniten käytetyt ilmaisumuodot ovat piirustus ja maalaus.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä kuvia sekä jakaa ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- käyttää erilaisia kuvailmaisun välineitä, materiaaleja, teknologioita ja lähestymistapoja itsenäisesti sekä ryhmän jäsenenä
- soveltaa visuaalisen viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä sekä osallistumisessa ja vaikuttamisessa
- tutkii ja tulkitsee taidetta yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista
- tutkii ja tulkitsee eri aikojen, kulttuurien ja yhteisöjen visuaalista kulttuuria
- tutkii ja tulkitsee kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä
- ymmärtää kuvakulttuurien merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- ymmärtää visuaalisen kulttuurin merkityksen kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjänä, kulttuuriperinnön uudistamisessa ja kestävän tulevaisuuden kannalta.

Keskeiset sisällöt

Omat kuvat

- opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Taiteen ja ympäristön kuvat

- kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja taiteessa, ympäristössä ja mediassa
- kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin käsitteistöihin ja kuvastoihin tutustuminen
- erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista tutustuminen
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulokinnan keinojen käyttäminen
- kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa
- vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen

Opintojaksossa toteutuvat useimmat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet, mutta erityisesti hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen.

- **Hyvinvointiosaaminen** näkyy opiskelijan henkilökohtaisessa tunneilmaisussa ja siinä, että hän saa valita itse mitä vieraan kulttuurin tuntemusta syventää. Opiskelijan identiteetti vahvistuu, kun hän osaa asettaa itselleen tavoitteita ja tehdä itselle merkityksellisiä henkilökohtaisia päätöksiä.
- **Vuorovaikutusosaaminen** korostuu kuvakulttuurien tarkastelussa ja kuvien analysoinnissa. Oppitunnin aikana keskustellaan käsitteistä ja merkityksistä.
- **Monitieteinen ja luova osaaminen** toteutuu opiskelijan työpäiväkirjan täyttämässä. Kulttuurisia ilmiöitä tutkitaan ja tarkastellaan samalla kun omasta työskentelystä tehdään havaintoja ja itsearviointia.
- **Globaali- ja kulttuuriosaaminen** toteutuu, kun oppitunneilla käydään läpi kulttuurin monimuotoisuus kuvamateriaalin avulla.

Opintojakson arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

KU2 Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt (2 op)

Tutustu luontoon ja rakennettuun ympäristöön. Ympäristössämme on paljon tuotteita ja esineitä, joiden suunnittelusta, muotoilusta ja toteutuksesta on vastannut taidealan ammattilaiset. Opintojaksossa tutustutaan myös oman paikkakunnan arkkitehtuuriin. Oppitunneilla on vaihtelevasti piirtämistä, maalaamista ja kolmiulotteista työskentelyä.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä teoksia, tuotteita ja palveluita sekä digitaalisia, rakennettuja ja luonnon ympäristöjä
- perustelee ympäristöihin, tuotteisiin ja palveluihin liittyviä havaintojaan ja ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- tarkastelee ympäristön kuvien yhteyksiä omiin kuviinsa, taiteeseen ja kulttuuriperintöön
- soveltaa arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen prosesseja, teknologioita ja toimintatapoja kuvailmaisussaan itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä
- tutkii ja tulkitsee rakennettua ympäristöä, tuotteita ja palveluja yhteiskuntakehityksen, oikeuksien ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista
- kehittää osaamistaan ympäristön kuvien tekijänä, tulkitsijana, arvottajana ja toimijana
- ymmärtää visuaalisuuden merkityksiä tuotteiden, palveluiden ja arkkitehtuurin kestävässä suunnittelussa, viestinnässä ja käyttämisessä
 - ymmärtää kuvilla vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksia omassa elämässään esteettisesti, eettisesti ja ekologisesti kestävän tulevaisuuden kannalta.

Keskeiset sisällöt

Omat kuvat

- opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa ympäristön kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Ympäristön kuvat

- kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja ympäristössä, mediassa ja taiteessa
- arkkitehtuurin, muotoilun ja median käsitteistöihin ja kuvastoihin tutustuminen
- visuaalisen kulttuurin teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen
- ympäristön ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa
- vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen

Opintojaksossa toteutuvat useimmat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet, mutta erityisesti hyvinvointiosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen, eettisyys ja ympäristöosaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen.

- **Hyvinvointiosaaminen** näkyy opiskelijan henkilökohtaisessa tunneilmaisussa. Opiskelijan identiteetti vahvistuu, kun hän osaa asettaa itselleen tavoitteita ja tehdä itselle merkityksellisiä henkilökohtaisia päätöksiä. Arviointikeskustelussa opiskelija kertoo omia tuntemuksiaan ja työpäiväkirjan tekstiosuudessa on opiskelijan itsearviointia.
- **Yhteiskunnallinen osaaminen** vahvistuu, kun oppitunneilla käydään läpi visuaalisen kulttuurin arvoja ja merkityksiä rakennetussa ympäristössä ja esineissä. Oman paikkakunnan arkkitehtuurin tutustutaan luennon lisäksi itse valokuvaten ja maalaten.
- **Eettisyys ja ympäristöosaaminen** tulee esille erilaisten materiaalien käytössä. Opiskelija pohtii omia valintojaan ja ratkaisujaan kestävän elämäntavan näkökulmasta.
- **Globaali- ja kulttuuriosaaminen** näkyy oman elinympäristön ja kulttuuriperinnön tiedostamisena ja arvostamisena.

Opintojakson arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

KU3 Kuva viestii ja vaikuttaa (2 op)

Opintojaksossa tarkastellaan ja tulkitaan kuvia, mainoksia ja elokuvia. Tutustutaan mediaan kuluttajan ja tuottajan näkökulmasta. Tehdään mediakasvatukseen liittyviä harjoitustöitä ja hauskoja toiminnallisia ryhmäharjoituksia. Oppitunneilla kasvaa itsetuntemus ja rohkeus sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- syventää omakohtaista suhdettaan digitaaliseen kuvaan, mediaan, taiteeseen ja teknologiaan ajattelun ja ilmaisun taitojaan kehittämällä
- laajentaa median, taiteen, teknologian ja audiovisuaalisen kulttuurin tuntemustaan perehtymällä erilaisiin ilmaisu-, tuotanto- ja esitystapoihin
- tutkii mediakulttuuria tuottaessaan ja tulkitessaan teoksia, tuotteita ja palveluja
- hyödyntää mediateknologian keinoja, työtapoja ja prosesseja suunnittelussa, vuorovaikutuksessa ja osallistumisessa itsenäisesti sekä osana ryhmää
- tulkitsee tiedon tuottamisen tapoja yhdisteleviä visuaalisen kulttuurin tuotteita ja niihin sisältyviä intertekstuaalisia suhteita
- tulkitsee mediaesityksiä ja taidetta teoksen, tekijän, yleisön ja yhteiskunnan näkökulmista
- ottaa kuvillaan kantaa mediassa, kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin
- tutkii median ja taiteen kuvia identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestäväen tulevaisuuden näkökulmista.

Keskeiset sisällöt

Omat kuvat

- opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä mediakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa median kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Median kuvat

- kuvan tuottaminen, muokkaaminen ja esittäminen digitaalisesti ja muilla keinoilla
- median, viestinnän ja taiteen käsitteistöihin ja kuvastoihin perehtyminen
- mediaesitysten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen
- opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen
- opiskelijoiden toimijuus mediassa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen

Opintojaksossa toteutuvat kaikki laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

- **Hyvinvointiosaaminen** näkyy itsetuntemuksen ja itseluottamuksen kehittymisenä. Tunneilla on kirjallisia töitä ja ohjattuja keskusteluja, joissa tulee esille opiskelijan hyvinvointi ja omat mielipiteet.
- **Vuorovaikutusosaaminen** näkyy, kun opiskelija uskaltaa jakaa henkilökohtaisia mielipiteitä, kuuntelee muita ja osallistuu ennakkoluulottomasti oppituntien toiminnallisiin harjoituksiin.
- **Yhteiskunnallinen osaaminen** ilmenee, kun opiskelija osoittaa kriittisyyttä median vastaanottajana ja tuottajana. Tunneilla käydään keskustelua tekijänoikeuksista, sananvapaudesta ja yksityisyydestä.
- **Monitieteinen ja luova osaaminen** näkyy opiskelijan tavassa tutkia, esittää ja toimia. Oppitunneilla opiskelijat esittevät esimerkiksi itselleen tärkeitä mediavaikuttajia tai mediankäyttötapoja.
- **Eettisyys ja ympäristöosaaminen** näkyy ympäristön ja yhteiskunnan eettisten ja ekologisten asioiden käsittelyssä. Opiskelijat pohtivat moraalisia kysymyksiä ja erilaisten arvojen ilmenemistä henkilökohtaisesta ja yhteiskunnallisesta näkökulmasta.
- **Globaali- ja kulttuuriosaaminen** näkyy kulttuurin monimuotoisuuden, oman elinympäristön ja kulttuuriperinnön arvostamisena.

Opintojakson arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

KU4 Taiteen monet maailmat (2 op)

Opintojaksossa voit yhdistää oman taiteellisuuden ja taiteen historian tarkastelun. Voit poimia taidehistorian kiinnostavia suuntauksia ja yhdistää ne omaan työskentelyyn hyödyntämällä perinteisiä ja nykyaikaisia ilmaisumuotoja ja tekniikoita.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii, tulkitsee ja arvottaa taiteen kuvien henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä
- syventää omakohtaista suhdettaan eri aikojen ja eri kulttuurien kuvailmaisuun

- syventää kuvailmaisun taitojaan omien tavoitteiden suuntaisesti itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä
- soveltaa kuvan tekemisessä nykyaikaiselle ominaisia ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja
- tulkitsee taidetta teoksen, tekijän, vastaanottajan, taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista
- tutkii ilmaisussaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä
- ottaa kuvillaan kantaa kuvataiteesta ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin
- tutkii kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.

Keskeiset sisällöt

Omat kuvat

- opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä taiteen maailmat, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisena ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Taiteen kuvat

- kuvan tekemisen, muokkaamisen ja esittämisen perinteiset ja uudet keinot
- taiteen käsitteistöihin ja kuvastoihin perehtyminen
- eri aikoina ja eri kulttuureissa tuotettu taide tutkimuksen kohteena
- teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinna keinojen soveltaminen
- opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen
- opiskelijoiden toimijuus kuvataiteesta ja muussa visuaalisessa kulttuurissa

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen

Opintojaksossa toteutuvat useimmat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet, mutta erityisesti hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen.

- **Hyvinvointiosaaminen** näkyy opiskelijan henkilökohtaisessa tunneilmaisussa arviointikeskusteluissa ja työpäiväkirjatyöskentelyssä.
- **Vuorovaikutusosaaminen** näkyy, kun oppitunneilla tarkastellaan erilaisia kuvakulttuureja ja käydään läpi kuvallisia ja sanallisia käsitteistöjä ja kuvatyyppejä tai tehdään kuva-analyyssejä. Opiskelijat keskustelevat paljon omista valinnoistaan.
- **Monitieteinen ja luova osaaminen** syntyy opiskelijan luovista tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tavoista. Opiskelijat koostavat työskentelystään diasarjoja, joita käydään yhteisesti ryhmässä läpi. Jokainen valitsee taidehistorian kuvamateriaalista virikekuvan, jonka pohjalta maalaa pastissin. Siinä ilmenee opiskelijan luova kyky yhdistää taidehistoriallista tietämystä omaan taiteelliseen ilmaisuun ja nykyajan ilmiöihin.
- **Globaali- ja kulttuuriosaaminen** näkyy kulttuurin monimuotoisuuden, oman elinympäristön ja kulttuuriperinnön arvostamisena. Opiskelija tarkastelee omaa suhdettaan yhteiskunnassa. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalisti, kansallisesti ja yksilötasolla.

Opintojakson arviointi

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

KU5 Penkkaripuuhat/Työpaja (2 op)

Mikä olisi mukavampaa kuin yhdistää huvi ja hyöty! Paikallinen opintojakso mahdollistaa penkinpainaajien valmistelut ja muut omat projektit opettajan ohjauksessa. Oppitunneilla voi tehdä isokokoisia akryylimaalauksia, kolmiulotteisia töitä savesta ja kipsistä, hyödyntää kierrätysmateriaaleja tai valmisesineitä. Voidaan työskennellä yksilötöiden tai ryhmätöiden parissa. Mikäli opiskelijalla ei ole valmista ideaa omalle työskentelylle, opettaja ehdottaa erilaisia vaihtoehtoja.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että

- opiskelija pystyy oma-aloitteiseen työskentelyyn yksin ja ryhmässä
- opiskelija tiedostaa omat taidot ja osaa tehdä ajankäyttösuunnitelman ja henkilökohtaiset tavoitteet
- oppitunneilla keskustellaan ajankohtaisista ilmiöistä.

Keskeiset sisällöt

- Sisällöt määräytyvät vuosittain opiskelijoiden oman kiinnostuksen mukaan, koska ilmaisumuodot ja tekniikat ovat opiskelijan valitsemia. Opintojakson alussa tehdään tavoitteet omalle työskentelylle yhdessä opettajan kanssa ja käydään niiden toteutuminen läpi jakson päätyttyä.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen

Opintojaksossa toteutuvat useimmat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet, mutta erityisesti hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen ja eettisyys ja ympäristöosaaminen. Koska kurssin aiheet, tavoitteet ja sisällöt rakentuvat opiskelijalähtöisesti, myös laaja-alainen osaaminen näkyy eri vuosina erilaisena.

- **Hyvinvointiosaaminen** näkyy opiskelijan henkilökohtaisessa tunneilmaisussa. Opiskelijan identiteetti vahvistuu, kun hän osaa asettaa itselleen tavoitteita ja tehdä itselle merkityksellisiä henkilökohtaisia päätöksiä. Penkinpainaisten valmistelut kehittävät yhteishenkeä ja siten myös yksilön hyvinvointia.
- **Vuorovaikutusosaaminen ja yhteiskunnallinen osaaminen** ilmenee yhteistoiminnallisissa ryhmätyöskentelytaidoissa ja keskustelutilanteissa muiden huomioimisena ja omien luovien ideoiden jakamisena. Opiskelija ottaa rohkeasti kantaa yhteiskunnallisiin asioihin taiteen keinoin tai keskustelemalla. Penkinpainaisten julisteissa on aiheina ajankohtaisia asioita ja ilmiöitä.
- **Eettisyys ja ympäristöosaaminen** tulee esille erilaisten materiaalien käytössä. Opiskelija pohtii omia valintojaan ja ratkaisujaan kestävän elämäntavan näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Opintojaksosta annetaan suoritusmerkintä.

KU6 Pima -piirustus ja maalaus (2op)

Oppitunneilla piirretään ja maalataan. Opiskelijalla on mahdollisuus toteuttaa oma projekti. Voit maalata isoille kangaspohjille akryylimaalain. Lisäksi piirretään eri tekniikoin. Koulukohtainen opintojakso mahdollistaa omien suunnitelmien toteuttamisen motivoituneessa ryhmässä. Voit syventää omaa ilmaisua yksilötöissä tai ryhmätöissä.

Tavoitteet

Opintojakson keskeisenä tavoitteena on

- oppia tekniikoiden hallintaa
- syventää kuvallista ilmaisua
- tehdä suunnitelma omalle työskentelylle.

Keskeiset sisällöt

- Sisällöt määräytyvät sen mukaan, tekeekö opiskelija omia projekteja opettajan valitsemien aiheiden ja tehtävien lisäksi.
- Opiskelija keskittyy valitsemiinsa ilmaisumuotoihin ja tekniikoihin
- Opiskelija pitää työpäiväkirjaa työskentelystään.
-

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen

Opintojaksossa toteutuu vaihtelevasti ryhmän kiinnostuksen mukaan monet laaja-alaisen osaamisen osa-alueet, mutta erityisesti hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen ja monitieteinen ja luova osaaminen.

- **Hyvinvointiosaaminen** näkyy opiskelijan henkilökohtaisessa tunneilmaisussa. Opiskelijan identiteetti vahvistuu, kun hän osaa asettaa itselleen tavoitteita ja tehdä itselle merkityksellisiä henkilökohtaisia päätöksiä.
- **Vuorovaikutusosaaminen** ilmenee yhteistoiminnallisissa ryhmätyöskentelytaidoissa ja keskustelutilanteissa muiden huomioimisena ja omien luovien ideoiden jakamisena. Kuvien analysointi, arviointi ja tuottaminen luovat valmiuksia keskustelulle.
- **Monitieteinen ja luova osaaminen** näkyy tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tavoissa. Kulttuurisia ilmiöitä tarkastellaan eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmista.

Opintojakson arviointi

Opintojaksosta annetaan suoritusmerkintä.

KU7 Plastinen sommittelu (2op)

Opintojakso mahdollistaa kolmiulotteisten ilmaisumuotojen käytön oman taiteen tekemisessä. Voit valita perinteisiä materiaaleja tai kokeilla nykytaiteelle tyypillisiä sekatekniikoita. Löydä sisäinen luovuutesi ja itseluottamus taiteen tekemiseen!

Tavoitteet

Opintojakson keskeisenä tavoitteena on

- tutustua eri materiaaleihin ja oppia tuntemaan niiden ominaisuudet
- tehdä omaan työskentelyyn sopivia valintoja kolmiulotteisista työtavoista; tehdään reliefejä, pienoismalleja tai veistoksia.

- oppia hyödynnetään kierrätysmateriaaleja ja valmisesineitä.

Keskeiset sisällöt

- Sisällöt vaihtelevat vuosittain ja opiskelijalla on mahdollisuus keskittyä esimerkiksi paperimassa-, savi- tai kipsityöskentelyyn.
- Tutustutaan muotoiluun ja esinesuunnitteluun.
-

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen

Opintojaksossa toteutuu vaihtelevasti ryhmän kiinnostuksen mukaan monet laaja-alaisen osaamisen osa-alueet, mutta erityisesti hyvinvointiosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen ja eettisyys ja ympäristöosaaminen.

- **Hyvinvointiosaaminen** näkyy opiskelijan henkilökohtaisissa tunneilmaisussa. Opiskelijan identiteetti vahvistuu, kun hän osaa asettaa itselleen tavoitteita ja tehdä itselle merkityksellisiä henkilökohtaisia päätöksiä.
- **Yhteiskunnallinen osaaminen** näkyy opintojaksossa, kun tutustutaan visuaalisen kulttuurin arvoihin ja merkityksiin taiteessa.
- **Eettisyys ja ympäristöosaaminen** tulee esille erilaisten materiaalien käytössä. Opiskelija pohtii omia valintojaan ja ratkaisujaan kestävän elämäntavan näkökulmasta. Plastisen sommittelun oppitunneilla käytetään paljon kierrätysmateriaaleja.

Opintojakson arviointi

Opintojaksosta annetaan suoritusmerkintä.

KU8 Kuvataiteen lukiodiplomi (2op)

Opintojaksossa suoritetaan valtakunnallisten ohjeiden mukainen kuvataiteen lukiodiplomi. Kuvataiteen lukiodiplomin suorittamisen edellytyksenä on, että opiskelija on suorittanut aikaisemmin neljä kahden opintopisteen opintojaksoa kuvataiteessa. Diplomi on valtakunnallisten ohjeiden mukaan toteutettu opintokokonaisuus, joka muodostuu kuvataiteellisesta työstä ja kirjallisesta pohdinnasta. Tavoitteena on, että opiskelija osaa itsenäisesti prosessoida ja toteuttaa laadukkaan kuvataiteellisen projektin. Keskeiset sisällöt muodostuvat opiskelijan oman kiinnostuksen ja valtakunnallisten ohjeiden yhteensovittamisesta. Aihealueet ja teemat vaihtelevat vuosittain. Vuosittain vaihtuvat ohjeet, aiheet ja arviointiperusteet käydään läpi opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteessa
- osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin osaamistaan tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla monipuolisesti kuvia
- osaa kertoa ja välittää lukiodiplomille asettamansa tavoitteet ja lähtökohdat
- osaa tuottaa taiteellisen ja visuaalisen kokonaisuuden, jonka sisällön tuottamisen ja esittämisen tavat tukevat toisiaan
- osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta
- osaa arvioida työskentelyprosessia ja teosta oman oppimisen näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- perustuvat lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä valittuun tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan
- muodostuvat teoksesta sekä työskentelyprosessia, itsearviointia sekä kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta kuvaavasta portfolioista.
-

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen

Opintojaksossa toteutuu vaihtelevasti yksilöiden kiinnostuksen ja aihevalintojen perusteella monet laaja-alaisen osaamisen osa-alueet, mutta erityisesti hyvinvointiosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen, eettisyys ja ympäristöosaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen.

- **Hyvinvointiosaaminen** näkyy opiskelijan henkilökohtaisessa tunneilmaisussa. Opiskelijan identiteetti vahvistuu, kun hän osaa asettaa itselleen tavoitteita ja tehdä itselle merkityksellisiä henkilökohtaisia päätöksiä. Diplomiaiheet on suunniteltu niin, että opiskelija työskentelee ja tutkii aihetta henkilökohtaisesta näkökulmasta katsoen. Diplomintekijä on motivoitunut ja useamman kuvataiteen opintojakson suorittanut. Hän on saanut itseluottamusta omassa kuvailmaisussaan.
- **Monitieteinen ja luova osaaminen** näkyy tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tavoissa. Kulttuurisia ilmiöitä tarkastellaan eri taiteen- ja tieteidenalojen näkökulmista. Diplomiohjeet ja arviointiperusteet johdattavat opiskelijan luontevasti oman aihealinnan tutkimustyöhön.

- **Yhteiskunnallinen osaaminen** näkyy opiskelijan kantaaottavasta ilmaisusta yhteiskunnallisiin ilmiöihin. Valtakunnalliset aiheet ja teemat ovat ajankohtaisia. Tutustutaan tarvittaessa jatko-opintojen tarjoamiin mahdollisuuksiin.
- **Eettisyys ja ympäristöosaaminen** tulee esille erilaisten materiaalien käytössä. Opiskelija pohtii omia valintojaan ja ratkaisujaan kestävän elämäntavan näkökulmasta.
- **Globaali- ja kulttuuriosaaminen** tulee esille, kun opiskelija tarkastelee ja pohtii omaa suhdettaan yhteiskunnassa vallitsevaan kulttuuriin.

Opintojakson arviointi

Lukioidiplomin paikallinen valinnainen opintojakso (2 op) arvioidaan suoritusmerkinnällä (=arviointiasteikko Yleissivistävä suoritusmerkintä S/H). Lukioidiplomi arvioidaan numeroarvosanalla asteikolla 4 – 10. Lukioidiplomin arvosana merkitään lukion päättötodistuksen liitteenä annettavaan lukioidiplomitodistukseen.

6.21 Opinto-ohjaus

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tarjota opiskelijalle mahdollisuus hankkia sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee elämässä, opiskelussa ja työelämässä. Opinto-ohjauksella tarkoitetaan toimia, joiden avulla opiskelija vahvistaa toimijuuttaan, toimintakykyään, oppimaan oppimistaan sekä urasuunnittelutaitojaan. Toimijuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä opiskelijan kykyä rakentaa tulevaisuuttaan sekä taitoa tehdä opintoihin ja työuraan liittyviä päätöksiä. Opinto-ohjauksen avulla vahvistuu opiskelijan usko omiin mahdollisuuksiin saavuttaa asettamansa tavoitteet ja opiskelija luottaa selviytyvänsä muutostilanteista. Opinto-ohjaus yhdistää lukiota yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Sukupuolitietoisella ohjauksella pyritään purkamaan segregoituneita koulutus- ja työmarkkinoita. Opinto-ohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN OPPIAINEESSA

Opinto-ohjauksessa opiskelija oppii tietoja ja taitoa toimia vastuullisena kansalaisena ja osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan. Hän omaksuu elinikäisen oppimisen taitoja, urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia. Opiskelija pohtii toimintaansa ja työskentelee rakentavasti muiden kanssa. Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää yhteiskunnallista ja vuorovaikutusosaamistaan. Opiskelija osaa opinto-ohjauksen tuella etsiä aktiivisesti tietoa, tarkastella sitä kriittisesti ja soveltaa sitä. Hän oppii kehittämään hyvinvointiosaamistaan. Opiskelija harjaantuu tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja oppii kohtaamaan epävarmuutta sekä hakemaan tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa. Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää monitieteisen ja luovan osaamisen tavoitteiden mukaista sinnikkyyttä, ongelmanratkaisukykyä ja uteliaisuutta uusia oppimismahdollisuuksia kohtaan. Hän kehittää eettisen ja ympäristöosaamisen sekä globaali- ja kulttuuriosaamisen tavoitteissa linjattua halua kehittyä mainittujen osaamisalueiden ja elämän eri osa-alueilla.

OPINTO-OHJAUKSEN YLEISET TAVOITTEET

Opinto-ohjaus tukee opiskelijan uskoa tulevaisuuteen ja antaa hänelle rohkeutta vaikuttaa siihen. Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että opiskelija

- löytää omat elinikäistä oppimista tukevat tapansa oppia
- saa tukea elämänsuunnitteluun ja -hallintaan sekä koulutukseen ja uravalintoihin liittyviin päätöksiin
- suunnittelee ja hallitsee ajankäyttöään
- osaa arvioida toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuen tarvettaan sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan
- tunnistaa arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin
- oppii itsearviointitaitoja sekä osaa kartoittaa ja sanoittaa osaamistaan ja vahvuuksiaan
- tuntee keskeiset jatkokoulutuksiin, työelämään ja urasuunnitteluun liittyvät tietolähteet, ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät sekä osaa käyttää niissä olevaa informaatiota urasuunnittelussa ja jatko-opintoihin hakeutumisessa
- oppii arvioimaan omien opiskelu- ja urasuunnittelutaitojensa kehittymistä
- harjaantuu arvioimaan tiedonhankintataitojaan ja tieto- ja viestintäteknologian taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa
- kiinnittää huomiota taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta omassa urasuunnittelussaan
- toimii ja arvioi toimintaansa digitaalisissa tai muissa ympäristöissä, joissa käydään urasuunnitteluun liittyvää keskustelua.

ARVIOINTI

Opinto-ohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista, vaan opintojaksoista annetaan suoritusmerkinnät. Opinto-ohjauksessa arviointi perustuu opiskelijan itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Jokainen opiskelija asettaa itselleen omat tavoitteensa, joiden toteutumista ohjauksessa seurataan.

OPINTOJAKSOJEN ITSENÄINEN SUORITTAMINEN

Opintojaksot OP1_OP6 *Valmiina lukio-opiskeluun* ja OP2_ENA6 *Valmiina tulevaisuuteen* on mahdollista opiskella itsenäisesti vain erityisestä syystä. Muita opinto-ohjauksen opintojaksoja ei voi suorittaa itsenäisesti.

OPINTOJAKSOT

Opintojaksojen suoritusjärjestys

Opiskeluvuosi →	1	2	3
Opintojaksot →	OP1OP6 OP3 OP5	OP2ENA6 OP3 OP4 OP5	OP3

PAKOLLISET OPINNOT

OP1_OP6 *Valmiina lukio-opiskeluun* 4 opintopistettä

Opintojaksossa tutustutaan lukio-opintojen keskeisiin asioihin ja käytänteisiin sekä tutustutaan opiskelussa tarvittaviin tietotekniikan laitteistoihin ohjelmistoihin ja opitaan käyttämään niitä tarkoituksenmukaisesti. Keskeisiä sisältöjä ovat koulun laitteet, verkkoympäristö ja työvälineohjelmat sekä lukio-opintojen rakenne, opintojakso- ja ainevalinnat, ylioppilastutkinto ja tulevaisuuden suunnittelu.

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa ja osaa sanoittaa vahvuuksiaan, osaamistaan ja kiinnostuksen kohteitaan
- tuntee lukio-opintojen käytänteet ja opintojen rakenteen
- tutustuu käytössään oleviin tietotekniikan laitteistoihin ja ohjelmistoihin
- tutustuu opiskelussa tarvittavien ohjelmien ja ohjelmistojen perustoimintoihin
- kykenee monipuolisesti hyödyntämään opittuja taitoja lukio-opinnoissa
- osaa tuottaa ja muokata tekstejä yhtenäiseksi ja luettavaksi kokonaisuudeksi
- ymmärtää tietoturvan merkityksen ja osaa toimia tietoturvallisesti
- tuntee tekijänoikeudet ja muuta opiskelijan toimintaa rajoittavaa lainsäädäntöä ja osaa toimia niiden mukaisesti.
- osaa suunnitella opintojaan suhteessa ylioppilastutkinnon suorittamiseen ja jatko-opintoihin liittyviin vaatimuksiin
- osaa suunnitella ajankäyttönsä siten, että selviytyy opiskelun ja muun elämän vaatimuksista
- tunnistaa tapoja edistää hyvinvointiaan ja toimintakykyään.

Opintojakson keskeiset sisällöt

- henkilökohtainen opintosuunnitelma: opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma
- itsetuntemus ja omat vahvuudet sekä oman osaamisen monipuolinen tunnistaminen
- laitteiston ja käyttöjärjestelmä perushallinta
- opiskelussa käytettävät ohjelmat
- hyvinvointi, opiskelukyky ja tasapainoinen elämä
- opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen
- sähköisen ylioppilastutkinnon koejärjestelmä ja ohjelmat
- tekijänoikeuskysymykset
- jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvät tietolähteet, digitaaliset ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät
- työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustuminen

Laaja-alainen osaaminen opintojaksossa

Hyvinvointiosaaminen:

- opiskelija oppii tunnistamaan omia vahvuuksiaan opintojakson erilaisissa harjoituksissa
- opiskelija kehittää itsetuntemustaan erilaisissa tehtävissä ja ammatinvalinnanharjoituksissa
- opiskelija arvioi opintojakson harjoitustöissä omia opiskelutaitojaan, ajankäyttöään ja stressin hallintaa

Vuorovaikutusosaaminen

- opiskelijat keskustelevat tulevaisuuden suunnitelmistaan ja haaveistaan oppitunneilla

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Lukio-opinnoissa tietotekniikan taitoja käytetään kaikissa oppiaineissa. Tietotekniikan opinnot tukevat opiskelijaa käyttämään tietotekniikkaa tarkoituksenmukaisesti niin opinnoissa kuin vapaa-ajalla.
- opiskelijat oppivat työelämän lainsäädännöstä

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnöillä. Opintojakso koostuu moduuleista OP1 Minä opiskelijana ja OP6 Tietotekniikka opiskelun tukena, joista annetaan arvosanat erikseen.

ENA6_OP2 Valmiina tulevaisuuteen (4 op)

Ks. englannin luku

PAIKALLISET VALINNAISET OPINNOT

OP3 Opiskelutaitoja kehittämässä (1 op)

Opintojakson tarkoituksena on kehittää opiskelijan opiskelutaitoja ja saada opiskelija pohtimaan omaa oppimistaan ja opiskelutapojaan. Tavoitteena on auttaa opiskelijaa löytämään omat vahvuutensa ja heikkoutensa sekä hänelle sopivat opiskelutavat. Opintojaksossa käsitellään eri oppiaineiden opiskelun erityispiirteitä opiskelijoiden henkilökohtaisten tarpeiden mukaan.

Opintojakson tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- oppii kehittämään opiskelutaitojaan
- tunnistaa omat vahvuutensa oppijana
- vahvistaa itsetuntoaan ja opiskelumotivaatiotaan
- oppii omaa oppimistaan tukevia opiskelutaitoja ja -tekniikoita

Keskeiset sisällöt

- opiskelijan opiskelutaitojen kartoittaminen ja opiskelutapojen tunnistaminen
- eri aineiden opiskelutavat ja niiden harjoittelu
- tutustuminen oppimista tukeviin opiskelumateriaaleihin, kuten äänikirjat, opetusvideot ja digiaineistot

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

Vuorovaikutusosaaminen

- opiskelija kehittää vuorovaikutustaitojaan keskustellessaan omasta oppimisestaan. Opiskelija oppii kuvaamaan ja kertomaan omasta opiskelustaan ja opiskelutekniikastaan.

Hyvinvointiosaaminen

- opiskelijan hyvinvointi ja opiskelumotivaatio paranevat hänen löytäessään itselleen sopivat opiskelutavat.

Arviointi

Suoritusmerkintä

OP4 Tutor-toiminta (1 op)

Tutor-opiskelija auttaa, opastaa ja tukee lukio-opintojen alussa olevaa opiskelijaa opiskeluun liittyvissä asioissa. Tutor toimii myös apuna oppilaitoksen esittelytilaisuuksissa. Tutortoiminnan tavoitteena on syventää tietämystä omasta oppilaitoksesta ja sen toiminnasta, suunnitella kouluesittelyjä ja tutorina toimimista, parantaa omia vuorovaikutus- ja esiintymistaitoja sekä vaikuttaa myönteisesti lukion opiskeluilmaperiin.

Opintojakson tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- auttaa ja opastaa uusia opiskelijoita lukio-opiskelun alussa
- tukee opiskelijoiden ryhmäytymistä
- toimii vertaisohjaajana
- luo positiivista opiskeluilmaperiä
- havainnoi opiskelijoiden hyvinvointia
- esittelee lukiota yläkoulun oppilaille

Keskeiset sisällöt

uusien opiskelijoiden neuvonta ja ohjaaminen

vertaisohjaus

uusien opiskelijoiden ryhmäyttäminen

lukio-opintojen esittely ja esittelymateriaalien laadinta

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet

Vuorovaikutusosaaminen

- Tutoropiskelijat kehittävät vuorovaikutusosaamistaan vertaisohjauksessa ja erilaisissa tutustumisharjoituksissa ja ryhmäytymistehtävissä sekä esittelytilaisuuksissa joita tutorit pitävät yläkoululaisille

Hyvinvointiosaaminen

- Tutoropiskelijat havainnoivat uusien opiskelijoiden viihtymistä ja hyvinvointia sekä tukevat yhteishengen muodostumista. Tutoropiskelijat järjestävät yhdessä opettajien kanssa ryhmäytymistapahtuman ja muitakin opiskelijoiden viihtyvyyttä parantavia tapahtumia

Arviointi

Suoritusmerkintä

Opintojakson arvioinnin perustana on osallistuminen tutor-koulutukseen ja -kokoontumisiin sekä aktiivinen osallistuminen uusien opiskelijoiden ohjaustoimintaan yhden lukuvuoden aikana. Opintojaksoon on erillinen ilmoittautuminen, eikä sitä voi valita valintakortilla.

OP5 Opiskelijakuntatoiminta - aktiivinen kansalainen (2 op)

Opintojakson tavoitteet

Opiskelija oppii toimimaan vastuullisesti ja hoitamaan yhteisiä asioita.

Opiskelijakuntatoiminnan sisällöt:

- kokoustekniikka
- vaikuttamisen keinot
- vastuullinen toimiminen opiskelijakunnassa.

Opintojakson lyhyt kuvaus:

Edellytyksenä opintojakson suorittamiselle on, että opiskelija on valittu lukion opiskelijakunnan hallitukseen (valitsijana opiskelijakunnan yleiskokous) ja että hän tämän jälkeen toimii vähintään yhden vuoden hallituksessa hoitaen vastuullisesti niitä tehtäviä, jotka kuuluvat hänen omaan tehtäväkokonaisuuteensa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa

Hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen:

Opiskelija oppii toimimaan ryhmässä ja harjaantuu vaikuttamaan oppimisympäristön yhteisiin asioihin

Yhteiskunnallinen osaaminen:

Opiskelija oppii ryhmässä tehtävien päätösten ja niiden valmistelun demokraattisten periaatteiden pääpiirteet.

Arviointi:

Suoritusmerkinnän antaa opiskelijakunnan ohjaava opettaja

6.22 Temaattiset opinnot

Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Temaattisten opintojen tavoitteet ja sisällöt päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Temaattiset opinnot yhdistävät eri tiedonalojen opintoja ja eheyttävät opetusta. Lisäksi ne kehittävät opiskelijoiden taitoja hahmottaa ja ymmärtää yksittäistä oppiainetta laajempia kokonaisuuksia. Opintojen keskeisenä tehtävänä on tarjota mahdollisuuksia usean eri oppiaineen tietojen ja taitojen yhdistämiseen ja soveltamiseen.

Lapuan lukiossa tarjottavien ja toteutettavien temaattisten opintojen keskeiset sisällöt valitaan pääsääntöisesti laaja-alaisen osaamisen osa-alueista. Opintojaksojen suunnittelu sekä sisältöjen ja tavoitteiden tarkempi määrittely toteutetaan osana lukion lukuvuosisuunnittelua. Lukuvuosittain toteutettavat temaattiset opinnot vahvistetaan lukion vuosisuunnitelmassa.

Arviointi

Temaattisista opinnoista annetaan suoritusmerkintä. Opinnoista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opintojaksot.

Opintojaksot

TO1 Monitieteinen ajattelu

Opintojakson tavoitteena on tarjota tilaisuuksia ajattelun taitojen kehittämiseen laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittävästi. Opiskelijat oppivat hahmottamaan eri tieteen- ja taiteenalojen välisiä yhteyksiä sekä niiden keskeisten periaatteiden ja käsitteiden vuorovaikutusta yhtä tiedonala laajemmissa kokonaisuuksissa. Opintojakson aikana opiskelijat kehittävät kriittistä ja luovaa ajatteluaan itsenäisesti ja yhteistoiminnassa muiden kanssa. He analysoivat ja arvioivat erilaisia käsitejärjestelmiä ja näkökulmia ja käyttävät niitä johtopäätösten ja ratkaisujen tekemiseen. **Opintojakson keskeiset sisällöt valitaan vähintään kahdesta eri oppiaineesta tai laaja-alaisen osaamisen osa-alueesta.**

TO2 Tutkiva työskentely teknologialla

Tieto- ja viestintäteknologian opintojakson tavoitteena on, että opiskelija suunnittelee, toteuttaa ja esittää yksin tai yhteistyössä muiden opiskelijoiden kanssa johonkin ilmiöön tai aihepiiriin liittyvän dokumentoidun projektin, tutkielman, keksinnön tai muun tuotoksen. Samalla hän kehittää osaamistaan tieto- ja viestintäteknologiassa. Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija saa tilaisuuksia oppiainerajat ylittävään työskentelyyn ja yhteistyöhön. **Opintojakson keskeisillä sisällöillä on yhteys kahden tai useamman eri oppiaineen tietoihin ja taitoihin sekä laaja-alaisen osaamisen osa-alueisiin.**

TO3 Osaaminen arjessa

Vapaaehtoistoiminnan, työelämän, liikennekasvatuksen tai kansainvälisen toiminnan opintojaksolla opiskelija saa tilaisuuksia tietojensa ja taitojensa soveltamiseen käytännön työtehtävissä ja tilanteissa. Tarkoituksena on vahvistaa opiskelijoiden koulussa hankkiman osaamisen ja arkielämän välistä yhteyttä. Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii ymmärtämään yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja kehittää työelämässä tarvittavaa osaamista koulun ulkopuolisissa toimintaympäristöissä. Hän saa mahdollisuuksien mukaan tilaisuuksia osaamisensa syventämiseen myös kansainvälisessä yhteistyössä. **Opiskelijalle voidaan lukea hyväksi kokonaan tai osin opintojakson tavoitteiden ja sisältöjen mukainen muualla hankittu osaaminen.**

6.23 Lukiodiplomit

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltäviin opintojaksoihin voivat kuulua eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavat lukiodiplomit. Lukiodiplomin laajuus on kaksi opintopistettä. Lapuan lukiossa lukiodiplomeja on mahdollista suorittaa kuvataiteessa, liikunnassa ja musiikissa. Opetussuunnitelman perusteiden mukaan lukiodiplomi voi sisältyä oppiaineen oppimäärän valinnaisiin opintoihin paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyllä tavalla. Lapuan lukiossa lukiodiplomiopintojaksot kuuluvat kuvataiteen, liikunnan ja musiikin oppimääriin paikallisina valinnaisina opintoina. Opintojaksot on kuvattu ko. oppiaineiden opetussuunnitelmissa.